

Ο Γρίφος του Συνεταιριστικού Κεφαλαίου

Ο Γρίφος του Συνεταιριστικού Κεφαλαίου

TAN SUEE CHIEH &
CHUIN TING WEBER

Πράγματι, στη ρίζα της πολυπλοκότητας του συνεταιριστικού κεφαλαίου είναι μια τάση φιλοσοφίας και αξιών. Ενώ ο σύγχρονος συνεργατισμός είχε πάντα ισχυρά κοινωνικά και κοινοτικά ερείσματα, οι συνεταιρισμοί λειτουργούν και ρυθμίζονται μέσα σε ένα παγκόσμιο οικονομικό και χρηματοπιστωτικό σύστημα που σε μεγάλο βαθμό πλαισιώνεται από αρχές προσανατολισμένες στην αγορά, τις οποίες κάποιος μπορεί επίσης να αποκαλέσει «καπιταλιστικές».

TAN SUEE CHIEH &
CHUIN TING WEBER

Τελικά, τόσο σημαντικά και αν είναι τα θέματα του κεφαλαίου, ο μεγαλύτερος θησαυρός που έχουμε να προσφέρουμε στον κόσμο είναι το πνεύμα συνεργασίας. Για να παραμείνει ισχυρό και αδάμαστο το πνεύμα συνεργασίας, οφείλουμε να φέρουμε τα ιδεώδη της συνεργασίας σε μια πιο ολοκληρωμένη μορφή. Μόνο τότε μπορεί η συνεταιριστική κίνηση να διασφαλίσει τη συνεχή συνάφειά της με την παγκόσμια οικονομία και να ανταποκριθεί στις προσδοκίες μας για την οικοδόμηση ενός καλύτερου κόσμου.

BRUNO ROELANTS

Η εμπειρία των βιομηχανικών συνεταιρισμών και των συνεταιρισμών υπηρεσιών μας διδάσκει επίσης ότι η κεφαλαιοποίηση, αν και είναι ουσιώδης και βασικό μέλημα, είναι σπάνια το μόνο θέμα για να ασχοληθούμε: εξίσου σημαντικό είναι ο σχεδιασμός ενός καλού επιχειρηματικού σχεδίου με επαρκή τεχνογνωσία και κίνητρα, με ισχυρό πνεύμα συνεργασίας, και με τις απαραίτητες εισροές από την άποψη της κατάρτισης και παρακολούθησης από την ευρύτερη συνεταιριστική κίνηση.

FRANK LOWERY & WAYNE
SCHATZ

Δεν υπάρχει έλλειψη συνεταιριστικών κεφαλαίων. Σε παγκόσμιο επίπεδο, οι συνεταιρισμοί πρέπει να επικεντρωθούν στην Αρχή της «Συνεργασίας μεταξύ Συνεταιρισμών», ωσάν να πρόκειται για κάτι περισσότερο από ενιαία εταιρική ταυτότητα ή άσκηση πίεσης στην κυβέρνηση. Θα πρέπει να μοχλεύσουμε την τεράστια συλλογική δύναμή μας, να βοηθήσουμε άλλους συνεταιρισμούς να επιβιώσουν σε έναν κόσμο που κυριαρχείται από κεφάλαια επενδυτών. Πολλοί μηχανισμοί υπάρχουν ήδη. Πρέπει να πάρουμε τα καλύτερα από καθένα από αυτούς και να τους αναπαραγάγουμε σε χώρες όπου δεν υπάρχουν ακόμη. Αν αυτό σημαίνει άσκηση πίεσης για τη νομοθετική αλλαγή, τότε ας προχωρήσουμε στην πρόκληση. Οι συνεταιρισμοί ήταν μια καινοτομία στον καιρό τους. Ας καινοτομήσουμε τώρα συνεταιριστικά, να γίνουμε ένας καταλύτης για μια συνεταιριστική κοινωνία.

ARNOLD KUIJPERS & HANS
GROENEVELD

Προκειμένου να αποτραπεί ο κίνδυνος τα εξωτερικά κεφάλαια να γίνουν ασυμβίβαστα με τη συνεταιριστική φιλοσοφία και το συνεταιριστικό μοντέλο, είναι ύψιστης σημασίας το δικαίωμα των εξωτερικών επενδυτών να μην περιλαμβάνει συμμετοχή με ψήφους και η ανταμοιβή τους να είναι άσχετη με το επίπεδο της κερδοφορίας της τράπεζας. Η μακροχρόνια συνέχιση της παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών θα πρέπει να είναι προς το συμφέρον όλων των ενδιαφερόμενων μερών. Για το λόγο αυτό, θα πρέπει να υπάρχει ένα επαρκές επίπεδο κέρδους, αλλά ποτέ μια τάση για μεγιστοποίηση των κερδών.

BILL HAMPEL

Αυτή είναι η ουσία του προβλήματος με το κεφάλαιο για τις πιστωτικές ενώσεις. Προκειμένου να διατηρηθεί σχετικά υψηλά ο απαιτούμενος δείκτης κεφαλαίου/υποχρεώσεων, οι πιστωτικές ενώσεις πρέπει είτε να αυξήσουν τα κέρδη είτε να καθυστερήσουν τη μεγέθυνση. Η πρώτη από αυτές τις επιλογές συνεπάγεται οι πιστωτικές ενώσεις να δρουν, κατά κάποιο τρόπο, περισσότερο σαν εταιρείες επενδυτών, παρά ως συνεταιρισμοί. Η δεύτερη απαιτεί οι πιστωτικές ενώσεις να αποθαρρύνουν τα μέλη από το να κάνουν πλήρη χρήση των υπηρεσιών του συνεταιρισμού. Καμιά από αυτές τις επιλογές δεν είναι ελκυστική, και αμφότερες συγκρούονται με τις Συνεταιριστικές Αρχές.

GEORGE OMBADO

Σε ορισμένους Αφρικανικούς χρηματοπιστωτικούς συνεταιρισμούς, όμως, η έμφαση στην αντιμετώπιση των ανθρώπινων αναγκών έχει μερικές φορές παρερμηνευθεί από τους διαχειριστές, ώστε να σημαίνει δανεισμό χωρίς να εξετάζεται ο κίνδυνος δανεισμού.

GEORGE OMBADO

Ενώ είναι αλήθεια ότι οι συνεταιρισμοί μπορούν να συμβάλλουν προς την κατεύθυνση ανακούφισης από τη φτώχεια, πρωταρχικός τους στόχος είναι η ενδυνάμωση των μελών τους, και όχι η φιλανθρωπία.

Τίτλος πρωτοτύπου: The Capital Conundrum for Cooperatives, International Co-operative Alliance.

Τίτλος στα ελληνικά Ο γρίφος του Συνεταιριστικού Κεφαλαίου

Copyright © Διεθνής Συνεταιριστική Συμμαχία 2015

Επαναχρησιμοποίηση επιτρέπεται, εφόσον αναφέρεται η πηγή

Μετάφραση: Κώστας Παπαγεωργίου Ινστιτούτο Συνεταιριστικών Ερευνών και Μελετών (Ι.Σ.Ε.Μ.)

Επιμέλεια παρουσίασης: Λουκάς Μπρέχας Δίκτυο Κοινωνικής Αλληλεγγύης & Περιφερειακής Ανάπτυξης (Δίκτυο ΚΑΠΑ)

Απόδοση ορισμένων όρων

Additional tier 1 capital	Πρόσθετο κεφάλαιο κατηγορίας 1
Agency theory	Θεωρία αντιπροσώπευσης
Capitalization	Κεφαλαιοποίηση
Capital ratio	Λόγος κεφαλαίου / υποχρεώσεων
Common equity tier 1 capital	Κεφάλαιο κοινών μετοχών κατηγορίας 1
Contingent convertible bonds	Υπό αίρεση μετατρέψιμα ομόλογα
Credit default risks	Κίνδυνοι αφερεγγυότητας
Credit rating agencies	Οργανισμοί αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας
Debt instruments	Χρεόγραφα, χρεωστικοί τίτλοι
Deferred shares	Προνομιούχες μερίδες απόδοσης υπό αίρεση
Equity capital	Ίδιο κεφάλαιο
Financial cooperatives	Χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί
Financial mutuals	Χρηματοπιστωτικά αλληλασφαλιστικά ταμεία
Free riders	Ελεύθεροι σκοπευτές
Friendly societies	Ταμεία αλληλοβοήθειας
Hedge funds	Κερδοσκοπικά κεφάλαια
Indivisible reserves	Αδιανέμητα αποθεματικά
Member certificate	Πιστοποιητικό μέλους
Net asset value	Καθαρή αξία ενεργητικού
Philosophical capital	Φιλοσοφικό κεφάλαιο
Preference shares	Προνομιούχες μετοχές
Retained earnings	Παρακρατούμενα κέρδη και πλεονάσματα
Risk weighted assets	Ενεργητικό σταθμισμένο ως προς τον κίνδυνο
Senior bonds	Ομολογίες προτεραιότητας
Shares	Μετοχές (στις εταιρείες)
Shares	Μερίδες (για συνεταιρισμούς)
Subordinated bonds	Ομόλογα μειωμένης εξασφάλισης
Tier 2 capital	Κεφάλαιο κατηγορίας 2

Ο Γρίφος του Συνεταιριστικού Κεφαλαίου Συγγραφείς

KATHY BARDSWICK

TAN SUEE CHIEH

CHUIN TING WEBER

BRUNO ROELANTS

FRANK LOWERY

WAYNE SCHATZ

ARNOLD KUIJPERS

HANS GROENEVELD

BILL HAMPEL

JEAN-LOUIS BANCEL

PETER HUNT

GEORGE OMBADO

PROFESSOR NICOLA
M SHADBOLT

ALEX DUNCAN

Πίνακας περιεχομένων

Πρόλογος	10
KATHY BARDSWICK, ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	
Εισαγωγή των Συγγραφέων	14
TAN SUEE CHIEH ΚΑΙ CHUIN TING WEBER	
1. Συγκέντρωση Κεφαλαίου σε Βιομηχανικούς Συνεταιρισμούς και Συνεταιρισμούς Υπηρεσιών	24
BRUNO ROELANTS	
2. Ο Όμιλος Συνεταιριστών Π.Ε.: Μια канаδική Προοπτική	34
FRANK LOWERY ΚΑΙ WAYNE SCHATZ	
3. Το Συνεταιριστικό Κεφάλαιο ενός Μεγάλου Χρηματοοικονομικού Συνεταιρισμού: Η Κεφαλαιακή Εξέλιξη της Rabobank	50
ARNOLD KUIJPERS ΚΑΙ HANS GROENEVELD	
4. Συνεταιριστικό Κεφάλαιο: Ένα Αναγκαίο Κακό Η Περίπτωση των Πιστωτικών Ενώσεων των ΗΠΑ	60
BILL HAMPEL	
5. Συνεταιριστική κεφαλαίου: Ένας Ουσιαστικός Συνδυασμός Επιστήμης (Management) και Συνείδησης (Συνεταιριστικές Αρχές)	72
JEAN-LOUIS BANCEL	
6. Νέα Κεφαλαιακά Μέσα για Χρηματοδοτικούς Αλληλασφαλιστικούς Φορείς: Ιδέες για τους Συνεταιρισμούς από την Εμπειρία του Ηνωμένου Βασιλείου	82
PETER HUNT	
7. Συνεταιριστικές Αρχές και οι Κεφαλαιακές Ανάγκες του Συνεταιριστικού Τομέα της Αφρικής	92
GEORGE OMBADO	
8. Προοπτικές από τη Βάση: Μελέτη Περίπτωσης του Συνεταιρισμού Fonterra	100
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ NICOLA M SHADBOLT ΚΑΙ ALEX DUNCAN	
Η Δήλωση για την Συνεταιριστική Ταυτότητα	110
Ορισμός	110
Βιογραφίες Συγγραφέων	114

Πρόλογος

Το 2012, σε συνεργασία με το Παγκόσμιο Έτος για τους Συνεταιρισμούς των Ηνωμένων Εθνών (IYC), η Διεθνής Συνεταιριστική Συμμαχία (η Συμμαχία) δημοσίευσε το Προσχέδιο για μια Συνεταιριστική Δεκαετία, με σκοπό να φέρει τον συνεταιριστικό τρόπο επιχειρηματικής δραστηριότητας σε ένα νέο επίπεδο. Φιλοδοξία του Προσχεδίου είναι να γίνει η συνεταιριστική μορφή επιχειρήσεων ο αδιαμφισβήτητος ηγέτης στην οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα, το μοντέλο που προτιμάται από τους ανθρώπους και η ταχύτερα αναπτυσσόμενη μορφή επιχείρησης στον κόσμο. Πεποίθησή μας είναι ότι οι συνεταιρισμοί οικοδομούν έναν καλύτερο κόσμο.

Για την επίτευξη αυτού του τολμηρού οράματος, το Προσχέδιο ορίζει μια στρατηγική με πέντε άξονες, δηλαδή, Συμμετοχή, Βιωσιμότητα, Ταυτότητα, Νομικά πλαίσια, και Κεφάλαιο. Για την καθοδήγηση των εργασιών για τον πυλώνα Κεφάλαιο, η Συμμαχία συγκρότησε (στα τέλη του 2012) την Ανώτατη Επιτροπή για το Συνεταιριστικό Κεφάλαιο, για να εξετάσει τα ζητήματα και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι συνεταιρισμοί στην πρόσβαση και τη διατήρηση του κεφαλαίου, και ειδικότερα, πώς να «εξασφαλίζεται αξιόπιστο συνεταιριστικό κεφάλαιο, διασφαλίζοντας παράλληλα τον έλεγχο εκ μέρους των μελών».

Οι συνεταιρισμοί, όπως οι επιχειρήσεις όλων των μορφών, αντιμετωπίζουν προκλήσεις στην εξασφάλιση του αναγκαίου ποσού κεφαλαίου του κατάλληλου είδους. Μετά την παγκόσμια οικονομική κρίση, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ιδιαίτερα, έχουν αντιμετωπίσει αυξημένες ρυθμιστικές απαιτήσεις για την κεφαλαιακή επάρκεια. Οι χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί, παρά τις ιστορικά ισχυρές κεφαλαιουχικές θέσεις τους, βρέθηκαν να ενδιαφέρονται για κεφάλαια πέρα από τα παραδοσιακά κεφάλαια των μελών που μπορούν να αποσυρθούν και την παρακράτηση του διαχειριστικού υπολοίπου της χρήσης, για την κάλυψη αυξημένων κεφαλαιακών απαιτήσεων. Αυτό, με τη σειρά του, έχει προκαλέσει κάποια συζήτηση σχετικά με την καταλληλότητα των διαφόρων μορφών κεφαλαιακών μέσων για τους συνεταιρισμούς. Πέρα από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, οι συνεταιρισμοί σε διάφορους κλάδους και από διαφορετικές χώρες εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν μυριάδες προκλήσεις στην προσέλκυση μακροπρόθεσμης χρηματοδότησης σε επαρκείς ποσότητες, εξαιτίας του ανταγωνισμού για κεφάλαια από επιχειρήσεις άλλων μορφών και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της συνεταιριστικής δομής.

Ως ένα πρώτο βήμα προς την κατανόηση του τρόπου αντιμετώπισης του κεφαλαίου από τη Συνεταιριστική Κίνηση, η Ανώτατη Επιτροπή ανέθεσε στο Ερευνητικό Ινστιτούτο Filene να διεξαγάγει μια έρευνα για το Συνεταιριστικό Κεφάλαιο¹, καλύπτοντας σε παγκόσμιο επίπεδο τις υπάρχουσες πηγές, χρήσεις και δομές κεφαλαίου για τους συνεταιρισμούς. Η έρευνα ολοκληρώθηκε και δημοσιεύθηκε το Μάρτιο του 2015 και είναι άμεσα διαθέσιμη στην ιστοσελίδα της Συμμαχίας.

Παράλληλα, η Ανώτατη Επιτροπή συνειδητοποίησε από πολύ νωρίς ότι το θέμα του συνεταιριστικού κεφαλαίου δεν ήταν απλά ένα τεχνικό ζήτημα μέσων και εργαλείων. Το συνεταιριστικό κεφάλαιο είναι διαφορετικό από άλλα κεφάλαια, λόγω των θεμελιωδών αξιών, των αρχών και της φιλοσοφίας, που ξεχωρίζουν τους συνεταιρισμούς από τις άλλες επιχειρήσεις. Το έργο της Ανώτατης Επιτροπής έρχεται, επίσης, σε μια εποχή που αμφισβητούνται οι κανόνες και οι αξίες που έχουν στηρίξει το παγκόσμιο οικονομικό μας σύστημα - συμπεριλαμβανομένων των πεποιθήσεων σχετικά με τον ρόλο και τον ορισμό του κεφαλαίου. Ως κίνηση, οι συνεταιρισμοί έχουμε την ευκαιρία να κάνουμε τις φωνές και τις προοπτικές μας να ακουστούν, καθώς ο κόσμος ψάχνει για εναλλακτικά οικονομικά μοντέλα, που να είναι ισορροπημένα και βιώσιμα.

¹ <http://ica.coop/en/blueprint-themes/capital/capital-survey>

Αυτές ήταν οι σκέψεις όταν συλλάβαμε την ιδέα για μια καθοδηγητική μελέτη για το Συνεταιριστικό Κεφάλαιο ως τη δεύτερη στη σειρά εργασία της Ανώτατης Επιτροπής. Στην Εισαγωγή του, ο Επιμελητής και συνάδελφος, μέλος της Επιτροπής, κ. Tan Suee Chieh - μαζί με την συνάδελφό του, κα Chuin Ting Weber - αποστάζουν για εμάς τα βασικά φιλοσοφικά θεμέλια του συνεταιριστικού κεφαλαίου και μας προκαλούν να διεκρινούμε τα όρια της σκέψης και το όραμά μας ως κίνηση. Οι συγγραφείς των κεφαλαίων - όλοι διακεκριμένοι επαγγελματίες της συνεταιριστικής πράξης και στοχαστές από διάφορες χώρες και τομείς – μοιράζονται τις πολύτιμες εμπειρίες τους και τις ιδέες τους από τις ειδικότερες οπτικές γωνίες τους. Εκ μέρους της Συμμαχίας και της Ανώτατης Επιτροπής, τους ευχαριστώ για τη γενναιόδωρη συμβολή τους σε χρόνο και προσπάθεια, που κατέστησε δυνατή αυτή τη δημοσίευση.

Όπως θα συνειδητοποιήσουν οι αναγνώστες, η παρούσα έκδοση δεν προσπαθεί να εκβιάσει μια σύγκλιση απόψεων μεταξύ των διαφόρων συγγραφέων. Ούτε είναι καθοδηγητική όσον αφορά το τι πρέπει να κάνουν οι συνεταιρισμοί στο θέμα της κεφαλαιοποίησης. Αντίθετα, παρουσιάζει μια πλούσια ποικιλία απόψεων - που δικαίως αντανakλά την πολυπλοκότητα των θεμάτων που εξετάζουμε - για περαιτέρω προβληματισμό και συζήτηση από τους συνεταιριστές και τη συνεταιριστική κίνηση στο σύνολό της. Ελπίζω ότι αυτό θα το βρείτε ενδιαφέρον και προκλητικό, και ακόμη ενημερωτικό, καθώς ο δικός σας συνεταιρισμός θα διερευνά λύσεις για το κεφάλαιο, προς συνεχή εξέλιξη και ανάπτυξη.

KATHY BARDSWICK

ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Εισαγωγή των Συγγραφέων

TAN SUEE CHIEH KAI CHUIN TING WEBER

Εισαγωγή των Συγγραφέων

TAN SUEE CHIEH KAI CHUIN TING WEBER

“Οι συνεταιρισμοί σήμερα έχουν πολλές πρακτικές ανησυχίες σχετικά με την πρόσβαση σε κεφάλαια των κατάλληλων μορφών και σε επαρκή ποσότητα. Η πρώτη σειρά ζητημάτων απορρέει από την αναλήψιμη φύση των συνεταιριστικών μερίδων των μελών. Αυτό είναι ένα μειονέκτημα για τους χρηματοπιστωτικούς συνεταιρισμούς έναντι των ομοειδών εμπορικών φορέων.”

“Η άλλη σημαντική δέσμη θεμάτων του κεφαλαίου είναι η υποτιθέμενη οικονομική έλλειψη ελκυστικότητας των συνεταιρισμών σε σχέση με άλλες μορφές επιχειρήσεων, η οποία περιορίζει την πρόσβαση των συνεταιρισμών στο κεφάλαιο.”

Το κεφάλαιο είναι αναγκαίο και επιθυμητό για τους συνεταιρισμούς, γιατί μας δίνει τη δυνατότητα να ασκούμε τις δραστηριότητές μας, για ανάπτυξη και ανταπόκριση στις απαιτήσεις των βασικών ενδιαφερόμενων μερών μας. Την ίδια στιγμή, σε αντίθεση με άλλες επιχειρήσεις, οι Αρχές και η δομή των συνεταιρισμών παρουσιάζουν μια βαθιά επιφύλαξη και ανησυχία σχετικά με το κεφάλαιο και τη δύναμή του. Όπως το θέτει ένας από τους συγγραφείς της παρούσας συλλογής, το κεφάλαιο είναι «ένα προβληματικό ζήτημα» για τους συνεταιρισμούς.¹

Προβλήματα με το Συνεταιριστικό Κεφάλαιο

Αυτό δεν είναι μόνο φιλοσοφικό άγχος. Οι συνεταιρισμοί σήμερα έχουν πολλές πρακτικές ανησυχίες σχετικά με την πρόσβαση σε κεφάλαια των κατάλληλων μορφών και σε επαρκή ποσότητα. Η πρώτη σειρά ζητημάτων απορρέει από την αναλήψιμη φύση των συνεταιριστικών μερίδων των μελών. Αυτό είναι ένα μειονέκτημα για τους χρηματοπιστωτικούς συνεταιρισμούς έναντι των ομοειδών εμπορικών φορέων, επειδή οι ρυθμιστικές αρχές δεν αναγνωρίζουν τέτοιες «μη-μόνιμες» μερίδες ως πυρήνα ιδίου κεφαλαίου. Οι χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί είναι αναγκασμένοι να στραφούν κυρίως στα αδιανέμητα πλεονάσματα για να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις φερεγγυότητας, οι οποίες έχουν αυξηθεί δραματικά μετά την παγκόσμια οικονομική κρίση. Σε αντίθεση, το μετοχικό κεφάλαιο εμπορικών εταιρειών αναγνωρίζεται, διότι δεν μπορεί να αποσυρθεί από την εταιρεία, ακόμη και αν ο μέτοχος ως πρόσωπο «αποσυρθεί», πωλώντας ή μεταβιβάζοντας τις μετοχές του σε κάποιον άλλο. Πέρα από τον χρηματοπιστωτικό τομέα, μη- χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί, όπως αυτοί του γεωργικού τομέα, έχουν επίσης αντιμετωπίσει αστάθεια κεφαλαίου, λόγω της δυνατότητας απόσυρσης των μερίδων.²

Η άλλη σημαντική δέσμη θεμάτων του κεφαλαίου είναι η υποτιθέμενη οικονομική έλλειψη ελκυστικότητας των συνεταιρισμών σε σχέση με άλλες μορφές επιχειρήσεων, η οποία περιορίζει την πρόσβαση των συνεταιρισμών στο κεφάλαιο. Σε αντίθεση με τις εμπορικές εταιρίες, οι συνεταιρισμοί δεν μεγιστοποιούν τα μερίσματα των μετόχων σε αναλογία προς το κεφάλαιο συμμετοχής, αλλά παρέχουν οφέλη στα μέλη ανάλογα με τις συναλλαγές με τον συνεταιρισμό. Ενώ ο μέτοχος μιας εμπορικής εταιρείας έχει απαίτηση επί της καθαρής αξίας του ενεργητικού της επιχείρησης και μπορεί έτσι να προσβλέπει σε «ανάτιμηση του κεφαλαίου» των μετοχών του, δεν υπάρχει καμία τέτοια ισοδύναμη απαίτηση σε πολλούς συνεταιρισμούς των οποίων οι μερίδες συχνά διατηρούνται στην ονομαστική τους αξία. Ακόμη, τα περισσότερα χρήματα δεν προσδίδουν περισσότερο έλεγχο, δεδομένου ότι οι συνεταιρισμοί εφαρμόζουν δημοκρατικές διαδικασίες ελέγχου από τα μέλη.

Οι Συνεταιριστικές Αρχές για το Συνεταιριστικό Κεφάλαιο

Γιατί εμείς οι συνεταιρισμοί περιορίζουμε την πρόσβασή μας σε κεφάλαια, καθιστώντας τις μερίδες αναλήψιμες και περιορίζοντας τον εκτοκισμό τους; Η πρόχειρη απάντηση είναι ότι αυτό είναι το αποτέλεσμα των Αρχών που καθορίζονται στη Δήλωση για την Συνεταιριστική Ταυτότητα της Διεθνούς Συνεταιριστικής Συμμαχίας (Συμμαχία). (Το πλήρες κείμενο βρίσκεται στο Παράρτημα Α). Στη συνέχεια παρουσιάζονται συνοπτικά οι συγκεκριμένες Συνεταιριστικές Αρχές οι οποίες διαφοροποιούν το συνεταιριστικό κεφάλαιο από το μετοχικό κεφάλαιο μιας εταιρείας:

α. 1η Αρχή - «Εθελοντική και Ελεύθερη Συμμετοχή των Μελών» και «Ορισμός» των Συνεταιρισμών: Ο εθελοντικός χαρακτήρας των συνεταιρισμών επιτρέπει σε ένα μέλος να παραιτηθεί από τον συνεταιρισμό ανά πάσα στιγμή - συνήθως παίρνοντας μαζί του τις μερίδες του. Ακόμη και αν ο συνεταιρισμός μπορεί να καθυστερήσει την επιστροφή των μερίδων για λόγους φερεγγυότητας ή για τη δια-

1 Bill Hampel, Chapter 4, "Cooperative Capital: A Necessary Evil"

2 Δείτε Chapter 8, Prof. Nicola M Shadbolt and Alex Duncan, "Perspectives from the Ground: Fonterra Co-operative Case Study"

χείριση της ρευστότητας, θα πρέπει τελικά να επιστρέψει τις μερίδες, εάν δεν μεταφερθούν σε άλλο μέλος. Το μετοχικό κεφάλαιο της Εταιρείας, όμως, δεν μπορεί “δια της βίας” να αποσυρθεί με τον ίδιο τρόπο. Η ίδια η φύση της εμπορικής εταιρείας περιορισμένης ευθύνης είναι ότι αποτελεί έναν μόνιμο φορέα με μόνιμο κεφάλαιο, εκτός αν αυτή οδηγηθεί προς διάλυση. Οι ανοιχτές πόρτες ενός συνεταιρισμού συνεπάγονται επίσης ότι νέες μερίδες θα εκδοθούν σε νέα μέλη, ως αυτονόητο, και συνήθως στην ονομαστική αξία εάν η απόκτηση μερίδας αποτελεί προϋπόθεση για την ένταξη, σε αντίθεση με τις εταιρείες, όπου οι υφιστάμενοι μέτοχοι έχουν το δικαίωμα να απορρίψουν την έκδοση νέων μετοχών, λόγω ανησυχιών διασποράς του ελέγχου.

β. 2η Αρχή - «Δημοκρατικός έλεγχος από τα μέλη»: Ένα μέλος, μία ψήφος - ή άλλες δημοκρατικές μορφές οργάνωσης - σημαίνει ότι τα μέλη που συνεισφέρουν περισσότερο κεφάλαιο με τη μορφή μερίδων δεν έχουν μεγαλύτερο έλεγχο (σ.μ. περισσότερες ψήφους) από ό,τι εκείνοι που συμβάλλουν λιγότερο. Αυτό είναι διαμετρικά αντίθετο με το «μία μετοχή (ή μονάδα κεφαλαίου), μία ψήφος», που είναι το σύστημα ελέγχου σε εμπορικές επιχειρήσεις.

γ. 3η Αρχή – «Οικονομική Συμμετοχή των Μελών»: Η αρχή εισάγει διάφορες πτυχές του συνεταιριστικού κεφαλαίου::

1. Τουλάχιστον ένα μέρος του κεφαλαίου αποτελεί «κοινή περιουσία» και η θέσπιση «αδιανέμητων αποθεματικών» ενθαρρύνεται. Όπου αυτό εφαρμόζεται, τα μέλη του συνεταιρισμού δεν έχουν καμία αξίωση έναντι της καθαρής αξίας του ενεργητικού του συνεταιρισμού πέρα από την του κεφαλαίου των μερίδων των μελών τους. Αντίθετα, η μετοχή μιας εταιρείας αντιπροσωπεύει μια αξίωση επί της καθαρής αξίας του ενεργητικού της εταιρείας.
2. Το κεφάλαιο των μερίδων των μελών λαμβάνει περιορισμένη αποζημίωση, αν υπάρχει, ή καθόλου. Φαίνεται ότι το κεφάλαιο, από μόνο του, δεν δικαιούται, κατ’ ανάγκη, αποζημίωση. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με τον κεντρικό σκοπό μιας εμπορικής εταιρείας, που είναι η μεγιστοποίηση του μερίσματος των μετόχων και της αξίας των μετοχών.
3. Τα οφέλη για τα μέλη του θα πρέπει να είναι ανάλογα προς τις συναλλαγές με τον συνεταιρισμό, όχι σε αναλογία με τη συμμετοχή στο κεφάλαιο, όπως στις εταιρείες.

δ. 4η Αρχή – «Αυτονομία και Ανεξαρτησία»: Η άντληση εξωτερικού κεφαλαίου (π.χ., με έκδοση ομολόγων) προκαλεί ανησυχίες στους συνεταιρισμούς για τη διατήρηση του δημοκρατικού ελέγχου. Αυτό μερικές φορές μεταφράζεται σε εθνική νομοθεσία που απαιτεί την έγκριση των μελών για την γένεση του εξωτερικού χρέους, αλλά όχι για την έκδοση των νέων μερίδων. Αντίθετα, οι περισσότεροι μέτοχοι εταιρείας ευχαρίστως επιτρέπουν στη διοίκηση να χρησιμοποιήσει τη μόχλευση, στο μέτρο που αυξάνει τα μερίσματα στα ίδια κεφάλαια, χωρίς να επηρεάζει αρνητικά την πιστωτική ή κανονιστική κατάσταση της εταιρείας, αλλά σίγουρα θα ανησυχούσαν για την έκδοση νέων μετοχών.

Η φιλοσοφία πίσω από τις Αρχές

Το επόμενο ερώτημα, λοιπόν, είναι γιατί οι Αρχές είναι διατυπωμένες με αυτόν τον τρόπο; Ενώ η τελευταία αναθεώρηση των Αρχών έγινε το 1995, οι βασικές Αρχές για την εθελοντική και ελεύθερη προσχώρηση, τον δημοκρατικό έλεγχο από τα μέλη, τον περιορισμένο τόκο στο κεφάλαιο, και τη διανομή πλεονασμάτων ανάλογα με τις συναλλαγές, διατηρήθηκαν καθ’ όλη την σύγχρονη συνεταιριστική ιστορία. Αυτό δείχνει ότι υπάρχουν βαθιά ριζωμένες και διακριτές πεποιθήσεις, που στηρίζουν αυτή τη μεταχείριση του κεφαλαίου από τη συνεταιριστική κίνηση.

Διαπιστώνουμε ότι υπάρχει μια ένδειξη που στηρίζει τη φιλοσοφία για το συνεταιριστικό κεφάλαιο στην ίδια τη Δήλωση για την Συνεταιριστική Ταυτότητα, στο τμήμα που αναφέρεται στις Συνεταιριστικές Αξίες. Οι Συνεταιριστικές Αξίες αναφέρονται ως: «αυτοβοήθεια, αλληλεγγύη, δημοκρατία, ισότητα, ιστιμία και αλληλεγγύη». Θα μπορούσαμε να πούμε ότι αυτές συνδυάζουν τα στοιχεία μιας κοινωνικά και κοινοτικά προσανατολισμένης φιλοσοφίας με εκείνα μιας κίνησης αυτοβοήθειας. Στη Βρετανία – τη γενέτειρα των Αρχών της Rochdale – ο σοσιαλισμός και ο συνεργατισμός δεν απείχαν τόσο πολύ. Στην Ευρώπη, πολλές από τις παραδόσεις

“Οι βασικές Αρχές για την εθελοντική και ελεύθερη προσχώρηση, τον δημοκρατικό έλεγχο από τα μέλη, τον περιορισμένο τόκο στο κεφάλαιο, και τη διανομή πλεονασμάτων ανάλογα με τις συναλλαγές, διατηρήθηκαν καθ’ όλη την σύγχρονη συνεταιριστική ιστορία.”

“Πράγματι, στη ρίζα της πολυπλοκότητας του συνεταιριστικού κεφαλαίου είναι μια τάση φιλοσοφίας και αξιών. Ενώ ο σύγχρονος συνεργατισμός είχε πάντα ισχυρά κοινωνικά και κοινοτικά ερείσματα, οι συνεταιρισμοί λειτουργούν και ρυθμίζονται μέσα σε ένα παγκόσμιο οικονομικό και χρηματοπιστωτικό σύστημα που σε μεγάλο βαθμό πλαισιώνεται από αρχές προσανατολισμένες στην αγορά, τις οποίες κάποιος μπορεί επίσης να αποκαλέσει «καπιταλιστικές».”

“Ο συνεργατισμός είναι πρώτα απ’ όλα για τους ανθρώπους που συνεργάζονται για να αντιμετωπίσουν τις κοινές προσδοκίες και ανάγκες. Το γεγονός ότι εμπλέκεται μια επιχείρηση και ότι η επιχείρηση μπορεί να χρειαστεί χρηματοδότηση με κεφάλαιο είναι δευτερεύον.”

που ενέπνευσαν τους συνεταιρισμούς είχαν επίκεντρο τη θρησκεία και την πεποίθηση της αδελφότητας των ανθρώπων, και οι ιδρυτές είχαν στόχο να βελτιώσουν τα εισοδήματα των συνεταιριζόμενων μελών με την ενδυνάμωσή τους στην αγορά.

Πράγματι, στη ρίζα της πολυπλοκότητας του συνεταιριστικού κεφαλαίου είναι μια τάση φιλοσοφίας και αξιών. Ενώ ο σύγχρονος συνεργατισμός είχε πάντα ισχυρά κοινωνικά και κοινοτικά ερείσματα, οι συνεταιρισμοί λειτουργούν και ρυθμίζονται μέσα σε ένα παγκόσμιο οικονομικό και χρηματοπιστωτικό σύστημα που σε μεγάλο βαθμό πλαισιώνεται από αρχές προσανατολισμένες στην αγορά, τις οποίες κάποιος μπορεί επίσης να αποκαλέσει «καπιταλιστικές».

Η συνεταιριστική φιλοσοφία πιστεύει στη δυνατότητα ενός πιο ισότιμου κόσμου. Είναι θεμελιωμένη σε μια κοσμοθεωρία ότι οι άνθρωποι είναι κοινωνικά πλάσματα που είναι πρόθυμα και ικανά να συνεργάζονται μεταξύ τους για το ευρύτερο καλό. Οι ανθρώπινες σχέσεις, η κοινότητα, και το συνεργάζεσθαι, τονίζονται πολύ περισσότερο από τις περιουσιακές σχέσεις. Ως συντελεστής παραγωγής, η εργασία έχει αξιοπρέπεια και προτεραιότητα έναντι του κεφαλαίου. Το κεφάλαιο, εάν εισάγεται στην εικόνα, θα πρέπει να είναι ένας υπηρέτης της εργασίας.

Αντίθετα, η προσανατολισμένη στην αγορά σκέψη, τονίζει τον ατομικισμό και τον ανταγωνισμό. Η επιδίωξη του προσωπικού συμφέροντος είναι φυσική και φυσιολογική, και το “αόρατο χέρι” της αγοράς θα εξασφαλίσει τα καλύτερα αποτελέσματα. Η ανισότητα είναι μια φυσική αντανάκλαση της κατάστασης της ανθρωπότητας και όχι απαραίτητα ένα κακό πράγμα. Οποιαδήποτε προσπάθεια να μειωθεί η ανισότητα θα πρέπει να έχει φιλάνθρωπο χαρακτήρα και να αντιμετωπίζεται χωριστά από το οικονομικό σύστημα. Σε αυτή τη φιλοσοφία, η έμφαση στην ατομικισμό σημαίνει ότι οι περιουσιακές σχέσεις αποτελούν τον πυρήνα. Το κεφάλαιο είναι ο «εργοδότης» που προσλαμβάνει την εργασία.

Από αυτή την οπτική γωνία, μπορούμε να δούμε γιατί οι συνεταιρισμοί επιστρέφουν το κεφάλαιο ενός μέλους που παραιτείται, περιορίζουν την οικονομική απόδοση στους κατόχους μεριδίων, και διανέμουν (το πλεόνασμα) κυρίως κατ’ αναλογία προς τις συναλλαγές κάθε μέλους. Ο συνεργατισμός είναι πρώτα απ’ όλα για τους ανθρώπους που συνεργάζονται για να αντιμετωπίσουν τις κοινές προσδοκίες και ανάγκες. Το γεγονός ότι εμπλέκεται μια επιχείρηση και ότι η επιχείρηση μπορεί να χρειαστεί χρηματοδότηση με κεφάλαιο είναι δευτερεύον. Στην πραγματικότητα, ένας από τους συγγραφείς μας έχει επισημάνει ότι δεν ήταν πάντα ο κανόνας ότι οι επιχειρήσεις χρειάζονταν κεφάλαια για να ξεκινήσουν: πολλοί Ευρωπαϊκοί χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί ξεκίνησαν με βάση τη συλλογική εγγύηση μιας κοινότητας. Η «ιδρυτική ενέργεια» ενός συνεταιρισμού, όπως αναφέρει ο ίδιος, δεν είναι συνεπώς κατ’ ανάγκη ο εφοδιασμός με κεφάλαια, αλλά η επιθυμία τους να εργαστούν από κοινού.³ Η συνεισφορά χρηματικού κεφαλαίου, μαζί με άλλα είδη πόρων, αποτελεί ευθύνη των μελών, δεν είναι μια απαίτηση για την ατομική ιδιοκτησία.

Για έναν συνεταιρισμό, η κορυφαία σχέση είναι η ιδιότητα του μέλους μιας κοινότητας «πραγματικών» ανθρώπων. Η εκδήλωση του λόγου ύπαρξης ενός συνεταιρισμού είναι η ενεργός συμμετοχή των ανθρώπων ως παραγωγών, καταναλωτών, ή / και εργαζομένων - των ενδιαφερόμενων μερών, που έχουν κάποια οργανική σχέση με την «πραγματική» επιχείρηση. Έτσι, ένας συνεταιρισμός θα μεγιστοποιήσει τα οφέλη για την ομάδα ενδιαφερομένων για την οποία έχει ιδρυθεί. Για μια εταιρεία προσανατολισμένη στην αγορά, η κορυφαία σχέση είναι αυτή της συμμετοχής στο κεφάλαιο, και δεν έχει σημασία αν πρόκειται για απρόσωπα άτομα ή θεσμικά όργανα, των οποίων οι ταυτότητες αλλάζουν οποτεδήποτε, αφού το μετοχικό κεφάλαιο παραμένει καταβεβλημένο. Ένας μέτοχος δεν χρειάζεται να έχει κάποια οργανική σχέση με τις επιχειρήσεις της εταιρείας, και το νόημα ύπαρξης της εταιρείας είναι η μεγιστοποίηση της αξίας για τους μετόχους, όποιοι κι αν συμβαίνουν να είναι σε κάποιο χρονικό σημείο. Άλλες απαιτήσεις των ενδιαφερόμενων μερών μπορούν να «διευθετούνται» ως ενοχλήσεις και δαπάνες και ως θέματα ρύθμισης, εκτός από την περίπτωση που η καλή εξυπηρέτησή τους συμβάλλει επίσης στην αξία των μετόχων.

Από αυτήν την φιλοσοφική οπτική γωνία, μπορούμε επίσης να κατανοήσουμε καλύτερα γιατί παραμένει ένα χάσμα μεταξύ των συνεταιρισμών και των ρυθμιστικών αρχών, σχετικά με τα θέματα της δυνατότητας από-

³ Jean-Louis Bancel, Chapter 5, “Co-operative capital: an essential combination of science (management) and conscience (co-operative principles)”

συρσης του κεφαλαίου. Οι συνεταιριστές με σιγουριά πιστεύουν ότι οι συνάδελφοί τους είναι σε θέση να ενδιαφέρονται πέρα από την ιδιοτέλεια. Αυτό περιλαμβάνει την αποδοχή ότι το κεφάλαιό τους θα απορροφά πραγματικές ζημιές ή κόστος ευκαιρίας και (την αποδοχή) σύστασης αδιανέμητου αποθεματικού για διαγενεακή χρήση, δηλαδή, οι συνεταιριστές μεριμνούν για την κοινότητα των μελλοντικών μελών και όχι μόνο των υφιστάμενων. Σε ένα από τα κεφάλαια, οι συγγραφείς έδωσαν το παράδειγμα για το πώς τα μέλη - που είναι όσοι συνέβαλαν στον σχηματισμό του «φιλοσοφικού κεφαλαίου» - είχαν εφαρμόσει τον «αλτρουισμό» στην ιστορία του ασφαλιστικού τους συνεταιρισμού, όταν συνάντησε δυσκολίες.⁴ Σε ένα άλλο κεφάλαιο, διαβάζουμε επιχειρήματα προς την Επιτροπή της Βασιλείας σχετικά με τη διαθεσιμότητα των συνεταιριστικών κεφαλαίων για την απορρόφηση ζημιών.⁵ Σε ακόμη ένα άλλο κομμάτι, διαβάζουμε ότι ο συγγραφέας έχει επιχειρηματολογήσει ενώπιον των διοικητικών συμβουλίων των λογιστικών προτύπων, ότι οι συνεταιριστικές μερίδες θα έπρεπε να αναγνωρίζονται ως ίδια κεφάλαια, διότι οι μεταβολές στον αριθμό μελών των βιομηχανικών συνεταιρισμών είναι πραγματικά πολύ περιορισμένες.⁶

Για τα μέλη των ρυθμιστικών αρχών που έχουν εκπαιδευτεί στο προσανατολισμένο στην κυρίαρχη αγορά πλαίσιο, όμως, πρέπει πάντα να λαμβάνεται υπόψη το χειρότερο σενάριο κάθε ανθρώπου που ενδιαφέρεται για τον εαυτό του: αν ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα αδυνατίζει, ποιος λογικός άνθρωπος δεν θα αποσύρει τις μετοχές του, εάν είναι σε θέση να το πράξει; Η Επιτροπή της Βασιλείας, επίσης, δεν αντιλαμβάνεται πώς ένα ίδιο κεφάλαιο με περιορισμένη απόδοση μπορεί να απορροφήσει ζημιές. Με αυτόν τον τρόπο σκέψης που εξατομικεύει και επιμερίζει τον κίνδυνο, είναι αδιανόητο ένας επενδυτής να δέχεται «σταθερό εισόδημα», αναλαμβάνοντας τον κίνδυνο μετοχικών τίτλων.

Η επίλυση του Γρίφου του Κεφαλαίου - Τρεις επιλογές

Αν τα προβλήματα του συνεταιριστικού κεφαλαίου οφείλονται σε μια θεμελιώδη ένταση μεταξύ της φιλοσοφίας που διέπει τις Συνεργατικές Αρχές και αυτής που πλαισιώνει το κυρίαρχο οικονομικό και χρηματοπιστωτικό σύστημα, ποιες, τότε, είναι οι επιλογές που προσφέρονται στους συνεταιρισμούς οι οποίοι χρειάζονται κατάλληλο, μακροπρόθεσμο κεφάλαιο;

Η πρότασή μας είναι ότι υπάρχουν τρεις γενικές κατηγορίες λύσεων, που καλύπτουν αυτά που η ομάδα των συγγραφέων μας έχουν χειρισθεί σε διάφορους βαθμούς στα κεφάλαια του παρόντος:

1. Προσαρμογή από πλευράς τακτικής και ρεαλισμού, τόσο ως προς την αποδοχή της πραγματικότητας του κυρίαρχου προσανατολισμένου προς την αγορά πλαισίου και διατήρηση των υφιστάμενων Συνεταιριστικών Αρχών, ως έχουν.
2. Αλλαγή του κυρίαρχου προσανατολισμένου στην αγορά παραδείγματος, μέσω της υπεράσπισης και της προώθησης της συνεταιριστικής φιλοσοφίας και των Αρχών, όπως είναι.
3. Μεταβολή του παραδείγματος των Συνεταιριστικών Αρχών μας.

ΕΠΙΛΟΓΗ 1 - ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΑΠΟ ΠΛΕΥΡΑΣ ΤΑΚΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΡΕΑΛΙΣΜΟΥ

Κατά την τελευταία δεκαετία, υπήρξαν περισσότερες περιπτώσεις συνεταιρισμών που εξέδωσαν νέα κεφαλαιακά μέσα, πέρα από τις μερίδες των μελών. Σε αυτούς περιλαμβάνονται μερικοί από τους μεγαλύτερους συνεταιρισμούς στον κόσμο, κυρίως (αλλά όχι μόνο) χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί που αντιμετώπιζαν αυξημένες ρυθμιστικές απαιτήσεις. Μια τυπική λύση αποτελείται από έκδοση μη επιστρεφόμενων επενδυτικών μερίδων, που δεν παρέχουν δικαίωμα ψήφου σε υπάρχοντα μέλη, εάν υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός μελών. Αυτές οι μερίδες μπορεί να είναι ή να μην είναι διαπραγματεύσιμες σε μια εσωτερική αγορά. Όπου υπάρχει μια αναμενόμενη έλλειψη ρευστότητας ή μια απειλή αποτυχίας στην εσωτερική αγορά, μερικές φορές δημιουργούνται ή τροποποιούνται κεφαλαιακά μέσα χωρίς δικαίωμα ψήφου, ώστε να επιτρέπεται να τα κατέχουν εξωτερικοί επενδυτές. Όσον αφορά την απόδοση, οι επενδυτές λαμβάνουν την απόδοση που δικαιο-

“ Οι συνεταιριστές με σιγουριά πιστεύουν ότι οι συνάδελφοί τους είναι σε θέση να ενδιαφέρονται πέρα από την ιδιοτέλεια. Αυτό περιλαμβάνει την αποδοχή ότι το κεφάλαιό τους θα απορροφά πραγματικές ζημιές ή κόστος ευκαιρίας και (την αποδοχή) σύστασης αδιανέμητου αποθεματικού για διαγενεακή χρήση. ”

“ Η πρότασή μας είναι ότι υπάρχουν τρεις γενικές κατηγορίες λύσεων, Προσαρμογή από πλευράς τακτικής και ρεαλισμού, Αλλαγή του κυρίαρχου προσανατολισμένου στην αγορά παραδείγματος, Μεταβολή του παραδείγματος των Συνεταιριστικών Αρχών μας. ”

4 Frank Lowery and Wayne Schatz, Chapter 2, “The Co-operators Group Limited: A Canadian Perspective”

5 Jean-Louis Bancel, Op. Cit.

6 Bruno Roelants, Chapter 1, “Capital building in industrial and service co-operatives”

“Ένας μεγάλος και οικονομικά επιτυχημένος συνεταιρισμός δεν θα έχει έλλειψη επενδυτών, τόσο εντός όσο και εκτός των μελών, που είναι πρόθυμοι να συμμετάσχουν στις εκάστοτε εκδόσεις τίτλων δανεισμού, ακόμη και αν δεν έχουν λόγο στη λειτουργία της οργάνωσης. Η ίδια δυναμική είναι απίθανο να εφαρμοστεί σε καινούριους συνεταιρισμούς που αντιμετωπίζουν δύσκολους καιρούς.”

“Η άλλη αναμφισβήτητη αλήθεια είναι ότι με το υφιστάμενο ρυθμιστικό πλαίσιο δεν μπορούν να σχηματισθούν στον αναπτυσσόμενο κόσμο νέοι σύνθετοι χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί, με εξαίρεση τις πιστωτικές ενώσεις, που παρέχουν βασικές υπηρεσίες.”

“Η σημερινή εποχή παρέχει στους συνεταιρισμούς μια μοναδική ευκαιρία.”

“Υπάρχει μια έντονη αίσθηση των αδυναμιών της μέχρι τώρα κυρίαρχης φιλοσοφίας της μονοσήμαντης βραχυχρόνιας επιδίωξης του κέρδους και της ανάπτυξης, και της στήριξης στην αποτελεσματικότητα των χρηματοπιστωτικών αγορών και των κεφαλαιαγορών.”

λογεί η αγορά ή ένα σταθερό τοκομερίδιο, καθώς και μια μεταβλητή πρόσθετη πληρωμή ανάλογη προς την επίδοση και/ή κάτι επιπλέον.

Πολλά από τα κεφάλαια του παρόντος, περιγράφουν ή υποστηρίζουν τέτοιες καινοτομίες που αναλαμβάνουν οι συνεταιρισμοί. Οι κ.κ. Arnold Kuijpers και Hans Groeneveld μοιράζονται τις προοπτικές της πορείας κεφαλαιοποίησης της Rabobank. Ο κ. Bill Hampel είναι της άποψης ότι οι κανονισμοί των πιστωτικών ενώσεων των ΗΠΑ θα πρέπει να επιτρέπουν νέα κεφαλαιακά μέσα. Ο κ. Bruno Roelants αναφέρει οιονεί συμμετοχικούς τίτλους, όπως τα γαλλικά πιστοποιητικά συμμετοχής που εκδίδονται από συνεταιριστικές ΜΜΕ, ο Καθ. Nicola Shadbolt και ο κ. Alex Duncan εισάγουν τα καινοτόμα κεφαλαιακά μέσα που δημιουργήθηκαν από τον Γαλακτοκομικό Συνεταιρισμό Fonterra το 2012 και ο George Ombado υποστηρίζει την ανάγκη για μια Αφρικανική Συνεταιριστική Τράπεζα για να βοηθήσει στην κεφαλαιοποίηση των αφρικανικών χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών. Από τον αλληλασφαλιστικό τομέα, ο κ. Peter Hunt συμμερίζεται επίσης ιδέες που προέκυψαν από τον νόμο του 2015 του Ην. Βασιλείου για τις προνομιούχες μερίδες απόδοσης υπό αίρεση των αλληλασφαλιστικών συνεταιρισμών, οι οποίες θα επιτρέπουν στους αλληλασφαλιστικούς φορείς, για πρώτη φορά, να εκδίδουν μερίδες.

Αυτές είναι ουσιαστικά ρεαλιστικές προσεγγίσεις. Η προοπτική, όπως υποστηρίζει ο κ. Ombado, είναι ότι «το κεφάλαιο είναι ο πιο σημαντικός συντελεστής για την ικανοποίηση των οικονομικών αναγκών των μελών». Υπάρχει επαρκής ευελιξία στη διατύπωση των Συνεταιριστικών Αρχών, ώστε να συμπεριληφθούν αυτά τα μέσα, και το πνεύμα της εθελοντικής συμμετοχής θεωρείται ότι πρέπει να διατηρηθεί, διότι η μη δυνάμενη να αποσυρθεί επένδυση είναι συχνά πέρα και πάνω από το ελάχιστο κεφάλαιο των μελών και προαιρετική. Όμως, η κόκκινη γραμμή που δεν μπορεί να ξεπεραστεί, είναι «ο Δημοκρατικός Έλεγχος από τα Μέλη», και σε όλες αυτές τις περιπτώσεις η εισφορά κεφαλαίου δεν συνοδεύεται από δικαιώματα ψήφου.

Μπορεί αυτή η ρεαλιστική προσέγγιση να επιτρέπει στους συνεταιρισμούς να «εξασφαλίζουν αξιόπιστα συνεταιριστικά κεφάλαια, ενώ θα εγγυάται τον έλεγχο από τα μέλη» - που αποτελεί τον στόχο του πυλώνα κεφαλαίου στο προσχέδιο της Συμμαχίας για μια Συνεταιριστική Δεκαετία; Αποδεχόμαστε ότι θα ήταν - αν πρόκειται για έναν συνεταιρισμό του κατάλληλου μεγέθους, της δύναμης και ειδικότερα του σταδίου του κύκλου επιχειρηματικής ζωής στο οποίο βρίσκεται. Ένας μεγάλος και οικονομικά επιτυχημένος συνεταιρισμός δεν θα έχει έλλειψη επενδυτών, τόσο εντός όσο και εκτός των μελών, που είναι πρόθυμοι να συμμετάσχουν στις εκάστοτε εκδόσεις τίτλων δανεισμού, ακόμη και αν δεν έχουν λόγο στη λειτουργία της οργάνωσης. Η ίδια δυναμική είναι απίθανο να εφαρμοστεί σε καινούριους συνεταιρισμούς που αντιμετωπίζουν δύσκολους καιρούς. Για εξωτερικά κεφάλαια, ειδικότερα, οι κ.κ. Frank Lowery και Wayne Schatz υποστηρίζουν σθεναρά ότι το συνεταιριστικό κεφάλαιο είναι «φιλοσοφικό κεφάλαιο», που είναι εγγενώς ασύμβατο με το κεφάλαιο επενδυτών, και ότι το κεφάλαιο επενδυτών «σε περιόδους κρίσης ... εκ της φύσεώς του, θα ωθήσει τη συνεταιριστική μορφή επιχείρησης προς τα κάτω»⁷.

Η άλλη αναμφισβήτητη αλήθεια είναι ότι με το υφιστάμενο ρυθμιστικό πλαίσιο δεν μπορούν να σχηματισθούν νέοι σύνθετοι χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί στον αναπτυσσόμενο κόσμο, με εξαίρεση τις πιστωτικές ενώσεις, που παρέχουν βασικές υπηρεσίες.⁸ Αν είναι έτσι, οι συνεταιρισμοί μπορεί τελικά να αποτελέσουν περιθώριο στο παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα, καθώς ακόμη και οι νυν συνεταιριστικές τράπεζες και ασφαλιστικές εταιρείες θα έρθουν αντιμέτωποι με φυσικά όρια ανάπτυξης σε κάποιο σημείο στο χρόνο. Δεδομένης της σημασίας των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων στην παγκόσμια οικονομία, αυτό μπορεί να σημαίνει ότι οι συνεταιρισμοί μπορεί να καταλήξουν με ψίχουλα από το κυρίαρχο τραπέζι, εκτός αν είμαστε σε θέση να αναμορφώσουμε το ίδιο παγκόσμιο σύστημα χρηματοδότησης.

ΕΠΙΛΟΓΗ 2 - ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΑΛΛΑΓΗΣ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΚΥΡΙΑΡΧΟΥ ΠΡΟΤΥΠΟΥ

Αυτό μας φέρνει στη δεύτερη επιλογή, της αλλαγής του κυρίαρχου προτύπου του κόσμου. Η σημερινή εποχή παρέχει στους συνεταιρισμούς μια μοναδική ευκαιρία. Αφού ήταν σε ανοδική πορεία εδώ και δεκαετίες, ο σύγχρονος καπιταλισμός είναι τώρα σε κρίση μετά την αναταραχή της οικονομικής και της χρηματοπιστωτικής αγοράς του 2008-2009. Υπάρχει μια έντονη αίσθηση των αδυναμιών της μέχρι τώρα κυρίαρχης φιλο-

⁷ Lowery and Schatz, Op. Cit

⁸ Αυτή είναι η ευρεία συναίνεση των συντακτών που εργάζονται σε αυτόν τον τομέα, όταν ρωτήθηκαν από το συντάκτη.

σοφίας της μονοσήμαντης βραχυχρόνιας επιδίωξης του κέρδους και της ανάπτυξης, και της στήριξης στην αποτελεσματικότητα των χρηματοπιστωτικών αγορών και των κεφαλαιαγορών.

Οι συνεταιρισμοί έχουν πολλά να προσφέρουν στον κόσμο, καθώς ψάχνουν για εναλλακτικές στον καπιταλισμό. Όπως είχαμε διακηρύξει στο Διεθνές Έτος των Ηνωμένων Εθνών για τους συνεταιρισμούς, το 2012, «οι συνεταιρισμοί οικοδομούν έναν καλύτερο κόσμο», και το Προσχέδιο για την Συνεταιριστική Δεκαετία ελπίζει για την προώθηση των συνεταιρισμών ως την προτιμώμενη μορφή επιχείρησης. Αυτό δεν μπορεί να βασίζεται μόνο σε μεθόδους προβολής ή μια πολεμική εναντίον των δεινών του υπάρχοντος συστήματος. Αντίθετα, η πρότασή μας πρέπει να είναι θεμελιωμένη, εμπνευσμένη, ελκυστική αλλά και πρακτική.

Έχουμε ήδη τα δομικά στοιχεία αυτού του εμπνευσμένου μοντέλου στη συνεταιριστική κληρονομιά και τη φιλοσοφία μας. Ουσιαστικά, πιστεύουμε ότι οι συνεταιρισμοί είναι καλύτεροι, γιατί θέτουν τους ανθρώπους στο επίκεντρο των δραστηριοτήτων τους. Οι Αρχές της δημοκρατίας και της αυτονομίας διασφαλίζουν την αξιοπρέπεια του ανθρώπου και την τοποθέτηση της κοινότητας υπεράνω των χρημάτων. Ο κ. Bruno Roelants τονίζει ότι στους συνεταιρισμούς, όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη και όχι οι μεριδιούχοι είναι οι ιδιοκτήτες.⁹ Κοιτάζοντας πέρα από τα χρήματα, μπορούμε να αρχίσουμε να εκτιμούμε ολόκληρο το φάσμα των πόρων ή το «κεφάλαιο» σε διαστάσεις πέρα από το χρηματοπιστωτικό ή λογιστικό κεφάλαιο.¹⁰

Δεύτερον, οι συνεταιρισμοί φέρνουν τις κοινότητες πιο κοντά μεταξύ τους. Ο κ. Jean-Louis Bancel παραφράζει τον ανθρωπιστή λόγιο Jean Bodin: ότι ο «πλούτος των συνεταιρισμών κατοικεί σε άνδρες και γυναίκες που εργάζονται για να τους φέρουν στη ζωή».¹¹ Αυτό είναι πολύ επιζητούμενο σε έναν κόσμο διαιρεμένο από τις ένοπλες και θρησκευτικές συγκρούσεις, μετατοπίσεις κοινοτήτων, ανισότητες του πλούτου και του εισοδήματος, και μια σειρά από άλλες κοινωνικές εξαθρώσεις. Στο προκλητικό κείμενό τους, οι κ.κ. Lowery και Schatz καλούν τους συνεταιρισμούς να καινοτομήσουν συνεταιριστικά, για να αποτελέσουν «έναν καταλύτη για μια συνεταιριστική κοινωνία».¹²

Τρίτον, οι συνεταιρισμοί συμβάλλουν στη μεγαλύτερη βιωσιμότητα. Χωρίς την ανάγκη ώθησης προς τα άνω των αναρτώντων τιμών των μεριδίων (σ.μ.: όπως οι εταιρείες του χρηματιστηρίου), οι μάνατζερς των συνεταιρισμών δεν είναι υποχρεωμένοι να αναλαμβάνουν μεγάλους κινδύνους με τα χρήματα των καταθετών ή να χρησιμοποιούν υπερβολική μόχλευση για να μεγιστοποιήσουν τη βραχυπρόθεσμη απόδοση των ιδίων κεφαλαίων, επιλογές που αποτελούν τις δύο κύριες αιτίες της οικονομικής κρίσης. Με λιγότερη πίεση αναφορικά με την εξασφάλιση βραχυχρόνιων χρηματοοικονομικών κερδών, εμείς δεν χρειάζεται να δανειζόμαστε από το μέλλον για να το πετύχουμε. Οι κ.κ. Bancel και Roelants κάνουν λόγο για διαγενεακή σταθερότητα και ανάπτυξη, που καθίσταται δυνατή από τις συνεταιριστικές δομές, όπως τα αδιανέμητα αποθεματικά.¹³ Η 7η Αρχή «Ενδιαφέρον για την Κοινότητα», επίσης αναφέρεται στη βιωσιμότητα, με την έννοια ότι οι συνεταιρισμοί εργάζονται για τη βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων τους μέσω πολιτικών που εγκρίνονται από τα μέλη τους.

Ερωτάται αν υπάρχουν επιχειρήματα κατά του συνεταιριστικού μοντέλου που προτείνουμε να υποστηρίξουμε στους συνεταιρισμούς, στις κυβερνήσεις και στις ρυθμιστικές αρχές; Ένα σημαντικό ερώτημα, το οποίο η συνεταιριστική κίνηση δεν έχει ακόμη απαντήσει, είναι αν πραγματικά μπορούν να υπάρξουν παγκόσμιες, μεγάλης κλίμακας επιχειρήσεις, οι οποίες είναι επίσης συνεταιρισμοί κατ'εξοχήν. Αυτό είναι ένας γρίφος που είναι σύμφυτος με τη φιλοσοφία των συνεταιρισμών, ο οποίος προκύπτει από την κεντρικότητα των ανθρωπινων σχέσεων στο συνεταιριστικό μοντέλο. Σε μια ξεχωριστή μελέτη για τη συνεταιριστική διακυβέρνηση,¹⁴ διαπιστώθηκε ότι η συνεταιριστική διακυβέρνηση είναι πιο αποτελεσματική σε μικρούς συνεταιρισμούς σε σχέση με τους μεγάλους, και σε συνεταιρισμούς εργαζομένων και παραγωγικούς σε σχέση με τους συνεταιρισμούς καταναλωτών. Στους μεγάλους συνεταιρισμούς, τα μέλη δεν αισθάνονται τόσο πολύ ως ιδιοκτήτες ή ως μέλη μιας κοινότητας. Αυτό μας κατευθύνει σε προβλήματα αδρανών μελών, κομματισμού στην ψηφοφορία, και σε διαχειριστική αιχμαλωσία - πράγμα το οποίο καθιστά άγονη τη μορφή της δημοκρατίας και την

“Οι συνεταιρισμοί οικοδομούν έναν καλύτερο κόσμο» δεν μπορεί να βασίζεται μόνο σε μεθόδους προβολής ή μια πολεμική εναντίον των δεινών του υπάρχοντος συστήματος. Αντίθετα, η πρότασή μας πρέπει να είναι θεμελιωμένη, εμπνευσμένη, ελκυστική αλλά και πρακτική.”

“Έχουμε ήδη τα δομικά στοιχεία αυτού του εμπνευσμένου μοντέλου στη συνεταιριστική κληρονομιά και τη φιλοσοφία μας.”

“Ένα σημαντικό ερώτημα, το οποίο η συνεταιριστική κίνηση δεν έχει ακόμη απαντήσει, είναι αν πραγματικά μπορούν να υπάρξουν παγκόσμιες, μεγάλης κλίμακας επιχειρήσεις, οι οποίες είναι επίσης συνεταιρισμοί κατ'εξοχήν. Αυτό είναι ένας γρίφος που είναι σύμφυτος με τη φιλοσοφία των συνεταιρισμών, ο οποίος προκύπτει από την κεντρικότητα των ανθρωπινων σχέσεων στο συνεταιριστικό μοντέλο.”

9 Bruno Roelants, Op. Cit

10 Jean-Louis Bancel, Op. Cit.

11 Ibid.

12 Frank Lowery and Wayne Schatz, Op. Cit

13 Bruno Roelants and Jean-Louis Bancel, Op. Cit.

14 Ed. Karen Miner and Sonja Novkovic, Various Authors, "Co-operative Governance Fit to Build Resilience in the Face of Complexity", International Co-operative Alliance (2015) <http://ica.coop/en/blueprint-themes/participation>

“Ο ανταγωνισμός για τους συνεταιρισμούς ως εναλλακτικό οικονομικό μοντέλο, που θέτει ο «νέος καπιταλισμός» και διάφορες ενσαρκώσεις του, θα πρέπει να μας προβληματίσει.”

“Να προκαλέσουμε τη συνεταιριστική κίνηση να εξετάσει κατά πόσον η ανθρωποκεντρική μας φιλοσοφία και οι θέσεις μας είναι επαρκείς και σύγχρονες ή κινδυνεύουμε να θεωρηθούμε αναχρονιστικοί και τελικά απολύτως άσχετοι.”

“Έχει ωριμάσει ο καιρός για έναν διάλογο πάνω σε ένα τολμηρό νέο μοντέλο όχι απλώς για εταιρείες ποσανατολισμένες στην αγορά, αλλά επίσης και για συνεταιρισμούς. Πρέπει να μετατοπίσουμε το παράδειγμα από την απόκτηση ωφελημάτων από μια μόνο κατηγορία προσώπων στην προώθηση των συμφερόντων όλων των ενδιαφερόμενων μερών, και από τη «μεγιστοποίηση των ωφελημάτων» στη βελτιστοποίηση, την ισορροπία, την ομαδικότητα και τη συνεργασία στην ανώτατη μορφή της.”

ομαδικότητα. Όσον αφορά τους τύπους των συνεταιρισμών, τα μέλη των συνεταιρισμών παραγωγών και των συνεταιρισμών εργαζομένων είναι επίσης πιο πιθανό να αισθάνονται δεσμευμένοι λόγω της «δεσμευτικής» σχέσης τους με τον συνεταιρισμό – συνήθως μέσα σε μια τοπική κοινότητα - σε σύγκριση με τους συνεταιρισμούς καταναλωτών των οποίων τα μέλη θα μπορούσαν να έχουν πολλές άλλες επιλογές. Εάν τα συμπεράσματα αυτά είναι σωστά, εμείς ως συνεταιριστική κίνηση θα πρέπει να σκεφτούμε το όραμά μας όσον αφορά την αλλαγή του κόσμου, σε μια συνεταιριστική κοινότητα κάθε φορά, αντί για μεγέθυνση, ώστε να γίνουν παγκόσμιοι συνεταιρισμοί, και κατά πόσον αυτό το όραμα είναι αρκετά ισχυρό για τις κυβερνήσεις και τις ρυθμιστικές αρχές, ώστε να αλλάξουν το πλαίσιο τους για τους συνεταιρισμούς.

Σχετικός με αυτά είναι ο ανταγωνισμός με τους συνεταιρισμούς ως εναλλακτικό οικονομικό μοντέλο, που θέτει ο «νέος καπιταλισμός» και διάφορες ενσαρκώσεις του, όπως «ο καπιταλισμός όλων των ενδιαφερόμενων μερών», ο «κοινοτικός καπιταλισμός», και ούτω καθεξής. Ο «νέος καπιταλισμός» έχει μια ισχυρή πρόταση με τον συνδυασμό των ισχυρών σημείων του καπιταλισμού από την άποψη της αποτελεσματικότητας, την ανάληψη (επιχειρηματικών) κινδύνων, και των οικονομιών κλίμακας, με μια νεο-ανακαλυπτόμενη αίσθηση του νοήματος και της ευθύνης για τους ανθρώπους, την κοινωνία, την ηθική, και το περιβάλλον. Οι κοινωνικές επιχειρήσεις και οι Εταιρείες Γενικότερης Ωφέλειας¹⁵ έχουν αυξηθεί σε δύναμη και αριθμούς, με εντυπωσιακή εμφάνιση γνωστών ονομάτων και ευνοϊκή γενική αντιμετώπιση. Η περιγραφή ότι μπορούν να συνδυάζουν τα κέρδη με τα καλά αποτελέσματα για την κοινωνία είναι ένα ισχυρό και ελκυστικό δόγμα. Αυτό θα πρέπει να μας προβληματίσει, ιδίως αφότου επιδιώκουμε να διεκδικήσουμε το χώρο του νέου τρόπου επιχειρηματικής δραστηριότητας για την συνεταιριστική κίνηση.

ΕΠΙΛΟΓΗ 3 - ΑΛΛΑΓΗ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΥ ΜΑΣ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΟΣ

Σε αυτό το τελευταίο μέρος της Εισαγωγής, θα θέλαμε να διευρύνουμε τα όρια, να προκαλέσουμε τη συνεταιριστική κίνηση να εξετάσει κατά πόσον η ανθρωποκεντρική μας φιλοσοφία και οι θέσεις μας είναι επαρκείς και σύγχρονες ή κινδυνεύουμε να θεωρηθούμε αναχρονιστικοί και τελικά απολύτως άσχετοι. Αυτή η τρίτη επιλογή, την οποία θα θέλαμε να θέσουμε στο τραπέζι, είναι να εξετάσουμε μια επαναξιολόγηση του τιμημένου από το χρόνο συνεταιριστικού παραδείγματος και των Συνεταιριστικών Αρχών μας.

Μεταξύ των συγγραφέων μας, οι κ.κ. Lowery και Schatz έχουν προβάλει μια πρόκληση για τους συνεταιρισμούς, να κινηθεί η συνεργασία σε ένα νέο επίπεδο, με την πληρέστερη ενεργοποίηση της 6ης Αρχής: «Συνεργασία μεταξύ των συνεταιρισμών». Συγκεκριμένα, οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να διευκολύνουν την πρόσβαση σε κεφάλαια από άλλους συνεταιρισμούς, και ως κίνηση πρέπει να εξετάσουμε δομές όπως ένα Συνεταιριστικό Ταμείο Σταθεροποίησης, μια αλληλέγγυα και συνεταιριστική ένωση γενικής ωφέλειας και άλλα εργαλεία κεφαλαιοδότησης και επένδυσης. Οι συγγραφείς έχουν έτσι διευρύνει τα κύρια ενδιαφερόμενα μέρη (stakeholders) των συνεταιρισμών, ώστε εκτός από τα μέλη να περιλαμβάνουν επίσης όλα τα άλλα μέλη της Συνεταιριστικής κίνησης.

Είμαστε σε θέση να διευρύνουμε τον κύκλο μας και να δημιουργήσουμε έναν ευρύτερο κύκλο, μέσα στον οποίο να περιλάβουμε όχι μόνο άλλους συνεταιρισμούς αλλά επίσης την ευρύτερη κοινωνία; Μπορεί η 7η Αρχή «Ενδιαφέρον για την Κοινότητα» - που εκδηλώνεται μέσω υποστήριξης για βιώσιμη ανάπτυξη – να μην φιλτράρεται πλέον μέσω του φακού της προτεραιότητας των συμφερόντων των μελών; Έχει ωριμάσει ο καιρός για έναν διάλογο πάνω σε ένα τολμηρό νέο μοντέλο όχι απλώς για εταιρείες ποσανατολισμένες στην αγορά, αλλά επίσης και για συνεταιρισμούς. Πρέπει να μετατοπίσουμε το παράδειγμα από την απόκτηση ωφελημάτων από μια μόνο κατηγορία προσώπων στην προώθηση των συμφερόντων όλων των ενδιαφερόμενων μερών, και από τη «μεγιστοποίηση των ωφελημάτων» στη βελτιστοποίηση, την ισορροπία, την ομαδικότητα και τη συνεργασία στην ανώτατη μορφή της.

Προτείνουμε για εξέταση από τη συνεταιριστική κίνηση, το θέμα οι επιχειρήσεις όλων των μορφών να θέσουν τις βλέψεις τους ψηλά και να διερευνήσουν την ιδέα μιας βιώσιμης, υπεύθυνης και μακροπρόθεσμης επιχεί-

¹⁵ Αυτές οι νέες εταιρείες οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τις επιπτώσεις των αποφάσεών τους όχι μόνο στους μετόχους τους αλλά και στους εργαζόμενους, την κοινότητα και το περιβάλλον, και οφείλουν επίσης να δημοσιεύουν μια ετήσια έκθεση που αξιολογεί την συνολική κοινωνική και περιβαλλοντική επίδοση σε σύγκριση με τις επιδόσεις τρίτων. Περισσότερες από το ένα τρίτο των Πολιτειών των ΗΠΑ έχουν θεσπίσει νομοθεσία για τις Εταιρείες Γενικότερης Ωφέλειας.

ρησης, που να αγκαλιάζει τόσο τους Ανθρώπους όσο και τον Πλανήτη και το Κέρδος, την τριπλή κατώτατη γραμμή που έθεσε ο John Elkington το 1994, και η οποία τόσο εύστοχα περιγράφει τον επιθυμητό προορισμό του ταξιδιού σκέψης του οικονομικού κόσμου μας.

Για τους συνεταιρισμούς, μιλώντας φιλοσοφικά, αυτό σημαίνει διεύρυνση του ορισμού της αποστολής μας για εξυπηρέτηση όχι μόνο των μελών, αλλά και άλλων ενδιαφερόμενων μερών και της κοινωνίας γενικότερα. Για τους συνεταιρισμούς παραγωγών, αυτό σημαίνει μέριμνα επίσης για τους καταναλωτές και τους εργαζόμενους. Για τους συνεταιρισμούς εργαζομένων μέριμνα επίσης για τους πελάτες. Για τους συνεταιρισμούς καταναλωτών, μέριμνα επίσης για τα συμφέροντα των πελατών που δεν είναι μέλη. Για να είναι αληθινοί πρωταθλητές της βιωσιμότητας, θα πρέπει να επεκταθεί η φροντίδα μας για τους ανθρώπους ως προς τη φροντίδα για τον πλανήτη στον οποίο αυτή η γενιά και οι επόμενες θα ζουν και θα εργάζονται. Το κεφάλαιο και το κέρδος, τότε, δεν θα πρέπει να θεωρούνται ως αντίπαλοι, αλλά ως εταίροι και καταλύτες, που συμβάλλουν στη διαχειριστική πειθαρχία και την προώθηση της οικονομικής βιωσιμότητας. Μιλώντας πρακτικά, η διεθνής συνεταιριστική κοινότητα θα πρέπει να επανεκτιμήσει τις τρέχουσες Αρχές για να διαπιστωθεί αν μπορούν να διευρυνθούν και να βελτιωθούν. Οι συνεταιρισμοί θα πρέπει επίσης να βρουν τρόπο μέτρησης για τις νέες «κατώτατες γραμμές» και για τη μέτρηση της επίδοσής τους με συγκεκριμένο και κατάλληλο τρόπο.

Συμπέρασμα

Αρχίσαμε αυτή την εισαγωγή με την συζήτηση για τη φιλοσοφία και τον πρακτικό προβληματισμό που αντιμετωπίζουν οι συνεταιρισμοί για το κεφάλαιο. Καθώς οι αναγνώστες μας θα αφομοιώνουν τα διάφορα κεφάλαια του παρόντος, ελπίζουμε ότι θα συγκεντρώσουν πολύτιμες απόψεις από την εμπειρία και τις σκέψεις συνεταιριστών από όλο τον κόσμο για το θέμα της κεφαλαιοποίησης.

Τελικά, τόσο σημαντικά και αν είναι τα θέματα του κεφαλαίου, ο μεγαλύτερος θησαυρός που έχουμε να προσφέρουμε στον κόσμο είναι το πνεύμα συνεργασίας. Για να παραμείνει ισχυρό και αδάμαστο το πνεύμα συνεργασίας, οφείλουμε να φέρουμε τα ιδεώδη της συνεργασίας σε μια πιο ολοκληρωμένη μορφή. Μόνο τότε μπορεί η συνεταιριστική κίνηση να διασφαλίσει τη συνεχή συνάφειά της με την παγκόσμια οικονομία και να ανταποκριθεί στις προσδοκίες μας για την οικοδόμηση ενός καλύτερου κόσμου.

“ Το κεφάλαιο και το κέρδος, τότε, δεν θα πρέπει να θεωρούνται ως αντίπαλοι, αλλά ως εταίροι και καταλύτες, που συμβάλλουν στη διαχειριστική πειθαρχία και την προώθηση της οικονομικής βιωσιμότητας. ”

“ Τελικά, τόσο σημαντικά και αν είναι τα θέματα του κεφαλαίου, ο μεγαλύτερος θησαυρός που έχουμε να προσφέρουμε στον κόσμο είναι το πνεύμα συνεργασίας. Για να παραμείνει ισχυρό και αδάμαστο το πνεύμα συνεργασίας, οφείλουμε να φέρουμε τα ιδεώδη της συνεργασίας σε μια πιο ολοκληρωμένη μορφή. Μόνο τότε μπορεί η συνεταιριστική κίνηση να διασφαλίσει τη συνεχή συνάφειά της με την παγκόσμια οικονομία και να ανταποκριθεί στις προσδοκίες μας για την οικοδόμηση ενός καλύτερου κόσμου. ”

1

Συγκέντρωση Κεφαλαίου σε Βιομηχανικούς Συνεταιρισμούς και Συνεταιρισμούς Υπηρεσιών

BRUNO ROELANTS

1. Συγκέντρωση Κεφαλαίου σε Βιομηχανικούς Συνεταιρισμούς και Συνεταιρισμούς Υπηρεσιών

BRUNO ROELANTS

Εισαγωγή

Το κεφάλαιο αυτό παρουσιάζει μερικές σκέψεις σχετικά με το συνεταιριστικό κεφάλαιο με βάση την εμπειρία σε βιομηχανικούς συνεταιρισμούς και συνεταιρισμούς υπηρεσιών.

Αρχικά, μερικά εισαγωγικά στοιχεία για τους βιομηχανικούς συνεταιρισμούς και τους συνεταιρισμούς υπηρεσιών στον κόσμο μπορεί να είναι χρήσιμα. Περίπου 65.000 συνεταιριστικές επιχειρήσεις υπάγονται σε μέλη του CICOPA, (σ.μ. Comité International des Coopératives de Production et Artisanales), την κλαδική οργάνωση της Διεθνούς Συνεταιριστικής Συμμαχίας για τη βιομηχανία και τις υπηρεσίες. Τα μέλη αυτά απασχολούν περισσότερα από 3 εκατομμύρια άτομα, η συντριπτική πλειοψηφία των οποίων είναι μέλη των συνεταιρισμών. Σύμφωνα με το πρόσφατο δημοσίευμα Industrial and Service Cooperatives – Global Report 2013-2014¹, κύριοι τομείς της δραστηριότητάς τους είναι η βιομηχανία (20%), οι κατασκευές (9%) και, πάνω απ' όλα, οι υπηρεσίες (67%). Μεταξύ των τελευταίων, τις κύριες δραστηριότητες είναι χονδρικό και λιανικό εμπόριο (18%), υγεία και κοινωνική εργασία (16%), επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες (12%), εκπαίδευση (12%), διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες (10%), μεταφορές και αποθήκευση (8%) και διαμονής και διατροφής (7%). Η συντριπτική πλειονότητά τους (95%) είναι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις ή MME (CICOPA 2015, σ. 9-18).

Το γεγονός ότι είναι MME, χωρίς να είναι στις χρηματοπιστωτικές αγορές, καθιστά τις κεφαλαιακές τους ανάγκες παρόμοιες με μη συνεταιριστικές MME που βρίσκονται στην ίδια κατάσταση και, ειδικότερα, οικονομικές επιχειρήσεις. Σύμφωνα με την προαναφερθείσα Έκθεση, η πρόσβαση στη χρηματοδότηση είναι πράγματι το πρώτο μέλημα των συνεταιρισμών που ανήκουν στο δίκτυο CICOPA (CICOPA 2015, σ. 22-23). Όσον αφορά τη διακυβέρνηση, οι περισσότεροι από αυτούς τους συνεταιρισμούς είναι συνεταιρισμοί που ανήκουν στους εργαζόμενους (συνεταιρισμοί εργαζομένων και μέρος των κοινωνικών συνεταιρισμών), ενώ βρίσκουμε επίσης συνεταιρισμούς που ανήκουν σε αυτοαπασχολούμενους παραγωγούς, καθώς και συνεταιρισμούς πολλών κατηγοριών ενδιαφερομένων (δηλαδή με διαφορετικούς τύπους μελών).

Μια πρώτη βασική θεώρηση αναφορικά με το συνεταιριστικό κεφάλαιο είναι ότι, σύμφωνα με την τρίτη Συνεταιριστική Αρχή, “οικονομική συμμετοχή των μελών”,¹ το κεφάλαιο ενός συνεταιρισμού περιλαμβάνει τόσο το ονομαστικό κεφάλαιο όσο και τα αποθεματικά. Τα δύο είδη του κεφαλαίου αντανακλούν το γεγονός ότι ο συνεταιρισμός συνδυάζει το ατομικό συμφέρον του συγκεκριμένου μέλους με το κοινό συμφέρον των μελών. Η ταυτόχρονη ύπαρξη των δύο αυτών τύπων κεφαλαίου αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο για την οικονομική διαχείριση των βιομηχανικών συνεταιρισμών και των συνεταιρισμών προσφοράς υπηρεσιών σε όλο τον κόσμο.

Ωστόσο, η συζήτηση σχετικά με το συνεταιριστικό κεφάλαιο, τουλάχιστον από την άποψη των βιομηχανικών συνεταιρισμών, δεν θα ήταν πλήρης, αν δεν περιλαμβανόταν επίσης οι εκτιμήσεις του κεφαλαίου που παράγεται από την ίδια τη συνεταιριστική κίνηση, ως μιας κοινότητας των συνεταιρισμών σε στενή σχέση με το κεφάλαιο στους επιμέρους συνεταιρισμούς.

Στην πρώτη ενότητα πιο κάτω, αναλύουμε το κεφάλαιο **μέσα** στους ίδιους τους συνεταιρισμούς: τόσο το ονομαστικό κεφάλαιο (συχνά αναφέρεται στην αγγλική γλώσσα ως «μετοχικό κεφάλαιο»), «όπου τα μέλη συμβάλλουν ισότιμα και ελέγχουν δημοκρατικά»² και τα συνεταιριστικά αποθεματικά. Στο δεύτερο κεφάλαιο,

“Το κεφάλαιο ενός συνεταιρισμού περιλαμβάνει τόσο το ονομαστικό κεφάλαιο όσο και τα αποθεματικά. Τα δύο είδη του κεφαλαίου αντανακλούν το γεγονός ότι ο συνεταιρισμός συνδυάζει το ατομικό συμφέρον του συγκεκριμένου μέλους με το κοινό συμφέρον των μελών.”

1 «Τα μέλη συμβάλλουν ισότιμα και ελέγχουν δημοκρατικά το κεφάλαιο του συνεταιρισμού. Τουλάχιστον ένα μέρος του κεφαλαίου είναι συνήθως η κοινή περιουσία του συνεταιρισμού. Τα μέλη συνήθως λαμβάνουν περιορισμένη αποζημίωση, ή καθόλου, για το κεφάλαιο που καταβάλλεται ως προϋπόθεση για την εγγραφή. Τα μέλη διαθέτουν τα πλεονάσματα για οποιονδήποτε ή όλους από τους ακόλουθους σκοπούς: την ανάπτυξη του συνεταιρισμού τους, ενδεχομένως με τη δημιουργία αποθεματικών, μέρος των οποίων τουλάχιστον θα είναι αδιανέμητο, διανομή στα μέλη κατ' αναλογία προς τις συναλλαγές τους με τον συνεταιρισμό και για υποστήριξη άλλων δραστηριοτήτων που εγκρίνονται από τα μέλη» από τη Δήλωση για την Συνεταιριστική Ταυτότητα της Διεθνούς Συνεταιριστικής Συμμαχίας (1995) και τη Σύσταση (No 193) της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (2002) για την Προώθηση των Συνεταιρισμών

2 Απόσπασμα από την τρίτη Συνεταιριστική Αρχή, «οικονομική συμμετοχή των μελών», Δήλωση σχετικά με την Συνεταιριστική Ταυτότητα

αναλύουμε το κεφάλαιο της συνεταιριστικής **κίνησης** με στόχο την ενίσχυση του κεφαλαίου σε επιμέρους συνεταιρισμούς.

1. Το κεφάλαιο στους συνεταιρισμούς

1.1. ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΟΥ ΕΙΣΦΕΡΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΑ ΜΕΛΗ

Το ονομαστικό κεφάλαιο που εισφέρεται από κάθε μέλος στους βιομηχανικούς συνεταιρισμούς και στους συνεταιρισμούς των υπηρεσιών μπορεί να κυμαίνεται από πολύ χαμηλό μέχρι πολύ υψηλό ποσό. Το μέσο εισφερόμενο ποσό ανταποκρίνεται σε διαφορετικές συνεταιριστικές παραδόσεις και όχι σε ρυθμιστικές διατάξεις, ακόμη και αν και ορισμένες διατάξεις μπορούν να βοηθήσουν τη μόχλευση υψηλότερων ποσών, όπως θα δούμε στη δεύτερη ενότητα πιο κάτω. Στην ίδια χώρα, βρίσκει κανείς βιομηχανικούς συνεταιρισμούς ή συνεταιρισμούς υπηρεσιών ΜΜΕ, όπου κάθε μέλος συνεισφέρει το ισοδύναμο μερικών εκατοντάδων δολαρίων, ενώ σε άλλους οι εισφορές αυτές μπορούν να φθάσουν αρκετές δεκάδες χιλιάδες δολάρια. Συνεταιρισμοί με ένα τέτοιο υψηλό επίπεδο ιδίων κεφαλαίων των μελών, λογικά τείνουν να είναι πιο βιώσιμοι οικονομικά, ιδιαίτερα σε δραστηριότητες εντάσεως κεφαλαίου, όπως αυτά που ο Όμιλος Mondragon σκόπιμα αποφάσισε να αναπτύξει από την ίδρυσή του. Λογικά, τα μέλη τους έχουν επίσης την τάση να παρουσιάζουν ένα ιδιαίτερα υψηλό επίπεδο ενδιαφέροντος για την κοινή διαχείριση και για συμμετοχή σε αυτή.

Το ονομαστικό κεφάλαιο σε συνεταιρισμούς είναι σαφώς ένα διαφορετικό είδος χρηματοπιστωτικού μέσου σε σύγκριση με το μετοχικό κεφάλαιο που κατέχουν οι μέτοχοι (εταιρειών). Για να αποφευχθεί η σύγχυση στην παρούσα ενότητα, δεν χρησιμοποιούμε τον όρο «μετοχικό κεφάλαιο» ούτε «μετοχές» όσον αφορά τους συνεταιρισμούς. Αξίζει να σημειωθεί ότι, σε έναν αριθμό άλλων γλωσσών από τα αγγλικά, χρησιμοποιείται ένας διαφορετικός όρος.³ Η ίδια η τρίτη Συνεταιριστική Αρχή δεν αναφέρει τον όρο «μετοχικό κεφάλαιο»: αντίθετα, ορίζει ότι «τα μέλη εισφέρουν ισότιμα και ελέγχουν δημοκρατικά το κεφάλαιο του συνεταιρισμού τους», και ότι αυτό το κεφάλαιο «εισφέρεται [από τα μέλη] ως προϋπόθεση για την εγγραφή τους». Ας προσπαθήσουμε πρώτα να αποσαφηνίσουμε τις εγγενείς διαφορές μεταξύ των δύο τύπων κεφαλαίου.

Μια πρώτη θεμελιώδης διαφορά μεταξύ του ονομαστικού κεφαλαίου των μελών και των μετοχών που κατέχουν οι μέτοχοι (εταιρειών) έχει να κάνει με το γεγονός ότι οι άνθρωποι ή / και φορείς που έχουν την ιδιοκτησία και τον έλεγχο του συνεταιρισμού είναι τα ενδιαφερόμενα μέρη (σε γενικές γραμμές οι εργαζόμενοι ή οι παραγωγοί στην περίπτωση των βιομηχανικών συνεταιρισμών και των συνεταιρισμών υπηρεσιών) και όχι οι μέτοχοι: με αυτό εννοούμε ότι ο βασικός λόγος για τον οποίο γίνονται μέλη του συνεταιρισμού δεν είναι για να επενδύσουν κεφάλαια σε αυτόν, ώστε να επωφεληθούν από αυτά, αλλά για να εξυπηρετήσουν ειδικές ανάγκες ή τις προσδοκίες που συνδέονται με τη συμμετοχή τους ως ενδιαφερόμενοι. Στην περίπτωση των βιομηχανικών συνεταιρισμών και των συνεταιρισμών υπηρεσιών, τέτοιες ανάγκες συνήθως σχετίζονται με την απασχόληση, την παραγωγή, και / ή κοινοτικές υπηρεσίες. Το «εισφερόμενο κεφάλαιο ως προϋπόθεση εγγραφής» (απόσπασμα από την τρίτη Συνεταιριστική Αρχή) είναι έτσι δευτερεύουσας σημασίας σε σχέση με το γεγονός ότι ο συνεταιρισμός συγκεντρώνει πρόσωπα «που συνεργάζονται εθελοντικά για την αντιμετώπιση των κοινών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών και προσδοκιών» (απόσπασμα από τον Ορισμό του Συνεταιρισμού).

Μια δεύτερη βασική διαφορά, η οποία είναι απόρροια της πρώτης, επειδή ενισχύει τον ρόλο των συνεταιρισμένων μελών ως ενδιαφερόμενων μερών και όχι ως μετόχων, σχετίζεται με το γεγονός ότι «τα μέλη συνήθως λαμβάνουν περιορισμένη αποζημίωση, ή καθόλου, για το κεφάλαιο που εισφέρεται ως προϋπόθεση εγγραφής» (απόσπασμα από την τρίτη Συνεταιριστική Αρχή). Η τελευταία αυτή διάταξη τηρείται γενικά σωστά από τους βιομηχανικούς συνεταιρισμούς και τους συνεταιρισμούς υπηρεσιών: τα συνεταιρισμένα μέλη συνήθως δεν επενδύουν στον συνεταιρισμό τους με σκοπό τις υψηλές αποδόσεις για τις επενδύσεις τους, αλλά για να κάνουν την εργασία τους ή την παραγωγή τους οικονομικώς πιο βιώσιμη, γεγονός που αποτελεί τη βασική αποστολή του συνεταιρισμού τους. Αν απλώς επιθυμούν να πάρουν υψηλές αποδόσεις από μια επένδυση, λογικά θα επιλέξουν άλλες ευκαιρίες.

“Οι άνθρωποι ή / και φορείς που έχουν την ιδιοκτησία και τον έλεγχο του συνεταιρισμού είναι τα ενδιαφερόμενα μέρη (σε γενικές γραμμές οι εργαζόμενοι ή οι παραγωγοί στην περίπτωση των βιομηχανικών συνεταιρισμών και των συνεταιρισμών υπηρεσιών) και όχι οι μέτοχοι: με αυτό εννοούμε ότι ο βασικός λόγος για τον οποίο γίνονται μέλη του συνεταιρισμού δεν είναι για να επενδύσουν κεφάλαια σε αυτόν, ώστε να επωφεληθούν από αυτά, αλλά για να εξυπηρετήσουν ειδικές ανάγκες ή τις προσδοκίες που συνδέονται με τη συμμετοχή τους ως ενδιαφερόμενοι.”

“Το «εισφερόμενο κεφάλαιο ως προϋπόθεση εγγραφής» είναι έτσι δευτερεύουσας σημασίας σε σχέση με το γεγονός ότι ο συνεταιρισμός συγκεντρώνει πρόσωπα «που συνεργάζονται εθελοντικά για την αντιμετώπιση των κοινών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών και προσδοκιών».”

3 Για παράδειγμα, στα γαλλικά ο όρος «part sociale» χρησιμοποιείται αντί του «action», ενώ στα κινέζικα ο όρος “股金” (gǔjīn) χρησιμοποιείται και όχι “股份” (gǔfēn). (σ.μ.: Ομοίως στα ελληνικά χρησιμοποιείται ο όρος «μερίδες» για τους συνεταιρισμούς και «μετοχές» για τις εταιρείες).

Ως πρόσθετη επιβεβαίωση αυτής της δεύτερης διαφοράς, τα μέλη συνήθως λαμβάνουν μεταβλητή απόδοση ως μέρος του πλεονάσματος του συνεταιρισμού, αλλά τέτοιες επιστροφές έχουν στόχο να «επωφελούνται μέλη ανάλογα με τις συναλλαγές τους με τον συνεταιρισμό» (απόσπασμα από την τρίτη Συνεταιριστική Αρχή). Οι συναλλαγές που τα μέλη έχουν με τον συνεταιρισμό μπορεί να είναι τριών ειδών (από την άποψη του μέλους): αγορά, στην περίπτωση της μελών-χρηστών, π.χ., σε συνεταιρισμούς καταναλωτών, πώληση, στην περίπτωση του παραγωγού-μέλους συνεταιρισμού παραγωγών που ασχολείται με την εμπορία των προϊόντων των παραγωγών, και αποδοχές, στην περίπτωση των εργαζομένων-μελών (σε συνεταιρισμούς εργαζομένων και σε κοινωνικούς συνεταιρισμούς). Έτσι, οι επιστροφές συνεταιριστικών (πλεονασμάτων) στα μέλη πρέπει να θεωρούνται ως προσαρμογή της τιμής συναλλαγής (της αγοράς, πώλησης, ή της αμοιβής) και όχι ως μερίσματα.

“Οι επιστροφές συνεταιριστικών (πλεονασμάτων) στα μέλη πρέπει να θεωρούνται ως προσαρμογή της τιμής συναλλαγής (της αγοράς, πώλησης, ή της αμοιβής) και όχι ως μερίσματα.”

Ως συνέπεια των δύο θεμελιωδών διαφορών που προαναφέρθηκαν (ότι τα μέλη αποτελούν τα ενδιαφερόμενα μέρη και είναι περιορισμένη η απόδοση του επενδεδυμένου κεφαλαίου), έρχεται μια τρίτη, ότι δηλαδή το ονομαστικό κεφάλαιο που εισφέρεται από τα μέλη δεν είναι διαπραγματεύσιμο: δεν είναι ένα οικονομικό μέσον που μπορεί να αγοραστεί και να πωληθεί από το ένα μέλος στο άλλο μέλος, και ακόμη, σε μικρότερο βαθμό, βέβαια, από ένα μέλος σε ένα μη-μέλος. Το ονομαστικό κεφάλαιο επιστρέφεται στο μέλος ύστερα από απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου ή της Γενικής Συνέλευσης, σύμφωνα με μια σειρά από καταστατικές προϋποθέσεις που συμφωνήθηκαν με το μέλος κατά την είσοδό του στον συνεταιρισμό (π.χ., σταδιακή εξόφληση κατά τη διάρκεια μιας χρονικής περιόδου). Αυτή η πρακτική τηρείται κανονικά από τους βιομηχανικούς συνεταιρισμούς και τους συνεταιρισμούς υπηρεσιών, όπου ένα από τα κύρια θέματα έχει να κάνει με την περίοδο επιστροφής μετά την αποχώρηση του εργαζόμενου-μέλους ή του παραγωγού-μέλους από τον συνεταιρισμό, ειδικά όταν η συνεισφορά του / της στο ονομαστικό κεφάλαιο του συνεταιρισμού είναι σημαντική.

Σε αντιδιαστολή προς το μετοχικό κεφάλαιο των μετόχων, το συνεταιριστικό κεφάλαιο πρέπει να θεωρείται ως ίδιο κεφάλαιο και όχι ως οφειλή της επιχείρησης. Μετά τη δημοσίευση του IAS 32 από το Διοικητικό Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΔΛΠ) (International Accounting Standards IAS) σχετικά με συμμετοχικούς τίτλους, το 2003,⁴ δημοσίευσε την ερμηνεία για τους συνεταιρισμούς της Διεθνούς Επιτροπής Διερμηνεύσης των Χρηματοπιστωτικών Εκθέσεων (IFRIC) 2, η οποία θεωρεί ότι το ονομαστικό κεφάλαιο των μελών των συνεταιρισμών θα μπορούσε να θεωρηθεί ως ίδιο κεφάλαιο υπό την προϋπόθεση ότι η γενική συνέλευση του συνεταιρισμού έχει τη δύναμη (τουλάχιστον θεωρητικά) να καθυστερήσει την επιστροφή του σε ένα μέλος.⁵ Το σκεπτικό πίσω από την ερμηνεία του Δ.Σ. των ΔΛΠ. είναι, φαινομενικά, ότι εάν η γενική συνέλευση είναι σε θέση να καθυστερήσει την εξόφληση οποιουδήποτε μέρους του ονομαστικού κεφαλαίου του συνεταιρισμού, ασκεί αποτελεσματικά τον έλεγχο σε αυτό στο σύνολό του.

“Στην περίπτωση των συνεταιρισμών, το ίδιο το γεγονός ότι η επιχείρηση είναι «συνιδιόκτητη και δημοκρατικά ελεγχόμενη» (απόσπασμα από τον Ορισμό του Συνεταιρισμού) από τα μέλη, διασφαλίζει ότι υπάρχει τόσο ιδιοκτησία και έλεγχος της επιχείρησης από μια κοινότητα μελών, των οποίων η εναλλαγή είναι πολύ αργή.”

Από τη δημοσίευση του IAS 32 και του IFRIC 2, το Συμβούλιο των ΔΛΠ (IAS) και το Δ.Σ. των Ομοσπονδιακών Λογιστικών Προτύπων των ΗΠΑ (FASB) έχουν καταστήσει, ολόένα και πιο σαφές, ότι το πιο σημαντικό κριτήριο σχετικά με τη διάκριση μεταξύ ιδίων και δανειακών κεφαλαίων σχετίζεται με τον έλεγχο και όχι με την ιδιοκτησία (Sanchez Bajo & Roelants 2003, σ. 84). Όμως, όπως κοινοποιήθηκε από την CICOPA στο Διοικητικό Συμβούλιο των ΔΛΠ στο πλαίσιο της διαβούλευσης του τελευταίου σχετικά με την «Αναθεώρηση του Εννοιολογικού Πλαισίου για τη Χρηματοοικονομική Πληροφόρηση»,⁶ στο οποίο οι έννοιες του ιδίου και του δανειακού κεφαλαίου είχαν περίοπτη θέση, δεν είναι απαραίτητο για τον συνεταιρισμό να έχει την εξουσία της παρακράτησης της επιστροφής, προκειμένου να θεωρηθεί ότι το συνεταιριστικό κεφάλαιο αποτελεί ίδιο κεφάλαιο και όχι δανειακό. Πράγματι, στην περίπτωση των συνεταιρισμών, το ίδιο το γεγονός ότι η επιχείρηση είναι «συνιδιόκτητη και δημοκρατικά ελεγχόμενη» (απόσπασμα από τον Ορισμό του Συνεταιρισμού) από τα μέλη, διασφαλίζει ότι υπάρχει τόσο ιδιοκτησία και έλεγχος της επιχείρησης από μια κοινότητα μελών, των οποίων η εναλλαγή είναι πολύ αργή. Είναι ιδιαίτερα αργή στους βιομηχανικούς συνεταιρισμούς και στους συνεταιρισμούς υπηρεσιών, όπου τα μέλη είναι συγκριτικά λίγα, αλλά στους οποίους ένας εργαζόμενος ή ένας παραγωγός συνήθως παραμένει μέλος για πολλά χρόνια ή ακόμα και δεκαετίες. Σε συνεταιρισμούς χρηστών (όπως οι συνεταιρισμοί καταναλωτών, οι στεγαστικοί συνεταιρισμοί, ή οι συνεταιριστικές τράπεζες),

⁴ Δείτε <http://www.iasplus.com/en/standards/ias/ias32>

⁵ Δείτε <http://www.iasplus.com/en/standards/ifric/ifric2>

⁶ Δείτε <http://www.ifrs.org/current-projects/iasb-projects/conceptual-framework/discussion-paper-july-2013/documents/discussion-paper-conceptual-framework-july-2013.pdf> και <http://www.cicopa.coop/IASB-Consultation,1227.html>

η εναλλαγή μελών μπορεί να είναι πιο γρήγορη, αλλά αυτό αντισταθμίζεται από το γεγονός ότι τα μέλη είναι συγκριτικά πολύ πιο πολλά: και στις δύο περιπτώσεις, η εναλλαγή μεταξύ των παλαιών και των νέων μελών παραμένει οριακή. Ως εκ τούτου, η συντριπτική πλειονότητα των μελών παραμένει σταθερή με την πάροδο του χρόνου και βρίσκουμε συνήθως την ίδια κοινότητα μελών από το ένα έτος στο επόμενο να ελέγχει τον συνεταιρισμό. Τέτοια σταθερότητα και συνέχεια στην κοινότητα των μελών εξασφαλίζει ότι ο αποτελεσματικός έλεγχος από την τελευταία πάνω στη συνολική στρατηγική και τη διαχείριση είναι απόλυτος, και ότι, όπως το ίδιο το Δ.Σ. των ΔΛΠ υποστηρίζει, τα βασικά κριτήρια για τον ορισμό των ιδίων κεφαλαίων είναι ο έλεγχος, το ονομαστικό κεφάλαιο των συνεταιρισμών είναι πράγματι ίδιο κεφάλαιο και όχι δανειακό (liability) για τον συνεταιρισμό.

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών, έχουμε παρακολουθήσει μια συζήτηση σε ορισμένες χώρες σχετικά με το εάν πρέπει ή όχι το κεφάλαιο των μερίδων να είναι ανοικτό σε εξωτερικούς επενδυτές, σε ποιο βαθμό, και με ή χωρίς δύναμη ψήφου. Βάση για τέτοιες συζητήσεις υπήρξε ανέκαθεν η ανάγκη για περαιτέρω κεφαλαιοποίηση. Αυτή η συζήτηση ήταν ιδιαίτερα ζωντανή στη Γαλλία, την Ιταλία, και τη Ισπανία στα τέλη της δεκαετίας του ογδόντα και στις αρχές της δεκαετίας του ενενήντα, όταν ψηφίστηκε η νομοθεσία για να καταστεί δυνατό να ανοίξει μερικώς το συνεταιριστικό κεφάλαιο σε εξωτερικούς επενδυτές, υπό την προϋπόθεση ότι θα το αποφασίσει η γενική συνέλευση του συνεταιρισμού και πάντοτε θα διατηρείται ισχυρή πλειοψηφία των μελών, τόσο από την άποψη της αναλογίας στο κεφάλαιο των μελών όσο και από την άποψη των ψήφων. Είκοσι χρόνια αργότερα, τα αποτελέσματα αυτού του κανονιστικού κύματος όσον αφορά την κεφαλαιοποίηση, δεν έχουν επιτευχθεί τα αναμενόμενα αποτελέσματα, αν και λέγεται ότι επέφερε άλλα ενδιαφέροντα αποτελέσματα: οι λεγόμενοι εξωτερικοί επενδυτές, που έχουν επενδύσει κεφάλαια, συχνά το έπραξαν επειδή στην πραγματικότητα είχε ένα άλλο ενδιαφέρον από το οικονομικό, όντας πελάτες, προμηθευτές ή οντότητες που συνδέονται με τον συνεταιρισμό μέσω κοινοπραξιών ή άλλων σχέσεων σύνδεσης.⁷ Αυτό το φαινόμενο στην πραγματικότητα ενισχύει το γεγονός ότι ο συνεταιρισμός είναι επιχείρηση των ενδιαφερόμενων μερών, διότι τέτοιοι επενδυτές επενδύουν ως ενδιαφερόμενα μέρη (πελάτες, προμηθευτές, συνεργάτες) για να χτίσουν αλυσίδες αξίας μάλλον παρά ως μέτοχοι που αναζητούν οικονομικές αποδόσεις.

1.2. ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΑ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΑ

Η τρίτη Συνεταιριστική Αρχή ορίζει ότι «τα μέλη διαθέτουν τα πλεονάσματα για ... ανάπτυξη του συνεταιρισμού τους, ενδεχομένως με τη δημιουργία αποθεματικών, μέρος των οποίων τουλάχιστον θα είναι αδιανέμητα».

Όπως μπορούμε να διαβάσουμε, η ιδέα της δημιουργίας αποθεματικών είναι καθοριστικής σημασίας για το σκοπό της ανάπτυξης του συνεταιρισμού. Και πάλι, η ανάπτυξη του συνεταιρισμού συνδέεται με το ότι είναι μια επιχείρηση στηριζόμενη στα ενδιαφερόμενα μέρη: πρέπει να αναπτυχθεί κατά τέτοιο τρόπο ώστε τα «πρόσωπα που συνεργάζονται εθελοντικά για την αντιμετώπιση των κοινών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών και επιδιώξεών τους» (απόσπασμα από τον Ορισμό του Συνεταιρισμού) μέσω του συνεταιρισμού μπορεί να το επιτύχουν ακόμα καλύτερα ποιοτικά (π.χ., μέσω ασφαλέστερων θέσεων απασχόλησης ή μιας πιο σταθερής δραστηριότητας για τους παραγωγούς) ή / και ποσοτικά (π.χ., δημιουργώντας περισσότερες θέσεις εργασίας ή αποδοχής περισσότερων παραγωγών στον συνεταιρισμό).

Όταν είναι σε θέση να το πράξουν, οι συνεταιρισμοί γενικά αφιερώνουν μέρος του πλεονάσματός τους σε οικονομικά αποθεματικά και χρησιμοποιούν τα συσσωρευθέντα αποθεματικά τους για τη μορφή επιχειρηματικής ανάπτυξης που περιγράφηκε παραπάνω. Αλλά τι είναι ακριβώς τα «αδιανέμητα αποθεματικά» που αναφέρονται στην τρίτη Συνεταιριστική Αρχή;

Ας προσπαθήσουμε πρώτα να διευκρινίσουμε τι είναι διανεμήσιμα αποθεματικά. Διανεμήσιμα αποθεματικά είναι μη-ονομαστικά περιουσιακά στοιχεία (δηλαδή δεν αποτελούν μέρος της ονομαστικής αξίας του κεφαλαίου των μελών), τα οποία τα μέλη ενός συνεταιρισμού που διαλύεται δικαιούνται να μοιραστούν μεταξύ τους, μετά την πληρωμή κάθε ανεξόφλητου χρέους.

⁷ Προσωπική επικοινωνία με Francois Soulage, πρόεδρο μέχρι το 2010 του γαλλικού χρηματοπιστωτικού ιδρύματος ESFIN-IDES (συνδεδεμένου μέλους της CICOPA).

Η δυνατότητα αυτή, αντίθετα, αποκλείεται εντελώς σε ένα αδιανέμητο αποθεματικό: τα αδιανέμητα αποθεματικά δεν μπορούν ποτέ να διανέμονται μεταξύ των συνεταιρισμένων μελών, ακόμη και μετά τη διάλυση και την εξόφληση όλων των εκκρεμών χρεών. Η εθνική ή η περιφερειακή νομοθεσία που καθιστά υποχρεωτική τη θέσπιση αδιανέμητων αποθεματικών (π.χ., Γαλλία, Ιταλία, Κεμπέκ, ή Ουρουγουάη) έχει δημιουργήσει πραγματικά μια **sui-generis** μορφή περιουσίας, σαφώς διακριτή τόσο από την ατομική ιδιωτική περιουσία όσο και από τη δημόσια περιουσία, που μοιάζει περισσότερο με τα “κοινά”, που εξετάσθηκαν από την αείμνηστη βραβευμένη με Βραβείο Νόμπελ Οικονομίας Elinor Ostrom στο βιβλίο “Governing the Commons”⁸. Αυτός είναι και ο λόγος καθιέρωσης ειδικών φορολογικών καθεστώτων για το ποσοστό των οικονομικών αποτελεσμάτων που κατευθύνονται στα αδιανέμητα αποθεματικά. Αυτοί οι νόμοι υποχρεώνουν τους συνεταιρισμούς να διαθέτουν σε τέτοια αποθεματικά ένα συγκεκριμένο ελάχιστο ποσοστό των ετήσιων οικονομικών αποτελεσμάτων, π.χ., 30% στην Ιταλία (Zanotti 2011, σ. 81). Πέρα από αυτό το νομικό ελάχιστο, όμως, οι συνεταιρισμοί είναι ελεύθεροι να διαθέτουν ένα μεγαλύτερο ποσοστό των ετήσιων αποτελεσμάτων τους σε αδιανέμητα αποθεματικά: π.χ., στην Ιταλία, ακόμη και μετά από μια δραστική μείωση των φορολογικών πλεονεκτημάτων το έτος 2003, οι βιομηχανικοί συνεταιρισμοί και οι συνεταιρισμοί υπηρεσιών συνέχισαν να επανεπενδύουν ένα σημαντικό ποσοστό των ετήσιων αποτελεσμάτων σε αδιανέμητα αποθεματικά, με μέσο όρο 86,8% των καθαρών κερδών που επανεπενδύονται στην επιχείρηση και μόνο το 10,2% διανεμήθηκε στα μέλη το 2005 (Petrucci, 2006). Μέχρι το 2009, το μέσο μερίδιο των κερδών που είχε διατεθεί σε αδιανέμητα αποθεματικά δεν οδήγησε σε καμία μείωση στη συσσώρευση αδιανέμητων αποθεματικών (Navarra, 2009).

Που διοχετεύονται τα αδιανέμητα αποθεματικά μετά τη διάλυση; Σε μερικές περιπτώσεις, π.χ., στην Αργεντινή, διοχετεύονται προς το κρατικό φορολογικό σύστημα, αλλά πρέπει να χρησιμοποιηθούν για την προώθηση των συνεταιρισμών.

Σε άλλες χώρες, όπως η Γαλλία ή η Ιταλία, όταν οι συνεταιρισμοί υπάγονται σε μια ομοσπονδία, διοχετεύονται συστηματικά προς την εν λόγω οργάνωση ή μια άλλη που συνδέεται με αυτήν, η οποία κανονικά την αναδιανέμει για την ανάπτυξη των συνεταιρισμών (νέους συνεταιρισμούς, μετατροπές, ή αναπτυξιακά έργα σε υπάρχοντες συνεταιρισμούς) στην εν λόγω χώρα. Από τη δεκαετία του 1990, η Ιταλική νομοθεσία έχει καθιερώσει αναπτυξιακά κονδύλια στο πλαίσιο καθεμιάς από τις τρεις κύριες συνεταιριστικές συνομοσπονδίες, οι οποίες, μεταξύ άλλων μηχανισμών, διοχετεύουν όλα τα περιουσιακά στοιχεία διαλυθέντων συνεταιρισμών μελών τους, ενώ ένα παρόμοιο κρατικό ταμείο έχει την ίδια λειτουργία για όλους τους μη ενταγμένους συνεταιρισμούς. Θα επανέλθουμε σε αυτά τα αναπτυξιακά ταμεία στο δεύτερο μέρος.

Η φιλοσοφική λογική πίσω από τα αδιανέμητα αποθεματικά είναι ότι ένας συνεταιρισμός θεωρείται ως μια διαγενεακή επιχείρηση, δηλαδή νοούμενη ως συνεχιζόμενη επί πολλές γενιές, που ιδρύθηκε από την ίδια κατηγορία ενδιαφερομένων (όπως οι εργαζόμενοι, οι παραγωγοί ή οι χρήστες), που παραμένει η ίδια κατηγορία ενδιαφερομένων μερών, με σταθερή εναλλαγή γενεών. Υπ’ αυτό το πρίσμα, τα αποθεματικά που έχουν συσσωρευτεί από πρώην μέλη παλαιότερων συνεταιρισμών δεν ανήκουν νόμιμα μόνο στα παρόντα μέλη. Εξίσου, τα αποθεματικά που συσσωρεύονται από τα παρόντα μέλη, επίσης δεν είναι αποκλειστική περιουσία τους, αλλά είναι μια επένδυση και για τα μελλοντικά μέλη. Έτσι, αν τα παρόντα μέλη αποφασίσουν να πάρουν στα χέρια τους αποθεματικά που συσσωρεύτηκαν από τους προκατόχους τους και / ή να καταστρέψουν ένα επιχειρηματικό εργαλείο προορισμένο να υπηρετήσει μελλοντικές γενιές μελών, αυτό θεωρείται άδικο έναντι των προκατόχων ή των γενεών του μέλλοντος.

Γενικά θεωρείται ότι αυτό το είδος των αποθεματικών είναι ιδιαίτερος καθοριστικός για την επιβίωση και την ανάπτυξη των επιχειρήσεων στην περίπτωση των συνεταιριστικών ΜΜΕ στη βιομηχανία και τις υπηρεσίες. Οι ΜΜΕ γενικά έχουν χαμηλό ποσοστό επιβίωσης στα πρώτα χρόνια της λειτουργίας, π.χ., το 50% των Γαλλικών ΜΜΕ κλείνουν μετά από 5 χρόνια, όπως μπορούμε να παρατηρήσουμε στον παρακάτω πίνακα. Οι συνεταιριστικές ΜΜΕ σε χώρες όπου τα αδιανέμητα αποθεματικά είναι υποχρεωτικά έχουν επιδείξει ένα σημαντικό υψηλότερο ποσοστό επιβίωσης από το μέσο όρο για τις ΜΜΕ, π.χ., στη Γαλλία το 66% των βιομηχανικών συνεταιρισμών και των συνεταιρισμών υπηρεσιών λειτουργούν ακόμα μετά από 5 χρόνια, όπως επίσης φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

“ Η φιλοσοφική λογική πίσω από τα αδιανέμητα αποθεματικά είναι ότι ένας συνεταιρισμός θεωρείται ως μια διαγενεακή επιχείρηση, δηλαδή νοούμενη ως συνεχιζόμενη επί πολλές γενιές, που ιδρύθηκε από την ίδια κατηγορία ενδιαφερομένων (όπως οι εργαζόμενοι, οι παραγωγοί ή οι χρήστες), που παραμένει η ίδια κατηγορία ενδιαφερομένων μερών, με σταθερή εναλλαγή γενεών. ”

“ Οι συνεταιριστικές ΜΜΕ σε χώρες όπου τα αδιανέμητα αποθεματικά είναι υποχρεωτικά έχουν επιδείξει ένα σημαντικά υψηλότερο ποσοστό επιβίωσης από το μέσο όρο για τις ΜΜΕ. ”

8 Ostrom, E. (1990) *Governing the Commons* (Cambridge: Cambridge University Press).

ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΠΙΒΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ ΤΟ 2012 ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΑ ΣΕ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΜΕ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΓΑΛΛΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

	Ποσοστό επιβίωσης σε 5 χρόνια	Ποσοστό επιβίωσης σε 3 χρόνια
Όλες οι γαλλικές επιχειρήσεις (στοιχεία INSEE 1)	50 %	66 %
Όλες οι συνεταιρισμοί που συνδέονται με CG Scop ²	66,1 %	82,5 %
Μετατροπή υγιών επιχειρήσεων σε συνεταιρισμούς	82,1 %	90,5 %
Μετατροπή επιχειρήσεων σε κρίση σε συνεταιρισμούς	61,0 %	80,2 %

Πηγή: CECOP (2013) Μεταβιβάσεις επιχειρήσεων στους εργαζομένους με τη μορφή συνεταιρισμού στην Ευρώπη – Ευκαιρίες και προκλήσεις, Βρυξέλλες: CECOP, σελ. 12.

Σε ό,τι αφορά τους βιομηχανικούς συνεταιρισμούς στο δίκτυο CICOPA, η πυκνότητα, η μέση βιωσιμότητα, και η μακροπρόθεσμη ανάπτυξη των εν λόγω συνεταιρισμών, και των θέσεων εργασίας σ' αυτούς, φαίνεται να είναι σημαντικά υψηλότερες σε χώρες και περιοχές όπου τα αδιανέμητα αποθεματικά είναι υποχρεωτικά από το νόμο. Αυτό τράβηξε την προσοχή μας ως βασικό κριτήριο για την ανάπτυξη των συνεταιριστικών ΜΜΕ στους πιο ποικίλους τομείς της βιομηχανίας και των υπηρεσιών. Πράγματι, τέτοια χαρακτηριστικά μπορούν να βρεθούν ειδικότερα στην Αργεντινή, τη Γαλλία, την Ιταλία, το Μεξικό, την Ισπανία και την Ουρουγουάη, όπου τα αδιανέμητα αποθεματικά ήταν υποχρεωτικά για χρόνια ή δεκαετίες. Υπάρχουν βέβαια και άλλα κριτήρια με τα οποία οι συνεταιρισμοί σε αυτά τα μέρη έχουν αναπτυχθεί έντονα (όπως ένα καλό δίκτυο φορέων υποστήριξης των επιχειρήσεων που παρέχουν κατάρτιση, συμβουλευτικές υπηρεσίες και μη τραπεζική χρηματοδότηση, ύπαρξη συνεταιριστικών ομίλων ή μια ισχυρή διατομεακή ολοκλήρωση στο επίπεδο των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων), αλλά εμείς δεν βρίσκουμε άλλο βασικό κριτήριο που να είναι κοινό για όλους αυτούς σε τόσο σημαντικό βαθμό.

Τα κύρια πλεονεκτήματα των αδιανέμητων αποθεματικών που έχουν εντοπιστεί είναι τα εξής:

- Τονώνουν την ανάπτυξη της επιχείρησης πέρα από τα επιμέρους συμφέροντα των μελών της: όπως είδαμε ανωτέρω, ο συνεταιρισμός έχει ως στόχο να συνδυάζει τόσο τα ατομικά όσο και τα κοινά συμφέροντα των μελών του. Η σωστή ισορροπία μεταξύ αυτών των δύο στοιχείων φαίνεται να επιτυγχάνεται καλύτερα με την ύπαρξη αδιανέμητων αποθεμάτων.
- Επιτρέπουν στα μέλη να εισέρχονται και να αποχωρούν από την επιχείρηση χωρίς να την αποσταθεροποιεί αυτό, γιατί σταδιακά (τα αδιανέμητα αποθεματικά) γίνονται πιο σημαντικά από το κεφάλαιο των μερίδων: σε ορισμένους βιομηχανικούς συνεταιρισμούς που έχουν ζωή ενός αιώνα ή περισσότερο, μπορούν να φθάσουν το 90% της αξίας του συνόλου της ακίνητης περιουσίας του συνεταιρισμού. Αυτό είναι μεγάλης σημασίας για τους βιομηχανικούς συνεταιρισμούς και τους συνεταιρισμούς υπηρεσιών, όπου η ανάγκη για σταθερό κεφάλαιο είναι μεγάλη και ο αριθμός των μελών είναι μικρός. Ως επακόλουθο, σταδιακά (τα αδιανέμητα αποθεματικά) καθίστανται ένα πιο σημαντικό τμήμα των ιδίων κεφαλαίων της επιχείρησης από το κεφάλαιο των μερίδων για επενδυτικά σχέδια και ως εγγύηση για τραπεζικά δάνεια.
- Έχουν αποδειχθεί ότι είναι ένα πολύ ισχυρό κίνητρο προς την εντατική επένδυση κεφαλαίου, όπως στους συνεταιρισμούς του ομίλου Μοντραγκόν (Sanchez Bajo & Roelants 2013, σελ. 176-211).
- Παρέχουν μια ιδιαίτερα ισχυρή άγκυρα σε περιόδους κρίσης, παρέχοντας το χώρο και το χρόνο για να επανεξετάσουμε τις σημερινές και μελλοντικές στρατηγικές (Roelants et al. 2012, σελ. 30-52).
- Δρουν ως ένας ισχυρός αποτρεπτικός παράγων για οποιονδήποτε επιθετικό ή κερδοσκοπικό δυνητικό αγοραστή, ο οποίος ποτέ δεν θα είναι σε θέση να πάρει στα χέρια του τέτοια περιουσιακά στοιχεία: το ποσό για να αποκτήσει την επιχείρηση του συνεταιρισμού (εφόσον τα μέλη θα αποφασίσουν να κλείσουν τον συνεταιρισμό και να πωλήσουν την επιχείρηση ή τα περιουσιακά στοιχεία) περιλαμβάνει την αξία των αδιανέμητων αποθεματικών, αλλά τα τελευταία δεν θα είναι ποτέ υπό τον έλεγχο των αγοραστών. Ο διεθνώς γνωστός ειδικός στη συνεταιριστική νομοθεσία Hans Munkner λέει για το θέμα αυτό ότι σε καθεστώς αδιανέμητων αποθεματικών, «επιθετική εξαγορά των συνεταιρισμών αποκλείεται. Σε περίπτωση που οι κανόνες αυτοί εγκαταλείπονται: πολλαπλή ψήφος, μεταβιβάσιμες μερίδες και άλλα

πιστοποιητικά συμμετοχής, προνομιούχες χωρίς δικαίωμα ψήφου μερίδες, κλπ, οι συνεταιρισμοί και οι συνεταιριστικοί όμιλοι χάνουν τον ιδιαίτερο χαρακτήρα τους ως οργανώσεις αυτοβοήθειας προσανατολισμένες στα μέλη και γίνονται συνήθεις εμπορικές επιχειρήσεις (δηλ. κατευθυνόμενες από τους επενδυτές προσανατολισμένες στην αξία των μετοχών) για τις οποίες δικαίως ισχύει ο εμπορικός νόμος» (Sanchez Bajo 2013, σελ. 3-4).

- Ενεργούν επίσης ως ένας ισχυρός αποτρεπτικός παράγων για τα ίδια τα μέλη, τα οποία θα έχουν να σκεφτούν δύο φορές πριν από το κλείσιμο της επιχείρησής τους, ειδικά όταν τα αδιανέμητα αποθεματικά έχουν γίνει σημαντικά περιουσιακά στοιχεία.
- Συμβάλλουν στην πρόληψη ή στον περιορισμό της διαφθοράς, π.χ., τη διαφθορά των διαχειριστών που μπορούν να θέσουν σε κίνδυνο την ύπαρξη του συνεταιρισμού: δεδομένου ότι τα αδιανέμητα αποθεματικά ρυθμίζονται σαφώς από το νόμο, κανείς δεν μπορεί να τα κλέψει.

Το ενδιαφέρον για τα αδιανέμητα αποθεματικά μεταξύ των βιομηχανικών συνεταιρισμών και των συνεταιρισμών υπηρεσιών σε χώρες όπου δεν υπάρχουν ακόμη ή υφίστανται μόνο μερικώς, βρίσκεται σε άνοδο. Για παράδειγμα, το σχέδιο νόμου για τους Ιαπωνικούς συνεταιρισμούς εργαζομένων εισάγει επίσης την ιδέα των αδιανέμητων αποθεματικών. Μερικοί συνεταιρισμοί εργαζομένων του Ην. Βασιλείου έχουν θεσπίσει τα αδιανέμητα αποθεματικά, τα οποία είναι προαιρετικά στην εν λόγω χώρα. Και η Καναδική Συνεταιριστική Ομοσπονδία Εργαζομένων (CWC), μέλος της CIOCPA, έχει προσφάτως καταθέσει μια πρόταση απόφασης της γενικής συνέλευσης για την προώθηση προαιρετικά των αδιανέμητων αποθεματικών σε άλλες επαρχίες εκτός από το Κεμπέκ, όπου είναι υποχρεωτική, όπως είδαμε παραπάνω.

Επανερχόμενοι στην προαναφερθείσα πρόταση από την τρίτη Συνεταιριστική Αρχή, τώρα που έχουμε διευκρινίσει την έννοια των αδιανέμητων αποθεματικών, η έκφραση «δημιουργία αποθεματικών, μέρος των οποίων τουλάχιστον θα είναι αδιανέμητα» μπορεί ακόμη να θεωρηθεί και μερικώς ασαφές, λόγω του όρου “θα είναι”. Το γεγονός ότι μόνο μέρος των αποθεματικών πρέπει να είναι αδιανέμητα δεν είναι καθαυτό ένα πρόβλημα, δεδομένου ότι ακόμη και σε χώρες όπου τα αδιανέμητα αποθεματικά είναι υποχρεωτικά, είναι δυνατόν να διατεθεί, επίσης, μέρος του πλεονάσματος σε διανεμήσιμα αποθεματικά, αφού το ελάχιστο νόμιμο ποσοστό που προορίζεται για τα αδιανέμητα αποθεματικά έχει τηρηθεί. Όσο για τον όρο “θα πρέπει”, είναι πιο ήπια από το “πρέπει”, και αποσκοπεί σαφώς να αφήσει ανοικτή την επιλογή για την εθνική νομοθεσία να μην κάνει υποχρεωτικά τα αδιανέμητα αποθεματικά, μολονότι το κείμενο έχει συνταχθεί με τέτοιο τρόπο ώστε τα αποθεματικά αυτά σαφώς να συνιστώνται.

2. Μια συστημική προσέγγιση του κεφαλαίου στη συνεταιριστική κίνηση

Το συνεταιριστικό κεφάλαιο - είτε πρόκειται για το ονομαστικό κεφάλαιο ή τα αποθεματικά των μελών - δεν θα πρέπει να θεωρείται ότι περιορίζεται καθαρά στον ίδιο τον συνεταιρισμό, και αυτό συμβαίνει ακόμη περισσότερο στην περίπτωση των βιομηχανικών συνεταιρισμών και των συνεταιρισμών υπηρεσιών ΜΜΕ. Η εξελικτική πορεία αυτών των συνεταιρισμών, όπου η πυκνότητα είναι ισχυρή και η ιστορία της ανάπτυξης είναι μακροχρόνια, (το κεφάλαιο αυτό) είναι χτισμένο σε ένα επίπεδο “μεσο-χρόνιο”, με τη χρήση καινοτόμων χρηματοπιστωτικών μέσων.

Το ονομαστικό κεφάλαιο των μελών σε συνεταιριστικές ΜΜΕ μπορεί να ενισχυθεί με μέσα του “οιονεί ιδίου κεφαλαίου», όπως οι γαλλικοί “συμμετοχικοί τίτλοι” (“titre participatif” – πιστοποιητικό συμμετοχής): έναν τύπο ομολόγου που παρέχει στον κάτοχο μια αμοιβή που περιλαμβάνει μια ελάχιστη σταθερή αποζημίωση και ένα μεταβλητό πρόσθετο ποσό συνδεδεμένο με τα οικονομικά αποτελέσματα της επιχείρησης και το οποίο αποκτάται κατά κύριο λόγο από επενδυτές στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας (συνεταιρισμοί, αλληλέγγυοι φορείς κ.λπ.). Το μέσο αυτό θεωρείται ως ίδιο κεφάλαιο και όχι ως δανειακό για την εκδότρια συνεταιριστική οργάνωση, επειδή η τελευταία μπορεί να διατηρήσει αυτό το ομολόγο επί όσο χρόνο το κρίνει σκόπιμο. Η μέση περίοδος αποπληρωμής είναι μεταξύ 7 και 10 ετών, καθιστώντας το “καρτερικό” κεφάλαιο. Τα πιστοποιητικά συμμετοχής που επενδύονται από γαλλικούς εξειδικευμένους χρηματοπιστωτικούς φορείς, όπως SOCODEN ή ESFIN-IDES σε συνεταιρισμούς οι οποίοι εκδίδουν τέτοιους τίτλους, συνήθως επενδύονται ως ανάλογη συνεισφορά με το

“Το συνεταιριστικό κεφάλαιο - είτε πρόκειται για το ονομαστικό κεφάλαιο ή τα αποθεματικά των μελών - δεν θα πρέπει να θεωρείται ότι περιορίζεται καθαρά στον ίδιο τον συνεταιρισμό, και αυτό συμβαίνει ακόμη περισσότερο στην περίπτωση των βιομηχανικών συνεταιρισμών και των συνεταιρισμών υπηρεσιών ΜΜΕ. Η εξελικτική πορεία αυτών των συνεταιρισμών, όπου η πυκνότητα είναι ισχυρή και η ιστορία της ανάπτυξης είναι μακροχρόνια, (το κεφάλαιο αυτό) είναι χτισμένο σε ένα επίπεδο “μεσο-χρόνιο”, με τη χρήση καινοτόμων χρηματοπιστωτικών μέσων.”

συνολικό ονομαστικό κεφάλαιο των μελών, συχνά 1 προς 1. Με τον τρόπο αυτό ενθαρρύνουν την περαιτέρω κεφαλαιοδότηση από τα συνεταιρισμένα μέλη. Η σημαντική αύξηση των ιδίων κεφαλαίων, που επιφέρει αυτό το σύστημα, δημιουργεί μια αισθητή μόχλευση στις τράπεζες, και πρώτα απ' όλα στις συνεταιριστικές τράπεζες, οι οποίες τείνουν να είναι ευαίσθητες στη δυναμική της εμπιστοσύνης που δημιουργείται (Soulage 2011, σ. 166-169).

Ο μηχανισμός αυτός έχει χρησιμοποιηθεί ευρέως σε περιπτώσεις μεταβιβάσεων επιχειρήσεων στους εργαζόμενους με τη συνεταιριστική μορφή, όπου τα επιχειρηματικά σχέδια πρέπει συχνά να προετοιμαστούν μέσα σε λίγες εβδομάδες. Ένας παρόμοιος μηχανισμός υπάρχει στην Ιταλία μέσω άλλων μορφών ιδίων κεφαλαίων, στο πλαίσιο του ηλικίας 30-ετών Νόμου Marcora, επίσης σε μεγάλη έκταση για τις μεταβιβάσεις επιχειρήσεων στους εργαζόμενους. Μέσα από ένα εξελιγμένο σύστημα αντίστοιχων εισφορών – το οποίο περιλαμβάνει αφενός τους εργαζόμενους, οι οποίοι επενδύουν μέρος των επιδομάτων ανεργίας που τους καταβάλλονται ως εφάπαξ τριών ετών, και αφετέρου έναν χρηματοπιστωτικό συνεταιρισμό που ονομάζεται *Cooperazione Finanza Impresa* (συνδεδεμένο μέλος της CICOPA), που παρέχει ισόποσο επιχειρηματικό κεφάλαιο – αρκετές χιλιάδες θέσεις εργασίας διασώθηκαν με βιώσιμο τρόπο τα τελευταία 25 χρόνια σε βιομηχανικές επιχειρήσεις που επρόκειτο να κλείσουν (Zanotti, 2011, σελ.92-97).

Τα Ιταλικά αναπτυξιακά κεφάλαια που διοχετεύουν αδιανέμητα αποθεματικά από διαλυόμενους συνεταιρισμούς προς επένδυση σε άλλους συνεταιρισμούς, όπως είδαμε στο πρώτο μέρος, επίσης (και κυρίως) διοχετεύουν εισφορές από Ιταλικούς συνεταιρισμούς που αντιστοιχούν στο 3% των αποτελεσμάτων τους. Ο μηχανισμός αυτός περιλαμβάνει όλους τους Ιταλικούς συνεταιρισμούς, αλλά και πολλοί από τους δικαιούχους είναι βιομηχανικοί συνεταιρισμοί και συνεταιρισμοί υπηρεσιών (εργαζομένων και των κοινωνικών συνεταιρισμών) (Zanotti 2011, σ. 87-92). Στη Γαλλία, ένας μηχανισμός, ο οποίος περιορίζεται στους συνεταιρισμούς εργαζομένων, διοχετεύει ένα τοις χιλίοις του κύκλου εργασιών όλων των Γαλλικών συνεταιρισμών εργαζομένων που είναι ενταγμένοι στη Γαλλική Συνομοσπονδία Συνεταιρισμών Εργαζομένων (πλέον του 90% αυτών) σε ένα παρόμοιο ταμείο αλληλεγγύης (Soulage 2011, σελ. 172).

Ένας άλλος μηχανισμός που χρησιμοποιείται στο “μεσοπρόθεσμο” επίπεδο και στον οποίο η συσσώρευση αδιανέμητων αποθεματικών σε μεμονωμένους συνεταιρισμούς αποτελεί ένα βασικό στοιχείο, είναι η χρήση εγγυητικών κοινοπραξιών. Για παράδειγμα, η ετήσια λογιστική κατάσταση του *Cooperfidi Italia* (μιας κοινοπραξίας 9 συνεταιριστικών εγγυητικών κοινοπραξιών) για το 2009, έδειξε ότι είχε δημιουργήσει ένα καλό επίπεδο κεφαλαίων, που ισοδυναμεί με 28,8 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων το 18,5% ετηρείτο ως ονομαστικό κεφάλαιο και το 13,8% στα αδιανέμητα αποθεματικά, ενώ το υπόλοιπο 67,7% αποτελείτο από τα συσσωρευμένα κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου. Με βάση αυτά τα κεφάλαια, η εταιρεία εξέδωσε εγγυήσεις για αξία περίπου 78 εκατομμυρίων ευρώ, με αναλογία των εγγυήσεων που χορηγήθηκαν προς κεφάλαια λίγο μεγαλύτερη από ένα προς τρία (Zanotti 2011, σ. 98).

Όταν τα αδιανέμητα αποθεματικά δημιουργούνται στο πλαίσιο των συνεταιριστικών ομίλων, συμβάλλουν στους διαγωνισμούς για σύναψη συμβάσεων με δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς. Στην Ιταλία, για παράδειγμα, το *Consorzio Nazionale Servizi (CNS)* – μια μεγάλη οριζόντια κοινοπραξία συνεταιρισμών προσφοράς υπηρεσιών με πάνω από 200 ενεργούς συνεταιρισμούς στους τομείς των υπηρεσιών διαχείρισης, ομαδικών γευμάτων (catering), εφοδιαστικής (logistics), περιβάλλοντος, τουρισμού και καθαριότητας – έχει τοποθετήσει μεγάλα ποσά συλλογικών πλεονασμάτων σε αδιανέμητα αποθεματικά από την ίδρυσή της το 1977. Μέσω συσσωρευμένων αδιανέμητων αποθεματικών και με την εισαγωγή διαδοχικών διαδικασιών για την αύξηση του κεφαλαίου της (με την υποστήριξη του αναπτυξιακού ταμείου *Coorfond*), η ΚΝΣ έχει καταφέρει να συγκεντρώσει αρκετούς οικονομικούς πόρους για την υποστήριξη των μικρότερων μελών της, ώστε κατόρθωσε να βραχύνει τους όρους πληρωμής της δημόσιας διοίκησης, που ήταν ιδιαίτερα χρονοβόροι και ενοχλητικοί. Η ΚΝΣ δημιουργήθηκε το 1977 από 11 συνεταιρισμούς εργαζομένων στον τομέα των υπηρεσιών, με στόχο την σύναψη συμβάσεων με ιδιώτες πελάτες ή με δημόσιους φορείς, για εργασίες που στη συνέχεια θα διεκπεραιώνονταν από τους συνεταιρισμούς μέλη, ιδιαίτερα στους τομείς της καθαριότητας, της εφοδιαστικής, της συντήρησης, της οικολογίας, των ομαδικών γευμάτων (catering), τεχνών και πολιτιστικών υπηρεσιών, υποδοχής και επιστασίας (caretaker), και, τέλος, υπηρεσίες διαχείρισης εγκαταστάσεων. Η ΚΝΣ ήταν τόσο επιτυχής που είναι τώρα ένας από τους

ηγέτες στον τομέα της σε εθνικό επίπεδο (Zanotti 2011 σελ. 65). Παρόμοιοι μηχανισμοί έχουν αναπτυχθεί εντός του ομίλου Μοντραγκόν, όπου, επιπλέον, οι αποδόσεις για τα μέλη κεφαλαιοποιούνται μέχρι τα τελευταία να αποχωρήσουν από τον συνεταιρισμό (Sanchez Bajo & Roelants 2013, σελ. 176-211).

Συμπεράσματα

Παρά το γεγονός ότι το κεφάλαιο είναι πράγματι ένα βασικό ζήτημα για την ανάπτυξη των βιομηχανικών συνεταιρισμών και των συνεταιρισμών υπηρεσιών ο συνεταιριστικός τομέας έχει αποδείξει την ικανότητά του να συγκεντρώνει κεφάλαια μέσω καινοτόμων χρηματοπιστωτικών μέσων τα οποία όχι μόνο τηρούν τις διατάξεις που περιλαμβάνονται στην τρίτη Συνεταιριστική Αρχή, αλλά έχουν ακόμη δώσει σε τέτοιες διατάξεις ισχυρές οικονομίες κλίμακας στο επίπεδο της ίδιας της συνεταιριστικής κίνησης, στις πιο ποικίλες συνθήκες: από την ίδρυση νέων συνεταιρισμών από νέους ανθρώπους, σε δραστηριότητες όπως τα μέσα ενημέρωσης ή η ΤΠΕ (Τεχνολογία Πληροφορίας και Επικοινωνιών), μέχρι τον όμιλο του Mondragon, με τις περίπου εκατό βιομηχανικές επιχειρήσεις του στους σύγχρονους τομείς, έναν από τους κορυφαίους Ισπανικούς επιχειρηματικούς ομίλους και εργοδότες, με συνολικό κύκλο εργασιών 12,5 δις € και απασχόληση 74.000 ατόμων.⁹

Το επίπεδο της καινοτομίας στους βιομηχανικούς συνεταιρισμούς και στους συνεταιρισμούς υπηρεσιών είναι άνιστο ανά τον κόσμο, λόγω των διαφορετικών ιστορικών εξελίξεων. Αλλά οι χώρες και περιοχές όπου τέτοιοι συνεταιρισμοί έχουν αναπτυχθεί περισσότερο, παρέχουν ισχυρές ενδείξεις ότι σημαντικά επίπεδα κεφαλαιοποίησης και ανάπτυξης μπορεί να αναπαραχθεί αλλού υπό την προϋπόθεση ότι οι οργανωτικοί, οικονομικοί, επιχειρηματικοί και ρυθμιστικοί όροι υπάρχουν.

“ Η εμπειρία των βιομηχανικών συνεταιρισμών και των συνεταιρισμών υπηρεσιών μας διδάσκει επίσης ότι η κεφαλαιοποίηση, αν και είναι ουσιώδες και βασικό μέλημα, είναι σπάνια το μόνο θέμα για να ασχοληθούμε: εξίσου σημαντικό είναι ο σχεδιασμός ενός καλού επιχειρηματικού σχεδίου με επαρκή τεχνογνωσία και κίνητρα, με ισχυρό πνεύμα συνεργασίας, και με τις απαραίτητες εισροές από την άποψη της κατάρτισης και παρακολούθησης από την ευρύτερη συνεταιριστική κίνηση. ”

Η εμπειρία των βιομηχανικών συνεταιρισμών και των συνεταιρισμών υπηρεσιών μας διδάσκει επίσης ότι η κεφαλαιοποίηση, αν και είναι ουσιώδες και βασικό μέλημα, είναι σπάνια το μόνο θέμα για να ασχοληθούμε: εξίσου σημαντικό είναι ο σχεδιασμός ενός καλού επιχειρηματικού σχεδίου με επαρκή τεχνογνωσία και κίνητρα, με ισχυρό πνεύμα συνεργασίας, και με τις απαραίτητες εισροές από την άποψη της κατάρτισης και παρακολούθησης από την ευρύτερη συνεταιριστική κίνηση.

Η εμπειρία αυτών των συνεταιρισμών στις περιφέρειες και τις χώρες όπου έχει επιτευχθεί η υψηλότερη εξέλιξη τους (π.χ., Emilia-Romagna στην Ιταλία ή Χώρα των Βάσκων στην Ισπανία), συμπεριλαμβανομένου του τρόπου τους για συσσώρευση κεφαλαίου, μπορεί να προσφέρει τόσο στρατηγική έμπνευση και ισχυρό δυνητικό κίνητρο για ΜΜΕ γενικότερα, αλλά και ειδικότερα μέσω της ίδρυσης συνεταιρισμών των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, οι οποίες μπορούν να τους παρέχουν τις απαραίτητες εισροές από την άποψη της ομαδοποίησης, της χρηματοδότησης, της καινοτομίας και της διεθνοποίησης.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

- CECOP (2013) Business Transfers to Employees under the Form of a Co-operative in Europe – Opportunities and Challenges; Brussels: CECOP, available at http://www.cecop.coop/IMG/pdf/business_transfers_to_employees_under_the_form_of_a_cooperative_in_europe_cecop-4.pdf
- CICOPA (2015) Industrial and Service Co-operatives – Global Report 2013-2014; Brussels: CICOPA, available at http://www.cicopa.coop/IMG/pdf/cicopa_2013_2014_en_b_web.pdf
- Corcoran H. & Wilson D. (2010) The Worker Co-operative Movements in Italy, Mondragon and France: Context, Success Factors and Lessons, CWCF
- Munkner, H (2005) The need for European wide figure of co-operative groups, which way forward? Model law, harmonisation or SCE? Notes for the presentation at a meeting of the European Association of Co-operative Groups, Brussels, March 22, mimeo.
- Navarra C (2009) Collective accumulation of capital in Italian worker co-operatives: an empirical investigation on employment stability and income smoothing, for the AISSEC XVII Conference, Perugia, Italy
- Petrucci P (2006) Distribuzione del valore aggiunto: co-operative e loro stakeholders, in Attivita e Ricerche del Centro Studi Legacoop, pages 75 to 84.
- Roelants B, Dovgan D., Eum. H & Terrasi E (2012) The Resilience of the Cooperative Model Brussels: CECOP Publications
- Roelants, B (2013) The specific nature of co-operative reserves, CECOP, 4th February, mimeo
- Sanchez Bajo C. & Roelants B. (2013) Capital and the Debt Trap – Learning from Co-operatives in the Global Crisis; Basinstoke: Palgrave-Macmillan
- Sanchez Bajo C. (2013) Co-operative Indivisible Reserves from a Business Model point of view, mimeo
- Soulage F. (2011) France: an Endeavour in Enterprise Transformation, Chapter 3 in: Beyond the Crisis: Co-operatives, Work, Finance, Generating Wealth for the Long Term; Brussels: CECOP publications
- Zanotti A (2011) The case of Italy: the strength of a network system, Chapter 1 in: Beyond the Crisis: Co-operatives, Work, Finance, Generating Wealth for the Long Term; Brussels: CECOP publications

2

Ο Όμιλος «Συνεταιριστές» Π.Ε.: Μια Καναδική Προοπτική

FRANK LOWERY ΚΑΙ WAYNE SCHATZ

2. ΤΟ Όμιλος «Συνεταιριστές» Π.Ε. Μια Καναδική Προοπτική

FRANK LOWERY ΚΑΙ WAYNE SCHATZ

Περίληψη

Οι συνεταιρισμοί αντιμετωπίζουν διάφορες ανάγκες και προκλήσεις όσον αφορά την πρόσβαση, την παραγωγή και τη χρησιμοποίηση κεφαλαίου. Το συνεταιριστικό κεφάλαιο είναι διακριτό από άλλα μοντέλα λόγω των θεμελιωδών διαφορών στη συνεταιριστική σκέψη, τις Αξίες και τις Αρχές. Καθώς, ως συνεταιριστική κίνηση, ψάχνουμε για απαντήσεις, είναι σημαντικό να διερευνήσουμε το συνεταιριστικό περιεχόμενο, ώστε να προχωρήσουμε σε στρατηγικές λύσεις, χωρίς συμβιβασμούς στο πνεύμα και την πρόθεση της συνεργασίας.

Με βάση την εμπειρία του συνεταιρισμού «Ο Όμιλος των Συνεταιριστών Π.Ε.» (στο εξής «Οι Συνεταιριστές») στον Καναδά, οι συγγραφείς υποστηρίζουν ότι:

- Το συνεταιριστικό κεφάλαιο είναι εγγενώς ασύμβατο με το κατεχόμενο από επενδυτές (δηλαδή, μη συνεταιριστικό) κεφάλαιο και ότι η εισαγωγή του τελευταίου σε έναν συνεταιρισμό μπορεί να οδηγήσει στη διάλυση του συνεταιρισμού, ιδιαίτερα όπου η κερδοφορία του συνεταιρισμού είναι τόση ώστε να μην είναι σε θέση να εκπληρώσει τις ανάγκες μεγιστοποίησης του κεφαλαίου των επενδυτών ιδιοκτητών του κεφαλαίου ή όταν η οικονομική αποδοτικότητα του συνεταιρισμού είναι ασταθής στο χρόνο.
- Το κεφάλαιο των επενδυτών δεν έχει καμιά εγγενή δέσμευση για τη συνεταιριστική μορφή επιχείρησης ή για την επιτυχία της, και ως εκ τούτου, σε περιόδους κρίσης, από τη φύση του θα λειτουργήσει αρνητικά για τη συνεταιριστική μορφή της επιχείρησης.
- Μια σημαντική απειλή για κάθε συνεταιρισμό, ιδιαίτερα καθώς αυξάνει το μέγεθός του, είναι, αν έχει, από δική του επιλογή, ενσωματωμένο κεφάλαιο επενδυτών στη δομή του, ή, λόγω περιστάσεων πέρα από τον έλεγχο του ίδιου του συνεταιρισμού, το κεφάλαιο των επενδυτών έχει ενσωματωθεί στη δομή του, λόγω αλλαγών στα μέλη του ή στις των φιλοσοφικές προδιαθέσεις των μελών του.¹
- Το συνεταιριστικό κεφάλαιο πρέπει κατ' ανάγκη να είναι και να συνεχίσει να είναι κεφάλαιο με διαφορετική φιλοσοφία, επικεντρωμένο σε απολαβές βασιζόμενες στις Συνεταιριστικές Αρχές, συμπεριλαμβανομένης της ικανοποίησης των ενδιαφερόντων των μελών και της κοινότητας, και όχι σε απολαβές που βασίζονται κυρίως στη μεγιστοποίηση της οικονομικής απόδοσης στους ιδιοκτήτες του κεφαλαίου.
- Υπάρχει αφθονία συνεταιριστικού κεφαλαίου στον χρηματοπιστωτικό κόσμο, καθώς και κεφάλαιο ελεγχόμενο ή κατευθυνόμενο από τους ιδιοκτήτες συνεταιριστικού κεφαλαίου.² Στο μέτρο του δυνατού, οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε αυτό το κεφάλαιο, και όχι σε κεφάλαιο επενδυτών. Το πραγματικό θέμα είναι πόσο προσιτό είναι το συνεταιριστικό κεφάλαιο στους συνεταιρισμούς με οργανωμένο και πειθαρχημένο³ τρόπο.
- Το ζήτημα της πρόσβασης των συνεταιρισμών σε κεφάλαιο, και ιδιαίτερα σε συνεταιριστικό κεφάλαιο, μπορεί και πρέπει να αντιμετωπιστεί με νομοθετικές και διαρθρωτικές αλλαγές, υποστηριζόμενες και προωθούμενες από συνεταιρισμούς και υποστηρικτές των ιδεών τους ή από φορείς με παρόμοια δομή,⁴ συμπεριλαμβανομένων αλλαγών στις Συνεταιριστικές Αρχές της Διεθνούς Συνεταιριστικής Συμμαχίας (της Συμμαχίας).

1 Αυτό εννοείται ότι περιλαμβάνει μια κατάσταση όπου το αρχικό συνεταιριστικό κεφάλαιο το οποίο είχε φιλοσοφική έδραση, θεωρείται με την πάροδο του χρόνου από τους διαδόχους των αρχικών συνεταιριστικών μελών όχι με το πνεύμα του αρχικού σκοπού του κεφαλαίου, αλλά περισσότερο ως ένα οικονομικό «περιουσιακό στοιχείο», που πρέπει να αντιμετωπίζεται όπως κάθε άλλο οικονομικό «περιουσιακό στοιχείο» ιδιοκτησίας επενδυτών, χωρίς εξέταση του αρχικού σκοπού, των αρχικών δικαιούχων ή του αρχικού «τραστ» (αν υπάρχει).

2 Το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων μόνο από τις 300 μεγαλύτερες συνεταιριστικές οργανώσεις και τα ταμεία αλληλασφάλισης, όπως αναλύονται στην «Έρευνα Συνεταιριστικού Κεφαλαίου», (της Διεθνούς Συνεταιριστικής Συμμαχίας, υπό Andrews, Michael), είναι περίπου US \$ 1,347 τρισεκατομμύρια.

3 Το κεφάλαιο δεν πρέπει να παρέχεται μόνο για να διατηρηθεί ένα πλοίο που βυθίζεται. Μάλλον θα πρέπει να παρέχεται (και με επιπλέον ανθρώπινη και επαγγελματική υποστήριξη) για την αποκατάσταση των προβλημάτων του αποδέκτη συνεταιρισμού και για βοήθεια να υιοθετήσει ένα βιώσιμο επιχειρηματικό σχέδιο για τα μέλη του και τους παρόχους του συνεταιριστικού κεφαλαίου.

4 Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι συγγραφείς περιλαμβάνουν στην έννοια του «συνεταιριστικού κεφαλαίου», κεφάλαιο που δημιουργείται ή διατηρείται από φορείς με τις ίδιες αντιλήψεις ή με παρόμοια διάρθρωση, όπως τα ταμεία αλληλασφάλισης, ενώσεις αλληλοβοήθειας, και αμοιβαίων ανταλλαγών, μεταξύ άλλων.

- Οι επιλογές θα πρέπει να περιλαμβάνουν, κατ' ελάχιστο:
 - Να καταστεί η διατύπωση των Συνεταιριστικών Αρχών πολύ σαφέστερη όσον αφορά την «Συνεργασία μεταξύ των Συνεταιρισμών», αναφορικά με το συνεταιριστικό κεφάλαιο και το κεφάλαιο που ελέγχεται από συνεταιρισμούς (συλλογικά, «συνεταιριστικό κεφάλαιο»).
 - Δημιουργία ενός συνεταιριστικού ταμείου σταθεροποίησης προς υποβοήθηση των συνεταιρισμών που αντιμετωπίζουν χρηματοοικονομικές δυσκολίες.
 - Δημιουργία ενός φορέα συνεργασίας αλληλασφαλιστικών ταμείων και συνεταιρισμών, ο οποίος θα επιτρέπει στις αλληλασφαλιστικές εταιρείες να συγχωνεύονται με συνεταιρισμούς και με άλλους φορείς με παρόμοια δομή και στήριξη στα μέλη, χωρίς την ανάγκη να εγκαταλείψουν τον αμοιβαίο χαρακτήρα ή τον συνεταιριστικό χαρακτήρα, και
 - Δημιουργία μηχανισμών χρηματοδότησης και επένδυσης, που θα επιτρέπουν στους συνεταιρισμούς να έχουν πρόσβαση σε χρηματοπιστωτικά μέσα με τους όρους και τις συνθήκες της αγοράς, όπου τα εν λόγω μέσα ανήκουν ή ελέγχονται από τους ιδιοκτήτες κεφαλαίων με τη συνεταιριστική φιλοσοφία.

Ιστορικό: Ο Όμιλος των Συνεταιριστών Π.Ε. («Οι Συνεταιριστές»)

Ο όμιλος «Συνεταιριστές» είναι ένας ομοσπονδιακός Καναδικός συνεταιρισμός, που διέπεται από την Πράξη⁵ περί των Συνεταιρισμών του Καναδά. Η μητρική εταιρεία και οι λειτουργικές θυγατρικές εταιρείες της (ο «όμιλος των εταιρειών») αποτελούνται κυρίως από Καναδικές εταιρείες⁶ χρηματοοικονομικών υπηρεσιών και, λόγω των ρυθμιστικών περιορισμών, είναι δομημένες ως κεφαλαιουχικές εταιρείες και όχι ως συνεταιρισμοί. Η εταιρεία «Συνεταιριστές» είναι ουσιαστικά μια ομοσπονδία συνεταιρισμών. Τα 42 μέλη-ιδιοκτήτες της, με δύο εξαιρέσεις⁷, είναι είτε δευτεροβάθμιοι είτε πρωτοβάθμιοι συνεταιρισμοί. Τα 42 μέλη της αποτελούνται από συνεταιριστικά λειτουργούντες φορείς και αντιπροσωπευτικές γεωργικές οργανώσεις που λειτουργούν επί τη βάση των συνεταιριστικών αρχών.

Ο όμιλος «Συνεταιριστές» προήλθε από την συνένωση δύο προκατόχων συνεταιριστικών ομίλων ασφαλιστικών εταιρειών: έναν στο δυτικό Καναδά, Co-operative Insurance Services, («CIS») και έναν στο Οντάριο, Co-operators Insurance Associations of Guelph («CIAG»). Και οι δύο προκάτοχοι ιδρύθηκαν κοντά στο τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, για να υπηρετήσουν τις ανάγκες των Καναδών αγροτών και είχαν φιλοσοφική έδραση στη συνεταιριστική κίνηση του Καναδά. Μερικές από τις ιδρυτικές δηλώσεις τους περιλάμβαναν τα ακόλουθα:

- «Για να ενθαρρυνθούν οι άνθρωποι να εργαστούν από κοινού με σκοπό να ιδρύουν, να κατέχουν και να ελέγχουν οικονομικούς φορείς, που οι ίδιοι θεωρούν αναγκαίους για την εξυπηρέτηση των αναγκών τους». (CIS)
- «Για την προώθηση της χρήσης και της ανάπτυξης άλλων συνεταιρισμών, και για την οργάνωση και ανάπτυξη των πιστωτικών ενώσεων.» (CIAG)
- «Για να συμβάλει στην ευημερία και την επέκταση της συνεταιριστικής κίνησης στον Καναδά και στο εξωτερικό.» (CIS)

Όπως πολλοί τέτοιοι συνεταιρισμοί, από τις πρώτες ημέρες οι «Συνεταιριστές» αγωνίστηκαν για την κάλυψη των κεφαλαιακών αναγκών. Οι αρχικές συνεισφορές σε κεφάλαια προήλθαν από ad hoc εισφορές από μεμονωμένες οργανώσεις, όπως η Saskatchewan Wheat Pool του Σασκάτσουαν, καθώς και από άμεσες επενδύσεις από τρεις οργανώσεις χορηγούς στο Οντάριο: την United Cooperatives of Ontario, την Ontario Federation of Agriculture και την Ontario Credit Union League, καθώς και από το ευρύτερο σύνολο μελών της CIS.

5 Η Co-operators Group Limited («Συνεταιριστές») είναι ο μόνος συνεταιρισμός στο πλαίσιο του ομίλου εταιρειών. Η Καναδική νομοθεσία ορίζει τις μορφές εταιρειών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ασφαλιστική δραστηριότητα (συμπεριλαμβανομένων των αμοιβαίων εταιρειών), αλλά δεν καθορίζει (και ως εκ τούτου δεν επιτρέπει) συνεταιριστικές ασφαλιστικές εταιρείες.

6 Οι πρωτοβάθμιες εταιρείες εντός του ομίλου εταιρειών περιλαμβάνουν την εταιρεία συμμετοχών The Co-operators Group Limited («CGL»), μια ενδιάμεση εταιρεία συμμετοχών, Co-operators Financial Services Limited («CFSL»), Co-operators General Insurance Company («CGIC»), Co-operators Life Insurance Company («CLIC»), και Addenda Capital Inc. Υπάρχει μια σειρά από άλλες εταιρείες εντός του ομίλου, οι οποίες συμμετέχουν άμεσα ή έμμεσα στην Co-operators Financial Services Limited.

7 Ένα μέλος-ιδιοκτήτης, η United Steelworkers District 6, είναι μια διοικητική μονάδα μιας συνδικαλιστικής οργάνωσης. Το άλλο: Pacific Blue Cross, είναι μια μη κερδοσκοπική οργάνωση χωρίς μετοχικό κεφάλαιο. Και οι δύο οντότητες είναι πρόγονοι, σύμφωνα με το καταστατικό των «Συνεταιριστών», καθώς λειτουργούν σε «συνεταιριστική» βάση.

Η οργάνωση «Συνεταιριστές» ιδρύθηκε αρχικά ως ανώνυμη εταιρεία στα μέσα της δεκαετίας του 1970, αλλά συνεχίστηκε λίγο αργότερα ως συνεταιρισμός. Άμεσες επενδύσεις, που είχαν οι ιδρυτές στις προκατόχους εταιρείες, μετατράπηκαν σε επενδυτικές μερίδες χωρίς δικαίωμα ψήφου (δηλαδή, προνομιούχες μερίδες) της «Συνεταιριστές».

Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ «ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΕΣ» - ΑΝΤΛΗΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΗ

Στην εξέλιξή της, η οργάνωση «Συνεταιριστές» (όπως και οι προκατόχοί της) χρησιμοποίησε και πειραματίστηκε με διαφορετικές δομές και διαφορετικές μορφές κεφαλαίου, συμπεριλαμβανομένου αυτού που θα μπορούσε να περιγραφεί ως συνεταιριστικό και μη-συνεταιριστικό εργαλείο ταυτόχρονα. Πολλές από τις μορφές κεφαλαίου που εξετάστηκαν στην έρευνα της Συμμαχίας «Survey of Co operative Capital»⁸ αντανακλώνονται στην εμπειρία της «Συνεταιριστές».

Λέγεται ότι τα κεφαλαιακά μέσα που χρησιμοποιούνται για να αντληθούν χρήματα, συνήθως αποτελούνται από «κοινές μερίδες, προνομιούχες μερίδες, τα παρακρατούμενα διαχειριστικά υπόλοιπα της χρήσης και ο μακροπρόθεσμος δανεισμός». ⁹ Η οργάνωση «Συνεταιριστές» έχει χρησιμοποιήσει και συνεχίζει να χρησιμοποιεί τα μέσα αυτά. Οι επιχειρήσεις των ιδιωτών επενδυτών χρησιμοποιούν επίσης αυτά τα μέσα. Ωστόσο, υπάρχει και έχει υπάρξει μια λεπτή διαφορά για το πώς και γιατί αυτές οι μορφές κεφαλαίου έχουν χρησιμοποιηθεί από την οργάνωση «Συνεταιριστές». Αυτό οφείλεται στον «φιλοσοφικό» χαρακτήρα και στη θεμελίωση των αντληθέντων και χρησιμοποιηθέντων κεφαλαίων από την οργάνωση «Συνεταιριστές».

Οι προκατόχοι της οργάνωσης «Συνεταιριστές» χρηματοδοτήθηκαν απευθείας από τα μέλη τους μέσω απόκτησης κοινών και προνομιούχων μετοχών¹⁰ (σ.μ. όταν είχε τη μορφή εταιρείας). Ωστόσο, είναι σαφές ότι αυτές οι μετοχές αποκτήθηκαν από συνεταιριστικούς φορείς, οι οποίες είδαν τις μετοχές ως φιλοσοφικό κεφάλαιο. Τούτου λεχθέντος, λόγω της διαφορετικής δομής των προκατόχων της οργάνωσης «Συνεταιριστές», ο δημοκρατικός έλεγχος δεν εφαρμοζόταν πάντοτε ούτε ανταποκρινόταν στην ιδιοκτησία των μετοχών. Στην περίπτωση της CIAG, ο δημοκρατικός έλεγχος ασκήθηκε με βάση το τι είχε νόημα για τους χορηγούς, υπό την ιδιότητά τους ως διαχειριστές του προγράμματος συνεταιριστικής ασφάλισης στο Οντάριο. Η United Co-operatives in Ontario (UCO), ειδικότερα, παρά με το γεγονός ότι διέθετε τον μεγαλύτερο αριθμό των κοινών μετοχών στην CIAG, εθελοντικά διέθεσε θέσεις μελών στο Διοικητικό Συμβούλιο της οργάνωσης «Συνεταιριστές» σε άλλες οργανώσεις που δεν στηριζόταν στο γεγονός ότι η UCO είχε ανακεφαλαιοποιήσει το ασφαλιστικό πρόγραμμα ή ότι ήταν το κεφάλαιό της σε κίνδυνο, αλλά στο γεγονός ότι με την πάροδο του χρόνου θα υπήρχαν όλο και περισσότεροι «αστοί» ασφαλισμένοι. Η Ontario Credit Union League καθαυτή θα ήταν σε καλύτερη θέση να εκπροσωπήσει τα συμφέροντά της και έτσι θα έπρεπε να έχει περισσότερες θέσεις στο διοικητικό συμβούλιο.¹¹ Αυτές οι μετατροπές στον αριθμό θέσεων στο διοικητικό συμβούλιο δεν πραγματοποιήθηκαν για τον οργανωτικό έλεγχο και για οικονομικούς λόγους αλλά για φιλοσοφικούς λόγους.¹²

Ο αλτρουιστικός προσανατολισμός των αρχικών καταθετών κεφαλαίου στην οργάνωση «Συνεταιριστές», συνεχίστηκε μέχρι τη στιγμή της συνέχισης της οργάνωσης «Συνεταιριστές» ως συνεταιριστικής το 1978 και επέκεινα. Κατά το χρόνο της συγχώνευσης των δύο προκατόχων της, η οικονομική αποτίμηση του προκατόχου της Ontario (CIAG) ήταν σημαντικά μεγαλύτερη από την προκατόχο της Saskatchewan (CIS).¹³ Παρά το γεγονός αυτό, η CIAG συμφώνησε σε μια ισότιμη ανταλλαγή μερίδων μία προς μία, ως εάν οι δύο εταιρείες είχαν ίση αξία. Ακόμη, και η φορολογούσα αρχή του Καναδά συμφώνησε ότι δεν υπήρχε φορολογητέα ύλη,

⁸ Op. cit., υποσημείωση 5

⁹ "Status of Co-operatives in Canada" Report of the Special Committee on Co-operatives, , Blake Richards, MP, Chair, September 2012, 41st Parliament, First Session, σελίδα 24

¹⁰ Για τη CIS ειδικότερα, προνομιούχες μετοχές αποτελούσαν τον τρόπο εταιρικής χρηματοδότησης, όχι κοινές μετοχές. Η CIA χρησιμοποιούσε τόσο κοινές όσο και προνομιούχες μετοχές.

¹¹ Op. cit., σημείωση 19, σελίδα 3.

¹² B.L. Member Share Monograph, the Ontario Region, CIS και CFCC πρακτικά συνεδρίασης του διοικητικού συμβουλίου, CIAG βιβλίο πρακτικών Διοίκησης, επιστολή στον George Beecroft από Griffin, Beke, Thorson, Oliver και Walter σχετικά με τη μεταβίβαση των μετοχών στη Διοίκηση CIAG, 30 Απριλίου, 1978

¹³ Επιστολή προς τον κ C.G. Rounding, Διευθυντή, Rulings Division, Department of National Revenue, Taxation, από George A. Beecroft, Corporate Counsel, CIAG, requesting an advance tax ruling, στις 30 Μαΐου, το 1975.

δεδομένου ότι η αξία που μεταφέρθηκε θα διατηρείτο εντός της οργάνωσης «Συνεταιριστές» για συνεταιριστικούς σκοπούς.¹⁴

Αυτός ο αλτρουιστικός προσανατολισμός αντικατοπτρίζεται όχι μόνο από τους αρχικούς χορηγούς της οργάνωσης «Συνεταιριστές» στο Οντάριο, αλλά και από τα μέλη-ιδιοκτήτες της οργάνωσης «Συνεταιριστές» σε ολόκληρο τον Καναδά, καθώς σε κάθε περιοχή, οι μερίδες ιδιοκτησίας στην οργάνωση «Συνεταιριστές» μεταβιβάζονταν ελεύθερα καθώς εγγράφονταν ή διαγράφονταν μέτοχοι. Καμία σκέψη δεν γινόταν στα πρώτα χρόνια, στην ιδέα ότι το ενδιαφέρον του κάθε ιδιοκτήτη-μέλους στην οργάνωση «Συνεταιριστές» ήταν οτιδήποτε άλλο εκτός από φιλοσοφικό.

“Καμία σκέψη δεν γινόταν στα πρώτα χρόνια, στην ιδέα ότι το ενδιαφέρον του κάθε ιδιοκτήτη-μέλους στην οργάνωση «Συνεταιριστές» ήταν οτιδήποτε άλλο εκτός από φιλοσοφικό.”

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΟΙ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΑΝΤΛΗΣΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ «ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΕΣ»

- **1957:** Για να αυξηθεί κατά 50.000 \$ Καν. το κεφάλαιο προς διατήρηση του συνεταιριστικού ασφαλιστικού προγράμματος στο Οντάριο, η εταιρεία ζήτησε από τον καθένα των ασφαλισμένων της ένα επιπλέον ποσό 2 \$ Καν. πάνω από το ασφάλιστρο που απαιτείται για την ασφαλιστική τους κάλυψη.
- **1965:** Για την παροχή ασφάλισης για τους νέους άρρενες οδηγούς, η εταιρεία ζήτησε από κάθε νεαρό άρρενα οδηγό να αγοράσει μια δεύτερη προνομιούχο μετοχή 25 \$ Καν. στην εταιρεία όταν ασφαλιζόταν.
- **1988:** Η οργάνωση «Συνεταιριστές» εξέτασε την πρόσβαση στις δημόσιες αγορές για ίδια κεφάλαια μέσω μιας δικής της ενδιάμεσης εταιρείας χαρτοφυλακίου χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, CFSL. Για να επιτευχθεί αυτό, τα υπόλοιπα δικαιώματα στο πλεόνασμα που διατηρούσαν οι μεμονωμένοι μέτοχοι στην CGIC παραδόθηκαν σε τιμές σημαντικά κατώτερες από τη δίκαιη αγοραία αξία. Τα Πρακτικά της Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της CGIC αντικατοπτρίζουν το γεγονός ότι το έπραξαν με το σκεπτικό ότι οι μετοχές τους είχαν αρχικά αγοραστεί ως «συνεταιριστικό κεφάλαιο» και όχι με σκοπό την κερδοσκοπία.
- **1993, 1995:** Μετά από πολλά χρόνια κακών οικονομικών αποτελεσμάτων, η οργάνωση «Συνεταιριστές» προσέφυγε στους ιδεολογικούς εταίρους της στη Διεθνή Συνεταιριστική και Αλληλέγγυα Ασφαλιστική Ομοσπονδία (ICMIF) καθώς και σε συμπαθούσες συνεταιριστικές πηγές κεφαλαίων εντός του Καναδά, για να αγοράσουν μια νέα «συμμετοχική προνομιούχο μετοχή» της «Συνεταιριστές». Αυτή ήταν μια μετοχή που επέτρεψε στο φιλοσοφικό κεφάλαιο να επενδύσει στην οργάνωση «Συνεταιριστές», όταν δεν μπορούσε να συγκεντρώσει χρήματα από τη δημόσια αγορά μετοχών. Με την πάροδο του χρόνου, οι κάτοχοι αυτών των μοναδικών μετοχών, πολλές από τις οποίες ακόμα και σήμερα εκκρεμούν, θα ήταν σε θέση να συμμετέχουν στην οικονομική επιτυχία της οργάνωσης «Συνεταιριστές».
- **1997 έως σήμερα:** Η οργάνωση «Συνεταιριστές» έχει συμμετάσχει σε παραδοσιακές τεχνικές άντλησης κεφαλαίων από τις δημόσιες αγορές, μεταξύ των οποίων δύο ξεχωριστές εκδόσεις εισηγμένων στο χρηματιστήριο, προνομιούχων χωρίς δικαίωμα ψήφου μετοχών της CGIC και σε διάφορα ζητήματα χρέους της CFSL. Στο προσωπικό δίνεται επίσης η ευκαιρία να αγοράσει, με μικρή έκπτωση, προνομιούχες μετοχές χωρίς δικαίωμα ψήφου της CGIC, στις οποίες καταβάλλεται ένα ανταγωνιστικό μέρισμα πέντε τοις εκατό.
- **2002 μέχρι σήμερα:** Η οργάνωση «Συνεταιριστές» εισήγαγε το «Πρόγραμμα Επιβράβευσης των Μελών» της, σύμφωνα με το οποίο οι συναλλαγές των ιδιοκτητών-μελών με τη «Συνεταιριστές» χρησιμοποιούνται, κατά τα έτη στα οποία η «Συνεταιριστές» παρουσιάζει κερδοφορία, ως βάση για τον καθορισμό των αντίστοιχων μερίδων τους σε πόρους που διατίθενται σε αυτό το πρόγραμμα. Αρχικά, οι πληρωμές γίνονταν προς τα μέλη-ιδιοκτήτες, με τη μορφή των επενδυτικών (προνομιούχων) μερίδων, που ονομάζονται «Συμμετοχικές Μερίδες Μελών», οι οποίες δεν θα μπορούσαν να μεταβιβασθούν ή να εξαγοραστούν κατά τη βούληση των κατόχων τους. Το πρόγραμμα αργότερα επανεξετάσθηκε και αναθεωρήθηκε, ώστε να γίνονται πληρωμές σε μετρητά και όχι σε μερίδες, με τη δυνατότητα των μελών-κατόχων να επενδύουν τα μετρητά σε πενταετείς εξαγοράσιμες επενδυτικές μερίδες της «Συνεταιριστές», με ετήσιο μέρισμα 5%, με το 1/50 της αρχικής επένδυσης εξαγοράσιμο κατ' έτος από τη «Συνεταιριστές». Αυτό το πρόγραμμα παρέχει προβλέψιμες ταμειακές ροές τόσο για τα μέλη-κατόχους όσο και για την οργάνωση «Συνεταιριστές».

14 Advance Income Tax Ruling, Cooperators Insurers Association, et. Al., letter to George Beecroft, Corporate Council for CIA με ημερομηνία 7 Νοεμβρίου 1975

“ Η σημαντική διαφορά δεν είναι το μέσον που χρησιμοποιείται, αλλά μάλλον ποιος αντλεί το κεφάλαιο, ποιος το ελέγχει, ποιες είναι οι προσδοκίες αυτών που το ελέγχουν, και - πιο ουσιαστικά – αν είναι «φιλοσοφικό κεφάλαιο» προς υποστήριξη της συνεταιριστικής μορφής επιχείρησης ή είναι κεφάλαιο που επενδύεται αποκλειστικά για τη μεγιστοποίηση του οικονομικού οφέλους. ”

“ Η άποψή μας είναι ότι το συνεταιριστικό κεφάλαιο και το κεφάλαιο ιδιοκτησίας των επενδυτών (δηλαδή, μη συνεταιριστικό) είναι θεμελιωδώς ασύμβατα, και ότι η εισαγωγή κεφαλαίου επενδυτών σε μια συνεταιριστική οργάνωση μπορεί να είναι μια συνταγή για τη διάλυση αυτής της οργάνωσης ως συνεταιριστικής. Δεν είναι απαραίτητως έτσι, εφ’ όσον ο συνεταιρισμός παραμένει κερδοφόρος και μπορεί να καταβάλει την αποζημίωση που απαιτείται από τον επενδυτή στον οποίο ανήκει το κεφάλαιο, αλλά είναι σχεδόν αναπόφευκτο, αν ο συνεταιρισμός καταστεί ασύμφορος. ”

Με τα χρόνια, η οργάνωση «Συνεταιριστές» ασχολήθηκε επίσης με αρκετές πρωτοβουλίες άντλησης κεφαλαίων και εισφορών, οι οποίες αντανάκλασαν τη φιλοσοφική αντιμετώπιση της οργάνωσης και την άποψή της για το κεφάλαιο. Πολλές από αυτές τις προσεγγίσεις δεν θα βρουν ευνοϊκή αποδοχή από τους κεφαλαιούχους επενδυτές, διότι αυτές στηρίζονται στον αλτρουισμό των χορηγών του κεφαλαίου για να επιτύχουν.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, μία μέθοδος για την πρόσβαση σε κεφάλαια, την οποία η οργάνωση «Συνεταιριστές» δεν έχει επιχειρήσει, αν και η θυγατρική της, CFSL, σχεδιάστηκε ειδικά για το σκοπό αυτό, είναι με την έκδοση κοινών μετοχών με δικαίωμα ψήφου, μέσω επενδύσεων από το κοινό. Με το πλεονέκτημα της ύστερης γνώσης, αυτό μπορεί κάλλιστα να ήταν μια μεταμφιεσμένη ευλογία, κατά το ότι η «Συνεταιριστές» δεν βρέθηκε με ενσωματωμένους στον συνεταιρισμό επενδυτές κεφαλαίων, με όλα τα δυνητικά αρνητικά και δηλητηριώδη αποτελέσματα που θα τους συνόδευαν.

ΤΟ ΑΣΥΜΒΙΒΑΣΤΟ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ ΜΕ ΤΟ (ΜΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟ) ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΩΝ ΙΔΙΩΤΩΝ ΕΠΕΝΔΥΤΩΝ

«Η κεφαλαιοποίηση μπορεί να οριστεί πιο απλά ως η πράξη της συγκέντρωσης χρημάτων».¹⁵

Η άντληση χρημάτων μπορεί να γίνει με έναν αριθμό διαφορετικών τρόπων – πολλοί από τους οποίους θα ήταν κοινοί τόσο για τους συνεταιρισμούς όσο και για τις επιχειρήσεις που ανήκουν σε επενδυτές. Κατά την άποψη των συγγραφέων, η σημαντική διαφορά δεν είναι το μέσον που χρησιμοποιείται, αλλά μάλλον ποιος αντλεί το κεφάλαιο, ποιος το ελέγχει, ποιες είναι οι προσδοκίες αυτών που το ελέγχουν, και - πιο ουσιαστικά – αν είναι «φιλοσοφικό κεφάλαιο» προς υποστήριξη της συνεταιριστικής μορφής επιχείρησης ή είναι κεφάλαιο που επενδύεται αποκλειστικά για τη μεγιστοποίηση του οικονομικού οφέλους.

Όπως προαναφέρθηκε, η άντληση και η χρήση του κεφαλαίου από την οργάνωση «Συνεταιριστές» και τον όμιλο εταιρειών της υπήρξε ποικίλη και, από ορισμένες απόψεις, πειραματική. Η κεφαλαιακή διάρθρωση της οργάνωσης «Συνεταιριστές» έχει εξελιχθεί με τέτοιο τρόπο ώστε να εξακολουθεί να είναι φιλοσοφικό κεφάλαιο, ενώ πληροί τις υψηλές απαιτήσεις που επιβάλλονται στις εταιρείες χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, από απόψεως χρηματοπιστωτικής ισχύος, φερεγγυότητας και προστασίας των συμφερόντων των ασφαλισμένων και των πελατών. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν υπήρξαν προκλήσεις κατά την πορεία διατήρησης των βασικών χαρακτηριστικών ενός συνεταιρισμού. Υπήρξαν προκλήσεις, αλλά ο όμιλος εταιρειών συνέχισε να είναι πιστός στη βασική φιλοσοφική προδιάθεσή του ως συνεταιρισμός.

Συμφωνούμε επίσης με την πεποίθηση που εκφράζεται στο άρθρο «Συνεταιριστικό Κεφάλαιο: Τι είναι και γιατί ο Κόσμος μας το Χρειάζεται» («Co-operative Capital: What it is and Why Our World Needs It»), όπου οι συντάκτες υποστηρίζουν ότι «το Συνεταιριστικό κεφάλαιο πρέπει να συμπεριφέρεται με τέτοιο τρόπο ώστε να μην διαβρώσει το συνεταιριστικό επιχειρηματικό μοντέλο που αποτελείται από τον σκοπό, τις αρχές και τις αξίες του.»¹⁶ Για να το θέσουμε λίγο διαφορετικά, η άποψή μας είναι ότι το συνεταιριστικό κεφάλαιο και το κεφάλαιο ιδιοκτησίας των επενδυτών (δηλαδή, μη συνεταιριστικό) είναι θεμελιωδώς ασύμβατα, και ότι η εισαγωγή κεφαλαίου επενδυτών σε μια συνεταιριστική οργάνωση μπορεί να είναι μια συνταγή για τη διάλυση αυτής της οργάνωσης ως συνεταιριστικής. Δεν είναι απαραίτητως έτσι, εφ’ όσον ο συνεταιρισμός παραμένει κερδοφόρος και μπορεί να καταβάλει την αποζημίωση που απαιτείται από τον επενδυτή στον οποίο ανήκει το κεφάλαιο, αλλά είναι σχεδόν αναπόφευκτο, αν ο συνεταιρισμός καταστεί ασύμφορος. Το 1993 και το 1995, εάν η οργάνωση «Συνεταιριστές» είχε αναγκασθεί να στηριχθεί σε κεφάλαια επενδυτών για την επιβίωσή της, μπορεί κάλλιστα να μην είχε καταλήξει να είναι η συνεταιριστική οργάνωση που είναι σήμερα. Πράγματι, εάν το 1988 η οργάνωση «Συνεταιριστές» είχε προσφύγει στις αγορές επιχειρηματικού κεφαλαίου με την έκδοση κοινών μετοχών με δικαίωμα ψήφου, αυτό θα μπορούσε να επηρεάσει τη συνεταιριστική διαφορά και πιο ουσιαστικά τη συνέχεια με τη συνεταιριστική μορφή.

¹⁵ Δείτε <http://www.larousse.com/en/dictionaries/french/capitaliser/12905> όπως αναφέρεται στο 'Status of Co-operatives in Canada' Report of the Special Committee on Co-operatives, Richards, ο Μπλερ, Μ.Ρ., Chair, 41st Parliament, First Session, September 2012 41st Parliament, First Session, page 24

¹⁶ "Co-operative Capital: What it is and Why Our World Needs It", Robb, Alan J, Smith, James H, Webb, Tom J, St. Mary's University, Halifax, Canada, March 28, 2010, σελίδα 6

Συνεταιριστικό Κεφάλαιο - Διαθεσιμότητα και Πρόσβαση

ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΤΗΤΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Όπως σημειώνεται στην εισαγωγή, δεν υπάρχει έλλειψη συνεταιριστικού κεφαλαίου, και με δεδομένες τις κατάλληλες δομές και το νομοθετικό πλαίσιο, δεν θα έπρεπε να υπάρχουν προβλήματα στη δυνατότητα των συνεταιρισμών να έχουν πρόσβαση σε κεφάλαια. Αναφέρονται μερικά σχετικά γεγονότα και αριθμοί:

«Μέχρι το τέλος της δεκαετίας του 1980 υπήρχαν 6.916 συνεταιριστικές επιχειρήσεις στον Καναδά με συνολικό αριθμό μελών που υπερβαίνει τα 21 εκατομμύρια άτομα. Δώδεκα εκατομμύρια Καναδοί ανήκαν σε τουλάχιστον μία συνεταιριστική οργάνωση, και τα περιουσιακά στοιχεία της κίνησης ήταν 105,9 εκατομμύρια \$ Καν.»¹⁷

Τα παραπάνω στατιστικά στοιχεία είναι τώρα 35 ετών, και η συνεταιριστική κίνηση στον Καναδά και τα περιουσιακά της στοιχεία έχουν αυξηθεί σημαντικά από τότε:

«Ο Καναδάς έχει περίπου 9.000 συνεταιρισμούς εκπροσωπώντας 18 εκατομμύρια μέλη. Η ICA επίσης, αναφέρει ότι τέσσερις στους δέκα Καναδούς ανήκουν σε τουλάχιστον μία συνεταιριστική οργάνωση, η οποία περιλαμβάνει περίπου 70 τοις εκατό του πληθυσμού του Κεμπέκ και το 56 τοις εκατό του πληθυσμού στο Saskatchewan.»¹⁸

«Περίπου 150.000 άνθρωποι εργάζονται για τους συνεταιρισμούς του Καναδά, οι οποίοι κατέχουν συνολικά περιουσιακά στοιχεία περίπου 330 δις \$ Καν.»¹⁹

Σε παγκόσμιο επίπεδο, το 2013 οι συνεταιρισμοί και τα ταμεία αλληλασφάλισης είχαν συνολικά περιουσιακά στοιχεία US \$ 7,8 τρισεκ.²⁰

Η ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

«Συνεταιρισμός είναι μια αυτόνομη ένωση προσώπων που συγκροτείται εθελοντικά για την αντιμετώπιση των κοινών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών και επιδιώξεών τους μέσω μιας συνιδιόκτητης και δημοκρατικά ελεγχόμενης επιχείρησης.»²¹

«Οι συνεταιριστικές αρχές είναι οι κατευθυντήριες γραμμές με τις οποίες οι συνεταιρισμοί εφαρμόζουν τις αξίες τους στην πράξη».

....

«Συνεργασία μεταξύ των Συνεταιρισμών: Οι συνεταιρισμοί εξυπηρετούν τα μέλη τους πιο αποτελεσματικά και ισχυροποιούν τη συνεταιριστική κίνηση με τη συνεργασία τους σε τοπικό, εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο.»²²

ΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΠΙΟ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΜΟΙ ΚΑΙ ΟΛΙΣΤΙΚΟΙ

Κατά την ταπεινή άποψη των συγγραφέων, η κυρίαρχη πρόκληση για το συνεταιριστικό κεφάλαιο και της πρόσβασης σε αυτό δεν είναι ότι δεν υπάρχει αρκετό συνεταιριστικό κεφάλαιο. Αντίθετα, οι βασικές προκλήσεις αφορούν στην εξέλιξη και τη διάρθρωση των συνεταιρισμών σε έναν κόσμο που κυριαρχείται από επενδυτές, και περιλαμβάνει συνεταιρισμούς που δεν ερμηνεύουν και δεν εφαρμόζουν τις Συνεταιριστικές Αρχές με πιο ολιστικό και στιβαρό τρόπο.

“ Η κυρίαρχη πρόκληση για το συνεταιριστικό κεφάλαιο και της πρόσβασης σε αυτό δεν είναι ότι δεν υπάρχει αρκετό συνεταιριστικό κεφάλαιο. Αντίθετα, οι βασικές προκλήσεις αφορούν στην εξέλιξη και τη διάρθρωση των συνεταιρισμών σε έναν κόσμο που κυριαρχείται από επενδυτές, και περιλαμβάνει συνεταιρισμούς που δεν ερμηνεύουν και δεν εφαρμόζουν τις Συνεταιριστικές Αρχές με πιο ολιστικό και στιβαρό τρόπο. ”

¹⁷ “An Overview to Co-operatives”, Canada’s Social Economy, Quarter, Jack, 1992, σελίδα 31

¹⁸ “Building Resilient Businesses” by Brenda Bouw, Corporate Knights; the Magazine for Clean Capitalism, October 8, 2014. “ICA” is the old acronym for the International Co-operative Alliance.

¹⁹ House of Commons Report of the Special Committee on Co-operatives, September 2012; information drawn from: Canadian Co-operative Association, the Power of Co-operation: Co-operatives and Credit Unions in Canada, Ottawa.

²⁰ Protecting lives & livelihoods”, the ICMIF Global Manifesto 2015, International Co-operative and Mutual Insurance Federation, Cheshire, United Kingdom, 2015, σελίδα 8

²¹ Δήλωση για την Συνεταιριστική Ταυτότητα, Διεθνής Συνεταιριστική Συμμαχία

²² Ibid

Η πρώτη πρόκληση προκύπτει από το γεγονός ότι οι Συνεταιριστικές Αρχές, αν και με έμφαση τονίζουν ότι οι συνεταιρισμοί είναι δημοκρατικά ελεγχόμενες οργανώσεις αυτοβοήθειας, δεν τονίζουν πραγματικά ότι η συνεργασία μεταξύ των συνεταιρισμών πρέπει να είναι πιο στενή από τη δημιουργία εμπορικών ενώσεων και μερικές φορές από την κοινή υπεράσπιση.

“Οι συνεταιρισμοί δεν θα είναι ποτέ καταλύτες για μια συνεταιριστική κοινωνία, αν επαναπαύονται και παρακολουθούν, ως συνάδελφοι, όταν οι συνεταιρισμοί ξεκοιλιάζονται από το ιδιωτικό επενδυτικό κεφάλαιο.”

Οι συνεταιρισμοί δεν θα είναι ποτέ καταλύτες για μια συνεταιριστική κοινωνία, αν επαναπαύονται και παρακολουθούν, ως συνάδελφοι, όταν οι συνεταιρισμοί ξεκοιλιάζονται από το ιδιωτικό επενδυτικό κεφάλαιο. Στα πολλά χρόνια που οι συγγραφείς έχουν εργαστεί στην οργάνωση «Συνεταιριστές», έχουμε δει πολλά παραδείγματα συνεταιριστικών οργανώσεων να καταλήγουν στον ιδιωτικό τομέα, επειδή έχουν ενσωματωμένα στις δομές τους ιδιωτικά επενδυτικά κεφάλαια, και, όταν ο κόμπος έφθασε στο χτένι, δεν υπήρχαν συνεταιριστικές εναλλακτικές λύσεις για τη διάσωσή τους. Για εκείνους που έχουν υποστηρίξει ότι αυτό συμβαίνει επειδή (οι συνεταιρισμοί) ήταν κακοδιοικούμενοι, υπάρχει κάποια αλήθεια σε αυτό. Αλλά δεν υπάρχει καμία αλήθεια στην άποψη ότι είναι ή ήταν κακώς διοικούμενοι επειδή είναι συνεταιρισμοί. Αλλά αν είχαν πρόσβαση σε συνεταιριστικό κεφάλαιο, και οι συνεταιρισμοί είχαν τις δομές και νομική δυνατότητα να προσφύγουν σε άλλους συνεταιρισμούς για την αναχρηματοδότησή τους και για να τους θέσει σε σωστό δρόμο, τέτοιες αποτυχίες πιθανότατα δεν θα συνέβαιναν. Υπάρχουν μελέτες που υποστηρίζουν ότι οι συνεταιριστικές οργανώσεις έχουν πολύ υψηλότερο ποσοστό επιτυχίας από τις επιχειρήσεις ιδιωτών επενδυτών. Η συνεταιριστική δομή δεν είναι το πρόβλημα.²³

ΞΕΠΕΡΝΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΤΟΜΕΑΚΗ ΠΕΡΙΧΑΡΑΚΩΣΗ

Μια δεύτερη πρόκληση είναι το γεγονός ότι οι συνεταιρισμοί έχουν την τάση να εξελίσσονται σε τομείς. Η πρόκληση που αυτό παρουσιάζει είναι, συχνά, ότι οι μετέχοντες σε έναν τομέα δεν βλέπουν την ανάγκη να εμπλακούν σε άλλους τομείς. Αυτό έχει ενισχυθεί από το γεγονός ότι πολλοί άνθρωποι στους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς δεν βλέπουν τους εαυτούς τους ως έχοντες πολλά κοινά με μεγαλύτερους συνεταιρισμούς. Και εκείνοι στους μεγαλύτερους συνεταιρισμούς πολλές φορές ξεχνούν τη δική τους ιστορία και δεν θεωρούν ότι οι παρακλήσεις και οι ανάγκες που παρουσιάζονται από μικρότερους συνεταιρισμούς έχουν πολύ ενδιαφέρον.

Στον Καναδά, όπως σε πολλές χώρες, έχουν υπάρξει κύματα συνεταιριστικής ανάπτυξης. Πολλοί από τους πρώτους συνεταιρισμούς σε αυτή τη χώρα ήταν στη γεωργία, την αλιεία και την εξόρυξη. Παράλληλα με αυτή την εξέλιξη ήταν η ανάπτυξη της κίνησης Λαϊκών Τραπεζών (Caisses Populaires) από τον Alphonse Desjardins στον Γαλλόφωνο Καναδά και η κίνηση των Πιστωτικών Ενώσεων (Credit Unions) στον αγγλόφωνο Καναδά. Στη συνέχεια, υπήρξε η ανάπτυξη των στεγαστικών συνεταιρισμών. Πιο πρόσφατα έχουμε δει την ανάπτυξη συνεταιρισμών σε αναδυόμενους τομείς, όπως η ενέργεια, τα θέματα των φοιτητών, οι κηδείες. Όλες αυτές οι κινήσεις, με την πάροδο του χρόνου έχουν αναπτύξει συνεταιριστικό κεφάλαιο, αλλά, στις περισσότερες περιπτώσεις, σε ό,τι συνεταιριστικό κεφάλαιο έχουν αποκτήσει, υπάρχει πρόσβαση σε όσους συνεταιρισμούς βρίσκονται εντός του κύκλου των τομέων τους.

ΜΕΓΑΛΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΕΝΑΝΤΙ ΜΙΚΡΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Σε πολλές περιπτώσεις, καθώς οι μεγαλύτεροι συνεταιρισμοί έχουν αυξηθεί, τα δικά τους συνεταιριστικά κεφάλαια έχουν χρησιμοποιηθεί είτε για εσωτερική ανάπτυξη ή για διανομή στα μέλη τους. Ωστόσο, δεν ανέπτυξαν την ικανότητα να βοηθούν άλλους συνεταιρισμούς των τομέων τους, όταν βρίσκονται σε οικονομική ανάγκη, ή να παρέχουν εναλλακτικές γι αυτούς λύσεις έναντι του ιδιωτικού επενδυτικού κεφαλαίου.

“Οι συνεταιρισμοί, μεγάλοι και μικροί, φτωχοί και πλούσιοι σε κεφάλαια, θα πρέπει να συνεργάζονται μεταξύ τους για να δημιουργήσουν μια συνεταιριστική κοινωνία.”

23 “Taux de survie des cooperatives au Quebec, Sommaire”, Developpement economique innovation/Exportation, Edition 2008, page 5; “Co-operative Survival Rates in Alberta”, The BC-Alberta Social Economy Research Alliance, Richard Stringham, Alberta Community and Co-operative Association, Celia Lee, BC-Alberta Social Economy Research Alliance, August 2011, at page 10; “Co-operative Survival Rates in British Columbia”, The BC-Alberta Social Economy Research Alliance, Carol Murray, BC Co-operative Association, June, 2011, στην σελίδα 2; Op. cit., Σημείωση 5, στη σελίδα 20.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ «ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΕΣ» - ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΚΑΝΑΔΑ

Η οργάνωση «Συνεταιριστές» έχει ένα φιλανθρωπικό ίδρυμα που το χρηματοδοτεί από την 50ή επέτειο της ίδρυσής της το 1995, το οποίο χορηγεί φιλανθρωπικό κεφάλαιο για την οικονομική ανάπτυξη στην Καναδά.¹ Από την ίδρυση του Ιδρύματος το 1995, έχουμε εκταμιεύσει πάνω από 4,3 εκατομμύρια \$ Καν. σε 105 οργανισμούς στον αν Καναδά.² Το 2012, χορηγήθηκαν συνολικά 461,509 \$ Καν. σε 24 φορείς που βοηθούν περιθωριοποιημένα άτομα και κοινότητες, βοηθώντας τους να ενισχύσουν την ικανότητά τους για την οικονομική αυτοδυναμία και εξασφάλιση ικανοποιητικού επιπέδου διαβίωσης. Παρέχει επίσης κάθε χρόνο κεφάλαια για αρχικές ανάγκες συνεταιρισμών. Κατά τα τελευταία 21 χρόνια, η οργάνωση «Συνεταιριστές» χορήγησε πάνω από 1,8 εκατομμύρια \$ Καν. σε δωρεές και επενδύσεις για την ανάπτυξη συνεταιρισμών

¹ Η αρχική πρόθεση ήταν να δημιουργηθεί ένα ειδικό ταμείο εντός του Συνεταιριστικού Ιδρύματος Ανάπτυξης του Καναδά. Αυτό δεν αποδείχθηκε ιδιαίτερα επιτυχές, έτσι η οργάνωση «Συνεταιριστές» δημιούργησε το δικό της φιλανθρωπικό ίδρυμα, το οποίο αποτελέστηκε από το καθαυτό φιλανθρωπικό τμήμα και από μια μη κερδοσκοπική εταιρεία: το Ταμείο Κοινωνικής Οικονομικής Ανάπτυξης της οργάνωσης «Συνεταιριστές».

² Αυτό το πρόγραμμα έχει εξελιχθεί σε Εταιρικό πρόγραμμα χορηγιών, το οποίο περιλαμβάνει «μικρές χορηγίες σε πολλούς συνεταιρισμούς, μη-κερδοσκοπικές οργανώσεις και φιλανθρωπικά ιδρύματα σε ολόκληρο τον Καναδά ...» Το πρόγραμμα αποτελείται τώρα από την Εθνική Συνεταιριστική Πρόκληση, το Όλοι Μαζί και τις εταιρικές χορηγίες.

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ «ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΜΕΤΑΞΥ ΤΟΥΣ» ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΜΙΑΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Το όραμα των συγγραφέων είναι οι συνεταιρισμοί, μεγάλοι και μικροί, φτωχοί και πλούσιοι σε κεφάλαια, θα πρέπει να συνεργάζονται μεταξύ τους για να δημιουργήσουν μια συνεταιριστική κοινωνία. Δεν υπάρχει κανένας λόγος για τον οποίο συνεταιρισμοί που ξεκινούν ως μικρές, επιχειρήσεις αυτοβοήθειας και αναπτύσσονται και γίνονται μεγάλοι, πολυσύνθετες επιχειρήσεις, θα πρέπει να χάνουν την επαφή με τις Αξίες και τις Αρχές με τις οποίες ιδρύθηκαν. Υπάρχουν πολλά παραδείγματα πολύ μεγάλων συνεταιρισμών στον Καναδά, οι οποίοι βλέπουν πολύ καθαρά τους εαυτούς τους ως μέρος του συνεταιριστικού ιστού και κάνουν ό,τι μπορούν για να βοηθήσουν άλλους συνεταιρισμούς να πετύχουν. Αυτοί οι συνεταιρισμοί βοηθούν όχι μόνο τους δικούς τους τομείς, αλλά διατομεακά. Ενισχύουν επίσης εμπορικούς οργανισμούς εκ μέρους της ευρύτερης συνεταιριστικής κοινότητας, για την προώθηση των συνεταιρισμών στον Καναδά και στο εξωτερικό.

ΔΙΑΦΘΩΤΙΚΑ ΕΜΠΟΔΙΑ ΚΑΙ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

Ο Όμιλος Desjardins του Καναδά είναι μια συνεταιριστική οργάνωση ειδικής νομοθεσίας, που έχει ένα ενδιαφέρον χαρακτηριστικό που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως πρότυπο για άλλους συνεταιρισμούς. Αυτό το χαρακτηριστικό είναι η δυνατότητα που της παρέχει η ειδική νομοθεσία να παρεμβαίνει σε μια Λαϊκή Τράπεζα (Caisse Populaire), η οποία αντιμετωπίζει οικονομική πίεση, και η οποία είναι μέλος της ομοσπονδίας τους, και να αναλαμβάνει κατά 100% τον έλεγχό της, παρέχοντας διορθωτικές ενέργειες, είτε για αποκατάσταση είτε για διακοπή των εργασιών της Τράπεζας. Ο Desjardins μπορεί να χρησιμοποιήσει όλα τα μέσα που διαθέτει, περιλαμβανομένου του συνεταιριστικού κεφαλαίου, για να διορθωθεί η κατάσταση. Αυτό το χαρακτηριστικό είναι πραγματικά διαθέσιμο μόνο λόγω των όρων του ειδικού καθεστώτος στο Κεμπέκ. Νομοθετική αλλαγή και δημιουργία ενός συνεταιρισμού οργανισμού σταθεροποίησης, χρηματοδοτούμενου από όλους τους Καναδικούς συνεταιρισμούς, θα ήταν αναγκαία για να τεθεί στη διάθεση και άλλων και πιο γενικά στο συνεταιριστικό τομέα.

Όταν πρόκειται για την «Συνεργασία μεταξύ των Συνεταιρισμών» στον Καναδά, αυτό τείνει να λάβει τη μορφή της συνεργασίας για την υποστήριξη κοινών στόχων, υποστηρίζοντας εμπορικές ενώσεις, και περιστασιακά συνεργαζόμενοι σε βασικές πρωτοβουλίες, όπως η βιωσιμότητα. Συνεργασία σχεδιασμένη να παρέχει μεγαλύτερη πρόσβαση στο συνεταιριστικό κεφάλαιο ή να βοηθά στη διάσωση συνεταιρισμών που αντιμετωπίζουν οικονομική δυσχέρεια, δεν έχει γενικά μελετηθεί.

Οι συνεταιρισμοί τείνουν να εργάζονται στους δικούς τους τομείς ενδιαφέροντος. Εστιάζουν το ενδιαφέρον τους στα μέλη τους και όχι απαραίτητα στο ευρύτερο ιδανικό μιας συνεταιριστικής κοινωνίας. Από την πλευρά

Ο Μη Κερδοσκοπικός Στεγαστικός Συνεταιρισμός Ηλικιωμένων Springfield Seniors γιορτάζει την έναρξη κατασκευής στεγαστικού συνεταιρισμού 47 μονάδων, αξίας 14.500.000 \$, για την παροχή ποιοτικής και οικονομικά προσιτής στέγασης στο Springfield, ΗΠΑ

μας, ταπεινά θεωρούμε ότι η τρίτη και η τέταρτη Αρχή από την Δήλωση για τη Συνεταιριστική Ταυτότητα της Συμμαχίας ενισχύουν στην πραγματικότητα αυτήν την τάση να μην εμπλέκονται και να μη βοηθούν.

Η τρίτη Αρχή «Οικονομική Συμμετοχή των Μελών» αναφέρει ότι:

«Τα μέλη διαθέτουν τα πλεονάσματα για οποιονδήποτε από τους ακόλουθους σκοπούς: α) Την ανάπτυξη του συνεταιρισμού, ενδεχομένως με τη δημιουργία αποθεματικών, μέρος των οποίων τουλάχιστον θα είναι αδιανέμητο. β) Διανομή στα μέλη ανάλογα με τις συναλλαγές τους με τον συνεταιρισμό. γ) Στήριξη άλλων δραστηριοτήτων που έχουν εγκριθεί από τα μέλη τους.»²⁴

Δεν προτείνεται σε αυτή την αρχή ότι πλεονάσματα ίσως θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία συνεταιριστικού ταμείου σταθεροποίησης ή συνεταιριστικού ταμείου ανάπτυξης.

Η τέταρτη Αρχή, «Αυτονομία και Ανεξαρτησία» αναφέρει ότι:

«Αν [οι συνεταιρισμοί] ... αντλούν κεφάλαια από εξωτερικές πηγές, το κάνουν με όρους που διασφαλίζουν τον δημοκρατικό έλεγχο από τα μέλη τους και διατηρούν την συνεταιριστική ταυτότητα.»²⁵

Η Αρχή αυτή ασχολείται με το ζήτημα του φιλοσοφικού κεφαλαίου και την εξασφάλιση ότι το κεφάλαιο παραμένει συνεταιριστικό κεφάλαιο, αλλά δεν προχωρεί στο επόμενο επίπεδο - που είναι η προώθηση της άντλησης και της πρόσβασης στο κεφάλαιο εντός του ίδιου του συνεταιριστικού τομέα. Επίσης, δεν ασχολείται με

²⁴ Op. cit., σημείωση 55.

²⁵ Ibid.

το πρόβλημα που δημιουργείται όταν οι συνεταιρισμοί ενσωματώνουν ιδιωτικό επενδυτικό κεφάλαιο στις δομές τους και αργότερα αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες.

Προς τιμήν της, στις πολλές περιπτώσεις στις οποίες η οργάνωση «Συνεταιριστές» έχει ασχοληθεί με την άντληση και χορήγηση κεφαλαίου, πράγματι έχει εμπλακεί σε συνεργασία με άλλους συνεταιρισμούς, με τήρηση του κανόνα της συμβολής σε κεφάλαιο και άντλησης κεφαλαίου από τον συνεταιριστικό τομέα από φιλοσοφικά παρόμοιες οργανώσεις. Η οργάνωση «Συνεταιριστές» έχει χρησιμοποιήσει κεφάλαια εκκίνησης, που αποτελούσαν συνεταιριστικό κεφάλαιο. Έχουμε βοηθήσει τα μέλη μας και άλλες οργανώσεις με τα δικά μας συνεταιριστικά κεφάλαια και αυτή τη στιγμή ενισχύουμε προσπάθειες εντός του Καναδά για τη δημιουργία ενός συνεταιρισμού ταμείο ανάπτυξης.

Η ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

«Οι συνεταιριστικές επιχειρήσεις αποτελούν νησιά σε μια θάλασσα από επιχειρήσεις που ανήκουν σε επενδυτές. Όπως τα νησιά, οι συνεταιρισμοί δανείζονται τη γλώσσα και τις έννοιες από τον κόσμο γύρω τους, ακόμη και όταν ξέρουν ότι δεν είναι γι' αυτούς και δεν ταιριάζουν σ' αυτούς. Οι συνεταιρισμοί είναι προφανώς ριζικά διαφορετικοί από τις επιχειρήσεις που ανήκουν σε επενδυτές, και η διαφορά αυτή είναι το κλειδί για την ουσιαστική κατανόηση κάθε πτυχής της συνεταιριστικής επιχείρησής.»²⁶

Η επίδραση της «θάλασσας των επιχειρήσεων που ανήκουν σε επενδυτές» δεν μπορεί να υπερτονιστεί, δεδομένου ότι εισβάλλει σε όλες τις πτυχές της επιχείρησης. Ακόμα και η ονοματολογία οδηγείται από τις επιχειρήσεις που ανήκουν σε επενδυτές. Οι συνεταιρισμοί συχνά αγοράζουν στην ιδέα ότι αν δεν κάνουν ό,τι κάνουν οι επιχειρήσεις που ανήκουν σε επενδυτές, τότε με κάποιο τρόπο δεν ακολουθούν στην πραγματικότητα τις βέλτιστες πρακτικές. Στον Καναδά, οι συνεταιρισμοί, που έχουν συσταθεί ή λειτουργούν βάσει του Διατάγματος για τους Συνεταιρισμούς του Καναδά, δεν λογοδοτούν σε μια «συνεταιριστική ρυθμιστική αρχή», αλλά στον Διευθυντή του Τμήματος Εταιρειών, του οποίου κύριο αντικείμενο ιστορικά υπήρξε η επιχείρηση Ανώνυμης Εταιρείας και όχι ο συνεταιρισμός. Αν κοιτάξει κανείς τους νομικούς συμβούλους, τα δικηγορικά γραφεία, και άλλους επαγγελματίες συμβούλους, πολύ λίγοι έχουν πραγματικά εξειδίκευση στη συνεταιριστική νομοθεσία ή θεωρία - και ακόμα λιγότεροι πραγματικά πιστεύουν στο φιλοσοφικό κεφάλαιο.

Η διαφορετικότητα των συνεταιρισμών δεν είναι επαρκώς κατανοητή από την αγορά ή από τους χρηματοπιστωτικούς ενδιάμεσους των εταιρειών. Δεν κατανοούν τους κινδύνους ή τα ισχυρά σημεία που εμπεριέχονται στους συνεταιρισμούς. Υπάρχουν πολλές παρανοήσεις γύρω από τους συνεταιρισμούς ως προς την μη επιδίωξη κέρδους (not-for profit) και γύρω από την οικονομική βιωσιμότητα των συνεταιρισμών. Ως αποτέλεσμα, η συνεταιριστική διαφορετικότητα γίνεται επίσης αντιληπτή ως εμπόδιο για τους συνεταιρισμούς που επιθυμούν να έχουν πρόσβαση σε κεφάλαια. Το κεφάλαιο και η κεφαλαιοποίηση δεν διαφέρουν καθεαυτά για τους συνεταιρισμούς και για και τους μη-συνεταιρισμούς ή τις επιχειρήσεις των επενδυτών. Αυτό που γίνεται αντιληπτό ως διαφορετικό είναι η ικανότητα των συνεταιρισμών να έχουν πρόσβαση σε κεφάλαια τόσο εύκολα όσο οι επιχειρήσεις των επενδυτών.²⁷

Το «συνεταιριστικό κεφάλαιο» αποτελεί μια ευρύτερη έννοια από το μη-συνεταιριστικό ή επενδυτικό κεφάλαιο. Περιλαμβάνει τα βασικά είδη των μέσων που χρησιμοποιούνται για το κεφάλαιο των επενδυτών, καθώς και μια ευρύτερη έννοια, σχετιζόμενη με την «εξυπηρέτηση αναγκών των μελών και της κοινότητας»,²⁸ «ότι οι ανάγκες του μέλους και της κοινότητας θα καλυφθούν με δίκαιο και ισότιμο τρόπο, σύμφωνα με τον συνεταιριστικό σκοπό, τις αξίες και τις αρχές.»²⁹

Παρά το γεγονός ότι οι συγγραφείς σε αυτή την εργασία έχουν εστιάσει κυρίως στο συνεταιριστικό κεφάλαιο ως χρηματοοικονομικό μέσο που στηρίζει τους συνεταιρισμούς στην αφετηρία τους, στην ανάπτυξη και την επιτυχία, αυτό το έχουμε κάνει κυρίως επειδή θέλουμε να το συγκρίνουμε με τα κεφαλαιακά μέσα των ιδιωτών επεν-

²⁶ Op. cit., Σημείωση 18, σελίδα 2

²⁷ 'Status of Co-operatives in Canada', Report of the Special Committee on Co-operatives, Richards, Blair, M.P. Chair, September 2012, 41st Parliament, First Session, σελίδα 25.

²⁸ Op. cit. σημείωση 49, σελίδα 6.

²⁹ Ibid.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ «ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΕΣ» - ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΠΤΥΧΕΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

- **Πρόγραμμα Κοινοτικής Συμβουλευτικής Ομάδας (CAP):** Τώρα στο 10ο έτος τους, αυτές οι κοινοτικές ομάδες μας επιτρέπουν να συναντηθούμε, να ακούσουμε και να ανταποκριθούμε στον προβληματισμό των βασικών ενδιαφερομένων μερών της κοινότητας και να ενσωματώσουμε την άποψή τους προς ενίσχυση και επέκταση των προϊόντων μας, των υπηρεσιών, και του κοινοτικού προγραμματισμού.
- **Επιτροπές αναθεώρησης των υπηρεσιών:** Αυτό είναι μια μοναδική διαδικασία προσφυγής για ασφαλιστικές αξιώσεις, η οποία επιτρέπει σε επιτροπές ασφαλισμένων να επανεξετάσουν και να αποφανθούν για την έκβαση ορισμένων αξιώσεων. Η εταιρεία αποδέχεται να δεσμεύεται από τις αποφάσεις αυτές των επιτροπών ασφαλισμένων.
- **Συνεταιριστική συμμετοχή υπαλλήλων:** Η οργάνωση «Συνεταιριστές» προσφέρει υποστήριξη στο εσωτερικό της και προς την συνεταιριστική κοινότητα σε μόνιμη (pro bono) βάση, επιτρέποντας στο προσωπικό να χρησιμοποιήσει την εξειδικευμένη εμπειρογνομosύνη του για να βοηθήσουν άλλους συνεταιρισμούς και παρόμοιες οργανώσεις. Μέσω του προγράμματος «Άδεια για Αλλαγή», τα μέλη του προσωπικού μας ανταγωνίζονται για να τους δοθεί η ευκαιρία, να βοηθήσουν, με τη βοήθεια της εταιρείας, συνεταιρισμούς σε αναπτυσσόμενες χώρες. Επίσης υποστηρίζουμε το δικό μας προσωπικό για την παρακολούθηση συνεταιριστικής εκπαίδευσης.
- **Συνεταιριστική Εκπαίδευση:** Η οργάνωση «Συνεταιριστές» υποστηρίζει προγράμματα μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην έρευνα και διαχείριση των συνεταιρισμών, όπου περιλαμβάνονται τα Πανεπιστήμια: Saint Mary's University (Sobey's School of Business – Master of Management Co-operatives and Credit Unions), University of Victoria (Centre for Co-operative and Community Based Economy), University of Saskatchewan (Centre for Study of Co-operatives), York University (Schulich School of Business - Co-operative Certificate management program), Universite de Sherbrooke (Maitrise en gestion et gouvernance des cooperatives et des mutuelles).
- **Κοινοπραξίες Συνεταιριστικού Εμπορίου:** Η οργάνωση «Συνεταιριστές» είναι ένας από τους κύριους υποστηρικτές των μεγάλων συνεταιριστικών και αλληλοβοηθητικών εμπορικών κοινοπραξιών στον Καναδά, συμπεριλαμβανομένων Συνεταιρισμών και Ταμείων Αλληλασφάλισης Καναδά, της Canadian Association of Mutual Insurance Companies, καθώς και διεθνών οργανώσεων όπως η International Co-operative and Mutual Insurance Federation και η International Co-operative Alliance.
- **Πολυσυμμετοχικοί Συνεταιρισμοί:** Το 1985, η οργάνωση «Συνεταιριστές» άρχισε ένα πείραμα με «πολυσυμμετοχικούς» συνεταιρισμούς, με σκοπό την επίτευξη μιας μεγαλύτερης και πιο άμεσης σχέσης μεταξύ του συνεταιρισμού και του προσωπικού του και πελάτες / χρήστες. Η δομή της μητρικής εταιρείας «Συνεταιριστές», με άλλα λόγια, κατέστησε δύσκολο για τους χρήστες / πελάτες των εταιρειών μελών της να επηρεάζουν άμεσα αυτές τις εταιρείες μέσω του δημοκρατικού ελέγχου. Η ιδέα των πολλών ενδιαφερομένων μερών επίσης περιλάμβανε τη φροντίδα το προσωπικό και οι πελάτες να εισφέρουν κεφάλαια, τα οποία θα είναι ουσιαστικά φιλοσοφικά κεφάλαια. Η πιλοτική έρευνα αρχικά στόχευε σε δύο θυγατρικές εταιρείες, και η ιδέα εφαρμόστηκε πλήρως σε μία από αυτές: την Cooperators Data Services Limited (CDSL). Οι ιδρυτές της οργάνωσης «Συνεταιριστές» (Co-operators) θεώρησαν τον εαυτό τους ως θεματοφύλακες των συμφερόντων των μελών της, του προσωπικού και των πελατών. Η πολυσυμμετοχική συνεταιριστική έννοια ήταν μια προσπάθεια να αναπαραχθεί αυτός ο φιλοσοφικός προσανατολισμός - με την «Συνεταιριστές» να εκπροσωπεί τους ιδρυτές, και τόσο το προσωπικό όσο και τους χρήστες να εκπροσωπούνται στο Διοικητικό Συμβούλιο και να κάνουν μια χρηματική εισφορά. Δυστυχώς, η πιλοτική έρευνα τελικά εγκαταλείφθηκε, διότι η CDSL πωλήθηκε, καθόσον δεν θεωρήθηκε βασικό τμήμα της επιχείρησης «Συνεταιριστές».

δυνάμει. Ωστόσο, δεν πρέπει να λησμονείται η ευρύτερη έννοια του συνεταιριστικού κεφαλαίου. Αυτή η ευρύτερη έννοια, ίσως δεν έχει αξία για τους επενδυτές, αλλά έχει μεγάλη αξία για τους συνεταιρισμούς.

Η οργάνωση «Συνεταιριστές» έχει συμμετάσχει σε πολλές δραστηριότητες, οι οποίες επικεντρώνονται στην «κοινωνική» πτυχή του συνεταιριστικού κεφαλαίου (δείτε τα παραδείγματα στο πληροφοριακό πλαίσιο κάτω). Η κύρια δραστηριότητά της είναι η ασφαλιστική και πολλές από τις προσεγγίσεις της στις ασφαλίσσεις αντανακλούν τις φιλοσοφικές πεποιθήσεις της αναφορικά με την αξία των ανθρώπων να ελέγχουν δημοκρατικά

τη δική τους ευημερία και το μέλλον. Ωστόσο, αυτό δεν αποτελεί εγγενές κίνητρο για τις μη-συνεταιριστικές εταιρείες επενδυτών.

Οι προκλήσεις και οι Ευκαιρίες Προχωρώντας

Όπως προτάθηκε νωρίτερα, για την προώθηση μεγαλύτερης πρόσβασης των συνεταιρισμών σε συνεταιριστικό κεφάλαιο, και όχι σε κεφάλαιο ιδιωτών επενδυτών, αφετηρία πρέπει να είναι οι Συνεταιριστικές Αρχές. Είναι αλήθεια ότι οι συνεταιρισμοί τείνουν να είναι οργανώσεις οι οποίες εστιάζονται στις ανάγκες αυτοβοήθειας συγκεκριμένων ομάδων και ότι - εκτός από συνεταιριστικές ομοσπονδίες ή παρόμοιες ομάδες και επαγγελματικές ενώσεις - δεν υπάρχουν απαραίτητως τα είδη των αλληλεπιδράσεων μεταξύ συνεταιρισμών, που θα έπρεπε να προωθούν ευρύτερη πρόσβαση και χρήση συνεταιριστικού κεφαλαίου. Ωστόσο, αυτό παρουσιάζει μια προφανή ευκαιρία και πρέπει να αλλάξει.

Οι Συνεταιριστικές Αρχές πρέπει να προωθήσουν πιο σθεναρά την ιδέα ότι οι συνεταιρισμοί αποτελούν καταλύτες για μια συνεταιριστική κοινωνία. Με τον τρόπο αυτό, η αρχή της «συνεργασίας μεταξύ συνεταιρισμών» θα πρέπει να περιλαμβάνει την έννοια ότι οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να διευκολύνουν την πρόσβαση σε συνεταιριστικό κεφάλαιο από άλλους συνεταιρισμούς, και όχι σε κεφάλαιο ιδιωτών επενδυτών.

Η έννοια αυτή πρέπει να συμπληρωθεί με τη δημιουργία νέων θεσμών και νόμων, οι οποίοι θα υποστηρίζουν και θα ενθαρρύνουν τους συνεταιρισμούς να συμβάλουν σε πρωτοβουλίες συνεταιριστικής σταθεροποίησης και χρηματοδότησης. Με τέτοιες πρωτοβουλίες, θα πρέπει να δίδεται η δύναμη και η ικανότητα σε οργανισμούς σταθεροποίησης να αναλαμβάνουν τη διαχείριση ενός οικονομικά αναξιοπαθόντος συνεταιρισμού, να βοηθούν στην αναχρηματοδότησή του, και να προσπαθούν να τον επαναφέρουν σε κανονική πορεία, ή (στην χειρότερη περίπτωση) να τον οδηγήσουν σε εκκαθάριση, έχοντας πάντα κατά νου τα συμφέροντα του συνεταιριστικού τομέα.

Πριν από αρκετά χρόνια, η νομοθετική τροποποίηση Butterfills στο Ηνωμένο Βασίλειο κατέστησε δυνατή τη συγχώνευση δύο παρόμοιων οργανώσεων βασισμένων στα μέλη χωρίς την ανάγκη αποαμοιβαιοποίησης. Αυτός ο αναθεωρημένος νόμος επέτρεψε στο Co-operative Group και την Britannica Building Society να συγχωνευθούν σε ένα νέο οργανισμό. Δυστυχώς λειτουργικά προβλήματα προέκυψαν, αλλά αυτά φαίνεται να έχουν σχέση περισσότερο με την φτωχή επιχειρηματική συμπεριφορά και την δέουσα επιμέλεια και όχι με τη δομή του νέου συνεταιρισμού.

Το 2015, η κυβέρνηση του Καναδά εξέδωσε νέους κανονισμούς που επιτρέπουν την αποαμοιβαιοποίησης της αμοιβαίας περιουσίας και των εταιρειών ασφάλισης ατυχημάτων. Ως μέρος της κυβερνητικής διαδικασίας δημόσιας διαβούλευσης, η οργάνωση «Συνεταιριστές» πρότεινε να εξετασθεί το θέμα της δημιουργίας μιας οργάνωσης για αμοιβαία συνεταιριστικά οφέλη. Η ιδέα πίσω από αυτή την πρόταση είναι να υιοθετηθεί μια προσέγγιση παρόμοια με την τροπολογία Butterfills στο Ηνωμένο Βασίλειο, που να επιτρέπει παρόμοιες και με την ίδια κατεύθυνση, δημοκρατικά ελεγχόμενες οργανώσεις να συγχωνεύονται χωρίς την ανάγκη αποαμοιβαιοποίησης. Το πλεονέκτημα αυτής της προσέγγισης έγκειται στο γεγονός ότι τα κεφάλαια παρόμοιων οργανώσεων θα μπορούσαν να συγκεντρώνονται προς όφελος των μελών αμοιβαίων (ή πολλαπλάσιο) των οργανώσεων με κοινή, δημοκρατική συμμετοχή. Με τον τρόπο αυτό, το συνεταιριστικό κεφάλαιο δεν θα χρησιμοποιείται για την αγορά ιδιωτικών επιχειρήσεων, ούτε να διαχέεται προς όφελος του κεφαλαίου των επενδυτών. Αντιθέτως, θα διατηρείται για περαιτέρω ενδυνάμωση του συνεταιριστικού, του αλληλοβοηθητικού και των παρόμοιων τομέων.

Δεδομένου ότι οι συντάκτες είναι δικηγόροι που εργάζονται για λογαριασμό μιας συνεταιριστικής επιχείρησης, έχουμε πλήρη επίγνωση της απουσίας υποστήριξης των συνεταιριστικών και άλλων παρόμοια δομημένων οργανώσεων εκ μέρους του ιδιωτικού επενδυτικού κεφαλαίου. Γενικά, δεν θα βρείτε μαθήματα συνεταιριστικής νομοθεσίας ή νομοθεσίας για τις πιστωτικές ενώσεις στις περισσότερες νομικές σχολές. Οι περισσότεροι δικαστές, δικηγόροι, αξιωματούχοι ρυθμιστικών αρχών, ακόμα και αιρετοί αξιωματούχοι των συνεταιρισμών έχουν μικρή έως καθόλου γνώση των συνεταιρισμών. Στον κόσμο των επενδυτών, το «απε-

“ Οι Συνεταιριστικές Αρχές πρέπει να προωθήσουν πιο σθεναρά την ιδέα ότι οι συνεταιρισμοί αποτελούν καταλύτες για μια συνεταιριστική κοινωνία. Με τον τρόπο αυτό, η αρχή της «συνεργασίας μεταξύ συνεταιρισμών» θα πρέπει να περιλαμβάνει την έννοια ότι οι συνεταιρισμοί θα πρέπει να διευκολύνουν την πρόσβαση σε συνεταιριστικό κεφάλαιο από άλλους συνεταιρισμούς, και όχι σε κεφάλαιο ιδιωτών επενδυτών. Η έννοια αυτή πρέπει να συμπληρωθεί με τη δημιουργία νέων θεσμών και νόμων, οι οποίοι θα υποστηρίζουν και θα ενθαρρύνουν τους συνεταιρισμούς να συμβάλουν σε πρωτοβουλίες συνεταιριστικής σταθεροποίησης και χρηματοδότησης. ”

λευθερωμένο κεφάλαιο»³⁰ δεν θεωρείται ως αρνητική, αλλά ως θετική εξέλιξη. Ωστόσο, αυτό δεν αποτελεί πραγματικά υπαιτιότητα του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα. Είναι ευθύνη μας ως συνεταιριστικοί φορείς να ανταποκριθούμε στην πρόκληση – να προωθήσουμε τη νομοθετική και τη διαρθρωτική αλλαγή που είναι απαραίτητη για να επιτρέψει και να ενθαρρύνει τους συνεταιρισμούς να έχουν πρόσβαση σε συνεταιριστικό κεφάλαιο με νέους και καινοτόμους μηχανισμούς.

Συμπέρασμα

«Πρόσβαση σε πρόσθετο κεφάλαιο προερχόμενο από τα μέλη ή κεφάλαιο από εξωτερικές πηγές και τήρηση των συνεταιριστικών αρχών δεν είναι ζήτημα επιλογής του ενός ή του άλλου. Υπάρχουν πολλές επιλογές και δομές που διατηρούν τον δημοκρατικό έλεγχο, εξασφαλίζοντας ότι το σύνολο ή η πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου σε μια συνεταιριστική επιχείρηση παραμένουν στα χέρια των μελών της.»³¹

“Δεν υπάρχει έλλειψη συνεταιριστικών κεφαλαίων. Σε παγκόσμιο επίπεδο, οι συνεταιρισμοί πρέπει να επικεντρωθούν στην Αρχή της «Συνεργασίας μεταξύ Συνεταιρισμών», ωσάν να πρόκειται για κάτι περισσότερο από ενιαία εταιρική ταυτότητα ή άσκηση πίεσης στην κυβέρνηση. Θα πρέπει να μοχλεύσουμε την τεράστια συλλογική δύναμή μας, να βοηθήσουμε άλλους συνεταιρισμούς να επιβιώσουν σε έναν κόσμο που κυριαρχείται από κεφάλαια επενδυτών. Πολλοί μηχανισμοί υπάρχουν ήδη. Πρέπει να πάρουμε τα καλύτερα από καθένα από αυτούς και να τους αναπαραγάγουμε σε χώρες όπου δεν υπάρχουν ακόμη. Αν αυτό σημαίνει άσκηση πίεσης για τη νομοθετική αλλαγή, τότε ας προχωρήσουμε στην πρόκληση. Οι συνεταιρισμοί ήταν μια καινοτομία στον καιρό τους. Ας καινοτομήσουμε τώρα συνεταιριστικά, να γίνουμε ένας καταλύτης για μια συνεταιριστική κοινωνία.”

Η άποψη που υποστηρίζεται στην παρούσα εργασία, είναι ότι το συνεταιριστικό κεφάλαιο είναι εγγενώς ασύμβατο με το κεφάλαιο των επενδυτών, και ότι υπάρχει μια αφθονία συνεταιριστικών κεφαλαίων διαθέσιμων προς υποστήριξη συνεταιρισμών. Τα πραγματικά ζητήματα, ωστόσο, αφορούν την Συνεταιριστική Αρχή της «Συνεργασίας μεταξύ Συνεταιρισμών» και πώς οι συνεταιρισμοί μπορούν να αποκτήσουν τη δυνατότητα πρόσβασης στο συνεταιριστικό κεφάλαιο που είναι διαθέσιμο.

Η ιστορία της οργάνωσης «Συνεταιριστές» καταδεικνύει την επιτυχία που γνώρισε ένας μεγάλος συνεταιρισμός χρηματοοικονομικών υπηρεσιών στον Καναδά, με την πάροδο του χρόνου, στους αγώνες του να παραμείνει πιστός στις συνεταιριστικές ρίζες και στη φύση του φιλοσοφικού κεφαλαίου των ιδρυτικών μελών του. Αυτή η ιστορία δείχνει επίσης ότι η οργάνωση «Συνεταιριστές» δεν είναι απλώς ένας χρήστης του συνεταιριστικού κεφαλαίου, αλλά επίσης, πάροχος κεφαλαίων σε άλλους συνεταιρισμούς στο πνεύμα της συνεργασίας μεταξύ των συνεταιρισμών. Και η οργάνωση «Συνεταιριστές» δεν είναι μόνη. Υπάρχουν πολλοί άλλοι συνεταιρισμοί στον κόσμο που κάνουν το ίδιο πράγμα.

Κατά την άποψη των συγγραφέων, πρόσβαση σε κεφάλαιο επενδυτών από συνεταιρισμούς θα γίνεται γενικά σε μία από τις δύο καταστάσεις: με απλά λόγια, στις καλές εποχές και στις κακές εποχές.

Στην πρώτη, και ίσως πιο χαρακτηριστική περίπτωση, ο συνεταιρισμός που αναζητεί κεφάλαια είναι οικονομικά υγιής και ισχυρός και είναι σε θέση να ανταγωνίζεται για διαθέσιμο κεφάλαιο ιδιωτών επενδυτών, συχνά με τους ίδιους αν όχι καλύτερους όρους από εκείνους που συνήθως διατίθενται στην αγορά. Αλλά από τη στιγμή απόκτησης πρόσβασης, δεδομένης της ασφάλειας και της προτεραιότητας που απαιτεί το κεφάλαιο των επενδυτών, δεν υπάρχουν «επιλογές και δομές που διασφαλίζουν ότι η διατήρηση του δημοκρατικού ελέγχου, με την εξασφάλιση του συνόλου ή της πλειοψηφίας των δικαιωμάτων ψήφου σε μια συνεταιριστική επιχείρηση, θα παραμείνει στα χέρια των μελών της»³² θα αποτρέψει το επενδυτικό κεφάλαιο από το να εξωθήσει τη συνεταιριστική επιχείρηση σε μια οικονομική ύφεση. Όπως σημειώθηκε νωρίτερα, το συνεταιριστικό κεφάλαιο πρέπει κατ' ανάγκη να είναι και να συνεχίσει να είναι φιλοσοφικό κεφάλαιο. Θα πρέπει να επικεντρώνεται στις απολαβές που βασίζονται στις Συνεταιριστικές Αρχές, περιλαμβανομένων των απολαβών που αναφέρονται στα συμφέροντα των μελών και των κοινοτήτων τους, όχι μόνο για τη μεγιστοποίηση των οικονομικών απολαβών των ιδιοκτητών του κεφαλαίου (που αποτελεί το μόνο επίκεντρο του κεφαλαίου των επενδυτών).

Η δεύτερη κατάσταση στην οποία οι συνεταιρισμοί θα μπορούσαν να στραφούν σε κεφάλαια επενδυτών, αναφέρεται σε περιόδους χρηματοοικονομικής αβεβαιότητας, πίεσης ή κρίσης. Υπό αυτές τις συνθήκες οργανωτικής πίεσης και αδυναμίας, το κεφάλαιο επενδυτών μπορεί να γίνει ελκυστικό σε ένα πιεζόμενο συνεταιρισμό. Είναι, επίσης, σε τέτοιες περιόδους οργανωτικής πίεσης και αδυναμίας που ένας συνεταιρισμός εκτίθεται περισσότερο στον κίνδυνο να χάσει το δρόμο του, και - με την αναζήτηση κεφαλαίου από επενδυτές - μπορεί να αρχίσει έναν ολισθηρό κατήφορο προς την απώλεια της συνεταιριστικής ταυτότητάς του και την

30 «Απελευθερωμένο κεφάλαιο» είναι ο όρος που χρησιμοποιείται συχνά από ληστρικούς οργανισμούς, που επιθυμούν να αποκτήσουν πρόσβαση στο πλεόνασμα που δημιουργήθηκε με την πάροδο του χρόνου στους φορείς αλληλασφάλισης, τους συνεταιρισμούς, και παρομοίως διαρθρωμένες οργανώσεις, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ποιος και γιατί το δημιούργησε και σίγουρα χωρίς την πρόθεση να διασφαλιστεί ότι εκείνοι που δημιούργησαν πραγματικά τον πλούτο πρέπει να τον κρατήσουν.

31 Op. Cit., Σημείωση 4, στη σελίδα 36.

32 Ibid., στη σελίδα 38

τελική εξαφάνισή του. Ως εκ τούτου, η πρόσβαση σε αξιόπιστες πηγές συνεταιριστικού κεφαλαίου καθίσταται κρίσιμη, και το κεφάλαιο των επενδυτών θα πρέπει να θεωρείται ως μια λύση έσχατης ανάγκης. Σε έναν κόσμο όπου η συνεργασία μεταξύ συνεταιρισμών θα αποτελούσε κάτι περισσότερο από μια φράση, η πρόσβαση αυτή δεν θα ήταν αναγκαία. Οι αδελφές συνεταιριστικές οργανώσεις πρέπει να αξιολογούν την ανάγκη και να παρέχουν κεφάλαιο για την αποκατάσταση του συνεταιρισμού ή, στη χειρότερη περίπτωση, να σώσει ό,τι μπορεί να διασωθεί, για τον συνεταιριστικό τομέα και την συνεταιριστική κίνηση. Με τον τρόπο αυτό, θα πρέπει να επικεντρώνονται τόσο στα συμφέροντα των μελών καθώς και στη διατήρηση της συνεταιριστικής μορφής επιχείρησης.

Δεν υπάρχει έλλειψη συνεταιριστικών κεφαλαίων. Σε παγκόσμιο επίπεδο, οι συνεταιρισμοί πρέπει να επικεντρωθούν στην Αρχή της «Συνεργασίας μεταξύ Συνεταιρισμών», ωσάν να πρόκειται για κάτι περισσότερο από ενιαία εταιρική ταυτότητα ή άσκηση πίεσης στην κυβέρνηση. Θα πρέπει να μοχλεύσουμε την τεράστια συλλογική δύναμή μας, να βοηθήσουμε άλλους συνεταιρισμούς να επιβιώσουν σε έναν κόσμο που κυριαρχείται από κεφάλαια επενδυτών. Πολλοί μηχανισμοί υπάρχουν ήδη.³³ Πρέπει να πάρουμε τα καλύτερα από καθένα από αυτούς και να τους αναπαραγάγουμε σε χώρες όπου δεν υπάρχουν ακόμη. Αν αυτό σημαίνει άσκηση πίεσης για τη νομοθετική αλλαγή, τότε ας προχωρήσουμε στην πρόκληση. Οι συνεταιρισμοί ήταν μια καινοτομία στον καιρό τους. Ας καινοτομήσουμε τώρα συνεταιριστικά, να γίνουμε ένας καταλύτης για μια συνεταιριστική κοινωνία.

Εάν οι Σκαπανείς της Rochdale μπόρεσαν να ξεπεράσουν τις αντιξοότητες που αντιμετώπισαν - με μια ημέρα εργασίας που εκτεινόταν από την αυγή ως το βράδυ, την αδυναμία ακόμη να μισθώσουν χώρο για να παρέχουν καλής ποιότητας τρόφιμα και εφόδια προς τους εργαζόμενους, την έλλειψη ενός κοινού νομίσματος για τους εργαζόμενους να πληρώνουν για τα αγαθά που αγόραζαν από τον συνεταιρισμό, την έλλειψη χρηματικού κεφαλαίου, και τις ενεργές και συχνά βίαιες ενέργειες των επενδυτών-ιδιοκτητών για να τους καταπιέσουν - μόνο με το πνεύμα, τη βασισμένη σε αρχές προσέγγιση, τις αξίες και το δικό τους ανθρώπινο κεφάλαιο, τότε σίγουρα μπορούμε με όλους τους στη διάθεσή μας πόρους, να ξεπεράσουμε αυτή την πρόκληση του συνεταιριστικού κεφαλαίου και την πρόσβαση σε αυτό.

Είμαστε, ως συνεταιριστές του 21ου αιώνα, έτοιμοι για το έργο αυτό; Ας το αποδείξουμε.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ:

Οι συγγραφείς θα ήθελαν να αναγνωρίσουν την πολύτιμη συμβολή δύο επιπλέον υπαλλήλων της οργάνωσης «Συνεταιριστές». Η Heather Ryckman, Εταιρική αρχιτεκτονική, βοήθησε να εξασφαλιστεί η ακρίβεια των ιστορικών αναφορών στην οργάνωση «Συνεταιριστές και στις προκατόχους της, αλλά και για την παροχή ουσιαστικών παρατηρήσεων και την επεξεργασία προηγούμενων σχεδίων. Η Sandra Kelly, Συντονίστρια Ανάκτησης Πληροφοριών, βοήθησε επίσης την εξασφάλιση της ακρίβειας των αναφορών στις θυγατρικές επιχειρήσεις του ομίλου εταιρειών «Συνεταιριστές» καθώς και την επεξεργασία και μορφοποίηση προηγούμενων σχεδίων. Πολλές ευχαριστίες μας προς τις δύο σας.

33 Ibid, στις σελίδες 16-26

3

Το Συνεταιριστικό Κεφάλαιο ενός Μεγάλου Χρηματοπιστωτικού Συνεταιρισμού: Η Εξέλιξη της Κεφαλαιοποίησης της Rabobank

ARNOLD KUIJPERS ΚΑΙ HANS GROENEVELD

3. Το Συνεταιριστικό Κεφάλαιο ενός Μεγάλου Χρηματοπιστωτικού Συνεταιρισμού: Η Εξέλιξη της Κεφαλαιοποίησης της Rabobank

ARNOLD KUIJPERS ΚΑΙ HANS GROENEVELD¹

Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζεται η κεφαλαιοποίηση μιας συνεταιριστικής τράπεζας κατά την έναρξη και την επακόλουθη περαιτέρω εξέλιξη. Για την παροχή σε άλλους συνεταιριστικούς φορείς, ενδεχομένως σχετικών και χρήσιμων πληροφοριών, θα χειρισθούμε το θέμα με βάση την εξελικτική εμπειρία της ολλανδικής συνεταιριστικής Rabobank. Σε διεθνές επίπεδο, είναι κοινώς αποδεκτό ότι αυτή η τράπεζα είναι ένας από τους ιδιαίτερα ολοκληρωμένους συνεταιριστικούς τραπεζικούς ομίλους στον κόσμο, με ισχυρές εσωτερικές θεσμικές ρυθμίσεις, που έχουν οδηγήσει σε στιβαρή κεφαλαιοποίηση και αποτελεσματικό καταμερισμό των κινδύνων. Όλα αυτά τα στοιχεία συμβάλλουν στην οικονομική ευρωστία της τράπεζας και αποτελούν σημαντικούς λόγους για τους οργανισμούς αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας να απονέμουν στη Rabobank υψηλή πιστοληπτική βαθμολογία. Αυτό με τη σειρά του έχει διευκολύνει τη συνεχιζόμενη πρόσβαση στις διεθνείς κεφαλαιαγορές τις τελευταίες περιόδους οικονομικής δυσχέρειας, καθώς και σχετικά ευνοϊκές συνθήκες για την προσέλκυση εξωτερικής χρηματοδότησης. Εν ολίγοις, η υψηλή κεφαλαιοποίηση της Rabobank έχει αποδειχθεί ότι είναι ένας βασικός παράγοντας επιτυχίας και υπήρξε ευνοϊκό στοιχείο για την στρατηγική ανάπτυξη της όλα αυτά τα χρόνια. Πριν συζητήσουμε την περίπτωση της Rabobank, δίνουμε πρώτα τον ορισμό του τραπεζικού κεφαλαίου.

Τι είναι κεφάλαιο;

Όπως και σε κάθε κλάδο, το κεφάλαιο στον τραπεζικό τομέα είναι το ποσό των χρηματικών πόρων που είναι διαθέσιμο για επιχειρηματικές δραστηριότητες. Προμηθευτές των κεφαλαίων των τραπεζών είναι οι μέτοχοι, στην περίπτωση των κοινών κεφαλαιουχικών εταιρειών ή τα μέλη στην περίπτωση των συνεταιριστικών τραπεζών. Ο τρόπος με τον οποίο οι τράπεζες κεφαλαιοποιούνται αντικατοπτρίζει τους πρωταρχικούς στόχους, τους κινδύνους, και την αναμενόμενη οικονομική απόδοση από τους ιδιοκτήτες του, δηλαδή, τους μετόχους ή τα μέλη, αντίστοιχα.

Για μια συνεταιριστική τράπεζα, η μεγιστοποίηση του κέρδους δεν είναι ο κύριος στόχος. Ωστόσο, ένα εύλογο επίπεδο κερδών είναι απαραίτητο για την κεφαλαιοποίηση, την εξασφάλιση της συνέχειας προσφοράς των προϊόντων και /ή υπηρεσιών στα μέλη της, την πραγματοποίηση των φιλοδοξιών ανάπτυξης, καθώς και για να είναι σε θέση να εκπληρώσει κοινωνικούς στόχους. Τα μέλη δεν υπολογίζουν την προοπτική του επενδυτή, αλλά υποστηρίζουν την οργάνωση, γιατί συμβάλλει στην ευημερία τους μακροπρόθεσμα. Με άλλα λόγια, μια συνεταιριστική τράπεζα πρέπει να είναι χρήσιμη και ουσιαστική για τα μέλη της. Ταυτόχρονα, αυτός ο προσανατολισμός επιτρέπει στον συνεταιρισμό να στρέψει την προσφορά των προϊόντων του κυρίως προς την κατεύθυνση της ικανοποίησης των αναγκών των μελών του. Ένα ικανοποιητικό επίπεδο κέρδους σημαίνει ότι ο συνεταιρισμός λειτουργεί με τρόπο οικονομικά ορθό και αποτελεσματικό. Σε αυτήν την περίπτωση, τα μέλη έχουν επίσης δικαίωμα σε ορισμένη οικονομική ανταμοιβή για την παροχή κεφαλαίων τους στη συνεταιριστική τράπεζα.

“ Τα κέρδη είναι ιδιαίτερης σημασίας για τις συνεταιριστικές τράπεζες, διότι αποτελούν την κύρια πηγή τους για κεφαλαιοποίηση. ”

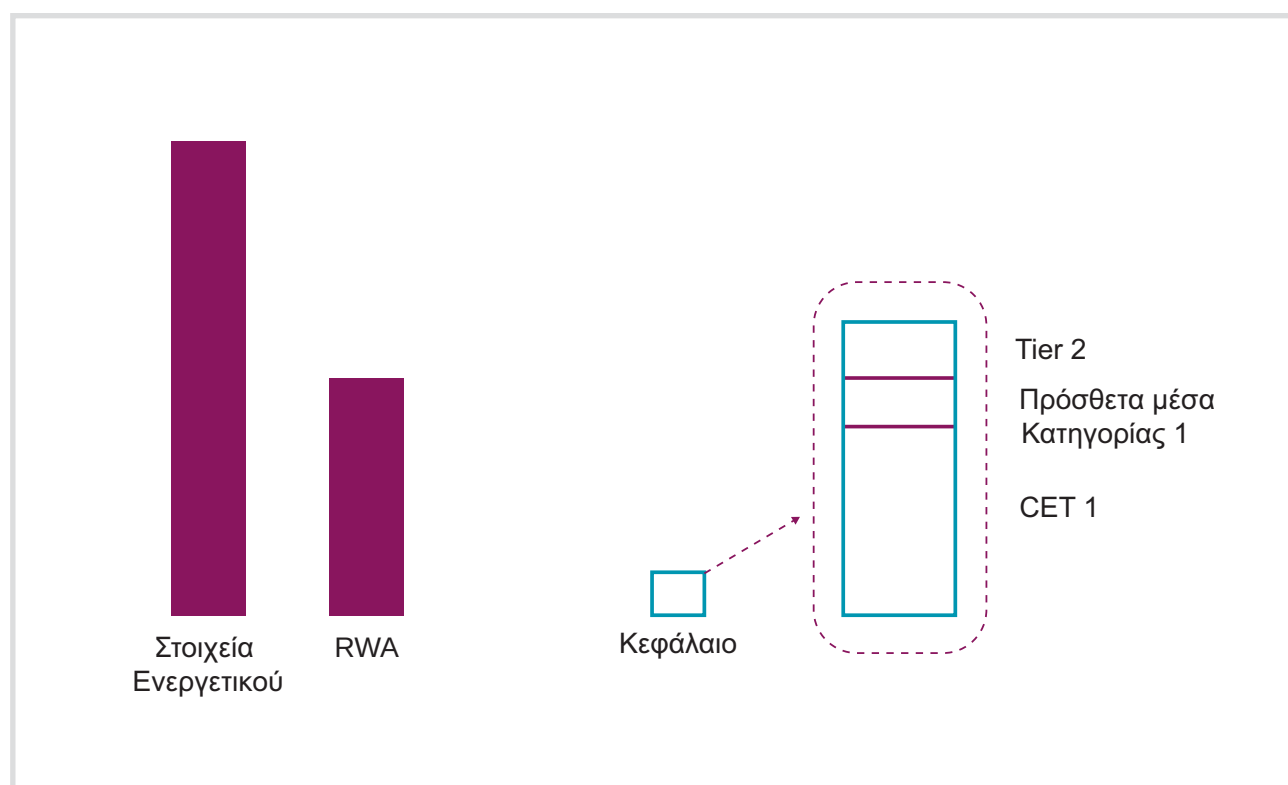
Ωστόσο, τα κέρδη είναι ιδιαίτερης σημασίας για τις συνεταιριστικές τράπεζες, διότι αποτελούν την κύρια πηγή τους για κεφαλαιοποίηση. Οι συνεταιριστικές τράπεζες δεν μπορούν να εκδώσουν μετοχές στο χρηματιστήριο και έτσι εξαρτώνται από τη συσσώρευση εσωτερικού κεφαλαίου για την ανάπτυξη της επιχείρησης και την αύξηση της αξίας της για τα μέλη τους. Το κέρδος, κατά συνέπεια, μια εσωτερική πηγή για κεφάλαιο, είναι υψίστης σημασίας για το μέλλον μιας συνεταιριστικής τράπεζας. Στον τραπεζικό χώρο, όλο και περισσότερο κεφάλαιο απαιτείται από τις ελεγκτικές αρχές, και ως εκ τούτου η συσσώρευση κεφαλαίου είναι καθήκον. Οι

¹ Arnold Kuipers και Hans Groeneveld είναι στελέχη της Rabobank. Οι απόψεις σε αυτή την εργασία είναι προσωπικές και δεν αντικατοπτρίζουν απαραίτητα εκείνες της Rabobank.

συνεταιριστικές τράπεζες έχουν χτίσει την κεφαλαιακή τους βάση κυρίως με το δύσκολο τρόπο: μέσω αδιανέμητων κερδών.

Μια τράπεζα διαφέρει από μια βιομηχανική εταιρεία, διότι οι πιστωτές της δεν παραδίδουν αγαθά και υπηρεσίες στην εταιρεία. Οι πιστωτές των τραπεζών είναι κυρίως ιδιώτες καταθέτες, οι οποίοι καταθέτουν την πλεονάζουσα ρευστότητα τους σε μια τράπεζα, επειδή δεν τη χρειάζονται για άμεση χρησιμοποίηση, και εμπιστεύονται την τράπεζα. Μια δεύτερη διάκριση είναι ότι η ιδιωτική αποταμίευση είναι συνήθως το μεγαλύτερο συστατικό του παθητικού της τράπεζας, ενώ αυτό είναι πολύ ασυνήθιστο για τους πιστωτές σε άλλους οικονομικούς τομείς. Τέλος, το κεφάλαιο και οι λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις χρησιμεύουν σε μια βιομηχανική εταιρεία για τη χρηματοδότηση των παγίων περιουσιακών στοιχείων, όπως η γη, τα κτίρια και τα μηχανήματα. Αντίθετα, οι τράπεζες χρησιμοποιούν τις αποταμιεύσεις κυρίως για τη χρηματοδότηση εταιρειών και ιδιωτών. Ως εκ τούτου, το τραπεζικό κεφάλαιο απαιτείται για τη διευκόλυνση των καταθετών (και των ομολογιούχων), οι οποίοι μπορούν να επωφεληθούν από τα χρήματά τους ανά πάσα στιγμή, ακόμη και αν η τράπεζα βρίσκεται αντιμέτωπη με μεγάλες απώλειες και / ή απομείωση κεφαλαίου. Το ποσό του κεφαλαίου των τραπεζών θα πρέπει, επομένως, να είναι επαρκές για να αντισταθμίσει πιθανές ζημιές από προεπιλογές πίστωσης και από άλλους κινδύνους. Λόγω του είδους των κινδύνων και του τρόπου με τον οποίο γίνεται η διαχείρισή τους, το ποσοστό του κεφαλαίου που απαιτείται για μια τράπεζα σε σχέση με το σύνολο του ενεργητικού της είναι σημαντικά χαμηλότερο από ό,τι στις βιομηχανικές επιχειρήσεις. Ως εκ τούτου, είναι πολύ σημαντικό η τράπεζα να είναι επαρκώς κεφαλαιοποιημένη στα μάτια των καταθετών. Εάν αυτό δεν συμβαίνει, είναι πιθανό να συμβεί ένας τραπεζικός πανικός, ο οποίος θα οδηγήσει σε αποτυχία της τράπεζας και σε διακοπή των εργασιών της. Δεδομένου ότι οι αποταμιευτές δεν μπορούν να εκτιμήσουν την υγεία και τη σταθερότητα της τράπεζάς τους, οι τράπεζες ελέγχονται και εποπτεύονται αυστηρά. Αυστηρές απαιτήσεις κεφαλαίου και ρευστότητας εφαρμόζονται για να στηριχθεί η εμπιστοσύνη των καταθετών στην ευρωστία των τραπεζών τους. Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις αναφέρονται στο ύψος των κεφαλαίων που μια τράπεζα πρέπει να έχει σε σχέση με όλα τα είδη των κινδύνων των δραστηριοτήτων της. Ως εκ τούτου, γίνεται διάκριση μεταξύ επιχειρηματικού κεφαλαίου και απαιτήσεων σε ρυθμιστικό (ελάχιστο) κεφάλαιο.

Το ύψος του ρυθμιστικού κεφαλαίου προσδιορίζεται από τραπεζικό κανονισμό (κεφαλαιακών απαιτήσεων Οδηγία IV και κεφαλαιακών απαιτήσεων κανονισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης). Για μια τράπεζα, αυτό απο-

Διαλόγος στρογγυλής τραπέζης τον Απρίλιο του 2015, σχετικά με το ρόλο των συνεταιριστικών τραπεζών και των ιδρυμάτων κοινωνικής χρηματοδότησης στην προώθηση και τη χρηματοδότηση κοινωνικών πρωτοβουλιών και κοινωνικών και αλληλεγγύων επιχειρήσεων, Mumbai, Ινδία.

τελεί το ελάχιστο επίπεδο των αναγκών κεφαλαίων. Αν το πραγματικό επίπεδο του κεφαλαίου μειωθεί κάτω από αυτό το όριο, η άδεια τραπεζικής λειτουργίας μπορεί να ανακληθεί και η Εποπτική Αρχή θα παρέμβει για την αναδιάρθρωση ή τη διάλυση της τράπεζας. Στο παρόν κανονιστικό πλαίσιο, τρεις κατηγορίες κεφαλαίου διακρίνονται: Κοινών Μετοχών Tier 1 (CET1), Πρόσθετο Κεφάλαιο Tier 1 και Κεφάλαιο Tier 2. Ο κύριος σκοπός του κεφαλαίου είναι να απορροφά ζημιές όταν συμβαίνουν, και η αρχή αυτή αποτελεί τη βάση για τις κύριες απαιτήσεις. Το CET1 αποτελείται βασικά από το κεφάλαιο των μετόχων ή πιστοποιητικά μελών, παρακρατηθέντα κέρδη και άλλα αποθεματικά. Το Πρόσθετο Tier 1 περιλαμβάνει ουσιαστικά διαρκή μέσα των οποίων η ανάληψη χρειάζεται την έγκριση του εποπτή. Εκτός αυτού, οι πληρωμές μερισμάτων για τα μέσα αυτά μπορεί να ανασταλούν ανά πάσα στιγμή κατά την απόλυτη διακριτική ευχέρεια της τράπεζας. Για τα Κατηγορίας 2 (Tier 2) κεφάλαια, οι συνθήκες είναι κάπως πιο χαλαρές. Αυτή η κατηγορία περιλαμβάνει μειωμένης εξασφάλισης ομόλογα, αλλά και υπό αίρεση μετατρέψιμα ομόλογα (CoCos), τα οποία είναι ομόλογα που θα μετατραπούν σε ίδια κεφάλαια, αν ο κεφαλαιακός δείκτης πέσει κάτω από ένα σημείο αναφοράς. Το συνολικό κεφάλαιο, CET1, το Πρόσθετο της Κατηγορίας 1 (Tier 1) και το Κατηγορίας 2 (Tier 2), σε σχέση με τα σταθμισμένα με τον εκτιμώμενο κίνδυνο περιουσιακά στοιχεία (RWA) της τράπεζας (αυτός είναι ο κεφαλαιακός δείκτης) πρέπει να είναι τουλάχιστον 8% (εξαιρουμένων των ειδικών ρυθμιστών). Ο αντίστοιχος δείκτης CET1 έχει ένα ελάχιστο απαιτούμενο επίπεδο 4,5%.

Υπάρχουν, ωστόσο, πειστικά επιχειρήματα για μια τράπεζα να αγωνίζεται για ένα υψηλότερο επίπεδο κεφαλαίου από το απαιτούμενο. Υψηλότεροι δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας κάνουν την τράπεζα ασφαλέστερη και ενισχύουν την εμπιστοσύνη των καταθετών, καθώς και των εξωτερικών παρόχων κεφαλαίου. Πράγματι, εκτός από τις αποταμιεύσεις, πολλές τράπεζες βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στις κεφαλαιαγορές για τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων τους μέσω της έκδοσης ομολόγων. Οι επενδυτές θα απαιτήσουν ένα ασφάλιστρο επιπλέον του επιτοκίου όταν η πιστοληπτική ικανότητα της τράπεζας, η οποία αντικατοπτρίζεται στην αξιολόγηση πιστοληπτικής ικανότητάς της, θεωρείται χαμηλή. Επιπλέον, μια υψηλή πιστοληπτική ικανότητα προσελκύει επιχειρήσεις από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και εταιρείες, επειδή ο κίνδυνος του αντισυμβαλλομένου θεωρείται ότι είναι χαμηλότερος. Σε γενικές γραμμές, ένας υψηλός δείκτης πιστοληπτικής ικανότητας ενισχύει τη φήμη της τράπεζας. Για το λόγο αυτό, μπορεί να είναι οικονομικά σκόπιμο να έχουν ένα σημαντικά υψηλότερο επίπεδο κεφαλαίων από το ελάχιστο επίπεδο που απαιτείται από τις ρυθμιστικές αρχές και τις εποπτικές αρχές.

Κεφαλαιοποίηση κατά την έναρξη

Οι περισσότερες από τις συνεταιριστικές τράπεζες στην Ευρώπη αρχικά κεφαλαιοποιήθηκαν με την έκδοση μερίδων των μελών. Συνήθως, τα μέλη ανέμεναν χαμηλότερη απόδοση επί των μερίδων σε σύγκριση με την απαιτούμενη απόδοση των μετοχών των εισηγμένων τραπεζών. Ωστόσο, ανέμεναν να λάβουν μια κάπως υψηλότερη απόδοση των μερίδων από το επιτόκιο σε κατάθεση ταμειευτηρίου. Οι μερίδες των μελών έχουν ονομαστική αξία που σημαίνει ότι το δικαίωμα του μέλους σχετίζεται με ένα ονομαστικό ποσό και όχι με ανάλογο μέρος στο κεφάλαιο της τράπεζας. Αυτό σημαίνει ότι κατά την εξαγορά των μερίδων – αυτό μπορεί μόνο να συμβεί κάτω από αυστηρές συνθήκες, για παράδειγμα, όταν το μέλος έχει πεθάνει – η αύξηση της αξίας των καθαρών περιουσιακών στοιχείων της τράπεζας λόγω διατήρησης των κερδών δεν θα καταβληθούν στους κληρονόμους του μέλους. Κατά συνέπεια, το μεγαλύτερο μέρος του κεφαλαίου αυτών των συνεταιριστικών τραπεζών στην Ευρώπη αποτελείται σήμερα από αποθεματικά, για τα οποία δεν έχει κανείς δικαίωμα. Τα μέλη μιας Συνεταιριστικής Τράπεζας δεν έχουν καμία αξίωση κυριότητας για τα αποθεματικά της τράπεζας και, ως εκ τούτου δεν έχουν κανένα κίνητρο να διαθέσουν ποσά στην τράπεζά τους για προσωπικό οικονομικό όφελος.

Οι τοπικές Rabobanks στην Ολλανδία εμφανίστηκαν στα τέλη του 19ου αιώνα με την σύνταξη Καταστατικού, το οποίο υποχρέωνε τους δανειολήπτες της Συνεταιριστικής Τράπεζας να γίνουν πρώτα μέλη. Σε άλλη διάταξη, αναφερόταν ότι όλα τα μέλη ήταν προσωπικά υπεύθυνα για όλα τα χρέη της τράπεζας. Εάν ένα μέλος ήθελε να λάβει ένα δάνειο, τα άλλα μέλη έπρεπε να «εγγυηθούν» γι' αυτό σιωπηρά. Ως εκ τούτου, το κεφάλαιο στον ισολογισμό κατά την έναρξη ήταν μηδενικό. Αυτές οι απαιτήσεις πρόσφεραν διασφάλιση και ενθάρρυναν τους αποταμιευτές να τοποθετούν τα χρήματά τους σε μια συνεταιριστική τράπεζα, αφού οι αποταμιευτές ήξεραν ότι τα άλλα μέλη θα επενέβαιναν σε περίπτωση που μια κεφαλαιακή στενότητα ήταν επικείμενη. Με τα χρόνια, οι τράπεζες συσσώρευσαν κεφάλαιο με τη διατήρηση των κερδών. Επειδή δεν υπήρχαν μερίδες, όλα τα κέρδη μπορούσαν να διατηρούνται και όχι να διανέμονται ως επιστροφές στα μέλη. Με την πάροδο των ετών, αυτή η κεφαλαιακή βάση έγινε πολύ σημαντική, ώστε να επιτρέπει τη μείωση της ευθύνης των μελών σταδιακά και τελικά να εγκαταλειφθεί (το 1998). Αυτό το τελικό βήμα τόνωσε την επιχειρηματική και την ανταγωνιστική θέση της τράπεζας, διότι πολλοί πιθανοί δανειολήπτες δεν ήταν διατεθειμένοι να λάβουν ένα δάνειο από την Rabobank, διακινδυνεύοντας ταυτόχρονα ένα μέρος της ευημερίας τους.

Ένα μεγάλο όφελος για τα μέλη που ιδρύουν τη δική τους τοπική Rabobank ήταν ότι θα μπορούσαν να αρχίσουν τραπεζικές εργασίες, χωρίς να πρέπει να εφοδιάσουν την τράπεζα με ένα σημαντικό ποσό κεφαλαίου από τις δικές τους αποταμιεύσεις. Θα μπορούσαν να κρατήσουν τα χρηματοδοτικά τους μέσα για άλλους επιχειρηματικούς σκοπούς. Την ίδια στιγμή, το στοιχείο της ευθύνης των μελών αποδείχθηκε μια τεράστια δέσμευση των μελών προς τη συνεταιριστική τράπεζα, διότι η εγγύηση ήταν αρχικά απεριόριστη. Επίσης, χρειαζόταν να εμπιστεύονται τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου που εξέλεγαν - από την άποψη της ακεραιότητας, εξειδίκευσης και νοοτροπίας – ώστε να διαχειρίζονται την τράπεζα με συνετό τρόπο.

Κεφάλαιο για ανάπτυξη

Στα τέλη του 20ου αιώνα, η Rabobank δεν μπορούσε πια να σωρεύσει επαρκή κεφάλαια με τη διατήρηση των κερδών, επειδή η τράπεζα επέλεξε να διευρύνει σημαντικά και σε άλλες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες (ασφάλιση, διαχείριση περιουσιακών στοιχείων) και σε νέες αγορές, στην εγχώρια αγορά (νομικά πρόσωπα) και διεθνώς. Μετά από μια μακρά περίοδο έντονων συζητήσεων – που έγινε γνωστή ως η Μεγάλη Συνεταιριστική Διαβούλευση του 1995-1998 - αποφασίστηκε ότι η Rabobank θα παραμείνει μια συνεταιριστική τράπεζα στο μέλλον. Ως εκ τούτου, η προσέλευση χρημάτων μετόχων μέσω εισαγωγής στο χρηματιστήριο, δεν θεωρήθηκε ως ικανοποιητική επιλογή για τη λήψη πρόσθετων κεφαλαίων.

Σε κάποιο σημείο στο χρόνο, εξετάστηκε η προσφυγή στο χρηματιστήριο για μια μείωση των μετοχών. Στην περίπτωση αυτή η πλειοψηφία των μετοχών - και ως εκ τούτου η δύναμη ψήφου - θα παρέμενε στα χέρια των τοπικών τραπεζών. Με τον τρόπο αυτό, ορισμένοι ισχυρίστηκαν ότι η τράπεζα θα ελέγχεται από συνεταιριστές και ως εκ τούτου θα μείνει ουσιαστικά ένας συνεταιρισμός. Άλλοι έφεραν αντιρρήσεις ως προς

“ Το μεγαλύτερο μέρος του κεφαλαίου αυτών των συνεταιριστικών τραπεζών στην Ευρώπη αποτελείται σήμερα από αποθεματικά, για τα οποία δεν έχει κανείς δικαίωμα. Τα μέλη μιας Συνεταιριστικής Τράπεζας δεν έχουν καμία αξίωση κυριότητας για τα αποθεματικά της τράπεζας και, ως εκ τούτου δεν έχουν κανένα κίνητρο να διαθέσουν ποσά στην τράπεζά τους για προσωπικό οικονομικό όφελος. ”

“ Το στοιχείο της ευθύνης των μελών αποδείχθηκε μια τεράστια δέσμευση των μελών προς τη συνεταιριστική τράπεζα, διότι η εγγύηση ήταν αρχικά απεριόριστη. ”

την άποψη αυτή και ανέμεναν ότι οι απαιτήσεις των εξωτερικών μετόχων θα οδηγούσαν σε συγκρούσεις με τις προτεραιότητες των μελών. Υποστήριξαν επίσης ότι οι εξωτερικοί πάροχοι κεφαλαίου θα επηρεάσουν τη λειτουργία της εσωτερικής διακυβέρνησης. Υπήρχε ανησυχία ότι οι εξωτερικοί μέτοχοι θα άρχιζαν να πιέζουν για υψηλότερα κέρδη, εις βάρος της παροχής προστιθέμενης αξίας στα μέλη. Εντάσεις μεταξύ των δύο ομάδων ενδιαφερομένων θα αναδύονταν, με αποτέλεσμα στη συνέχεια να μην είναι διαχειρίσιμες. Στο τέλος, αποφασίστηκε ότι οποιαδήποτε εισαγωγή στο χρηματιστήριο ενός ουσιαστικού μέρους της Rabobank δεν θα ήταν συμβατή με τον στόχο να είναι ένα πραγματικό συνεταιριστικό ίδρυμα.

“Οποιαδήποτε εισαγωγή στο χρηματιστήριο ενός ουσιαστικού μέρους της Rabobank δεν θα ήταν συμβατή με τον στόχο να είναι ένα πραγματικό συνεταιριστικό ίδρυμα.”

Σε εκείνο το σημείο, τέθηκε το ζήτημα ως προς τον τρόπο απόκτησης πρόσθετων κεφαλαίων χωρίς την αποδοχή εξωτερικών μετόχων και με ταυτόχρονη διατήρηση του ελέγχου από τα μέλη. Πράγματι, από τη δεκαετία του 1990, οι τοπικές συνεταιριστικές τράπεζες βρέθηκαν αντιμέτωποι με το λεγόμενο έλλειμμα καταθέσεων (δηλαδή, η τοπική αύξηση των καταθέσεων ήταν πολύ χαμηλή για να ανταποκριθεί στην τοπική ζήτηση πιστώσεων). Παράλληλα, η κεφαλαιακή βάση που αποτελείται μόνο από αδιανέμητα κέρδη ήταν πολύ μικρή για να υποστηρίξει την εγχώρια και διεθνή επέκταση. Για την κάλυψη της ανεπάρκειας καταθέσεων και ιδίων κεφαλαίων, η Rabobank άρχισε να εκδίδει διάφορα είδη υβριδικών μέσων της αγοράς κεφαλαίων. Ως αποτέλεσμα, οι τοπικές τράπεζες κατέστησαν ικανές να ανταποκριθούν στη ζήτηση πιστώσεων του ιδιωτικού τομέα. Η αντίθετη άποψη ήταν ότι ο Όμιλος Rabobank έγινε πιο εξαρτημένος από τη χρηματοδότηση χονδρικής και όφειλε να συμμορφώνεται με τις απαιτήσεις των χρηματοπιστωτικών αγορών συμπεριλαμβανομένης της αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας και της υποχρέωσης τήρησης αυστηρών κανόνων ενημέρωσης. Αυτό είχε συνέπειες στη λειτουργία της εσωτερικής διακυβέρνησης της τράπεζας.

“Μια λύση βρέθηκε με την εισαγωγή ενός υβριδικού κεφαλαιακού μέσου: του πιστοποιητικού μέλους. Αυτός ο οικονομικός τίτλος είναι βασικά ένα μειωμένης εξασφάλισης ομόλογο, χωρίς δικαίωμα ψήφου και με απροσδιόριστη διάρκεια και απόδοση εξαρτώμενη από την αποκομιδή επαρκών κερδών για τον σχηματισμό κεφαλαίου.”

Μια λύση βρέθηκε με την εισαγωγή ενός υβριδικού κεφαλαιακού μέσου: του πιστοποιητικού μέλους. Αυτός ο οικονομικός τίτλος είναι βασικά ένα μειωμένης εξασφάλισης ομόλογο, χωρίς δικαίωμα ψήφου και με απροσδιόριστη διάρκεια και απόδοση εξαρτώμενη από την αποκομιδή επαρκών κερδών για τον σχηματισμό κεφαλαίου. Ένα τέτοιο κεφαλαιακό μέσο μπορεί να θεωρηθεί ως Κοινή Μετοχή της Κατηγορίας 1 (Tier 1) σύμφωνα με τον ευρωπαϊκό κανονισμό. Εκείνη την εποχή, η Rabobank ακόμα διέθετε ένα τριπλό A στην αξιολόγηση πιστοληπτικής ικανότητας και συνειδητοποίησε ότι θα υπήρχε μεγάλη ζήτηση για πιστοποιητικά μελών μεταξύ ιδιωτών που ήταν μέλη. Τα ομόλογα θα επέφεραν ένα σημαντικό πριμ λόγω της φύσης τους ως μειωμένης εξασφάλισης, αλλά οι πελάτες λιανικής αντιλαμβάνονταν τον κίνδυνο αθέτησης της Rabobank ως πολύ χαμηλό. Επομένως, πολλοί πελάτες θεώρησαν αυτά τα μειωμένης εξασφάλισης ομόλογα ως εναλλακτική λύση για τις καταθέσεις των αποταμιεύσεων τους με πολύ χαμηλότερη απόδοση. Η Rabobank εξέδωσε τα εν λόγω πιστοποιητικά το 2000, 2001, 2002, και 2005. Περίπου 150.000 μέλη αγόρασαν αυτά τα πιστοποιητικά, τα οποία δεν ήταν εισηγμένα, αλλά αποτελούν αντικείμενα συναλλαγής σε μια εσωτερική αγορά που διατηρείται από την Rabobank.

Θα μπορούσε κανείς να πει ότι η Rabobank είχε, μετά από έναν αιώνα ύπαρξης, με τον τρόπο αυτόν επιτρέψει στα μέλη της να γίνουν προμηθευτές κεφαλαίων για την τράπεζα - όπως και οι άλλες συνεταιριστικές τράπεζες στην Ευρώπη είχαν κάνει από την ίδρυσή τους - με τη διαφορά ότι η αγορά των εν λόγω πιστοποιητικών που δεν συνεπάγονταν δικαίωμα ψήφου στον συνεταιρισμό, ήταν εκούσια για τα μέλη της Rabobank. Ο μηχανισμός εσωτερικής διακυβέρνησης συνέχισε να στηρίζεται στην αρχή «ένα μέλος, μία ψήφος». Το συνολικό ποσό των εκκρεμών πιστοποιητικών μελών αυξήθηκε σταθερά σε περίπου 6 δισεκατομμύρια ευρώ.

Τον Δεκέμβριο του 2013, η Rabobank εξέφρασε την πρόθεσή της να ενισχύσει την εμπορευσιμότητα αυτών των πιστοποιητικών. Κάνοντας τα εν λόγω πιστοποιητικά διαθέσιμα σε εξωτερικούς επενδυτές, θεσμικοί επενδυτές θα μπορούσαν επίσης να αγοράσουν τα εν λόγω πιστοποιητικά. Αυτό το βήμα κατά ένα μέρος ξεκίνησε από το γεγονός ότι η προσφορά στην εσωτερική αγορά είχε αυξηθεί σημαντικά κατά το τελευταίο τέταρτο του 2013. Μια σημαντική αιτία ήταν η απαίτηση του ολλανδού επόπτη συμπεριφοράς (Autoriteit Financiële Markten (AFM)) - Αρχή Εποπτείας των Χρηματοπιστωτικών Αγορών της Ολλανδίας (AFM)), ότι η Rabobank έπρεπε να επιστήσει την προσοχή όλων των κατόχων πιστοποιητικών μελών στο γεγονός ότι ένα πιστοποιητικό μέλους δεν ήταν προϊόν αποταμίευσης άνευ κινδύνου, αλλά θα πρέπει να θεωρείται ως ένα επενδυτικό προϊόν. Η AFM ζήτησε, επίσης, από τη Rabobank να συμβουλευεί κάθε κάτοχο πιστοποιητικού να περιορίσει το μερίδιο συμμετοχής των πιστοποιητικών μελών στο επενδυτικό χαρτοφυλάκιό του στο 20%.

Από τον Ιανουάριο του 2014, τα εν λόγω πιστοποιητικά έχουν καταχωρηθεί ως Rabobank Certificates στο Europekt του Άμστερνταμ και εξακολουθούν να λογίζονται ως ίδιο κεφάλαιο Tier 1, χωρίς δικαίωμα ψήφου. Αυτή η μετατροπή θα μπορούσε να επηρεάσει τη λειτουργία της εκ των κάτω («bottom-up») διακυβέρνησης της τράπεζας. Ειδικότερα, το νομικό ζήτημα ανέκυψε όσον αφορά το βαθμό στον οποίο η στρατηγική του ομίλου θα μπορούσε να συζητηθεί ελεύθερα στα τοπικά και κεντρικά όργανα διακυβέρνησης, δεδομένου του ενδεχόμενου αντικτύπου αυτών των συζητήσεων στην τιμή των εισηγμένων πιστοποιητικών. Εάν τα μέλη για αυτόν το λόγο έπρεπε να περιοριστούν από την ελεύθερη συζήτηση της πολιτικής και της στρατηγικής του ομίλου, η εσωτερική λειτουργία του δημοκρατικού ελέγχου και του μοντέλου συνεταιριστικής διακυβέρνησης θα παρεμποδιζόταν. Μετά από μερικούς μήνες, αποδείχθηκε ότι ο φόβος αυτός ήταν σε μεγάλο βαθμό αβάσιμος. Δύο φορές το χρόνο, μαζί με την παρουσίαση των οικονομικών αποτελεσμάτων στον Τύπο, γίνεται μια λεπτομερής παρουσίαση στους προέδρους των τοπικών συμβουλίων και στους γενικούς διευθυντές των τοπικών τραπεζών. Επίσης, τα ενδιαφερόμενα μέρη κατανοούν ότι - για έναν συνεταιρισμό - τα χρηματοοικονομικά μεγέθη είναι μόνο μία πτυχή της επίδοσης. Άλλα αποτελέσματα, όπως η ικανοποίηση του μέλους / πελάτη, μπορεί να αποκαλυφθούν και να συζητηθούν χωρίς περιορισμούς.

Μια άλλη ανησυχία σχετίζεται με το απίθανο σενάριο κατά το οποίο τα αποθεματικά και τα μη διανεμόμενα κέρδη αποδεκατιστούν από βαριές απώλειες. Αυτό θα μπορούσε να θέσει εξωτερικούς παρόχους κεφαλαίου σε μια πολύ πιο ισχυρή θέση και θα μπορούσε να οδηγήσει σε εξασφάλιση από αυτούς κάποιου βαθμού ελέγχου της τράπεζας.² Η κατάσταση αυτή θα μπορούσε τελικά να είναι δύσκολο να συμβιβαστεί με την επιθυμητή συνέχιση του συνεταιριστικού χαρακτήρα. Για την άμβλυνση αυτής του ενδεχόμενης και απόμακρης απειλής, περισσότερο από το ήμισυ του κεφαλαίου αποτελείται από αποθεματικά προερχόμενα μόνο από τα μη διανεμόμενα κέρδη.

Προκειμένου να αποτραπεί ο κίνδυνος τα εξωτερικά κεφάλαια να γίνουν ασυμβίβαστα με τη συνεταιριστική φιλοσοφία και το συνεταιριστικό μοντέλο, είναι ύψιστης σημασίας το δικαίωμα των εξωτερικών επενδυτών να μην περιλαμβάνει συμμετοχή με ψήφους και η ανταμοιβή τους να είναι άσχετη με το επίπεδο της κερδοφορίας της τράπεζας. Η μακροχρόνια συνέχιση της παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών θα πρέπει να είναι προς το συμφέρον όλων των ενδιαφερόμενων μερών. Για το λόγο αυτό, θα πρέπει να υπάρχει ένα επαρκές επίπεδο κέρδους, αλλά ποτέ μια τάση για μεγιστοποίηση των κερδών.

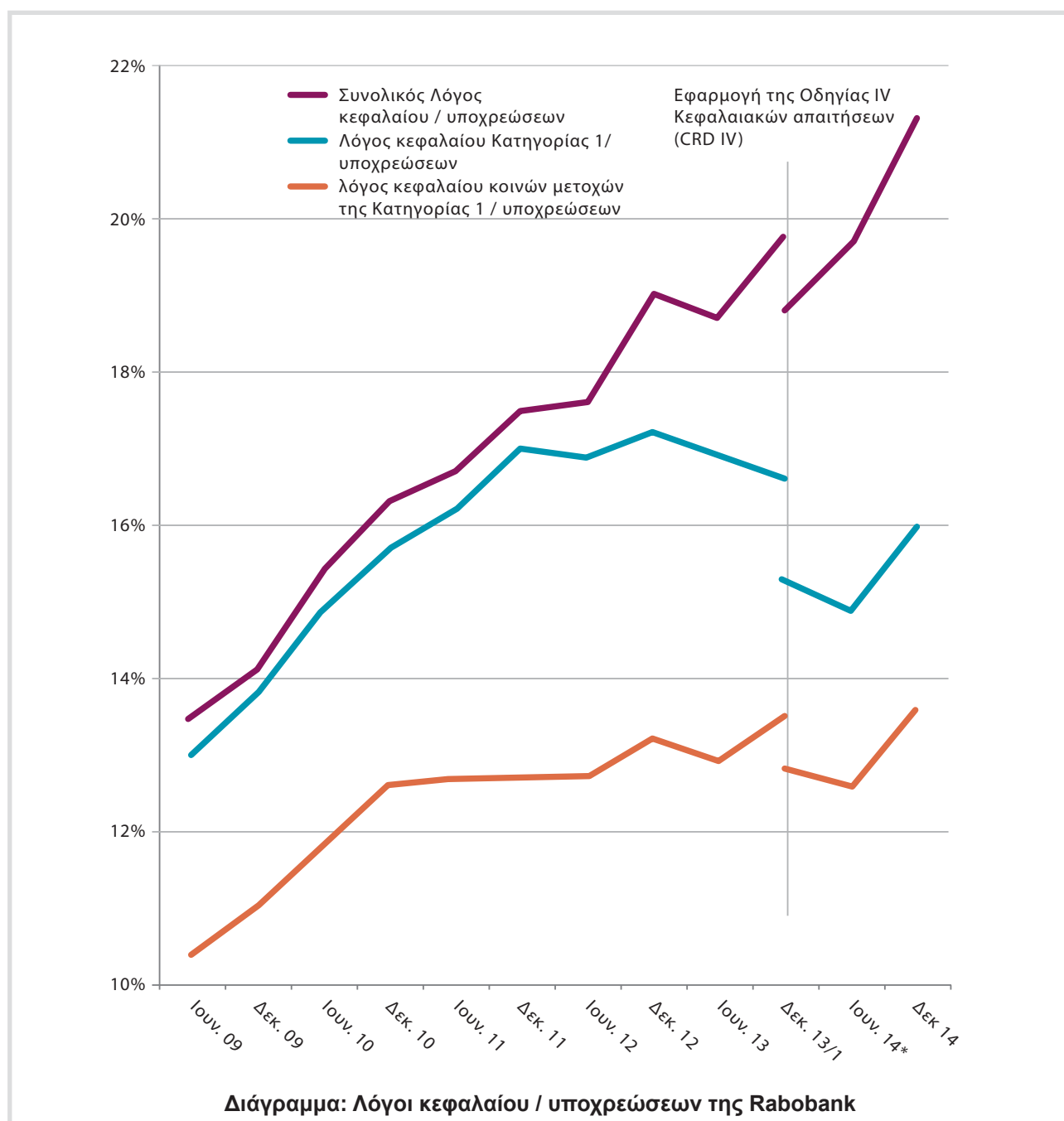
Τον Ιανουάριο του 2014, η CET1 της Rabobank ανερχόταν σε 31 δισεκατομμύρια ευρώ, εκ των οποίων τα πιστοποιητικά της Rabobank ανέρχονταν σε 6 δισεκατομμύρια ευρώ, ένα σημαντικό τμήμα μετά το μεγαλύτερο τμήμα που ήταν τα αδιανέμητα κέρδη. Το οφειλόμενο ποσό του Συμπληρωματικού Tier 1 κεφαλαίου ήταν 8 δισεκατομμύρια ευρώ και εκείνο της Κατηγορίας Tier 2, 12 δις ευρώ. Ως εκ τούτου, το συνολικό κεφάλαιο της Rabobank ήταν 51 δισεκατομμύρια ευρώ, ποσό που αντιστοιχεί σε λόγο κεφαλαίου /υποχρεώσεων 21,3%, με λόγο κεφαλαίου Κατηγορίας Tier1 προς υποχρεώσεις (ratio CET1) 13,6%. Αυτό ήταν αρκετά καλύτερο από τα ελάχιστα απαιτούμενα από τις ρυθμιστικές αρχές όρια του 8,0% και 4,5%, αντίστοιχα. (Βλέπε Διάγραμμα κατωτέρω).

Οι υψηλοί δείκτες κεφαλαιοποίησης είναι σημαντικοί για την Rabobank υπό το φως της εξάρτησής της από χρηματοδότηση χονδρικής, η οποία είναι η πιο σημαντική πηγή κεφαλαίων μετά τη χρηματοδότηση λιανικής που παρέχεται από τους πελάτες της. Το προαναφερθέν έλλειμμα καταθέσεων και χρηματοδότησης σχετίζεται με τη συγκεκριμένη κατάσταση στην Ολλανδία, σχετικά με τη χρηματοδότηση των συνταξιοδοτικών συστημάτων από το 1960. Ένα σημαντικό μέρος των αποταμιεύσεων των ιδιωτών είναι συμβατικά επενδυμένο σε ταμεία συντάξεων. Στο τέλος του 2014, το σύνολο του ενεργητικού των ολλανδικών συνταξιοδοτικών ταμείων ανήλθε σε 1,3 τρισεκατομμύρια ευρώ, ενώ οι καταθέσεις ταμειευτηρίου σε τράπεζες ισοδυναμούσε με μόνο 390 δισεκατομμύρια ευρώ. Ως συνέπεια, σε αυτή τη χρονική στιγμή, το ένα τρίτο των υποχρεώσεων της Rabobank αποτελείται από ομόλογα και άλλα χρεόγραφα που αγοράζονται κυρίως από θεσμικούς επενδυτές. Προκειμένου να διατηρηθεί το κόστος αυτής της χρηματοδότησης όσο το δυνατόν χαμηλότερα, ύψιστης σημασίας είναι το υψηλό επίπεδο κεφαλαιοποίησης και, κατά συνέπεια, μια υψηλή αξιολόγηση πιστοληπτικής ικανότητας.

“ Προκειμένου να αποτραπεί ο κίνδυνος τα εξωτερικά κεφάλαια να γίνουν ασυμβίβαστα με τη συνεταιριστική φιλοσοφία και το συνεταιριστικό μοντέλο, είναι ύψιστης σημασίας το δικαίωμα των εξωτερικών επενδυτών να μην περιλαμβάνει συμμετοχή με ψήφους και η ανταμοιβή τους να είναι άσχετη με το επίπεδο της κερδοφορίας της τράπεζας. Η μακροχρόνια συνέχιση της παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών θα πρέπει να είναι προς το συμφέρον όλων των ενδιαφερόμενων μερών. Για το λόγο αυτό, θα πρέπει να υπάρχει ένα επαρκές επίπεδο κέρδους, αλλά ποτέ μια τάση για μεγιστοποίηση των κερδών. ”

² Η κατάσταση αυτή εμφανίστηκε στην Συνεταιριστική Τράπεζα (The Co-operative Bank) στο Ηνωμένο Βασίλειο, με αποτέλεσμα τα hedge funds να γίνουν μέτοχοι (με δικαίωμα ψήφου).

Εκτός από αυτό, η Rabobank προβλέπει υψηλότερες μελλοντικές κεφαλαιακές απαιτήσεις. Τα ρυθμιστικά κεφάλαια που θεωρούνται ότι είναι επαρκή σήμερα θα είναι ίσως ανεπαρκή αύριο. Ένα σαφές σημάδι είναι το ότι η Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών (BIS), μια παγκόσμια πλατφόρμα για επόπτες, ξεκίνησε μια διαβούλευση σχετικά με την Αναθεωρημένη Τυποποιημένη Προσέγγιση και τα Ελάχιστα Κεφάλαια στο τέλος του 2014. Μία από τις επιπτώσεις των προτάσεων είναι ότι οι εποπτικές αρχές θα βασίζονται λιγότερο στους υπολογισμούς του εσωτερικού μοντέλου κινδύνου των τραπεζών για τον προσδιορισμό των απαιτούμενων επιπέδων κεφαλαίου. Ο αντίκτυπος της προτεινόμενης νέας προσέγγισης στο επίπεδο του ρυθμιστικού κεφαλαίου για τις τράπεζες θα είναι ουσιαστικός. Το Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, μια άλλη πλατφόρμα που εμπλέκεται στην ρύθμιση του τραπεζικού συστήματος, όρισε ότι οι μεγάλες τράπεζες θα πρέπει να έχουν ακόμα περισσότερα πρόσθετα κεφάλαια για την (απίθανη) περίπτωση κατά την οποία ο φορέας έπρεπε να διαλυθεί από τις Αρχές Εξυγίανσης. Αυτή η τελευταία πρόταση θα συνεπαγόταν ένα επίπεδο συνολικού ρυθμιστικού κεφαλαίου της τάξης του 25% για τις μεγαλύτερες τράπεζες. Ένας τέτοιος δείκτης θα υπερέβαινε σημαντικά το μελλοντικό επίπεδο-στόχο, ακόμη και μιας πολύ συνετής τράπεζας όπως η Rabobank.

Η έκδοση senior bonds (ομολογίων προτεραιότητας) θα πρέπει επίσης να αξιολογηθεί, υπό το φως της Οδηγίας για την Ανάκαμψη και την Εξυγίανση Πιστωτικών Ιδρυμάτων στην Ευρώπη, η οποία θα τεθεί σε ισχύ το 2016. Δεν θα αρκεί να υπάρχει ένα επαρκές επίπεδο ρυθμιστικού κεφαλαίου. Επιπλέον του ρυθμιστικού κεφαλαίου, μια τράπεζα χρειάζεται επαρκή πρόσθετα χρεόγραφα (ελάχιστη απαίτηση για παθητικό αυτο-διάσωσης – “bail-inable” liabilities) για να αντιμετωπίσουν την απίθανη κατάσταση εισόδου σε διαδικασία εξυγίανσης. Σε αυτή την κατάσταση, οι ομολογίες προτεραιότητας θα μετατραπούν σε ίδια κεφάλαια. Συνεπώς, μετά το κεφάλαιο, το «ρυθμιστικό απόθεμα» γίνεται ένα άλλο κριτήριο για τη μέτρηση της ανθεκτικότητας μιας τράπεζας έναντι απρόβλεπτων απωλειών. Στο πλαίσιο αυτό, ο ορισμός του κεφαλαίου ή η «ικανότητα απορρόφησης ζημιών» γίνεται κάπως θολή.

Πιθανά προβλήματα από την έκδοση κεφαλαιακών μέσων

Η ρυθμιστική αρχή δέχεται κεφάλαιο χαμηλότερης ποιότητας, ως προσθήκη στο CET1 αλλά μόνο σε περιορισμένο βαθμό. Όταν αντλείται πρόσθετο κεφάλαιο με την έκδοση κεφαλαιακών μέσων επιπλέον του ποσού των μη διανεμόμενων κερδών, είναι σημαντικό να λαμβάνονται υπόψη τα ζητήματα που ενδεχομένως ανακύπτουν και οι περιορισμοί.

Οι ρυθμιστικές απαιτήσεις αλλάζουν συχνά, και από το ξέσπασμα της χρηματοπιστωτικής κρίσης οι απαιτήσεις τα κεφαλαιακά μέσα να πληρούν τις προϋποθέσεις για ρυθμιστικούς σκοπούς έχουν σταδιακά γίνει πιο αυστηρές. Η εμπειρία δείχνει ότι αυτό που θεωρείται ως κεφάλαιο σήμερα μπορεί να μην θεωρείται ως κεφάλαιο αύριο. Υπάρχει ένας σημαντικός βαθμός ρυθμιστικής αβεβαιότητας στο θέμα αυτό. Αν ένα μέσο χάνει την ιδιότητα του ως κεφάλαιο στο μέλλον, η απόδοση που καταβλήθηκε σχετικά με την (αντιληπτή ως αέναη) αξία του μέσου κατά το παρελθόν ήταν πολύ υψηλή.

Ένα δεύτερο πιθανό πρόβλημα σχετίζεται με την αστάθεια και την αβεβαιότητα στις χρηματοπιστωτικές αγορές. Για παράδειγμα, αν μια τράπεζα αποτύχει και η αξία των κεφαλαιακών μέσων της ελαττώνεται, αυτό θα μπορούσε να δημιουργήσει ουσιαστική δυσφορία και ανησυχία στα μέλη και τους πελάτες της Rabobank οι οποίοι κατέχουν αυτά τα είδη των μέσων. Η τράπεζα θα μπορούσε μόνο να επαναγοράσει αυτά τα κεφαλαιουχικά μέσα, με την συγκατάθεση του επόπτη, αν το CET1 της (κυρίως μη διανεμηθέντα κέρδη) παραμένει σε ικανοποιητικά επίπεδα μετά από μια τέτοια επαναγορά.

Ένα τρίτο πιθανό πρόβλημα αφορά τις δαπάνες που συνδέονται με αυτά τα κεφαλαιακά μέσα. Οι επενδυτές είναι διατεθειμένοι να αναλάβουν μόνο τους κινδύνους που συνδέονται με τα μέσα αυτά, εφόσον λάβουν επαρκή αποζημίωση. Οι δαπάνες αυτές θα περιορίσουν την κερδοφορία της τράπεζας και, συνεπώς, τη δυνατότητά της να σωρεύσει αποθεματικά, αν η απόδοση αυτών των πρόσθετων κεφαλαιακών μέσων είναι μικρότερη από το κόστος τους. Ως εκ τούτου, όσο περισσότερο μια τράπεζα βασίζεται στην έκδοση κεφαλαιακών μέσων, τόσο περισσότερο επηρεάζεται αρνητικά η δυνατότητά της να βελτιώσει την υψηλή ποιότητα της κεφαλαιακής βάσης της.

Εν ολίγοις, η έκδοση των πρόσθετων κεφαλαιακών μέσων μπορεί να είναι ένας καλός τρόπος για την ενίσχυση του φορέα, για να αυξήσει τον όγκο των δραστηριοτήτων του και να ενισχύσει την αξία για λογαριασμό των μελών και των πελατών. Ωστόσο, οι συνέπειες της επέκτασης της χρήσης των μέσων αυτών θα πρέπει να αξιολογηθεί προσεκτικά. Είναι σημαντικό να εξετασθεί εις βάθος η σχετική βαρύτητα όλων των κατηγοριών κεφαλαίου καθώς και να αξιολογηθούν προσεκτικά οι δαπάνες και τα έσοδα του πρόσθετου κεφαλαίου

Συμπέρασμα

Όποιος και αν είναι ο τύπος ή η μορφή του κεφαλαίου, όποιος ο πάροχος αυτού του κεφαλαίου και οποιοδήποτε το στάδιο ανάπτυξης της Συνεταιριστικής Τράπεζας η οποία το λαμβάνει, η ελάχιστη απαίτηση πρέπει να είναι ότι όλες οι μορφές του κεφαλαίου θα χρησιμοποιηθούν με παραγωγικό και κερδοφόρο τρόπο. Με άλλους λόγους, οι αποδόσεις για κάθε τύπο κεφαλαίου πρέπει πάντοτε να υπερβαίνουν το κόστος του. Η μειωμένη απόδοση υπονομεύει τελικά την κεφαλαιακή βάση των συνεταιριστικών τραπεζών και απειλεί τη βιωσιμότητά τους. Λόγω των περιορισμών στην σημαντική άντληση πρόσθετου κεφαλαίου από τα μέλη και της αδυναμίας για απόκτηση κεφαλαίου στο χρηματιστήριο, οι συνεταιριστικές τράπεζες είναι πλήρως εξαρτώμενες από τα αδιανέμητα κέρδη για την ενίσχυση της κεφαλαιακής τους θέσης. Η έσχατη γραμμή

“ Η ελάχιστη απαίτηση πρέπει να είναι ότι όλες οι μορφές του κεφαλαίου θα χρησιμοποιηθούν με παραγωγικό και κερδοφόρο τρόπο. Με άλλους λόγους, οι αποδόσεις για κάθε τύπο κεφαλαίου πρέπει πάντοτε να υπερβαίνουν το κόστος του. Η μειωμένη απόδοση υπονομεύει τελικά την κεφαλαιακή βάση των συνεταιριστικών τραπεζών και απειλεί τη βιωσιμότητά τους. ”

“ Η έσχατη γραμμή είναι ότι οι συνεταιριστικές τράπεζες θα πρέπει να είναι κερδοφόρες, αποτελεσματικές και καινοτόμες για να αντέξουν τον έντονο ανταγωνισμό στον τραπεζικό τομέα, να εκπληρώσουν τις μελλοντικές αυστηρότερες κεφαλαιακές απαιτήσεις, και να επιτρέψουν τη συνέχεια και την ανάπτυξή τους στο μέλλον. Μόνο εάν αυτές οι προϋποθέσεις πληρούνται, η έκδοση πρόσθετων κεφαλαιακών μέσων για να προωθήσουν την ανάπτυξη, είναι δικαιολογημένη. ”

είναι ότι οι συνεταιριστικές τράπεζες θα πρέπει να είναι κερδοφόρες, αποτελεσματικές και καινοτόμες για να αντέξουν τον έντονο ανταγωνισμό στον τραπεζικό τομέα, να εκπληρώσουν τις μελλοντικές αυστηρότερες κεφαλαιακές απαιτήσεις, και να επιτρέψουν τη συνέχεια και την ανάπτυξή τους στο μέλλον. Μόνο εάν αυτές οι προϋποθέσεις πληρούνται, η έκδοση πρόσθετων κεφαλαιακών μέσων για να προωθήσουν την ανάπτυξη, είναι δικαιολογημένη.

4

Συνεταιριστικό Κεφάλαιο: Ένα Αναγκαίο Κακό Η Περίπτωση των Πιστωτικών Ενώσεων των ΗΠΑ

BILL HAMPEL

4. Συνεταιριστικό Κεφάλαιο: Ένα Αναγκαίο Κακό Η Περίπτωση των Πιστωτικών Ενώσεων των ΗΠΑ

BILL HAMPEL

Το κεφάλαιο είναι ένα στενόχωρο θέμα για τους συνεταιρισμούς. Είναι απαραίτητο για τη λειτουργία τους, αλλά φέρνει στο νου φορείς που εμβαθύνουν σε αυτό που διακρίνει τους συνεταιρισμούς από τις επιχειρήσεις ιδιοκτησίας επενδυτών. Η εισφορά κεφαλαίου (αγορά μετοχών) από «καπιταλιστές» είναι το χαρακτηριστικό μιας επιχείρησης ιδιοκτησίας επενδυτών. Ορισμένοι μάλιστα πρότειναν ότι ο συνεργατισμός μπορεί να είναι το αντίδοτο στο σύστημα του καπιταλισμού, ο οποίος απέτυχε τόσο δραματικά και άθλια στην οικονομική κρίση και τη Μεγάλη Ύφεση της περασμένης δεκαετίας.¹

Φυσικά, ο καπιταλισμός και ο συνεργατισμός, όπως οι όροι αυτοί είναι κοινώς κατανοητοί, δεν είναι εναλλακτικές λύσεις ούτε αλληλοαναιρούνται. Ο καπιταλισμός αναφέρεται συνήθως για το πώς το οικονομικό σύστημα μιας κοινωνίας είναι οργανωμένο, που χαρακτηρίζεται από την ιδιωτική ιδιοκτησία των μέσων παραγωγής. Εναλλακτικές στον καπιταλισμό είναι ο σοσιαλισμός, ο κομμουνισμός, ο κρατισμός, κλπ. Ο συνεργατισμός ασχολείται με το πώς διαρθρώνονται οι μεμονωμένες επιχειρήσεις μέσα σε ένα οικονομικό σύστημα. Οι συνεταιρισμοί μπορούν, και το κάνουν, να υπάρχουν στις καπιταλιστικές κοινωνίες. Αλλά το γεγονός ότι οι ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων που ανήκουν σε επενδυτές αναφέρεται μερικές φορές ως «καπιταλιστές», επιτείνει τη σύγχυση. Και στην ειδικότερη περίπτωση των συνεταιρισμών εργαζομένων, υπάρχει πραγματική διάκριση από την άποψη της ιδιοκτησίας των μέσων παραγωγής μεταξύ μιας συνεταιριστικής επιχείρησης και μιας επιχείρησης ιδιοκτησίας επενδυτών.

“Το κεφάλαιο είναι πράγματι ένα δύσκολο θέμα συζήτησης για τους συνεταιρισμούς. Το κεφάλαιο μπορεί να είναι απαραίτητο για τη λειτουργία ενός συνεταιρισμού, αλλά τα συμφέροντα των ιδιοκτητών του δεν είναι τόσο έντονα σε σχέση με άλλα συμφέροντα στην επιχείρηση; ακριβώς το αντίθετο.”

Όλα αυτά δείχνουν ότι το κεφάλαιο είναι πράγματι ένα δύσκολο θέμα συζήτησης για τους συνεταιρισμούς. Μια εταιρεία επενδυτών λειτουργεί αποκλειστικά προς όφελος των παρόχων του κεφαλαίου, των καπιταλιστών. Αντίθετα, μια συνεταιριστική επιχείρηση λειτουργεί προς όφελος ορισμένων ή όλων των άλλων ενδιαφερόμενων για στην επιχείρηση μερών: τους καταναλωτές, τους παραγωγούς, ή / και τους εργαζόμενους. Το κεφάλαιο μπορεί να είναι απαραίτητο για τη λειτουργία ενός συνεταιρισμού, αλλά τα συμφέροντα των ιδιοκτητών του δεν είναι τόσο έντονα σε σχέση με άλλα συμφέροντα στην επιχείρηση; ακριβώς το αντίθετο. Το πλεόνασμα σε έναν συνεταιρισμό είναι πιο πιθανό να διανέμεται με βάση τις συναλλαγές και όχι με βάση το ποσό του καταβεβλημένου κεφαλαίου.

Η δύσκολη φύση του κεφαλαίου είναι εμφανής στην περίπτωση των πιστωτικών ενώσεων στις Ηνωμένες Πολιτείες. Η διατήρηση επαρκούς κεφαλαίου είναι ζωτικής σημασίας για μια πιστωτική ένωση, αλλά αυτό περιπλέκει την τήρηση τριών από τις επτά Συνεταιριστικές Αρχές: τον «Δημοκρατικό Έλεγχο από τα Μέλη», την «Οικονομική Συμμετοχή των Μελών» και την «Αυτονομία και Ανεξαρτησία». Περισσότερα για αυτό αργότερα.

Πρώτον, δυο λόγια σχετικά με την ορολογία. Όπως χρησιμοποιείται από τους συνεταιρισμούς, ο όρος «κεφάλαιο» μπορεί να αναφέρεται σε κάτι που λειτουργεί με έναν ή περισσότερους από τρεις τρόπους:

1. Ως πηγή των κονδυλίων για χρηματοδότηση δράσεων με προσδοκία μελλοντικών εσόδων (βραχυπρόθεσμο κόστος παραγωγής, συσσώρευση αποθεμάτων ή μακροπρόθεσμη απόκτηση πάγιων στοιχείων του ενεργητικού),
2. Ως εκδήλωση της κυριότητας του συνεταιρισμού, και
3. Ως το κεφάλαιο σε κίνδυνο για την προστασία των πιστωτών και για τη συνεχή βιωσιμότητα του συνεταιρισμού.

Για την πρώτη από αυτές τις ανάγκες - γενική χρηματοδότηση - η πηγή των κεφαλαίων μπορεί να είναι εισφορές των μελών σε μερίδες ιδίου κεφαλαίου, αδιανέμητα πλεονάσματα, ή δανειακό κεφάλαιο από μέλη ή μη μέλη. Για τη δεύτερη από αυτές τις λειτουργίες - ιδιοκτησία - το κεφάλαιο μπορεί να προέλθει μόνο από τις

¹ Δείτε για παράδειγμα: Zamagni, Stefano. "Comparing Capitalistic and Co-operative Firms on the Ground of Humanistic Management." SSRN Working Paper Series (2008). Simon Birch, Can Co-operatives provide an alternative to capitalism? The Guardian, (September 17, 2013). Harrison, Rob. People Over Capital: The Co-Operative Alternative to Capitalism. (New Internationalist Publications, Ltd., 2013).

μερίδες των μελών. Για την τρίτη - των ιδίων κεφαλαίων σε κίνδυνο - η πηγή μπορεί να είναι είτε μερίδες των μελών, με διανεμόμενα πλεονάσματα, και (σε ορισμένες περιπτώσεις) δανειακά κεφάλαια.

Για τους συνεταιριστικούς χρηματοπιστωτικούς ενδιάμεσους, όπως οι πιστωτικές ενώσεις – των οποίων η κύρια λειτουργία είναι να δέχονται μερίδες ή καταθέσεις από κάποια μέλη και να δανείζουν τα κεφάλαια αυτά σε άλλα μέλη - ο όρος «κεφάλαιο» χρησιμοποιείται μόνο για την τρίτη πτυχή: ίδια κεφάλαια σε κίνδυνο. Για τις πιστωτικές ενώσεις των ΗΠΑ, το «Κεφάλαιο» αποτελείται σχεδόν αποκλειστικά από μη διανεμόμενα πλεονάσματα ή μη διανεμηθέντα πλεονάσματα ή/και κέρδη.²

Το θέμα περιπλέκεται περαιτέρω από το γεγονός ότι για τις πιστωτικές ενώσεις των ΗΠΑ, οι **μερίδες** των μελών, παρά τον όρο που χρησιμοποιείται, δεν θεωρούνται συστατικό του κεφαλαίου, επειδή δεν είναι σε κίνδυνο. Οι μερίδες που τα μέλη τοποθετούν σε πιστωτικές ενώσεις έχουν δύο πολύ διακριτούς ρόλους. Πρώτα, αντιπροσωπεύουν πλήρως τα ιδιοκτησιακά δικαιώματα των μελών στην πιστωτική ένωση. Δεν υπάρχει άλλο μερίδιο ιδιοκτησίας σε μια πιστωτική ένωση. Σε περίπτωση εκκαθάρισης μιας πιστωτικής ένωσης, όλο το πλεόνασμα διανέμεται στους μεριδιούχους σε αναλογία προς τον αριθμό των μερίδων. Υπό το πρίσμα αυτό, οι μερίδες είναι πράγματι ίδια κεφάλαια. Αλλά δεν είναι εκτεθειμένες σε μεγάλο κίνδυνο. Λειτουργούν ως καταθέσεις, ή υποχρεώσεις, και είναι η κύρια πηγή χρηματοδότησης των δανείων της πιστωτικής ένωσης προς τα μέλη και άλλες χρηματοοικονομικές επενδύσεις. Τυπικά, πάνω από το 85% του πιστωτικού υπολοίπου του ισολογισμού της πιστωτικής ένωσης χρηματοδοτείται από μερίδες μελών. Η ένταξη των μερίδων των μελών στο παθητικό τεκμηριώνεται από το γεγονός ότι καλύπτονται από ένα σύστημα ασφάλισης των καταθέσεων που υποστηρίζεται από την κυβέρνηση, όπως ακριβώς είναι καταθέσεις στις εμπορικές τράπεζες που ανήκουν σε επενδυτές με ανώτατο όριο τα 250.000 \$ ανά λογαριασμό κατόχου.

Αυτός είναι ο λόγος, για τον οποίο για τις πιστωτικές ενώσεις των ΗΠΑ, η κύρια λειτουργία του υπό την στενή έννοια οριζόμενου «κεφαλαίου» δεν είναι να χρηματοδοτεί λειτουργίες αλλά να χρησιμεύσει ως ένας ρυθμιστικός μηχανισμός ή αποθεματικό, για την προστασία των πιστωτών και των μελών /καταθετών (και του ασφαλιστικού ταμείου των μερίδων) από απώλειες, που μπορεί να προκύψουν για τα περιουσιακά στοιχεία της πιστωτικής ένωσης (ζημίες από δάνεια, επενδύσεις, άλλα περιουσιακά στοιχεία, ή που προκύπτουν από εργασίες).

Η δυνατότητα διανομής των παρακρατηθέντων θετικών οικονομικών αποτελεσμάτων των πιστωτικών ενώσεων στους κατόχους των μερίδων, θα μπορούσε θεωρητικά να δημιουργήσει ένα κίνητρο για τα μέλη να προκαλέσουν την εκκαθάριση μιας πιστωτικής ένωσης που έχει δημιουργήσει σημαντικά αδιανέμητα κέρδη. Στην πράξη, αυτό υπήρξε ένα πολύ σπάνιο περιστατικό. Ωστόσο, η δυνατότητα διανομής είχε παρακινήσει ορισμένες πιστωτικές ενώσεις να επιχειρήσουν να από-αμοιβαιοποιηθούν, μετατρέποντες σε εμπορικές τράπεζες επενδυτών. Σε αυτές τις περιπτώσεις, μόνο τα μέλη που αγοράζουν μετοχές στη νέα τράπεζα θα έχουν πρόσβαση στα συσσωρευθέντα αδιανέμητα αποθεματικά της πρώην πιστωτικής ένωσης. Αυτό μπορεί να συγκεντρώσει την αξία των συσσωρευθέντων αποθεματικών σε ένα μικρό αριθμό των αγοραστών μετοχών: τους γνώστες της συναλλαγής. Στην ουσία δεν υπήρξαν σχεδόν καθόλου τέτοιες απόπειρες αποαμοιβαιοποίησης πριν από το 1998, όταν μια αλλαγή στο νόμο χαλάρωσε τις απαιτήσεις σε ψήφους για τροποποίηση του καταστατικού. Στα δεκαεπτά χρόνια από τότε, υπήρξαν 35 επιτυχημένες περιπτώσεις αποαμοιβαιοποίησης, από τις οποίες 31 σημειώθηκαν κατά την πρώτη δεκαετία μετά την αλλαγή του νόμου. Η μείωση σε τέσσερις του αριθμού των επιτυχημένων προσπαθειών αποαμοιβαιοποίησης από το 2007 οφείλεται σε μια σειρά από επιτυχημένες εκστρατείες από τα μέλη πιστωτικών ενώσεων για την ενθάρρυνση της ψήφου εναντίον της μετατροπής και σε έναν τραπεζικό επόπτη που ήταν λιγότερο δεκτικός σε μετατροπές.

Το ποσό του κεφαλαίου που μια πιστωτική ένωση απαιτεί για την κάλυψη του κινδύνου εξαρτάται φυσικά από το μέγεθος του κινδύνου στον οποίο εκτίθεται, ο οποίος προσδιορίζεται τόσο από το μέγεθος του ισολογισμού της πιστωτικής ένωσης όσο και από τον τρόπο χειρισμού του ισολογισμού. Ο δεύτερος από αυτούς τους παράγοντες δεν είναι θέμα αυτού του κεφαλαίου.

“ Για τις πιστωτικές ενώσεις των ΗΠΑ, το «Κεφάλαιο» αποτελείται σχεδόν αποκλειστικά από μη διανεμόμενα πλεονάσματα ή μη διανεμηθέντα πλεονάσματα ή/και κέρδη. ”

“ Η δυνατότητα διανομής είχε παρακινήσει ορισμένες πιστωτικές ενώσεις να επιχειρήσουν να από-αμοιβαιοποιηθούν, μετατρέποντες σε εμπορικές τράπεζες επενδυτών. ”

² Για ένα υποσύνολο των πιστωτικών ενώσεων με «χαρακτηρισμό χαμηλού εισοδήματος», ορισμένες μορφές δανειακού κεφαλαίου από μη-μέλη μπορούν να θεωρηθούν κεφάλαιο.

St. Pierre Fish Συνεταιρισμός Πολλαπλών Σκοπών, Μαυρίκιος.
Credit: Nasseem Ackbarally/IPS

Το μέγεθος του ισολογισμού μιας πιστωτικής ένωσης καθορίζεται από το ποσό των μερίδων ή των καταθέσεων που τα μέλη τοποθετούν στην πιστωτική ένωση. Δεδομένου ότι οι μερίδες αυτές ή οι καταθέσεις ουσιαστικά δεν αντιμετωπίζουν κίνδυνο, διότι καλύπτονται από ένα ομοσπονδιακό σύστημα ασφάλισης των καταθέσεων, υπάρχουν μερικά θεωρητικά όρια για το μέγεθος του ισολογισμού της πιστωτικής ένωσης, και συνεπώς για το μέγεθος του κινδύνου στον οποίο μπορεί να εκτεθεί. Με άλλα λόγια, οι πιστωτικές ενώσεις θα μπορούσαν ενδεχομένως να αναλάβουν τεράστια μόχλευση, δηλ. σχέση μεταξύ παθητικού (καταθέσεις) και κεφαλαίου (διακινδυνευόμενα ίδια κεφάλαια). Πράγματι, μία από τις πολλές αιτίες της οικονομικής κρίσης της τελευταίας δεκαετίας ήταν η πολύ υψηλή έκθεση σε μόχλευση των μεγάλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ιδιοκτησίας επενδυτών.

Υπάρχουν δύο δυνάμεις που περιορίζουν το ποσό της μόχλευσης στις πιστωτικές ενώσεις των ΗΠΑ. Πρώτη είναι η φυσική τάση των οργανώσεων συνεταιριστικής μορφής να προκαλούν μια μορφή διαχείρισης που

αποστρέφεται περισσότερο τον κίνδυνο από αυτή που διαπιστώνεται σε επιχειρήσεις επενδυτών.³ Μην έχοντας σημαντικό προσωπικό ενδιαφέρον, που να διακυβεύεται στα βραχυπρόθεσμα αποτελέσματα της επιχείρησης, οι διαχειριστές (μέλη του διοικητικού συμβουλίου και ανώτερα στελέχη) των πιστωτικών ενώσεων έχουν ελάχιστα κίνητρα για να αναλάβουν υπερβολικό κίνδυνο. Αν μια πιστωτική ένωση τα καταφέρνει σε μια επιχειρηματική πρωτοβουλία υψηλού κινδύνου και υψηλής απόδοσης, υπάρχει μικρή δυνατότητα τα διαχειριστικά στελέχη να επωφεληθούν, σε αντίθεση με την περίπτωση μιας τράπεζας επενδυτών, οι διαχειριστές της οποίας είναι πιθανό να κατέχουν μετοχές και να κατέχουν δικαιώματα αγοράς μετοχών. Στην περίπτωση που το συγκεκριμένο εγχείρημα αποτύχει, οι διαχειριστές της πιστωτικής ένωσης είναι πιθανό να μείνουν άνεργοι. Η ασυμμετρία μεταξύ κινδύνου και ανταμοιβής ως προς τα αποτελέσματα, εξυπηρέτησε αρκετά καλά τις πιστωτικές ενώσεις και άλλους συνεταιρισμούς που αποφεύγουν τον επιχειρηματικό κίνδυνο κατά τη διάρκεια της πρόσφατης χρηματοπιστωτικής κρίσης.⁴ Αυτή η τάση των διαχειριστών των πιστωτικών ενώσεων να αποστρέφονται τον κίνδυνο, επηρεάζει τόσο τον κίνδυνο που διατρέχουν τα περιουσιακά στοιχεία που αποκτήθηκαν όσο και το ποσό του κεφαλαίου της πιστωτικής ένωσης που κατέχει σε σχέση με τα περιουσιακά στοιχεία.

Το δεύτερο, και πολύ ισχυρό, όριο για την μόχλευση της πιστωτικής ένωσης είναι η επίδραση της ρυθμιστικής αρχής, της National Credit Union Administration (NCUA), η οποία διαχειρίζεται το ομοσπονδιακό σύστημα ασφάλισης των καταθέσεων: το National Credit Union Share Insurance Fund (NCUSIF)⁵. Όσο μεγαλύτερο είναι το ίδιο κεφάλαιο που διακινδυνεύεται σε σχέση με το σύνολο του ενεργητικού (δηλ. όσο χαμηλότερη είναι η μόχλευση), τόσο μικρότερη είναι η πιθανότητα η NCUSIF να χρειαστεί να αποζημιώσει τα μέλη της πιστωτικής ένωσης στην περίπτωση αποτυχίας της πιστωτικής ένωσης. Το 1998, το Κογκρέσο των ΗΠΑ έδωσε εντολή τα ελάχιστα επίπεδα του κεφαλαίου που απαιτούνται για μια πιστωτική ένωση, να ταξινομούνται ως «καλώς» ή «επαρκώς» κεφαλαιοποιημένα (7% και 6% του συνολικού ενεργητικού, αντίστοιχα), σε έναν Κανονισμό Άμεσης Διορθωτικής Ενέργειας (Prompt Corrective Action) που τέθηκε σε ισχύ από την NCUA. Με το νόμο αυτό, η NCUA οφείλει να προβαίνει όλο και σε σκληρότερες εποπτικές ενέργειες εναντίον μιας πιστωτικής ένωσης, όσο περισσότερο μειώνεται ο λόγος κεφαλαίου σε σχέση με τα ρυθμιστικά κατώτατα όρια. Για να αποφευχθούν τέτοιου είδους ενέργειες, οι πιστωτικές ενώσεις τυπικά προσπαθούν να διαθέτουν ίδια κεφάλαια που υπερβαίνουν το 7% για να αποφεύγουν τις συνέπειες, εάν θεωρηθούν λιγότερο καλώς κεφαλαιοποιημένες. Επιπλέον, πολλές πιστωτικές ενώσεις αναφέρουν σημαντικές πιέσεις από τους αξιολογητές της NCUA να διατηρούν λόγους κεφαλαίου αρκετά ψηλότερους από 7%.

Ως αποτέλεσμα των δύο ρυθμιστικών πιέσεων και της δικής τους εγγενούς απέχθειας στον κίνδυνο, οι περισσότερες πιστωτικές ενώσεις των ΗΠΑ λειτουργούν με κεφαλαιακούς δείκτες άνω του 10% των περιουσιακών στοιχείων, αν και μερικές πιστωτικές ενώσεις με πολύ καλή διαχείριση, ζωτικότητα και ασφάλεια, λειτουργούν επιτυχώς με κεφαλαιακούς δείκτες μεταξύ 7% και 10%. Και δεδομένου ότι ουσιαστικά ολόκληρο το κεφάλαιο των πιστωτικών ενώσεων τηρείται με τη μορφή των αδιανέμητων αποθεματικών, τα οποία θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν ως Κοινές Μετοχές της Κατηγορίας 1, σύμφωνα με τα πρότυπα κεφαλαίου της Βασιλείας, οι πιστωτικές ενώσεις ως ομάδα είναι πολύ καλά κεφαλαιοποιημένες.⁶

Η εκτιμώμενη ανάγκη ή επιθυμία να λειτουργεί με υψηλά ποσοστά μόχλευσης, μπορεί να θέσει εμπόδια στην ανάπτυξη μιας πιστωτικής ένωσης. Καθιστά επίσης πολύ δύσκολη την ίδρυση μιας νέας πιστωτικής ένωσης.⁷ Εκτός αν κάποιος ευεργέτης δωρίσει ίδια κεφάλαια σε μια πιστωτική ένωση, αρχίζει τη ζωή της χωρίς αδιανέμητα αποθεματικά. Ο Κανονισμός Άμεσης Διορθωτικής Ενέργειας δίνει περιθώριο μερικών ετών σε μια

“ Η εκτιμώμενη ανάγκη ή επιθυμία να λειτουργεί με υψηλά ποσοστά μόχλευσης, μπορεί να θέσει εμπόδια στην ανάπτυξη μιας πιστωτικής ένωσης. Καθιστά επίσης πολύ δύσκολη την ίδρυση μιας νέας πιστωτικής ένωσης. Στα είκοσι πέντε χρόνια από το 1988, μόνο 209 νέες πιστωτικές ενώσεις έχουν σχηματιστεί. Κατά την ίδια περίοδο, 2.836 καταστατικά τραπεζών έχουν εκδοθεί - κατά μέσο όρο πάνω από 9 ανά μήνα. Νέα καταστατικά πιστωτικών ενώσεων δεν είναι αδύνατο να εκδοθούν, αλλά είναι πολύ δύσκολο. ”

3 Edward J. Kane and Robert J. Hendershott, The Federal Deposit Insurance Fund that Didn't Put a Bite on U.S. Taxpayers, *Journal of Banking and Finance*, 20 (September, 1996), pp. 1305-1327. Οι Kane και Hendershott περιγράφουν πώς η συνεταιριστική διάρθρωση των πιστωτικών ενώσεων παρουσιάζει στους ιδρυτές μια πιστωτική ένωση κίνητρα που είναι πολύ διαφορετικά από εκείνα που παρουσιάζει ένα κερδοσκοπικό χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, καθιστώντας το λιγότερο επιφορτισμένο για τους διαχειριστές της πιστωτικής ένωσης να επωφεληθούν από τις στρατηγικές υψηλού κινδύνου.

4 Δείτε για παράδειγμα: Birchall, Johnston. Resilience in a downturn: The power of financial co-operatives. International Labour Organization, (2013). Chiaramonte, L., Poli, F. and Oriani, M. E. Are Co-operative Banks a Lever for Promoting Bank Stability? Evidence from the Recent Financial Crisis in OECD Countries. *European Financial Management*, 21: 491-523. (2015).

5 Το National Credit Union Share Insurance Fund (NCUSIF), διοικούμενο από το National Credit Union Administration (NCUA), ασφαλίζει μερίδες και καταθέσεις σε όλες τις εγκεκριμένες ομοσπονδιακές πιστωτικές ενώσεις των ΗΠΑ και σε όλες τις ομοσπονδιακά ασφαλισμένες και κρατικά εγκεκριμένες πιστωτικές ενώσεις μέχρι 250.000 \$ ανά λογαριασμό. Όλες, εκτός από 240 από το εθνικό σύνολο των πάνω από 6.000 ομοσπονδιακών και πολιτειακών εγκεκριμένων πιστωτικών ενώσεων, καλύπτονται από την ασφάλιση NCUSIF.

6 Οι λόγοι κεφαλαίου / υποχρεώσεων που αναφέρονται εδώ, στην τραπεζική γλώσσα αναφέρονται συνήθως ως δείκτες μόχλευσης, δηλαδή, το συνολικό κεφάλαιο διαιρούμενο με το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων, όχι των περιουσιακών στοιχείων με επιχειρηματικό ρίσκο.

7 Αυτό βέβαια διαφέρει από τη γενική χρήση του όρου «δείκτης μόχλευσης», ο οποίος συνήθως ορίζεται ως ο λόγος των δανειακών προς τα ίδια κεφάλαια.

νέα πιστωτική ένωση να σωρεύσει κεφάλαιο, αλλά είναι εξαιρετικά δύσκολο για την εκκίνηση του κεφαλαίου με τον τρόπο αυτό. Ως αποτέλεσμα, καταστατικά νέων πιστωτικών ενώσεων είναι σπάνια. Στα είκοσι πέντε χρόνια από το 1988, μόνο 209 νέες πιστωτικές ενώσεις έχουν σχηματιστεί – κατά μέσο όρο μόλις πάνω από 8 ανά έτος. Κατά την ίδια περίοδο, 2.836 καταστατικά τραπεζών έχουν εκδοθεί – κατά μέσο όρο πάνω από 9 ανά μήνα. Νέα καταστατικά πιστωτικών ενώσεων δεν είναι αδύνατο να εκδοθούν, αλλά είναι πολύ δύσκολο.

Η αριθμητική των επιθυμητών ή απαιτούμενων δεικτών κεφαλαίου και της ανάπτυξης είναι αρκετά απλή και αναπόφευκτη. Οι πιστωτικές ενώσεις στις ΗΠΑ δεν έχουν πρόσβαση σε εξωτερικό κεφάλαιο ή σε συμπληρωματικές μορφές κεφαλαίου.⁸ Έτσι, για τις περισσότερες, η μόνη πηγή κεφαλαίου είναι η παρακράτηση των κερδών, και το ποσοστό κατά το οποίο η αξία των περιουσιακών στοιχείων μπορεί να αυξηθεί χωρίς μείωση του λόγου κεφαλαίου/ υποχρεώσεων, εξαρτάται από το πόσο γρήγορα αυξάνεται το κεφάλαιο με πρόσθετα κέρδη. Αυτή η σχέση παρίσταται από τον ακόλουθη ισότητα, η οποία ορίζει ότι το μέγιστο ποσοστό αύξησης των περιουσιακών στοιχείων που μια πιστωτική ένωση μπορεί να αντέξει χωρίς μείωση του λόγου κεφαλαίου/ υποχρεώσεων, δίνεται από την απόδοση των ιδίων κεφαλαίων:

Απόδοση Ιδίων Κεφαλαίων = Μέγιστος Ρυθμός Αύξησης = Καθαρό Εισόδημα / Κεφάλαιο

Ο μέσος λόγος καθαρού εισοδήματος προς το σύνολο του ενεργητικού για τις πιστωτικές ενώσεις κατά τα τελευταία αρκετά χρόνια έχει κατά μέσο όρο μέγεθος περίπου 80 μονάδων βάσης. Με μια σχέση επιθυμητού προς απαιτούμενο κεφάλαιο 10%, αυτό συνεπάγεται απόδοση ιδίων κεφαλαίων 8% (0,8% / 10%). Αυτό σημαίνει ότι, υπό τις υφιστάμενες συνθήκες, η συνολική αύξηση του ενεργητικού της πιστωτικής ένωσης περιορίζεται στο 8% ετησίως.

Ο μέσος ρυθμός μεγέθυνσης των πιστωτικών ενώσεων κατά τις τελευταίες τρεις δεκαετίες υπήρξε ακριβώς αυτός: 8,2%. Κατά την πρώτη δεκαετία αυτού του αιώνα - πριν τα πολύ χαμηλά επιτόκια καταστήσουν τις καταθέσεις σε ενδιάμεσους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς μη ελκυστικές για τους καταναλωτές, επιβραδύνοντας τις καταθέσεις στις πιστωτικές ενώσεις και συνεπώς την αύξηση του ενεργητικού - ο ετήσιος ρυθμός αύξησης του ενεργητικού των πιστωτικών ενώσεων υπερέβη το 8% τέσσερις στις δέκα φορές. Με άλλα λόγια, οι κεφαλαιακές απαιτήσεις για τις πιστωτικές ενώσεις είναι συχνά δεσμευτικές και λειτουργούν ως παράγοντες συγκράτησης της ανάπτυξης. Πράγματι, οι πιστωτικές ενώσεις συχνά αναφέρουν συγκράτηση της ανάπτυξης ως τακτική για την προστασία του δείκτη κεφαλαίου/υποχρεώσεων σε περιόδους μειωμένων κερδών ή ευκαιριών ταχείας ανάπτυξης.

Αυτή είναι η ουσία του προβλήματος με το κεφάλαιο για τις πιστωτικές ενώσεις. Προκειμένου να διατηρηθεί σχετικά υψηλά ο απαιτούμενος δείκτης κεφαλαίου/υποχρεώσεων, οι πιστωτικές ενώσεις πρέπει είτε να αυξήσουν τα κέρδη είτε να καθυστερήσουν τη μεγέθυνση. Η πρώτη από αυτές τις επιλογές συνεπάγεται οι πιστωτικές ενώσεις να δρουν, κατά κάποιο τρόπο, περισσότερο σαν εταιρείες επενδυτών, παρά ως συνεταιρισμοί. Η δεύτερη απαιτεί οι πιστωτικές ενώσεις να αποθαρρύνουν τα μέλη από το να κάνουν πλήρη χρήση των υπηρεσιών του συνεταιρισμού. Καμιά από αυτές τις επιλογές δεν είναι ελκυστική, και αμφότερες συγκρούονται με τις Συνεταιριστικές Αρχές.

Για να αυξήσει τα κέρδη της, μια πιστωτική ένωση θα πρέπει είτε να μειώσει το κόστος ή να αυξήσει το εισόδημα. Η μείωση του κόστους μπορεί να επιτευχθεί είτε με τη μείωση των λειτουργικών εξόδων ή με τη μείωση του επιτοκίου που καταβάλλεται στα μέλη για τις καταθέσεις τους. Επειδή οι πιστωτικές ενώσεις ήδη λειτουργούν σε ιδιαίτερα ανταγωνιστικές αγορές, τείνουν να είναι αρκετά αποτελεσματικές. Οι δείκτες εξόδων-προς-ενεργητικό είναι παρόμοιοι με εκείνους των παρόμοιου μεγέθους εμπορικών τραπεζών. Ως εκ τούτου, η μείωση των εξόδων συνήθως σημαίνει αφαίρεση κάποιας υπηρεσίας προς τα μέλη ή πίεση του προσωπικού να είναι ακόμη πιο αποτελεσματικό. Αύξηση στο εισόδημα σημαίνει σχεδόν πάντα λιγότερο ελκυστικές τιμές για τα μέλη. Τα μέλη είτε θα πληρώνουν υψηλότερα επιτόκια για τα δάνεια, ή θα πληρώνουν περισσότερο ή / και υψηλότερες αμοιβές για άλλες υπηρεσίες. Πρόσφατα, με πολύ χαμηλά επιτόκια της αγοράς, συμπιέζοντας προς

“ Αυτή είναι η ουσία του προβλήματος με το κεφάλαιο για τις πιστωτικές ενώσεις. Προκειμένου να διατηρηθεί σχετικά υψηλά ο απαιτούμενος δείκτης κεφαλαίου / υποχρεώσεων, οι πιστωτικές ενώσεις πρέπει είτε να αυξήσουν τα κέρδη είτε να καθυστερήσουν τη μεγέθυνση. Η πρώτη από αυτές τις επιλογές συνεπάγεται οι πιστωτικές ενώσεις να δρουν, κατά κάποιο τρόπο, περισσότερο σαν εταιρείες επενδυτών, παρά ως συνεταιρισμοί. Η δεύτερη απαιτεί οι πιστωτικές ενώσεις να αποθαρρύνουν τα μέλη από το να κάνουν πλήρη χρήση των υπηρεσιών του συνεταιρισμού. Καμιά από αυτές τις επιλογές δεν είναι ελκυστική, και αμφότερες συγκρούονται με τις Συνεταιριστικές Αρχές. ”

⁸ Αν και οι πιστωτικές ενώσεις που χαρακτηρίζονται ως χαμηλού εισοδήματος μπορούν να έχουν πρόσβαση σε ορισμένες μορφές συμπληρωματικού κεφαλαίου, στην πράξη είναι περιορισμένη. Λιγότερο από το 1% του συνολικού κεφαλαίου στις πιστωτικές ενώσεις χαμηλού εισοδήματος είναι με τη μορφή συμπληρωματικού κεφαλαίου, αντιπροσωπεύοντας λιγότερο από το 0,1% του ενεργητικού σε αυτές τις πιστωτικές ενώσεις.

τα κάτω τα έσοδα από τόκους, οι πιστωτικές ενώσεις έπρεπε να καταφύγουν σε υψηλότερες και πιο συχνές αμοιβές στις υπηρεσίες προς τα μέλη.

Όλες αυτές οι τεχνικές για να αυξηθούν τα κέρδη ή το πλεόνασμα καθιστούν πιο δύσκολο για μια πιστωτική ένωση να τηρεί την Αρχή για την Οικονομική Συμμετοχή των Μελών. Φυσικά, το εισόδημα από τόκους θα μπορούσε επίσης να αυξηθεί με την επένδυση σε πιο ριψοκίνδυνα δάνεια ή επενδύσεις, αλλά αυτή η επιλογή κρίνεται παρακινδυνευμένη από την προληπτική ρυθμιστική αρχή και έρχεται σε αντίθεση με τη φυσική αποστροφή των πιστωτικών ενώσεων προς τον επιχειρηματικό κίνδυνο.

Αντί για αύξηση των κερδών, ώστε να επωφεληθεί από την ανάπτυξη, μια πιστωτική ένωση θα μπορούσε, αντίθετα, να αποφασίσει τον περιορισμό της ανάπτυξης για να αποτρέψει την πώση του λόγου κεφαλαίων /υποχρεώσεων. Αυτό θα μπορούσε να αντιστρατεύεται την Αρχή της Εθελοντικής και Ελεύθερης Συμμετοχής των Μελών. Ο περιορισμός της ανάπτυξης θα κάνει μια πιστωτική ένωση λιγότερο ελκυστική από ό,τι θα ήταν στα υφιστάμενα και πιθανά νέα μέλη ο περιορισμός της πρόσβασης σε υπηρεσίες της πιστωτικής ένωσης. Είναι, απλώς, σε αντίθεση με τον στόχο της προώθησης και ενίσχυσης του συνεταιριστικού τρόπου επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Οι πιστωτικές ενώσεις θα μπορούσαν να σπάσουν τον περιορισμό της σύνδεσης μεταξύ ανάπτυξης και κερδών, με την έκδοση εναλλακτικών μορφών κεφαλαίου, με τις οποίες τα μέλη ή άλλοι επενδυτές θα μπορούσαν να θέσουν σε ριψοκίνδυνη τοποθέτηση κεφάλαια στην πιστωτική ένωση, για να αυξήσει τα αδιανέμητα κέρδη. Οι πιστωτικές ενώσεις στις ΗΠΑ είναι σχεδόν οι μόνες στον συνεταιριστικό χρηματοοικονομικό κόσμο από την άποψη ότι δεν έχουν αυτή την εξουσία. Λαμβάνοντας υπόψη την επιτυχή χρήση του συμπληρωματικού κεφαλαίου από συνεταιριστικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα σε άλλες χώρες, ασφαλώς αυτό θα αποτελούσε μια πολύτιμη προσθήκη στην εργαλειοθήκη των πιστωτικών ενώσεων των ΗΠΑ, ως προς τη διαχείριση της κεφαλαιακής επάρκειας. Αυτό θα ίσχυε περισσότερο στις περιπτώσεις ισχυρών, επιτυχημένων πιστωτικών ενώσεων, που αντιμετωπίζουν σημαντικές ευκαιρίες ανάπτυξης, όπου μια προσθήκη κεφαλαίου θα απέτρεπε την ανάγκη να στηριχθούν στην αργή διαδικασία της παρακράτησης κερδών. Ωστόσο, τα συμπληρωματικά κεφάλαια δεν θα ήταν χωρίς τα δικά τους μειονεκτήματα.

Συμπληρωματικά κεφάλαια θα μπορούσαν να δημιουργηθούν με μια ποικιλία τρόπων, τόσο από τα μέλη όσο και από εξωτερικούς επενδυτές. Όλα τα μέλη θα μπορούσαν να υποχρεωθούν να αγοράσουν μια μερίδα συνεταιριστικού κεφαλαίου (σε αντίθεση με τις γενικότερες μερίδες που λειτουργούν ως καταθέσεις), ως προϋπόθεση για την συμμετοχή. Ωστόσο, το συνολικό ποσό των κεφαλαίων από αυτή την πηγή θα ήταν περιορισμένο, και δεν θα μπορούσε να αυξηθεί γρήγορα, χωρίς να απαιτηθεί από όλα τα μέλη να αυξήσουν ταυτόχρονα τις συνδρομές τους.

Πιο σημαντική ή ταχεία προσθήκη συμπληρωματικού κεφαλαίου, θα απαιτούσε την έκδοση αρκετά μεγάλου αριθμού ονομαστικών μερίδων κεφαλαίου στα μέλη, ή χρεογράφων μειωμένης εξασφάλισης σε μη μέλη, με την επιφύλαξη της κατάλληλης γνωστοποίησης και τήρησης των απαιτήσεων καταλληλότητας.⁹ Συμπληρωματικό κεφαλαίου αυτής της μορφής θα ήταν πιθανόν να συγκεντρώνεται στα χέρια ενός σχετικά μικρού αριθμού σημαντικών επενδυτών. Αυτό εγείρει ένα από τα προβλήματα του συμπληρωματικού κεφαλαίου για τις πιστωτικές ενώσεις. Οι επενδυτές αυτοί, με κεφάλαια υποκείμενα σε επιχειρηματικό κίνδυνο, είτε είναι μέλη είτε όχι, είναι πιθανό να εκδηλώσουν ένα ισχυρό ενδιαφέρον για τη λειτουργία της πιστωτικής ένωσης. Για να διατηρηθεί η συνεταιριστική φυσιογνωμία της πιστωτικής ένωσης, οι τίτλοι θα πρέπει να διευκρινίζουν ότι οι επενδυτές δεν έχουν κανένα δικαίωμα στη διακυβέρνηση της πιστωτικής ένωσης. Για παράδειγμα, τα δικαιώματα ενδεχόμενης διακυβέρνησης, που υπάρχουν σε ορισμένα χρεόγραφα μειωμένης εξασφάλισης, που εκδίδονται από επιχειρήσεις επενδυτών, δεν θα μπορούσαν να υπάρχουν σε χρεόγραφα μιας πιστωτικής ένωσης.¹⁰ Ωστόσο, προκειμένου να διατηρηθεί η πρόσβαση σε διαρκείς πηγές συμπληρωματικού κεφαλαίου, η διαχείριση της πιστωτικής ένωσης ενδέχεται να πεισθεί να δώσει ιδιαίτερη προσοχή στα συμφέροντα ενός μικρού αριθμού θορυβωδών επενδυτών με επιρροή. Αυτό θα μπορούσε να σημαίνει εκτροπή από τη Συνεταιριστική Αρχή του

“ Για να διατηρηθεί η συνεταιριστική φυσιογνωμία της πιστωτικής ένωσης, οι τίτλοι θα πρέπει να διευκρινίζουν ότι οι επενδυτές δεν έχουν κανένα δικαίωμα στη διακυβέρνηση της πιστωτικής ένωσης. ”

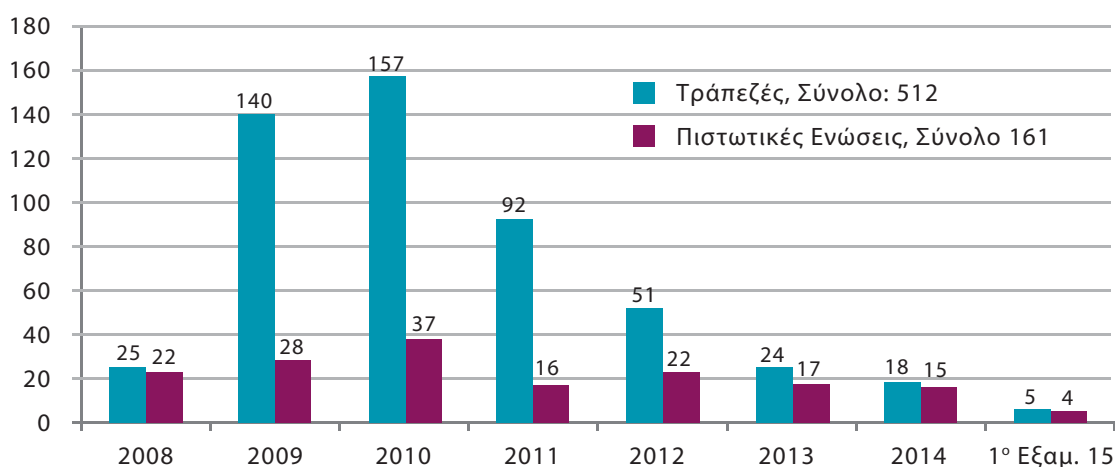
⁹ Η γνωστοποίηση συνεπάγεται την παροχή στον υποψήφιο επενδυτή όλων όσων πρέπει να γνωρίζει για να λάβει τεκμηριωμένη απόφαση. Η καταλληλότητα προχωρεί περαιτέρω. Ο εκδότης του χρεογράφου έχει κάποια υποχρέωση να ελέγξει τους επενδυτές ως προς το εάν πραγματικά κατανοούν τους κινδύνους και είναι σε θέση να απορροφήσουν πιθανές ζημιές.

¹⁰ Μια τυπική περίπτωση έκτακτης ανάγκης σε ένα χρεόγραφο μειωμένης εξασφάλισης, είναι ότι οι ομολογιούχοι καθίστανται δικαιούχοι θέσεων μελών στο διοικητικό συμβούλιο, ή ότι τα ομόλογα μετατρέπονται σε μερίδες κυριότητας, σε περίπτωση που η κατάσταση της εκδότριας επιχείρησης επιδεινώνεται κάτω από ένα ορισμένο επίπεδο.

Δημοκρατικού Ελέγχου από τα Μέλη. Αυτό το πιθανό πρόβλημα θα μπορούσε να ελαχιστοποιηθεί με τη ρητή αναφορά στην απουσία δικαιωμάτων διακυβέρνησης των επενδυτών, καθώς και με την αυστηρή τήρηση των κανόνων από το διοικητικό συμβούλιο και τη διαχείριση (management) της πιστωτικής ένωσης.

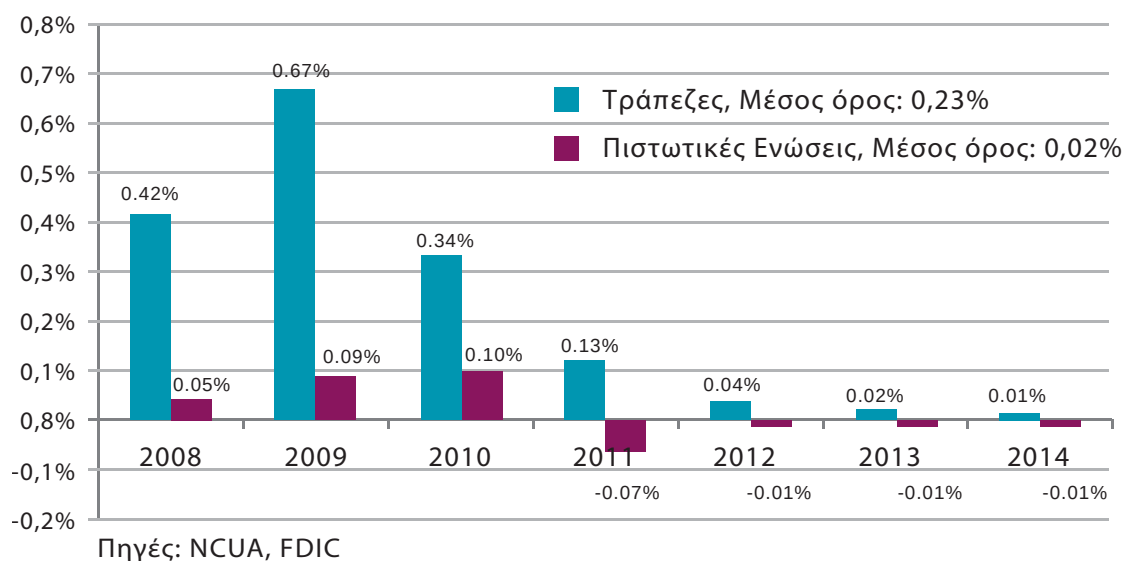
Το δεύτερο πρόβλημα με το συμπληρωματικό κεφάλαιο θα είναι το κόστος του. Η απόκτηση συμπληρωματικού κεφαλαίου ουσιαστικά σημαίνει την ενοίκιαση μηχανισμού απορρόφησης κινδύνου, αντί για την κατασκευή τέτοιου μηχανισμού μέσω της παρακράτησης κερδών. Οι επενδυτές θα απαιτήσουν απολαβές προσαρμοσμένες στον κίνδυνο, επαρκείς για να τους αποζημιώσουν για την ανάληψη αυτού του κινδύνου. Το ασφάλιστρο κινδύνου θα ήταν πιθανόν αυξημένο από τη ρητή απουσία οποιωνδήποτε δικαιωμάτων ενδεχόμενης διακυβέρνησης. Κρίνοντας από τα επίπεδα που πληρώνουν οι εμπορικές τράπεζες στις ΗΠΑ για χρεόγραφα μειωμένης εξασφάλισης, το κόστος της απόκτησης συμπληρωματικών κεφαλαίων από τις πιστωτικές ενώσεις δεν θα ήταν απαγορευτικό, αλλά δεν θα είναι δωρεάν. Θα μπορούσε να μειώσει την πίεση για αύξηση των κερδών σε ανταπόκριση στην έντονη ανάπτυξη αλλά δεν θα μπορούσε να την εξαλείψει, διότι μια πιστωτική ένωση που χρησιμοποιεί συμπληρωματικό κεφάλαιο θα ήθελε ίσως να αυξήσει τα κέρδη κατά τι για να καλύψει μέρος του κόστους της έκδοσης του συμπληρωματικού κεφαλαίου.

Φυσικά, υπάρχει ένας άλλος τρόπος για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που προκύπτουν από την ανάγκη των πιστωτικών ενώσεων για κεφάλαιο. Υπενθυμίζοντας την ισότητα για την απόδοση των ιδίων κεφαλαίων, όπου ο μέγιστος δυνατός ρυθμός αύξησης του ενεργητικού προσδιορίζεται τόσο από το ποσοστό της παρακράτησης κερδών και τον επιδιωκόμενο λόγο κεφαλαίου/υποχρεώσεων, συνάγεται ότι όσο **χαμηλότερος** είναι ο απαιτούμενος ή επιθυμητός λόγος κεφαλαίου/υποχρεώσεων, τόσο πιο **γρήγορος** είναι ο ρυθμός ανάπτυξης που μπορεί να υποστηριχθεί από ένα συγκεκριμένο ποσοστό κερδών. Στην περίπτωση που περιγράφηκε προηγουμένως, ένα ποσοστό κερδών 80 μονάδων βάσης του ενεργητικού και ένας στόχος για δείκτη κεφαλαίου/υποχρεώσεων του 10%, επιτρέπει έναν ετήσιο ρυθμό αύξησης του ενεργητικού μόνο 8%. Μείωση του επιδιωκόμενου λόγου κεφαλαίου /υποχρεώσεων στο 8% θα επιτρέψει ένα ρυθμό ανάπτυξης 10%, με το ίδιο επίπεδο παρακρατούμενου πλεονάσματος. Τα μακροπρόθεσμα οφέλη μιας τέτοιας αλλαγής θα είναι σημαντικά. Μετά από 10 χρόνια, μια πιστωτική ένωση που αναπτύσσεται με ρυθμό 10% ετησίως θα είναι κατά 20% μεγαλύτερη από μία που αυξάνεται με ρυθμό 8%. Μετά από 20 χρόνια, θα είναι κατά 44% μεγαλύτερη.

Πηγή : Εθνική Διοίκηση Πιστωτικών Ενώσεων, Federal Deposit Insurance Corp

Διάγραμμα 1: Αποτυχίες Τραπεζών και Πιστωτικών Ενώσεων από την έναρξη της μεγάλης ύφεσης

Διάγραμμα 2: Απώλειες Ασφαλιστικού Ταμείου ως Ποσοστό των Ασφαλιστικών Καταθέσεων

Αν η διατήρηση “μεγάλου ποσού” κεφαλαίου είναι τόσο επιβλαβής, τότε ποιο είναι το κατάλληλο επίπεδο του κεφαλαίου που πρέπει να διατηρείται; Δεν υπάρχει βέβαια εύκολη απάντηση σε αυτή την ερώτηση. Κατ’ αρχήν, ποικίλλει για κάθε πιστωτική ένωση, εξαρτώμενη από το ύψος του κινδύνου που η πιστωτική ένωση αναλαμβάνει με τις δραστηριότητές της, τα είδη των δανείων που συνάπτει, πώς θα επενδύει, κ.λπ. Ωστόσο, υπάρχει τεκμηρίωση ότι τα επίπεδα κεφαλαίου που οι πιστωτικές ενώσεις έχουν καταλήξει να θεωρούν αναγκαία μπορεί να είναι λίγο αυξημένα. Ο απαιτούμενος ρυθμιστικός δείκτης δανειακής επιβάρυνσης (ιδίων προς ξένα κεφάλαια) για τις πιστωτικές ενώσεις των ΗΠΑ, ώστε να είναι επαρκώς ή καλά κεφαλαιοποιημένες, είναι δύο πλήρεις ποσοστιαίες μονάδες ανώτερος από εκείνους που ισχύουν για τις εμπορικές τράπεζες. Παίρνοντας υπόψη τις ισχυρές διαφορές σε κίνητρα αποφυγής κινδύνου που ενέχει το συνεταιριστικό μοντέλο σε αντίθεση με τα μοντέλα των επιχειρήσεων ιδιοκτησίας επενδυτών, θα μπορούσε κανείς ευλόγως να αναμένει ότι οι απαιτήσεις σε κεφάλαιο των πιστωτικών ενώσεων θα έπρεπε να είναι χαμηλότερες από εκείνες που εφαρμόζονται στις τράπεζες.

Το γεγονός ότι οι πιστωτικές ενώσεις των ΗΠΑ ξεπέρασαν την οικονομική κρίση και τη Μεγάλη Ύφεση με πολύ λιγότερη ζημιά από τις εμπορικές τράπεζες, παρέχει ένα πρόσφατο εμπειρικό παράδειγμα της ισχύος της συνεταιριστικής δομής να περιορίζει τον κίνδυνο. Το Διάγραμμα 1 δείχνει τον αριθμό των αποτυχιών στις τράπεζες και στις πιστωτικές ενώσεις από την αρχή της Μεγάλης Ύφεσης του 2008. (Οι αριθμοί των τραπεζών και των πιστωτικών ενώσεων ήταν παρόμοιοι το 2008). Οι αποτυχίες στις τράπεζες ξεπερνούσαν τις 100 το 2009 και το 2010, με κορύφωση σε 157 το 2010, και έφθασαν σε 512 από το 2008 ως τα μέσα το 2015. Οι αποτυχίες στις πιστωτικές ενώσεις ήταν στο ανώτερο σημείο σε 37 το 2010, και συνολικά σε 161, δηλ. λιγότερες από το ένα τρίτο του συνολικού αριθμού των τραπεζών.¹¹

Η διαφορά στα σχετικά ποσά σε δολάρια των ζημιών που προκλήθηκαν στις τράπεζες και στις πιστωτικές ενώσεις κατά τη διάρκεια της Ύφεσης και στα επακόλουθά της, είναι ακόμη πιο εντυπωσιακή. Κατά τη διάρκεια ήρεμων χρηματοοικονομικών περιόδων, οι απώλειες σε ταμεία ασφάλισης των καταθέσεων είναι σπάνιες. Στη δεκαετία που προηγήθηκε της Μεγάλης Ύφεσης, οι απώλειες ασφαλιστών, ως ποσοστό ασφαλισμένων καταθέσεων, τόσο στο ασφαλιστικό ταμείο για τράπεζες που λειτουργεί από την Ομοσπονδιακή Εταιρεία Ασφάλισης Καταθέσεων και στο παρόμοιο ταμείο για τις πιστωτικές ενώσεις που λειτουργεί από την Εθνική Διοίκηση

“ Το γεγονός ότι οι πιστωτικές ενώσεις των ΗΠΑ ξεπέρασαν την οικονομική κρίση και τη Μεγάλη Ύφεση με πολύ λιγότερη ζημιά από τις εμπορικές τράπεζες, παρέχει ένα πρόσφατο εμπειρικό παράδειγμα της ισχύος της συνεταιριστικής δομής να περιορίζει τον κίνδυνο. ”

¹¹ Ο αριθμός των πιστωτικών ενώσεων και των τραπεζών κατά την έναρξη της Ύφεσης ήταν σχεδόν ο ίδιος. Από τον Δεκέμβριο του 2007, ήταν 8.534 FDIC-ασφαλισμένα τραπεζικά ιδρύματα στις ΗΠΑ και 8.396 πιστωτικές ενώσεις

Πιστωτικών Ενώσεων, ήταν κατά μέσο όρο περίπου στο μισό από μια μονάδα βάσης ετησίως. Ωστόσο, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 2, στα επτά χρόνια από την έναρξη της ύφεσης, οι απώλειες στο ασφαλιστικό ταμείο των τραπεζών έχουν κατά μέσο όρο 23 μονάδες βάσης, φθάνοντας στο ανώτερο των 67 μονάδων βάσης το 2009. Σε έντονη αντίθεση, κατά την ίδια ασφαλιστική περίοδο, οι απώλειες στο ασφαλιστικό ταμείο των πιστωτικών ενώσεων ήταν κατά μέσο όρο λιγότερο από το ένα δέκατο του μέσου όρου των τραπεζών, δηλ. 2 μονάδες βάσης των ασφαλισμένων καταθέσεων, με μέγιστη τιμή τις 10 μονάδες βάσης το 2010.

Ο δηλωμένος σκοπός του τμήματος Άμεσης Διορθωτικής Ενέργειας του νόμου των Ομοσπονδιακών Πιστωτικών Ενώσεων, ο οποίος θεσπίζει τις κεφαλαιακές απαιτήσεις για τις πιστωτικές ενώσεις, είναι να ελαχιστοποιηθούν οι απώλειες για το ασφαλιστικό ταμείο των μερίδων.¹² Η σθεναρή απόδοση και η υγεία των πιστωτικών ενώσεων κατά τη διάρκεια της πρόσφατης χρηματοοικονομικής κρίσης, όπως αποδεικνύεται από το χαμηλό επίπεδο των ζημιών που υπέστη το ταμείο, είναι ισχυρά τεκμήρια ότι οι πιστωτικές ενώσεις δεν εισήλθαν στην ύφεση υπο-κεφαλαιοποιημένες. Η σύγκριση των αποτελεσμάτων των πιστωτικών ενώσεων προς τα αποτελέσματα των τραπεζών, δείχνει ότι οι πιστωτικές ενώσεις θα μπορούσαν κάλλιστα να λειτουργήσουν με χαμηλότερους κεφαλαιακούς δείκτες από τις τράπεζες.

Παρά τις πιέσεις που τα υπερβολικά επίπεδα κεφαλαίων μπορούν να ασκούν στις πιστωτικές ενώσεις, τόσο με την μορφή του μειωμένου δυναμικού ανάπτυξης και της λιγότερο ελκυστικής τιμολόγησης των υπηρεσιών προς τα μέλη, οι πιστωτικές ενώσεις έχουν καταφέρει κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών να κινηθούν ικανοποιητικά σε αυτό το περιβάλλον. Όπως δείχνουν τα δεδομένα στο Πληροφοριακό πλαίσιο (κατωτέρω), αν και εξακολουθούν να είναι μικρές σε σύγκριση με τον εμπορικό τραπεζικό κλάδο, οι πιστωτικές ενώσεις έχουν ξεπεράσει τις τράπεζες κατά τα τελευταία τριάντα-πέντε χρόνια στις ΗΠΑ. Με ένα ρυθμό ανάπτυξης του ενεργητικού, που είναι κατά μέσο όρο περισσότερες από δύο ποσοστιαίες μονάδες υψηλότερος από τον ρυθμό ανάπτυξης των τραπεζών, το μερίδιο των πιστωτικών ενώσεων στα συνδυασμένα περιουσιακά στοιχεία των τραπεζών και των πιστωτικών ενώσεων έχει υπερδιπλασιαστεί, από 3,6% σε 7,3%. Οι πιστωτικές ενώσεις έχουν επιτύχει αυτό το αποτέλεσμα με την παραγωγή προσόδων που συμβαδίζουν με τα κέρδη των τραπεζών μετά τη φορολόγησή τους. Το έχουν καταφέρει αυτό, τονίζοντας τη λειτουργική αποτελεσματικότητα, στηριζόμενες σε διοικητικά συμβούλια χωρίς αποζημίωση, και στο ότι απαλλάσσονται από ομοσπονδιακούς φόρους εισοδήματος. Η απουσία της υποχρέωσης να καταβάλλουν μερίσματα σε μετόχους, έχει επιτρέψει στις πιστωτικές ενώσεις να διατηρούν όλες τις προσόδους ως κεφάλαιο, γεγονός που συμβάλλει στη διατήρηση ενός κεφαλαιουχικού δείκτη ισοδύναμου με εκείνον των τραπεζών. Μια σειρά από πηγές αναφέρουν, κατά κανόνα, ότι τα τέλη των πιστωτικών ενώσεων, τα επιτόκια των δανείων, καθώς και τα επιτόκια καταθέσεων συγκρίνονται ευνοϊκά με εκείνα των τραπεζών.

Η ανάγκη να κατέχουν επαρκή κεφάλαια, δεν έχει υποβιβάσει τις πιστωτικές ενώσεις σε στασιμότητα και παραίτηση. Μάλλον, έχει συγκρατήσει τις πιστωτικές ενώσεις από την επίτευξη πλήρως των δυνατοτήτων τους. Χωρίς την ανάγκη να διαθέτουν τα επίπεδα του κεφαλαίου που σήμερα θεωρούνται ότι είναι απαραίτητα, οι πιστωτικές ενώσεις θα μπορούσαν να προσφέρουν ακόμη πιο πλεονεκτική τιμολόγηση στα μέλη, και να αναπτυχθούν, ώστε να γίνουν πραγματικά σημαντικοί πάροχοι χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

Μια πρόκληση για τις πιστωτικές ενώσεις, και κατ' επέκταση για όλους τους συνεταιρισμούς, είναι να αριστοποιούν τα οφέλη από επαρκή κεφάλαια, χωρίς να υφίστανται το κόστος και συμβιβασμούς στις Συνεταιριστικές Αρχές, που θα προέκυπταν από τη διατήρηση πάρα πολλών κεφαλαίων. Αυτό υποδηλώνει ότι ειδική μέριμνα πρέπει να λαμβάνεται από τις πιστωτικές ενώσεις, ώστε να κρατούν μόνο το ποσό του κεφαλαίου που είναι πραγματικά απαραίτητο. Δεδομένου ότι υπάρχουν δύο πολύ ισχυρές δυνάμεις, που ίσως τείνουν να αυξάνουν τους στόχους κεφαλαιακής επάρκειας πάνω από ό,τι ίσως πραγματικά είναι απαραίτητο - την εσωτερική αποστροφή στον επιχειρηματικό κίνδυνο και την προληπτική ρυθμιστική πίεση - συχνή επανεξέταση των στόχων του κεφαλαίου είναι σκόπιμη.

Συνεπώς, το κεφάλαιο για τις πιστωτικές ενώσεις των ΗΠΑ μπορεί να θεωρηθεί ως αναγκαίο κακό. Το κακό με την έννοια ότι η παροχή και η διατήρησή του απαιτεί οι πιστωτικές ενώσεις να ενεργούν με κάποιους τρόπους που μπορεί να φαίνεται ότι παραβαίνουν κάποιες από τις Συνεταιριστικές Αρχές. Αναγκαίο με την έννοια ότι

“Μια πρόκληση για τις πιστωτικές ενώσεις, και κατ' επέκταση για όλους τους συνεταιρισμούς, είναι να αριστοποιούν τα οφέλη από επαρκή κεφάλαια, χωρίς να υφίστανται το κόστος και συμβιβασμούς στις Συνεταιριστικές Αρχές, που θα προέκυπταν από τη διατήρηση πάρα πολλών κεφαλαίων.” //

12 USC §1790d§216 (a)

είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση της συνεχούς βιωσιμότητας μιας πιστωτικής ένωσης σε έναν αβέβαιο και ριψοκίνδυνο κόσμο.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΕΝΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΣΤΙΣ ΗΠΑ

Τον Δεκέμβριο 2014	Τράπεζες	Πιστωτικές Ενώσεις
Αριθμός φορέων	6.509	6.513
Σύνολο περιουσίας κλάδου	15.6 τρισεκ. \$.	1.1 τρισεκ.\$
Περιουσία μεγαλύτερου φορέα	2.1 τρισεκ. \$	60 δισεκ.\$
Περιουσία μέσου όρου φορέων	2.4 δισεκ. \$	176 εκατ. \$
Περιουσία διάμεσου φορέα	181 εκατ. \$	25 εκατ. \$
Μέσος δείκτης μόχλευσης	11,0%	11,1%
Μέσοι όροι, 1980 ως 2014		
Ετήσια αύξηση περιουσίας	8,7%	6,3%
Ετήσια αύξηση δανείων	8,4%	6,2%
Καθαρό εισόδημα προς περιουσία	92 μονάδες βάσης	89 μονάδες βάσης

5

Συνεταιριστικό κεφάλαιο: Ένας ουσιαστικός συνδυασμός επιστήμης (διαχείρισης) και συνείδησης (Συνεταιριστικές Αρχές)

JEAN-LOUIS BANCEL

5. Συνεταιριστικό κεφάλαιο: Ένας ουσιαστικός συνδυασμός επιστήμης (διαχείρισης) και συνείδησης (Συνεταιριστικές Αρχές)

JEAN-LOUIS BANCEL

Εισαγωγή

Ορθολογική ανάλυση της έννοιας της επιχειρηματικής δομής απαιτεί την εξέταση των συστατικών μερών της: κεφάλαιο, εργασία, δραστηριότητες με τους πελάτες και τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη. Συμβατικά, αυτή η ανάλυση προσπαθεί να κατανοήσει το πώς αυτά τα συστατικά στοιχεία συγκρούονται το ένα στο άλλο, σχηματίζουν μια ιεραρχική δομή, και συνδυάζονται στην πράξη.

Σήμερα, η «θεωρία της αντιπροσώπευσης» (agency theory) χρησιμοποιείται πιο συχνά για να περιγράψει πώς λειτουργεί η επιχείρηση. Μέσα σε αυτή τη θεωρία, η επιχειρηματική δραστηριότητα προκύπτει από το άθροισμα των αντιθέσεων μεταξύ του «κύριου» (χορηγού) και του «μέσου» (αξιωματούχου ή υπαλλήλου). Όλη αυτή η θεωρία βασίζεται στην αρχή της σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ των δύο ενδιαφερομένων μερών, και συγκεκριμένα: ο κύριος ενδιαφερόμενος επιδιώκει να μεγιστοποιήσει τα κέρδη του και οι υπάλληλοι, οι οποίοι επιδιώκουν να μεγιστοποιήσουν τα εισοδήματά τους σε το βάρος των κερδών των μετόχων.

Αυτή η ανάλυση, εφαρμοζόμενη ομοιόμορφα, χωρίς να γίνεται διάκριση του είδους της επιχείρησης, δεν λαμβάνει υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των συνεταιρισμών. Με την «διπλή ιδιότητα των μελών» των συνεταιρισμών – των εργαζομένων, οι οποίοι είναι οι πάροχοι της χρηματοδότησης στον συνεταιρισμό εργαζομένων, ή των καταναλωτών, οι οποίοι είναι και χρηματοδότες στην περίπτωση των συνεταιρισμών καταναλωτών - η κατάσταση ριζικά αλλάζει. Οι συνεταιριστικοί φορείς έχουν μάθει να φέρνουν σε επαφή τη «σχιζοφρένεια» της συνεταιριστικής δομής και αυτές τις προφανείς αντιφάσεις μεταξύ των συστατικών της επιχείρησης και κατορθώνουν να τις θέτουν στην υπηρεσία του συνεταιριστικού έργου. Αυτό μας οδηγεί να προτείνουμε στη Συμμαχία να καλέσει, μέσω της επιτροπής έρευνας, όλους τους ερευνητές να διευρύνουν και να διαφοροποιήσουν τα περιγραφικά μοντέλα επιχειρήσεων υπό το πρίσμα του συνεταιριστικού μοντέλου.

Πριν προχωρήσουμε, πρέπει να θυμόμαστε ότι, για εμάς, μια συνεταιριστική οργάνωση είναι «Μια εταιρεία που περιλαμβάνει πολλά άτομα που συνεργάζονται εθελοντικά με σκοπό την ικανοποίηση οικονομικών ή κοινωνικών αναγκών μέσω της κοινής προσπάθειάς τους και της παροχής των απαραίτητων μέσων».¹

1. Κριτική ανάλυση ορισμένων θέσεων του χρηματοπιστωτικού καπιταλισμού

Ο προβληματισμός σχετικά με τη θέση του κεφαλαίου στη συνεταιριστική δραστηριότητα απαιτεί να γνωρίζουμε το τεράστιο αποτύπωμα της τυπικής θεωρίας του καπιταλισμού, η οποία υποτίθεται ότι βασίζεται στην ουδετερότητα της επιστήμης της διαχείρισης (management). Δεν πρέπει να παραλείψουμε την εξέταση αυτών των θέσεων.

1.1 ΕΙΝΑΙ ΑΛΗΘΕΙΑ ΟΤΙ ΟΙ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΔΕΝ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΥΠΑΡΞΟΥΝ ΧΩΡΙΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟ;

Η κυριαρχία της θεωρίας της αντιπροσώπευσης μας οδηγεί να υποθέσουμε ότι μια εταιρεία δεν θα είναι σε θέση να υπάρξει χωρίς μια αρχική τοποθέτηση κεφαλαίων. Η διερεύνηση της ιστορίας, ωστόσο, δείχνει ότι η τεκμηρίωση αυτής της θέσης απέχει πολύ από του να είναι αναμφισβήτητη. Καθ' όλη τη διάρκεια του 19ου

¹ Αυτός ο νομικός ορισμός ενός συνεταιρισμού διατηρείται ως μεταφορά των διεθνών Συνεταιριστικών Αρχών σε μια νέα έκδοση (της 31ης Ιουλίου 2014) του Άρθρου 1 του Γαλλικού νόμου του 1947 για τους συνεταιρισμούς.

αιώνα και μέχρι το σημείο καμπής στον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο, οι ανώνυμες εταιρείες εξετάζονταν με καχυποψία. Μια γενική εταιρεία, με εγγύηση την απεριόριστη δέσμευση των μελών της, εθεωρείτο πιο αξιόπιστη από τρίτους πιστωτές. Αρκεί να παρατηρήσουμε το γεγονός ότι οι τραπεζίτες τώρα τείνουν να απαιτούν εγγυήσεις από την προσωπική περιουσία των μελών του διοικητικού συμβουλίου των κεφαλαιουχικών εταιρειών για εξασφάλιση των δανείων τους.

Κατά τον 19ο αιώνα, όταν η συσσώρευση του πλούτου ήταν πολύ μικρότερη από ό,τι σήμερα, η δύναμη μιας εταιρείας κρινόταν από τη δέσμευση των ιδρυτών για παροχές στη βιομηχανία (με τη μορφή εργασίας και εξειδίκευσης). Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο μια εταιρεία περιορισμένης ευθύνης - ως ένας τρόπος συνδυασμού της βιομηχανικής προσφοράς, χορηγίας και χρηματοδότησης από το χορηγό - οδήγησε στη δημιουργία επιχειρήσεων με τη μορφή της ανώνυμης εταιρείας.

Αυτοί οι διαφορετικοί τρόποι κατανόησης της δημιουργίας επιχειρήσεων έχουν εισαχθεί, επίσης, στον κόσμο των γερμανικών χρηματοπιστωτικών συνεταιρισμών από το 19ο αιώνα: είναι η διαφορά προσέγγισης μεταξύ Friedrich-Wilhelm Raiffeisen και Hermann Schulze-Delitzsch.

Ο πρώτος, ένας δημιουργός των ομώνυμων αγροτικών πιστωτικών συνεταιρισμών, είχε ως βασική θέση ότι τα περιορισμένα περιουσιακά στοιχεία των αγροτών, οι οποίοι ξεκίνησαν τον συνεταιρισμό, θα μπορούσαν να αντισταθμιστούν από την απεριόριστη ευθύνη καθενός από τα μέλη για την κάλυψη, εάν είναι απαραίτητο, της δέσμευσης του συνεταιρισμού τους. Από την άλλη πλευρά, τα μέλη δέχθηκαν ο συνεταιρισμός να παρακρατεί όλα τα κέρδη, επιτρέποντας έτσι τη συσσώρευση κεφαλαίου με την πάροδο του χρόνου. Για να αποφευχθεί ο κίνδυνος της πτώχευσης των μελών σε περίπτωση δικαστικής προσβολής, το σύστημα ενισχύθηκε χάρη στην ομοσπονδιακή διασύνδεση των συνεταιρισμών. Στον ασφαλιστικό τομέα, αυτός ο μηχανισμός εγγύησης των μελών μεταφράζεται σε μια πρόσκληση για εισφορές, με τα μέλη να καταβάλλουν συμπληρωματική εισφορά σε περίπτωση ζημιάς στο τέλος του οικονομικού έτους.

Ο δεύτερος ήταν ο δημιουργός του “vorschussvereine”. Οι συνεταιριστικές τράπεζες που ίδρυσε αποτελούνταν από μικρές επιχειρήσεις λιανικής πώλησης και τεχνίτες, με περισσότερη περιουσία από τους αγρότες. Τα μέλη κατέβαλλαν μια αρχική προκαταβολή, με τη μορφή ενός ταμείου ίδρυσης. Από αυτή την άποψη, οι διαφορές στην ορολογία σηματοδοτούν τις διαφορές στο συνεταιριστικό όραμα από εκείνο του καπιταλιστικού τομέα. Δεδομένου ότι οι εισφορές των μελών, δεν θα μπορούσαν να είναι κερδοσκοπικές, τα μέλη δεν μπορούσαν να έχουν πρόσβαση σε κέρδη κεφαλαίου σε περίπτωση αποχώρησης από τον συνεταιρισμό.

Είναι πολύ ενδιαφέρον να θυμηθούμε την έντονη αντίθεση, εκείνη την περίοδο, μεταξύ αυτών των δύο επιφανών πρωτοπόρων του συνεργατισμού. Αυτή η ιστορική εμπειρία δείχνει ότι οι διαφορετικοί τύποι συνεταιρισμών - εκείνων που σχηματίζονται με αρχικό κεφάλαιο και εκείνων που σχηματίζονται χωρίς αρχικό κεφάλαιο - έχουν βιώσει επιτυχίες καθώς και δυσκολίες. Αυτό μας οδηγεί να αναρωτηθούμε ποια είναι η ιδρυτική ενέργεια του συνεταιρισμού. Είναι η αρχική παροχή κεφαλαίων από τους ιδρυτές, ή η επιθυμία τους να συνεργαστούν – ακόμη και χωρίς αρχική συμβολή σε κεφάλαιο - κάνοντας μια δέσμευση μέσω ενέργειας και του αισθήματος της ευθύνης; Η ιστορία μας βοηθά να αντιληφθούμε ότι το «κεφάλαιο» μιας επιχείρησης, συνεταιριστικής ή άλλης, δεν μπορεί να περιορίζεται στο ποσό των μερίδων που καταβάλλονται για την εγγραφή.

“Αυτό μας οδηγεί να αναρωτηθούμε ποια είναι η ιδρυτική ενέργεια του συνεταιρισμού. Είναι η αρχική παροχή κεφαλαίων από τους ιδρυτές, ή η επιθυμία τους να συνεργαστούν – ακόμη και χωρίς αρχική συμβολή σε κεφάλαιο - κάνοντας μια δέσμευση μέσω ενέργειας και του αισθήματος της ευθύνης;”

1.2 ΟΙ ΜΕΡΟΛΗΨΙΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΕΠΑΡΚΕΙΕΣ ΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

Πάρα πολύ συχνά τα τελευταία χρόνια, η έννοια του κεφαλαίου έχει περιορισθεί στον λογιστικό ορισμό του κεφαλαίου των μερίδων. Η αποδοχή περιορισμού αυτού του είδους στο όραμά μας, αποδυναμώνει τη σοβαρή ελεύθερη σκέψη. Το κεφάλαιο είναι μια έννοια που αναδύεται από διάφορες περιοχές ανάλυσης: ² οικονομική, χρηματοπιστωτική, λογιστική, διαχειριστική, κοινωνιολογική, φιλοσοφική. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ο ρόλος που έπαιξαν οι πλούσιοι και φιλόδοξοι επενδυτές κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα, που ήταν η ένδοξη εποχή για την εμφάνιση των συνεταιρισμών. Χρειάζεται κάποιος απλώς να ρίξει μια ματιά στις φωτο-

2 <https://fr.wikipedia.org/wiki/Capital>

“Είναι απαραίτητο η συνεταιριστική κίνηση να μην αποδεχθεί να περιορίζεται σε έναν αυστηρά λογιστικά-επικεντρωμένο ορισμό του κεφαλαίου, ο οποίος είναι επίσης έντονα μεροληπτικός λόγω αμφισβητήσιμων απόψεων.”

γραφίες των σημαντικότερων συνεταιριστών, για να συνειδητοποιήσει τον εξέχοντα ρόλο που διαδραμάτισαν οι κοινωνικά προνομιούχοι και πλούσιοι, που επίσης φρόντιζαν για την ανθρώπινη πρόοδο και άλλες μορφές γνώσης και όχι απλώς για το οικονομικό κεφάλαιό τους.

Η ποικιλία των αναλύσεων καταδεικνύει τον πλούτο της έννοιας του «κεφαλαίου» και ενισχύει το επιχείρημα ότι είναι απαραίτητο η συνεταιριστική κίνηση να μην αποδεχθεί να περιορίζεται σε έναν αυστηρά λογιστικά-επικεντρωμένο ορισμό του κεφαλαίου³, ο οποίος είναι επίσης έντονα μεροληπτικός λόγω αμφισβητήσιμων απόψεων. Όπως του Γαλιλαίου, ο οποίος καταδικάστηκε από την Ιερά Εξέταση για το γεγονός ότι υποστήριζε την ηλιοκεντρική αρχή, αφού είπε «e pure se muove (και όμως κινείται)»⁴, δεν μπορούμε να δεχτούμε την απόφαση των σύγχρονων αμφισβητιών για τον περιορισμό των συνεταιρισμών σε έναν λογιστικό ορισμό, που είναι ακατάλληλος για το συνεταιριστικό κεφάλαιο. Ελπίζουμε ότι η συνεταιριστική κίνηση θα ενθαρρύνει τους διαχειριστές των συνεταιρισμών και τους ερευνητές τους να εργαστούν για τις έννοιες του άυλου κεφαλαίου, του πολιτιστικού κεφαλαίου και του φυσικού κεφαλαίου, που είναι τομείς στους οποίους μπορεί να αποδειχθεί η δυναμική και η ζωτικότητα των συνεταιρισμών. Οι συνεταιρισμοί πρέπει επίσης να βρουν έναν τρόπο, μέσω της αποτελεσματικής επικοινωνίας, να αναδείξουν την ικανότητά τους να ενισχύσουν τους άλλους τύπους κεφαλαίου και όχι μόνο τη λογιστική έννοια του κεφαλαίου.

Δύο αναλυτικές μεροληψίες απεικονίζουν τα όρια της λογιστικής επιστήμης όσον αφορά το συνεταιριστικό κεφάλαιο.

Πρώτον, ο χαρακτηρισμός των ιδίων κεφαλαίων των συνεταιριστικών μερίδων από ορισμένους λογιστές, που κατατάσσουν τις συνεταιριστικές μερίδες στο παθητικό (χρέος) με την αιτιολογία ότι είναι επιστρεφόμενες από την επιχείρηση, όταν το μέλος αποχωρεί. Η ανάλυση αυτή είναι μεροληπτική σε διάφορα επίπεδα. Πρώτα απ' όλα, ξεχνά το γεγονός ότι η αξία των μετοχών μπορεί να μειωθεί για να απορροφήσει ενδεχόμενες ζημιές του συνεταιρισμού. Αυτό είναι ριζικά διαφορετικό από την κατάσταση των παραδοσιακών ομολόγων ή χρέους, που λαμβάνουν σταθερό εισόδημα και είναι ως επί το πλείστον αδιάφορα για τα επιχειρηματικά αποτελέσματα. Επιπλέον, θα ήταν απατηλό να υποθέσουμε για μια κεφαλαιουχική εταιρία ότι το κεφάλαιό της είναι συνεχώς σταθερό. Τα τελευταία χρόνια, μας έχουν αποδείξει πόσο συχνά οι εντάσεως κεφαλαίου επιχειρήσεις των επενδυτών έχουν χρησιμοποιήσει την εξαγορά των μετοχών τους ή τη διανομή αποθεματικών για να ενισχύσουν τις τιμές των μετοχών τους στο χρηματιστήριο. Μπορεί να συναχθεί από αυτό ότι η νομική πτυχή της επιστρεψιμότητας των μερίδων δεν είναι αρκετή για να αποτελέσει επαρκή βάση για τον χαρακτηρισμό των μερίδων από τους λογιστές.

Επιπλέον, είναι εξίσου σημαντικό να τονισθεί η μεροληψία της Επιτροπής της Βασιλείας - η αρχή που είναι υπεύθυνη για τον συντονισμό των εθνικών ρυθμιστικών αρχών για τις τράπεζες – αναφορικά με τον ορισμό των ιδίων κεφαλαίων. Μετά από την παγκόσμια οικονομική κρίση του 2008, οι G20 ανέθεσαν στην Επιτροπή να ενισχύσει την οικονομική φερεγγυότητα των τραπεζών, ειδικότερα όσον αφορά τα κύρια ίδια κεφάλαια (Tier 1 ίδια κεφάλαια). Για να γίνει αυτό, η Επιτροπή της Βασιλείας δημοσίευσε ένα έγγραφο, τον Δεκέμβριο του 2010,⁵ που προοριζόταν να τυποποιήσει τον ορισμό των τραπεζικών κεφαλαίων μεταξύ των εθνικών αρχών. Είναι σημαντικό να αναλύσουμε τη διατύπωση της παραγράφου 52 αυτού του εγγράφου, για να δούμε πώς αυτό το παράδειγμα δεν έχει συμπεριλάβει την ειδική φύση των συνεταιριστικών τραπεζών στην ανάλυσή του. Πρώτα απ' όλα θα πρέπει να σημειώσουμε,⁶ μια υποσημείωση στη σελίδα 12 του εγγράφου,⁷ η οποία δείχνει ότι τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται από τις καπιταλιστικές τράπεζες εφαρμόζονται στις συνεταιριστικές δομές και στις δομές των ταμείων αλληλοβοήθειας. Στη συνέχεια, μια ανάλυση των 14 κριτηρίων που χρησιμοποιούνται για τον ορισμό του κεφαλαίου δείχνει ότι τα δύο κριτήρια μπορούν να προκαλέσουν

3 Είναι σημαντικό στο σημείο αυτό να σημειωθεί η πρόσφατη συμβολή της μελέτης του Christopher Nobes: «Λογιστική για το κεφάλαιο: η εξέλιξη μιας ιδέας», στον τομέα της λογιστικής και της επιχειρησιακής έρευνας, 45, σελ. 413-441, η οποία δείχνει μέσω διεθνούς συγκριτικής ανάλυσης ότι το κεφάλαιο απέχει πολύ από το να είναι ένα γενικό χαρακτηριστικό της λογιστικής.

4 Αυτό σημαίνει, “και ακόμη καθώς κινείται”.

5 Ένα παγκόσμιο ρυθμιστικό πλαίσιο για τις ανθεκτικές τράπεζες και τα τραπεζικά συστήματα: <http://www.bis.org/publ/bcbs189.pdf>

6 Θα θέλαμε να τονίσουμε εδώ ότι το αναφερόμενο επιχείρημα της ουδετερότητας θεωρείται από τις ρυθμιστικές αρχές ως πιο σημαντικό από το καθήκον του σεβασμού των νομικών διαφορών. Εν ολίγοις, είναι ένα είδος της άποψης «ένα μέγεθος ταιριάζει σε όλους».

7 Τα κριτήρια εφαρμόζονται επίσης και στις μη μετοχικές εταιρείες, όπως τα ταμεία αλληλασφάλισης, οι συνεταιρισμοί, ή τα ταμειύτριά, λαμβάνοντας υπ' όψη την ειδικότερη συγκρότησή τους και τη νομική τους δομή. Η εφαρμογή των κριτηρίων θα πρέπει να διασφαλίζει την ποιότητα των μέσων με την απαίτηση αυτά να θεωρούνται πλήρως ισοδύναμα με τις κοινές μετοχές από άποψη ποιότητας κεφαλαίου τους, όσον αφορά την απορρόφηση ζημιών και δεν έχουν χαρακτηριστικά που θα μπορούσαν να προκαλέσουν μια κατάσταση αποδυνάμωσης της τράπεζας ως μια ανησυχία κατά τη διάρκεια περιόδων πίεσης της αγοράς

Αγρότες από την Ινδονησία εξερευνούν τα συστήματα της Νέας Ζηλανδίας στο Πανεπιστήμιο του Massey, μέσω του προγράμματος Υποτροφιών Γαλακτοκομίας της Fonterra, (Ινδονησία). Φωτογραφία: Πανεπιστήμιο Massey

δυσκολίες στις συνεταιριστικές τράπεζες. Πρώτα απ' όλα, το κριτήριο με αριθμό 3,⁸ το οποίο υπαγορεύει ότι οι τίτλοι είναι αόριστης διάρκειας και μη επιστρεπτέοι εκτός από την περίπτωση της εκκαθάρισης της εταιρείας. Αυτό μας φέρνει πίσω στο προαναφερθέν σημείο σχετικά με την επιστροφή των μερίδων. Δεύτερον, και πιο σημαντικό, το κριτήριο με αριθμό 5,⁹ που αποκαλύπτει την έλλειψη κατανόησης σχετικά με το συνεταιριστικό μοντέλο – αναφέρεται ότι η αμοιβή του κεφαλαίου δεν μπορεί να είναι συμβασιακά περιορισμένη. Αυτή η άποψη είναι σε άμεση αντίθεση με τον μη-κερδοσκοπικό χαρακτήρα και τις διατάξεις για τον περιορισμό της αμοιβής των συνεταιριστικών μερίδων. Υποστηρίζει την αμφισβητούμενη άποψη ότι όλες οι επενδύσεις κεφαλαίου είναι για την αύξηση του προσωπικού πλούτου του μετόχου. Αυτή η προσέγγιση ξεχνά το γεγονός ότι, στον συνεταιριστικό τομέα, ο οποίος βασίζεται στη διττή ιδιότητα των μελών επενδυτών και ταυτόχρονα πελατών, μπορεί κάποιος να επιλέξει να είναι πάροχος κεφαλαίου κυρίως για την απόκτηση αγαθών ή υπηρεσιών σε μια δίκαιη τιμή, σε αντάλλαγμα για την επένδυση και να μην λαμβάνει μερίσματα ή κέρδη επί του κεφαλαίου.

8 3. Το κύριο ίδιο κεφάλαιο είναι αόριστης διάρκειας και δεν επιστρέφεται ποτέ εκτός με την εκκαθάριση (παραβλέποντας αναίρεση διακριτική επαναγορές ή άλλα μέσα που μειώνουν αποτελεσματικά το κεφάλαιο κατά διακριτική ευχέρεια που επιτρέπεται από τη σχετική νομοθεσία).

9 5. Τα διανεμόμενα ποσά καταβάλλονται από διανεμητέα στοιχεία (περιλαμβάνονται τα παρακρατούμενα κέρδη). Το επίπεδο των διανεμόμενων ποσών δεν είναι με κανένα τρόπο συνδεδεμένο ή σχετιζόμενο με το ποσό που καταβάλλεται κατά την έκδοση και δεν υπόκειται συμβασιακό ανώτατο όριο (εκτός στο βαθμό που μια τράπεζα αδυνατεί να καταβάλει διανεμόμενα ποσά που υπερβαίνουν το επίπεδο των διανεμητέων στοιχείων).

1.3 ΠΩΣ ΑΠΟΔΕΙΚΝΟΥΜΕ ΟΤΙ ΟΙ ΜΕΤΟΧΟΙ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ;¹⁰

Η επέκταση της θεωρίας της αντιπροσώπευσης έχει οδηγήσει στη διάδοση της έννοιας της αξίας της μετοχής ως βασικό κριτήριο της αξιολόγησης της εταιρικής διακυβέρνησης.

Σήμερα, δεν μας εκπλήσσει αν ακούσουμε ότι οι μέτοχοι που ενδιαφέρονται κατά κύριο λόγο για την απόδοση των επενδύσεων τους σε μια εταιρεία μπορεί να υποχρεώσουν μια επιχείρηση να πάρει αποφάσεις που είναι αντίθετες με τα συμφέροντα των εργαζομένων ή άλλων ενδιαφερόμενων μερών. Αυτό είναι το αποτέλεσμα της αυστηρής εφαρμογής της αρχής της αξίας για τους μετόχους.

Στη βάση αυτή, η επιχείρηση θα έπρεπε να κρίνεται μόνο από τα άμεσα ή μελλοντικά χρηματοοικονομικά αποτελέσματα, που δημιουργούνται υπέρ των ιδιοκτητών: των μετόχων. Από την άποψη αυτή, οι ιδιοκτήτες δεν θα έπρεπε να ανησυχούν για τον αντίκτυπο της στρατηγικής τους αν δημιουργούσε αρνητικές εξωτερικότητες (για παράδειγμα, η ρύπανση που προκαλείται από την επιχειρηματική δραστηριότητα).

Συνειδητοποιώντας τις αρνητικές επιπτώσεις που προκύπτουν από αυτή τη μυωπική θεώρηση και με όλο και περισσότερη συνειδητοποίηση των ζημιών που προκλήθηκαν από την οικονομική κρίση του 2008, μερικοί άνθρωποι ζητούν την αναδιάρθρωση του καπιταλισμού, απορρίπτοντας την υπεροχή της έννοιας της αξίας της μετοχής. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο οι G20 στην Ουάσιγκτον - σε μια εποχή που οι ηγέτες των βασικών χωρών του κόσμου θέλησαν να γυρίσουν σελίδα στον ανεξέλεγκτο και επικίνδυνο χρηματοπιστωτικό καπιταλισμό - ζήτησαν καλύτερη ρύθμιση, καθώς και μεγαλύτερη εταιρική κοινωνική ευθύνη.

Αυτή η επαν-ανακάλυψη των αρετών του «μέτρου» και της ισορροπίας μπορεί επίσης να αποτελεί καλό οίονο για την επαν-ανακάλυψη των αρετών του συνεταιριστικού μοντέλου.

“ Η διπλή ιδιότητα των μελών ως χρηματοδοτών και ως χρηστών του συνεταιρισμού, μας οδηγεί να βρούμε ένα σημείο ισορροπίας που αποφεύγει την (αυτο) εκμετάλλευση. ”

Πρώτα απ’ όλα, η διπλή ιδιότητα των μελών ως χρηματοδοτών και ως χρηστών του συνεταιρισμού, μας οδηγεί να βρούμε ένα σημείο ισορροπίας που αποφεύγει την (αυτο) εκμετάλλευση. Γι’ αυτό χρειάζεται πολλή προσοχή όταν εξετάζεται η άποψη διαχωρισμού των στοιχείων της διπλής ιδιότητας των μελών στους συνεταιρισμούς. Εάν, ωστόσο, θεωρείται χρήσιμος και απαραίτητος από τη γενική συνέλευση των μελών, ένας τέτοιος διαχωρισμός, θα πρέπει να εφαρμοστεί μόνο μαζί με μηχανισμούς που εγγυώνται ότι τα συμφέροντα των συνεταιρισμένων μελών γίνονται σεβαστά σε σχέση με τους επενδυτές.

Επιπλέον, ο συνεταιριστικός μηχανισμός για τη δημοκρατική διαδικασία λήψης αποφάσεων - «ένα μέλος, μία ψήφος»- επιτρέπει να αποφεύγεται η κακοποίηση της πλειοψηφίας, στην οποία το καπιταλιστικό μοντέλο μπορεί μερικές φορές να οδηγήσει, που είναι «μία μετοχή, μία φωνή».

Τέλος, ο σεβασμός της 7ης Συνεταιριστικής Αρχής “Ενδιαφέρον για την Κοινότητα”, είναι επίσης ένας τρόπος παραμερισμού της ιδιοτέλειας, ώστε να καταστεί δυνατό ο συνεταιρισμός να αναπτυχθεί αρμονικά.

2. Η χρησιμότητα του κεφαλαίου υπό την προϋπόθεση ότι παραμένει ένα εργαλείο στην υπηρεσία του συνεταιρισμού

Παρά το γεγονός ότι, όπως θυμόμαστε, ο συνεταιριστικός τομέας ήταν σε θέση να οικοδομήσει επιτυχημένες και βιώσιμες επιχειρήσεις χωρίς καμία αρχική διάθεση κεφαλαίου από την πλευρά των συνεταιριζόμενων μελών, δεν απορρίπτουμε τον χρήσιμο ρόλο του κεφαλαίου για τους συνεταιρισμούς στο βαθμό που εξετάζεται υπό το φως των Συνεταιριστικών Αρχών, όπως ερμηνεύονται από τη Διεθνή Συνεταιριστική Συμμαχία.

¹⁰ Στο πλαίσιο αυτό, είναι ενδιαφέρον να σημειωθεί ότι ακόμη και ο Εκτελεστικός Διευθυντής και Επικεφαλής Οικονομολόγος της Τράπεζας της Αγγλίας πιστεύει ότι αυτή η υπόθεση πρέπει να αναθεωρηθεί. Συμπέρασμα της ομιλίας του στο Πανεπιστήμιο του Εδιμβούργου, στις 22 Μαΐου 2015: http://www.bis.org/review/r150811a.pdf?utm_source=BIS+-+All+categories+-+daily&utm_campaign=e99d1f60ea-RSS_EMAIL_CAMPAIGN_RSS_ALL_CATEGORIES&utm_medium=email&utm_term=0_9691579743-e99d1f60ea-93527521

2.1 ΑΠΟ ΠΟΙΟΝ ΚΑΙ ΓΙΑ ΠΟΙΟΝ ΣΚΟΠΟ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙΤΑΙ ΤΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Το κεφάλαιο επιτρέπει σε μια επιχείρηση να επιτύχει μακροζωία. Αυτή η ιδιότητα μας οδηγεί να σκεφτούμε πιο σοβαρά σχετικά με τη χρησιμότητά του για τους συνεταιρισμούς.

Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι το μετοχικό κεφάλαιο δεν έχει την ίδια λειτουργία σε όλες τις χώρες, λόγω νομικών ή κοινωνιολογικών παραδόσεων που υιοθετούν διαφορετικές προσεγγίσεις στα διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη των επιχειρήσεων. Έχουμε καλύψει ήδη το σημείο το σχετικό με τη δυσπιστία που έχει επικρατήσει επί μακρόν έναντι των κεφαλαιουχικών εταιρειών και την προτίμηση για προσωπικές εταιρείες, όπου οι εγγυήσεις και οι δεσμεύσεις των συνεργαζόμενων ατόμων ως προς τα στοιχεία του ενεργητικού τους είναι σαφέστερα αναγνωρίσιμες.

Αυτή είναι η βάση της ευρωπαϊκής ηπειρωτικής προσέγγισης - ότι το μετοχικό κεφάλαιο μιας επιχείρησης είναι το υποκατάστατο για την προσωπική εγγύηση των συνεργατών και η τελική εγγύηση για τους πιστωτές-τρίτους (είτε είναι υπάλληλοι είτε προμηθευτές, ή χρηματοδότες). Αυτός είναι ο λόγος, στην ευρωπαϊκή ηπειρωτική παράδοση, για τον οποίο οι φορείς θέσπισης προτύπων έχουν επιβάλλει λογιστικούς κανόνες, όπως η αρχή της σύνεσης, της λογιστικής του ιστορικού κόστους (για να αποφεύγεται η μεταβίβαση στους χρηματοδότες των αρνητικών συνεπειών της αστάθειας των νομισμάτων και των τιμών της αγοράς), καθώς και η υποχρέωση να προνοούν για αποσβέσεις κατά τέτοιο τρόπο, ώστε η παραγωγική αξία των εξοπλισμών εργασίας να διατηρείται διαμέσου της ανασύστασής τους.

Η αγγλο-αμερικανική προσέγγιση είναι διαφορετική. Στην περίπτωση αυτή, η λογιστική πρέπει να αντικατοπτρίζει την εύλογη αξία των επενδύσεων που έχουν πραγματοποιηθεί από τον μέτοχο. Είναι σημαντικό να παρέχεται στον μέτοχο η δυνατότητα να είναι σε θέση να απαλλαγεί από τις επενδύσεις του πωλώντας τις ανά πάσα στιγμή. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα μια προοπτική που είναι συχνά σχετικά βραχυχρόνια, και διαρκεί μόνο όσο διαρκεί το τρέχον οικονομικό έτος, και η οποία χρησιμοποιεί την αγοραία αξία ως μόνη βάση με την παραδοχή ότι η αγορά υποτίθεται ότι έχει ενσωματώσει κάθε πληροφορία που είναι χρήσιμη για τον ορθολογικό επενδυτή. Η αποδόμηση αυτού του συστήματος ήταν πράγματι ο λόγος που οδήγησε στην οικονομική κρίση του 2008. Για τον λόγο αυτό οι ηγέτες του G20 κάλεσαν το Διοικητικό Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (IASB), να αναπτύξει εννοιολογικό πλαίσιο ώστε να αποφεύγεται μια βραχυπρόθεσμη προοπτική, γεγονός που αποτελούσε μια πηγή μεταβλητότητας όταν χρησιμοποιείτο ευρέως για την αξιολόγηση εταιρειών. Όμως, η μελέτη των τελικών εκδόσεων του IASB, μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το εννοιολογικό πλαίσιο της δεν έχει πραγματικά αλλάξει και ότι οι αρχικές μεροληψίες του υπάρχουν ακόμα.

Αυτές οι διαφορές στην προσέγγιση συχνά επίσης μεταφράζονται σε επιχειρηματικές διαδικασίες εκκαθάρισης που είναι πολύ διαφορετικές από τη μία χώρα στην άλλη, ιδιαίτερα όσον αφορά την αποζημίωση των πιστωτών.¹¹

Για παράδειγμα, η αρχή της σύνεσης μας οδηγεί να απορρίπτουμε τα μη απτά στοιχεία στη λογιστική αξιολόγηση. Αυτά περιλαμβάνουν άυλα στοιχεία ενεργητικού που είναι δύσκολο να αξιολογηθούν, διότι είναι αλληλένδετα με τη δημιουργία και τη χρήση τους από την εταιρεία, όπως το ανθρώπινο κεφάλαιο, η αποκτώμενη εντός της επιχείρησης εμπειρογνωμοσύνη, ή η προσκόλληση των καταναλωτών στο σήμα της επιχείρησης.

Σε γενικές γραμμές, αυτό μας οδηγεί να σημειώσουμε ότι η αξία μιας επιχείρησης δεν πρέπει να υποβιβασθεί στη λογιστική εικόνα της. Πρέπει να σημειώσουμε τη διαφορά μεταξύ των «πραγματικών» λογιστικών στοιχείων και της αξίας των συναλλαγών που σχετίζονται με την επιχείρηση. Αυτό αποδεικνύει ότι η απλή ανάγνωση των λογαριασμών, με μεγάλη διαφορά, δεν θα μας δώσει τη σωστή εικόνα του αληθινού πλούτου μιας εταιρείας.

Ισχύουν τα ίδια, τηρουμένων των αναλογιών, για τους συνεταιρισμούς. Αυτός είναι ο λόγος που η διεθνής συνεταιριστική κίνηση ενδιαφέρεται να ασχολείται ενεργά με θέματα όπως η αναθεώρηση ή η προετοιμα-

¹¹ Για να φανεί αυτό, όταν η Ευρώπη επιδίωξε να τυποποιηθεί η διαδικασία εκκαθάρισης των ασφαλιστικών εταιρειών μέσω μιας οδηγίας, αναγνώρισε δύο διαφορετικές διαδικασίες: εκείνες της ηπειρωτικής Ευρώπης και εκείνες του Ηνωμένου Βασιλείου. Η πρώτη νομικά εγγυάται τα συμφέροντα των ασφαλισμένων καλύτερα από τη δεύτερη.

σία συμπληρωματικών εκθέσεων, εκτός από την απαραίτητη έκθεση λογιστικών στοιχείων, όπως για παράδειγμα, μια έκθεση για την κοινωνική και περιβαλλοντική ευθύνη.

2.2 ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ, ΕΝΑ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΔΙΑΓΕΝΕΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Το κεφάλαιο χρηματοδοτεί τη βιώσιμη απόκτηση αγαθών που απαιτούνται για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων, διασφαλίζοντας παράλληλα τη σταθερή αυτονομία σε σχέση με τρίτους, όπως προμηθευτές ή τραπεζίτες. Το κεφάλαιο έχει αξία για τους συνεταιρισμούς, διότι τους επιτρέπει να εκτελέσουν την αποστολή τους υπό τον έλεγχο των μελών του συνεταιρισμού.

“Το κεφάλαιο έχει αξία για τους συνεταιρισμούς, διότι τους επιτρέπει να εκτελέσουν την αποστολή τους υπό τον έλεγχο των μελών του συνεταιρισμού.”

Αυτός είναι ο λόγος που οι συγγραφείς και οι σχολιαστές των Συνεταιριστικών Αρχών της Συμμαχίας είναι πάντα προσεκτικοί όσον αφορά την στροφή προς εξωτερικές πηγές κεφαλαίων πέραν των συνεταιρισμένων μελών. Η χρησιμοποίηση εξωτερικών πηγών κεφαλαίων συνιστά παραβίαση της ισορροπίας της διπλής ιδιότητας των μελών του συνεταιρισμού. Αυτή η διπλή ιδιότητα ισχυροποιεί τον συνεταιρισμό μέσω της απαραίτητης σύγκλισης συμφερόντων, διότι είναι δύσκολο να φαντασθεί κανείς ότι τα συνεταιριζόμενα μέλη θα σκοπεύουν να εκμεταλλευτούν τον εαυτό τους. Ωστόσο, για πρακτικούς λόγους, οι συνεταιρισμοί ποτέ δεν απαγόρευαν τις εξωτερικές πηγές κεφαλαίου, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό το κεφάλαιο παραμένει υπό τον έλεγχο των μελών και δεν έρχεται σε αντίθεση με τα συμφέροντά τους.

Η εμπειρία διδάσκει ότι, δυστυχώς, σε πολλές περιπτώσεις, έχουμε αποδείξει ότι η υπερβολική χρήση εξωτερικών κεφαλαίων μπορεί να είναι ένα προοίμιο της αποαμοιβαιοποίησης. Σε τέτοιες περιπτώσεις, τα συμφέροντα των μελών του συνεταιρισμού θα υποστούν βλάβη. Αυτά τα καταστροφικά προηγούμενα πρέπει να διατηρούνται στη μνήμη μας και να χρησιμεύουν ως ένα προστατευτικό κιγκλίδωμα.

Οι συνεταιρισμοί έχουν σημαντική ικανότητα να χτίζουν σταδιακά κεφάλαιο, μέσω της συσσώρευσης των κερδών με τη μορφή αδιανέμητων αποθεματικών. Αυτό είναι το αποτέλεσμα της αποδοχής ανωτάτου ορίου σχετικά με την αμοιβή των μερίδων σε συνδυασμό με την άρνηση να επιτρέπεται η ατομική ιδιοποίηση των κερδών του κεφαλαίου. Το υπόλοιπο του ενεργητικού δεν διανέμεται στα μέλη με την επιστροφή των μερίδων στην περίπτωση εκκαθάρισης, και επίσης, συνήθως δεν διανέμεται στα τελευταία μέλη του συνεταιρισμού, αλλά μεταφέρονται σε άλλον συνεταιρισμό. Σε ορισμένες χώρες, η νομοθεσία επιπροσθέτως επιβάλλει ατομική ευθύνη των συνεταιρισμένων μελών και μέτρα που απαιτούν από αυτά να χρησιμοποιούν τον προσωπικό τους πλούτο για την κάλυψη ζημιών του συνεταιρισμού. Τα μέτρα αυτά απορρέουν από τις αρχές της αλληλεγγύης, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοοικονομικής αλληλεγγύης, που είναι σύμφυτη με τη συνεταιριστική προσέγγιση.

Όλα αυτά τα συνεταιριστικά μέτρα έχουν ένα προσόν: περιορίζουν το φαινόμενο των «ελεύθερων σκοπευτών»¹², το οποίο είναι ένα πολύ γνωστό θέμα της οικονομικής ανάλυσης. Από αυτή την άποψη, η συνεταιριστική προσέγγιση είναι πιο πλεονεκτική, όχι μόνο από ηθική άποψη αλλά επίσης για το ότι εγγυάται τη λειτουργία της αγοράς.

“Τα αδιανέμητα αποθεματικά είναι ένα θαυμάσιο εργαλείο για να μεταφέρεται συνεταιριστικό κεφάλαιο μεταξύ των γενεών, και αυτό, κατ’ αρχήν, βελτιώνει τη βιωσιμότητα της συνεταιριστικής μορφής επιχείρησης.”

Τέλος, και πάνω απ’ όλα, τα αδιανέμητα αποθεματικά είναι ένα θαυμάσιο εργαλείο για να μεταφέρεται συνεταιριστικό κεφάλαιο μεταξύ των γενεών, και αυτό, κατ’ αρχήν, βελτιώνει τη βιωσιμότητα της συνεταιριστικής μορφής επιχείρησης. Από αυτή την άποψη, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι είμαστε οι δικαιούχοι των αποθεματικών τα οποία δημιουργήθηκαν από προηγούμενες γενιές μελών συνεταιρισμών, και έχουμε ένα καθήκον να τα κάνουμε να καρποφορήσουν για τις μελλοντικές γενιές.

Άλλες προσεγγίσεις, που έχουν ήδη αναγνωριστεί σε ορισμένες χώρες, πρέπει να διερευνηθούν στο διεθνές επίπεδο:

1. Διασυνεταιριστική συνεργασία μεταξύ συνεταιρισμών, είτε με τη δημιουργία κοινών μέσων που συντελούν στην εξοικονόμηση κεφαλαίων (κοινή χρήση περιουσιακών στοιχείων), αμοιβαίες εισφορές χρηματοπιστωτικών μέσων, είτε με κοινά μέσα¹³ για την οικοδόμηση χρηματοδοτικής ικανότητας.

¹² Αυτό αναφέρεται σε ένα πρόσωπο ή φορέα που λαμβάνει και επωφελείται από ένα πλεονέκτημα εις βάρος των άλλων επιχειρηματικών εταίρων.

¹³ Σε αυτόν τον τομέα η ιταλική εμπειρία των κοινωτικών συνεταιριστικής ανάπτυξης, που χρηματοδοτείται από την συμβολή μέρους των ετήσιων πλεονασμάτων των συνεταιρισμών είναι πολύ ενθαρρυντική.

2. Η αύξηση του αριθμού των επενδυτών που διαθέτουν αναξιοποίητα κεφάλαια, ή κεφάλαιο με ένα κοινωνικό ή φιλανθρωπικό σκοπό. Αυτό θα μπορούσε να είναι ένας τρόπος για την ανανέωση των δεσμών μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων μερών μέσα στην ίδια εταιρεία.

Συμπέρασμα

Πέρα από τη δική της αυτο-εξέταση, η διεθνής συνεταιριστική κίνηση πρέπει - στον συνεχή της προβληματισμό για το μέλλον της ανθρωπότητας - να προσφέρει ένα όραμα για το μέλλον για τις επόμενες γενιές.

Κατά συνέπεια, εφόσον το όραμά μας καταστεί εφικτό με τη γονιμότητα και την καινοτομία του ανθρώπινου νου, πρέπει να διευκολύνουμε την πιο ανθρώπινη και πιο οικονομικά αποδοτική επιχειρηματική και οικονομική ανάπτυξη σε όλες τις μορφές της: χρησιμοποιώντας το χρηματοπιστωτικό κεφάλαιο, το ανθρώπινο κεφάλαιο, και το φυσικό κεφάλαιο. Από αυτή την άποψη, είναι σημαντικό να εξεταστεί πώς οι συνεταιρισμοί μπορούν να διαχειρισθούν καλύτερα τα κοινά αγαθά.

Έχοντας αρχίσει αυτή την εργασία με τον τίτλο ενός κομματιού από τον Rabelais,¹⁴ θα ήθελα να τελειώσω αναφέροντας μια έκφραση για τη συνεταιριστική κίνηση από έναν άλλο μεγάλο ανθρωπιστή της Αναγέννησης: Jean Bodin - η επιβεβαίωση ότι ο πλούτος των συνεταιρισμών βρίσκεται στους άνδρες και στις γυναίκες που εργάζονται για να τους φέρουν στη ζωή.¹⁵

“Ο πλούτος των συνεταιρισμών βρίσκεται στους άνδρες και στις γυναίκες που εργάζονται για να τους φέρουν στη ζωή.”

¹⁴ Έντονα επικριτικός της εκπαίδευσης της Σορβόνης της εποχής του, ο Rabelais αναφέρεται σε σχέση με την εκπαίδευση του Gargantua: “Επιστήμη χωρίς συνείδηση δεν είναι παρά η καταστροφή της ψυχής”.

¹⁵ Στο έργο του με τίτλο τα Έξι Βιβλία της Κοινοπολιτείας, ο Jean Bodin έγραψε: «Αλλά κανείς δεν πρέπει να ανησυχεί αν θα έχει πάρα πολλούς υπηκόους ή πάρα πολλούς πολίτες, διότι η δύναμη της κοινοπολιτείας συνίσταται στους ανθρώπους. Επιπλέον, όσο μεγαλύτερη είναι η ποικιλία στη σύνθεση των πολιτών, τόσο μεγαλύτερος έλεγχος υπάρχει στις ταραχοποιούς στάσεις. Διότι θα υπάρξουν πολλοί σε μια ενδιάμεση θέση μεταξύ των πλούσιων και των φτωχών, των καλών και των κακών, των σοφών και των ανόητων. Δεν υπάρχει τίποτα πιο επικίνδυνο για την κοινοπολιτεία από τη διαίρεση των υπηκόων της σε δύο παρατάξεις, με κανένα να μεσολαβεί μεταξύ τους. Αυτή είναι η φυσιολογική κατάσταση σε μια μικρή κοινοπολιτεία με λίγους πολίτες.

6

Νέα κεφαλαιακά μέσα
για χρηματοπιστωτικά
αλληλασφαλιστικά ταμεία:

Ιδέες για συνεταιρισμούς από την
εμπειρία του Ηνωμένου Βασιλείου

PETER HUNT

6. Νέα κεφαλαιακά μέσα για χρηματοπιστωτικά αλληλασφαλιστικά ταμεία: Ιδέες για συνεταιρισμούς από την εμπειρία του Ηνωμένου Βασιλείου

PETER HUNT

Εισαγωγή

Τον Μάρτιο του 2015, το Κοινοβούλιο του Ηνωμένου Βασιλείου ενέκρινε μια νομοθεσία ορόσημο για τα ταμεία αλληλοβοήθειας και τα αλληλασφαλιστικά ταμεία, που τους επιτρέπει να εκδίδουν «Αμοιβαίες Προνομιούχες Μερίδες με Απόδοση υπό Αίρεση» (Mutual Deferred Shares) για πρώτη φορά.

Αυτοί οι αλληλασφαλιστικοί φορείς χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών διαχειρίζονται ασφαλιστικές και αποταμιευτικές επιχειρήσεις προς το συμφέρον των μελών τους, αλλά σήμερα δεν έχουν καθόλου κεφάλαιο μερίδων.

Η Νομική Πράξη του 2015 για τις Αμοιβαίες Προνομιούχες Μερίδες ανταποκρίνεται στην πρόκληση του τρόπου άντλησης πρόσθετου εξωτερικού κεφαλαίου από μια συνεταιριστικής ιδιοκτησίας επιχείρηση, ενώ θα διατηρεί τον κύριο αμοιβαίο σκοπό της τής παροχής της καλύτερης υπηρεσίας και ποιότητας στα μέλη ιδιοκτήτες.

Η οργάνωση Mutuo¹ συνεργάζεται σήμερα με το Υπουργείο Οικονομικών της Αυτής Μεγαλειότητας (HM Treasury) και με τις ρυθμιστικές αρχές βοηθώντας στην σύνταξη των κανονισμών που θα διέπουν την πρώτη έκδοση μερίδων (αναμένονται το 2016).

Το κεφάλαιο αυτό εξηγεί το σκεπτικό πίσω από τη δημιουργία αυτών των νέων μερίδων και πώς έχουν σχεδιαστεί για να προσαρμοσθούν άνετα σε μια συνεταιριστική δομή ιδιοκτησίας.

Η ανάγκη για νέα κεφαλαιακά μέσα

Τα Βρετανικά ταμεία αλληλοβοήθειας (friendly societies) και τα αλληλασφαλιστικά ταμεία έχουν τις ρίζες τους πίσω στα 1700. Μέσω αποταμιεύσεων και ασφαλιστικών προϊόντων, έχουν παράσχει συλλογική ασφάλεια για μεγάλους αριθμούς εργαζομένων για προστασία από δυσμενή γεγονότα της ζωής, όπως είναι η ασθένεια, η ανεργία, και ο θάνατος.

Οι επιχειρήσεις αυτές ιδρύθηκαν σε βάση καθαρά συνεταιριστική καθώς επικεντρώνονται εξ ολοκλήρου στην παροχή των καλύτερων υπηρεσιών για την επιβάρυνση που καταβάλλουν τα μέλη και οι πελάτες τους. Η νομοθεσία² θεσπίστηκε αρχικά για την εγγραφή τους ως «ταμείων αλληλοβοήθειας». Στα νεότερα χρόνια, κάποιες καταχωρήθηκαν ως «εταιρείες με εγγυητικές εισφορές», δηλαδή, χωρίς κεφάλαιο από μερίδες.

Με την εισαγωγή των κυβερνητικών προγραμμάτων κοινωνικής πρόνοιας, οι επιχειρήσεις αυτές προσαρμόστηκαν να παρέχουν ασφάλιση και αποταμιεύσεις σε μαζικούς χώρους. Σήμερα, τα προϊόντα τους είναι συχνά φθηνότερα, προσφέρουν με συνέπεια ευρύτερα οφέλη και καλύτερη εξυπηρέτηση, και καταβάλλουν υψηλότερες αποδόσεις από ό,τι οι ανταγωνιστές τους από τη χρηματιστηριακή αγορά.³

Ανάμεσά τους, αυτοί οι τύποι των αμοιβαίων ασφαλιστών⁴ σήμερα διαχειρίζονται τις αποταμιεύσεις, τις συντάξεις, την προστασία, και τις ανάγκες υγειονομικής περίθαλψης πάνω από 30 εκατομμυρίων ανθρώπων

¹ Η Mutuo εργάζεται για να αναπτυχθεί και να ενισχυθεί ο τομέας των συνεταιριστικών και αλληλασφαλιστικών φορέων του Ηνωμένου Βασιλείου με πολλούς τρόπους, όπως: διάδοση των προτεραιοτήτων τους στους υπεύθυνους φορείς λήψης αποφάσεων, ενέργειες συνηγόρου προς τους πολιτικούς και τις ρυθμιστικές αρχές, δημιουργία δεσμών μεταξύ ηγετών αλληλασφαλιστικών επιχειρήσεων, και ανάπτυξη νέων αλληλασφαλιστικών επιχειρήσεων

² Πράξη Ταμείων Αλληλοβοήθειας (Friendly Societies Act) 1875

³ Ένωση των Χρηματοπιστωτικών Αλληλασφαλιστικών Ταμείων <http://www.financialmutuals.org/files/files/key%20facts%20040615.pdf>

⁴ Προς τον αναγνώστη: Ο όρος αμοιβαίος ασφαλιστής χρησιμοποιείται για να υποδηλώσει ταμεία αλληλοβοήθειας αλληλασφαλιστικά ταμεία

στο Ηνωμένο Βασίλειο, αποκομίζοντας ετήσια ασφαλιστικά εισοδήματα 15,9 δισεκ. £ και απασχολώντας περίπου 38.000 εργαζόμενους.

Τα ταμεία αλληλοβοήθειας και τα αλληλασφαλιστικά ταμεία δεν έχουν μετοχικό κεφάλαιο με τον τρόπο που έχουν οι εισηγμένες επιχειρήσεις και πολλοί συνεταιρισμοί. Αντ' αυτού, το κεφάλαιο που έχει συσσωρευτεί σε αυτές τις επιχειρήσεις κατά τη διάρκεια πολλών ετών, προήλθε από τα αδιανέμητα πλεονάσματα και κέρδη και αποτελεί συλλογική ιδιοκτησία των πελατών μελών τους.

Ανάμεσα στα τέλη της δεκαετίας του 1980 και του 2000, ο τομέας αυτός επηρεάστηκε ιδιαίτερα από την αποαμοιβαιοποίηση και την ενοποίηση με πολλές συγχωνευόμενες ασφαλιστικές επιχειρήσεις ζωής, και από άλλες που αναζητούσαν ένταξη στη χρηματιστηριακή αγορά. Σε πολλές περιπτώσεις, η αδυναμία πρόσβασης σε πρόσθετα κεφάλαια χρησιμοποιήθηκε ως κύριος λόγος για έναν αμοιβαίο ασφαλιστή να προχωρήσει σε αποαμοιβαιοποίηση.

Η ανάγκη για αμοιβαίους ασφαλιστές να αντλήσουν περισσότερα κεφάλαια είναι πιθανόν να αυξηθεί στο μέλλον, καθώς η Φερεγγυότητα II ⁵ θέτει πρόσθετες απαιτήσεις για τα ταμεία αλληλοβοήθειας και τους αλληλασφαλιστικούς φορείς.

Αυτοί οι παράγοντες ασκούν ισχυρές αρνητικές πιέσεις σε αυτές τις επιχειρήσεις αμοιβαίας ιδιοκτησίας. Η βραδεία αύξηση του κεφαλαίου μέσω των παρακρατούμενων κερδών είναι ένα μειονέκτημα σε αυτό το περιβάλλον διαπάλης με εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρείες, οι οποίες έχουν ξεχωριστό κεφάλαιο των μετόχων και, επομένως, περισσότερες επιλογές για να αντλήσουν νέα κεφάλαια.

Αυτό που ισχυρίζομαι στο παρόν κεφάλαιο είναι ότι είναι ζωτικής σημασίας να δώσουμε τη δυνατότητα στα ταμεία αλληλοβοήθειας και στα αλληλασφαλιστικά ταμεία να έχουν πρόσβαση σε νέες μορφές κεφαλαίου, που υποστηρίζουν τον μακροχρόνιο επιχειρηματικό σκοπό τους.

Αυτή η μορφή καινοτομίας περιλαμβάνει μια σειρά από σημαντικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν αυτές οι επιχειρήσεις:

1. ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ ΔΙΑΔΡΑΜΑΤΙΣΟΥΝ ΕΝΑΝ ΠΛΗΡΗ ΡΟΛΟ ΣΕ ΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΜΕ ΠΟΙΚΙΛΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

Τα ταμεία αλληλοβοήθειας και τα αλληλασφαλιστικά ταμεία δεν έχουν τη δυνατότητα άντλησης κεφαλαίων, που έχουν οι εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρείες και ορισμένοι συνεταιρισμοί και στεγαστικοί συνεταιρισμοί, οπότε βρίσκονται σε μειονεκτική θέση.

Αυτό αφενός μειώνει την ανταγωνιστική πίεση από τη λειτουργία των διαφόρων επιχειρηματικών μοντέλων στην ίδια αγορά και αφετέρου προσθέτει μεγαλύτερο συστημικό κίνδυνο στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών της οικονομίας.

2. ΧΩΡΙΣ ΝΕΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΠΟΛΛΑ ΑΛΛΗΛΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΑΝ ΝΑ ΟΔΗΓΗΘΟΥΝ ΣΕ ΑΚΑΤΑΛΛΗΛΕΣ ΕΤΑΙΡΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΜΕΣΩ ΑΠΟΑΜΟΙΒΑΙΟΠΟΙΗΣΗΣ

Το 1994, τα αλληλασφαλιστικά ταμεία αντιπροσώπευαν το 50% της ασφαλιστικής αγοράς του Ηνωμένου Βασιλείου. Σήμερα είναι πιο κοντά στο 7%. Ο βασικός παράγοντας σε αυτή την αλλαγή ήταν η αποαμοιβαιοποίηση, με βασική δικαιολογία για αυτή την εταιρική μεταβολή την έλλειψη πρόσβασης σε κεφάλαια. Η διαδικασία της αποαμοιβαιοποίησης έχει καταστρέψει τον ανταγωνισμό και την αξία του μέλους σε αυτές τις επιχειρήσεις. ⁶

Αποαμοιβαιοποίηση σημαίνει ότι οι καταναλωτές δεν θα έχουν πλέον στην αγορά χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών την επιλογή μη εισηγμένων στο χρηματιστήριο φορέων, που να ανήκουν στα μέλη.

⁵ Φερεγγυότητα II (Solvency II) είναι ένα νομοθετικό πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) που θα εφαρμοστεί σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ. Εισάγει ένα νέο, εναρμονισμένο σε επίπεδο ΕΕ ασφαλιστικό κανονιστικό καθεστώς, που ορίζει τις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις για τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις.

⁶ Δείτε Διακομματική Κοινοβουλευτική Ομάδα για τα Ταμεία Αλληλασφάλισης <http://www.mutuo.co.uk/wp-content/uploads/2013/03/windfallsorshortfalls.pdf>

3. Η ΕΛΛΕΙΨΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΠΕΡΙΟΡΙΖΕΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΝΑ ΑΝΑΠΤΥΧΘΟΥΝ ΝΕΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Η πρόσβαση σε κεφάλαια επιτρέπει στις επιχειρήσεις να εξετάζουν καινοτομίες σε νέους επιχειρηματικούς τομείς. Η περιορισμένη φύση της αμοιβαίας ιδιοκτησίας, σημαίνει ότι συχνά οι πόροι δεν είναι διαθέσιμοι για αυτό το είδος ανάπτυξης, οπότε νέα προϊόντα και υπηρεσίες αναπτύσσονται πιο αργά σε αλληλασφαλιστικούς φορείς σε σχέση με τους ανταγωνιστές τους, που αντλούν κεφάλαια από το χρηματιστήριο.

Ως αποτέλεσμα, νέα προϊόντα που απαιτούν επενδύσεις σε κεφάλαιο κίνησης, προκειμένου να αναπτυχθούν, είναι πιο δύσκολο να χρηματοδοτηθούν σε έναν αλληλασφαλιστικό φορέα, οπότε περιορίζεται περαιτέρω η ικανότητά του να προσφέρει επιλογές στους καταναλωτές και ανταγωνιστικότητα στην αγορά.

4. Η ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΜΙΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΛΥΣΗ ΑΝΤΙ ΤΗΣ ΣΥΝΑΨΗΣ ΔΑΝΕΙΟΥ

Μεγάλοι αμοιβαίοι ασφαλιστικοί φορείς έχουν αντλήσει επιτυχώς κεφάλαια μέσω εκδόσεως ομολόγων το 2013 και το 2014. Αυτά υπερκαλύφθηκαν σημαντικά, γεγονός που δείχνει ότι υπάρχει ουσιαστικό θεσμικό ενδιαφέρον για επενδύσεις στον τομέα.

Ωστόσο, το δανειακό κεφάλαιο είναι χαμηλότερης ποιότητας από τα κεφάλαια του μέλους, για τις επιχειρήσεις που επιθυμούν να χτίσουν την κεφαλαιακή τους βάση. Υπάρχει αναπόφευκτα ένα όριο για το ποσό του δανειακού κεφαλαίου που μπορεί, ή θα έπρεπε, να αντληθεί.

5. ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ ΕΞΕΤΑΖΟΥΝ ΠΙΟ ΕΥΚΟΛΑ ΕΞΑΓΟΡΕΣ ΤΑΚΤΙΚΗΣ

Τα αλληλασφαλιστικά ταμεία συχνά δεν διαθέτουν τα κεφάλαια για να επωφεληθούν από άμεσες εξαγορές τακτικής. Το νέο κεφάλαιο μπορεί να βοηθήσει τα ταμεία αλληλασφάλισης να ανταγωνιστούν με τις αντίστοιχες ιδιόκτητες επιχειρήσεις, διευκολύνοντας την ανάπτυξη της επιχείρησης και την ενσωμάτωση αλυσίδων εφοδιασμού μέσω εξαγοράς.

6. ΟΙ ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΜΕΛΩΝ ΣΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΧΤΙΣΟΥΝ ΣΤΑΘΕΡΟΥΣ ΑΛΛΗΛΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ

Υπάρχουν μια σειρά από παραδείγματα παγκοσμίως, όπου τα μέλη συμβάλλουν στην κεφαλαιακή βάση των συνεταιρισμών στον τομέα των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Παραδείγματα από τον Καναδά και την Ολλανδία αλλά και από όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση δείχνουν πώς οι φορείς αλληλασφάλισης μπορούν να επιστρατεύσουν τα μέλη τους για άντληση κεφαλαίων μέσω της έκδοσης συνεταιριστικών μερίδων.

Αυτή η επενδυτική σχέση με τα μέλη χτίζει ισχυρότερους αμοιβαίους δεσμούς μεταξύ μελών και θεσμικών οργάνων.

Προνομιούχες Αλληλασφαλιστικές Μερίδες με απόδοση υπό αίρεση: ένα νέο μέσο κεφαλαίου στο Ηνωμένο Βασίλειο

Για τα ταμεία αλληλοβοήθειας και τα αλληλασφαλιστικά ταμεία, η έννοια της εισαγωγής κεφαλαίου μερίδων είναι μια ριζική και δυνητικά αμφιλεγόμενη αλλαγή. Λειτουργώντας επί αιώνες, σε πολλές περιπτώσεις, βάσει των συλλογικών πόρων, η κανονιστική έμφαση στην ποιότητα του κεφαλαίου (ρευστότητα και κάλυψη ζημιών), έχει δημιουργήσει νέες προκλήσεις για τις επιχειρήσεις αυτές.

Θα πρέπει να διακρίνουμε από την αρχή μεταξύ της ανάγκης για μια ισχυρή κεφαλαιακή βάση για τη στήριξη της διαχείρισης των ασφαλίσεων και των αποταμιεύσεων, αφενός, και της πρόσβασης σε κεφάλαιο κίνησης για την ανάπτυξη της επιχείρησης αφετέρου. Επίκεντρο του ενδιαφέροντός μας υπήρξε το τελευταίο, όπου οι αλληλασφαλιστικοί φορείς μειονεκτούν περισσότερο σε σχέση με τους ανταγωνιστές τους. Η κύρια κεφα-

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΠΡΟΝΟΜΙΟΥΧΕΣ ΑΛΛΗΛΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΜΕΡΙΔΕΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΥΠΟ ΑΙΡΕΣΗ. ΔΙΑΤΑΓΜΑ (ΑΚΤ) 2015

Η νομοθεσία (Πράξη) για τις Προνομιούχες Αλληλασφαλιστικές Μεριδες με Απόδοση υπό Αίρεση, έλαβε τη Βασιλική έγκριση τον Μάρτιο 2015. Πρόκειται για συνοπτική νομοθετική πράξη, η οποία εισήγαγε το νομικό πλαίσιο, ώστε τα ταμεία αλληλοβοήθειας και τα αλληλασφαλιστικά ταμεία, να μπορούν να εκδίδουν προνομιούχες μερίδες απόδοσης υπό αίρεση και έδωσε τη δυνατότητα στο Υπουργείο Οικονομικών να εκδίδει κανονισμούς που διέπουν το καθεστώς αυτών των μερίδων.

Η ΠΡΑΞΗ ΕΧΕΙ ΜΟΛΙΣ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥΣ:

Το **Άρθρο 1**, παρέχει τη δυνατότητα στον Υπουργό να επιτρέπει τη χρήση των προνομιούχων μερίδων απόδοσης υπό αίρεση από ταμεία αλληλοβοήθειας και από αλληλασφαλιστικά ταμεία.

Τέτοιες μερίδες μπορούν να μεταβιβασθούν, αλλά όχι να αποσυρθούν, αλλά το Διάταγμα απαγορεύει την εξόφληση εκτός από την περίπτωση διάλυσης ή εκκαθάρισης του εκδότη ή όταν η κατάλληλη ρυθμιστική αρχή έχει δώσει τη συγκατάθεσή της για την εξόφληση.

Αυτό αφαιρεί κάθε κίνδυνο καιροσκοπίας από όσους ενδιαφέρονται αποκλειστικά για αποαμοιβαιοποίηση. Επιπλέον, δεν θα εκδίδονται μερίδες πριν δοθεί η έγκριση από τα μέλη.

Το **Άρθρο 2**, περιορίζει τα δικαιώματα ψήφου των κατόχων προνομιούχων μερίδων απόδοσης υπό αίρεση, ως πρόσθετη διασφάλιση έναντι κινήτρων αποαμοιβαιοποίησης.

Το **Άρθρο 3** καθορίζει τους κατάλληλους νομικούς ορισμούς για τα διάφορα είδη αμοιβαίων ταμείων, που επηρεάζονται από αυτή τη νομοθεσία.

Το **Άρθρο 4** είναι η συνήθης συντομογραφία του τίτλου, η έναρξη και η έκταση κάλυψης.

ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ

Η ιδέα της πολιτικής για το Διάταγμα ήρθε από τη Mutuo, η οποία εξέτασε τον τρόπο με τον οποίο ορισμένοι συνεταιρισμοί άντλησαν κεφάλαια από τα μέλη τους και προβληματίστηκε πώς αυτό θα μπορούσε να προσαρμοστεί σε αμοιβαίους ασφαλιστές, που δεν είχαν κεφάλαιο μερίδων στο παρελθόν.

Η διαδικασία με την οποία το νομοσχέδιο έγινε νόμος χρειάστηκε άνω των δύο ετών υπομονητικής εργασίας. Τα εμπόδια που υπήρξαν στην πορεία δεν οφείλονταν σε εχθρότητα προς τη μεταρρύθμιση, αλλά μάλλον προέκυψαν από παρανοήσεις σχετικά με τη φύση, το σκοπό και το πεδίο εφαρμογής του αμοιβαίου και του συνεταιριστικού κεφαλαίου.

Ένα κρίσιμο στοιχείο για την επιτυχία του νομοσχεδίου ήταν η στάση των αρχών. Ήταν απαραίτητο να ευθυγραμμιστούν οι φορείς χάραξης πολιτικής με τις ρυθμιστικές αρχές, για να κατανοήσουν τους διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους οι συνεταιρισμοί χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών μπορούν να αντλούν κεφάλαια σε διάφορες χώρες, καθώς και να τεθούν νέα ερωτήματα στο πλαίσιο του Ηνωμένου Βασιλείου, για το πώς να αυξηθεί το κεφάλαιο ενώ θα εξακολουθούν να προστατεύονται οι Συνεταιριστικές Αρχές

Η έγκριση από τις ρυθμιστικές αρχές ήταν κρίσιμη. Μεριδες εκδιδόμενες στο πλαίσιο του νομοσχεδίου ήταν αναγκαίο, επίσης, να πληρούν τις προϋποθέσεις για σκοπούς φερεγγυότητας. Δεδομένου ότι ο επιδιωκόμενος σκοπός ήταν να θεσπιστούν μόνιμης διάρκειας μερίδες στους αμοιβαίους ασφαλιστές, η λογική που ακολουθήθηκε ήταν ότι θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο, όπως οι κοινές μετοχές σε μια εταιρεία - για λογιστικούς σκοπούς. Για το μέλλον, αυτό το νέο κεφάλαιο θα ήταν μέρος των υψηλότερης ποιότητας περιουσιακών στοιχείων των επιχειρήσεων και να συνέβαλλε στη δημιουργία ισότιμων όρων ανταγωνισμού με τους ανταγωνιστές, τους εισηγμένους στο χρηματιστήριο.

Η Προνοιακή Ρυθμιστική Αρχή (PRA) έθεσε το θέμα αρχικά, καθώς ήταν ο φορέας ο υπεύθυνος για να λάβει την κρίσιμη απόφαση για τα χαρακτηριστικά των μερίδων που απαιτούνται για σκοπούς φερεγγυότητας και για την εποπτεία των επιχειρήσεων που σκοπεύουν να τις εκδίδουν. Μόνο όταν η PRA θα είχε πειστεί ότι οι μερίδες θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως περιορισμένης πρώτης κατηγορίας κεφάλαιο, θα μπορούσε το Υπουργείο Οικονομικών να υποστηρίξει το νομοσχέδιο.

λαιακή τους βάση είναι γενικά ισχυρή⁷ και περισσότερο από επαρκής για την καθημερινή λειτουργία τους, αντανakλώντας τη συνετή τους στάση για τον επιχειρηματικό σχεδιασμό.

Ωστόσο, ο τρόπος που τα κεφάλαιά τους είναι οργανωμένα (συχνά σε χωριστά ταμεία) και ο τρόπος με τον οποίο αυξάνονται (μέσω αδιανέμητων πλεονασμάτων και κερδών), παρουσιάζουν ειδικές προκλήσεις ως προς την ικανότητά τους να λειτουργούν τόσο ευέλικτα όσο οι εισηγμένοι στο χρηματιστήριο ανταγωνιστές τους.

Η συμβατότητα των κεφαλαίων των επενδυτών με τις Συνεταιριστικές Αρχές

Οι επενδύσεις από συναλλασσόμενα μέλη είναι κοινός τόπος σε πολλούς συνεταιρισμούς. Είναι λιγότερο συνηθισμένο να υπάρχουν εξωτερικοί επενδυτές, των οποίων το κύριο ενδιαφέρον είναι η οικονομική απόδοση των κεφαλαίων τους. Για τους ορθόδοξους συνεταιριστές, οποιαδήποτε εισαγωγή εξωτερικών κεφαλαίων είναι δυνητικά προβληματική καθώς εισάγει νέα ενδιαφερόμενα μέρη με διαφορετικά κίνητρα στα υφιστάμενα μέλη της επιχείρησης.

Είναι εύκολο να δούμε πώς τα συμφέροντα των επενδυτών - οι οποίοι μπορούμε να περιμένουμε να θέλουν να μεγιστοποιήσουν την απόδοση των επενδύσεων τους - μπορεί ενδεχομένως να παραποιήσουν τον μακροπρόθεσμο σκοπό μιας συνεταιριστικής οργάνωσης που υπηρετεί τα μέλη της. Αυτό μπορεί να συμβεί αν οι επενδυτές λαμβάνουν ένα μεγαλύτερο βάρος γνώμης από τα μεμονωμένα μέλη ή ένα μεγαλύτερο μερίδιο από τα κέρδη λειτουργίας. Μερικές φορές υποστηρίζεται ότι ο κίνδυνος αυτός καθιστά το κεφάλαιο των επενδυτών θεμελιωδώς ασύμβατο με τη συνεταιριστική φιλοσοφία και το συνεταιριστικό επιχειρηματικό μοντέλο. Αλλά αυτό δεν χρειάζεται να είναι έτσι.

“Πρέπει να διασφαλιστεί ότι ο βασικός σκοπός του συνεταιρισμού δεν θα «κυριαρχείται» από την ανάγκη να καταβάλλει μερίσματα σε μετόχους, ή, ακόμη χειρότερα, να ανοίγει μια κερκόπορτα στην αποαμοιβαιοποίηση.”

Η δεύτερη και η τρίτη Συνεταιριστικές Αρχές: «Δημοκρατικός Έλεγχος από τα Μέλη» και «Οικονομική Συμμετοχή των Μελών» αποτελούν οδηγούς στην προκειμένη περίπτωση.⁸ Πρέπει να διασφαλιστεί ότι ο βασικός σκοπός του συνεταιρισμού δεν θα «κυριαρχείται» από την ανάγκη να καταβάλλει μερίσματα σε μετόχους, ή, ακόμη χειρότερα, να ανοίγει μια κερκόπορτα στην αποαμοιβαιοποίηση.

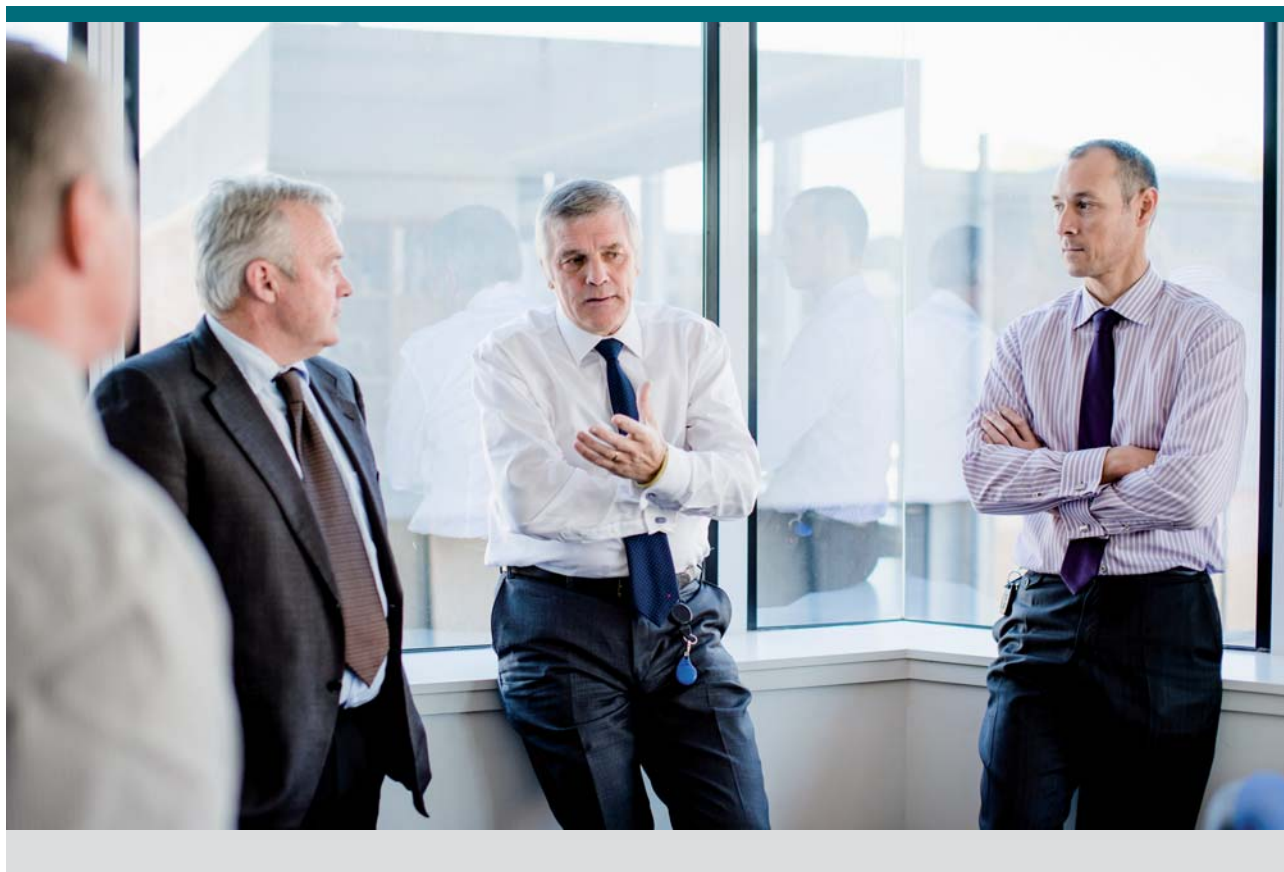
Κατά την παραγωγή αυτής της νέας μερίδας, έχουμε εξασφαλίσει ότι οι Αρχές αυτές τηρούνται. Τα χαρακτηριστικά των προνομιούχων μερίδων απόδοσης υπό αίρεση των αμοιβαίων ασφαλιστών, διέπουν τη σχέση μεταξύ των επενδυτών και του συνεταιρισμού, και πιστεύουμε ότι τα κεφάλαια των επενδυτών μπορεί να είναι ευπρόσδεκτα, εφόσον αυτές οι Αρχές τηρούνται σε κάθε μέτρο που θεσπίζεται

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΠΡΟΝΟΜΙΟΥΧΟΥ ΜΕΡΙΔΑΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΥΠΟ ΑΙΡΕΣΗ ΤΩΝ ΑΛΛΗΛΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ

- Οι νέες προνομιούχες μερίδες απόδοσης υπό αίρεση είναι μόνιμες
- Παρέχουν την ιδιότητα μέλους στους κατόχους
- Θα μπορούσαν να ανήκουν σε ιδιώτες ή οργανισμούς
- Ωστόσο, κανένα μέλος δεν θα έχει περισσότερες από μία ψήφο, ως αποτέλεσμα κατοχής μερίδων
- Μέλη επενδυτές που δεν συναλλάσσονται με την επιχείρηση θα πρέπει να μην κατέχουν ψήφους μελών σε θέματα που σχετίζονται με συγχώνευση ή διάλυση
- Τα μέλη θα ψηφίζουν για το επίπεδο αποζημίωσης που καταβάλλεται στους επενδυτές

Μήπως αυτό αμφισβητεί τις υφιστάμενες Συνεταιριστικές Αρχές; Το γεγονός ότι οι επενδύσεις από μέλη είναι κοινές σε πολλούς συνεταιρισμούς, σημαίνει ότι θα πρέπει να υπάρχει χώρος για καινοτομία σε αυτό το θέμα.

⁷ Δείτε www.financialmutuals.org
⁸ www.ica.coop

Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου των Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων της Νέας Ζηλανδίας κατά τη διάρκεια συζήτησης.
Φωτογραφία: CBNZ

Για παράδειγμα, οι συνεταιριστικές τράπεζες στη Γερμανία (Volksbanken) αντλούν κεφάλαια από επενδύσεις των μελών. Ο Όμιλος Desjardins στον Καναδά, ένας από τους πιο επιτυχημένους ομίλους πιστωτικών ενώσεων, σε παγκόσμιο επίπεδο, προσφέρει κατά κανόνα συνεταιριστικές μερίδες στα μέλη του.

Θα έλεγα ότι το σημείο κλειδί είναι ότι πρέπει να εφαρμόζουμε τις Αρχές κατά τρόπο που να διασφαλίζεται ότι δεν περιορίζουμε αδικαιολόγητα μια σύγχρονη αμοιβαία επιχείρηση. Μπορούμε να τηρούμε τις αρχές ενώ παράλληλα θα διασφαλίσουμε ότι οι επιχειρήσεις μας έχουν την ευελιξία να ανταγωνιστούν σε ένα ταχέως μεταβαλλόμενο περιβάλλον.

Στο Ηνωμένο Βασίλειο, και ασφαλώς και αλλού, υπάρχει μεγάλη ευκαιρία να αυξηθεί ο συνεταιριστικός και ο αμοιβαίος τομέας. Ωστόσο, αυτό μπορεί να γίνει στη βάση νέων μοντέλων συνεργασίας με υβριδικές δομές κεφαλαίου και όχι με «αμιγείς» συνεταιριστικές δομές με κεφάλαιο μόνο των συναλλασσόμενων μελών.

Ένα πιο ακανθώδες ζήτημα είναι το κύρος της ιδιότητας του μέλους που προσφέρεται, όταν η μόνη εμπλοκή με τον συνεταιρισμό είναι ως επενδυτής, και μάλιστα, όταν ο επενδυτής είναι ένας φορέας, και, ως εκ τούτου, είναι απίθανο να συμμετέχει ως μέλος καταναλωτής.

Ο βασικός ορισμός του συνεταιρισμού, ή οποιασδήποτε επιχείρησης εν προκειμένω, σχετίζεται με τον σκοπό της οργάνωσης. Για ποιους υπάρχει και ποιους υπηρετεί; Σαφώς, κάθε συνεταιριστική επιχείρηση που υπάρχει για να υπηρετεί επενδυτές κεφαλαίων, δεν είναι καθόλου συνεταιριστική. Μια ορθόδοξη άποψη θα απέκλειε τις νέες διαρθρωτικές καινοτομίες και θα ανέστελλε τη δυνατότητα του συνεταιρισμού να αναπτυχθεί και να ανταγωνιστεί. Ωστόσο, υπάρχει ένας τρόπος για εξωτερικό κεφάλαιο να συνυπάρξει με τα υπάρχοντα συνεταιριστικά ενδιαφερόμενα μέρη.

“ Σαφώς, κάθε συνεταιριστική επιχείρηση που υπάρχει για να υπηρετεί επενδυτές κεφαλαίων, δεν είναι καθόλου συνεταιριστική. Μια ορθόδοξη άποψη θα απέκλειε τις νέες διαρθρωτικές καινοτομίες και θα ανέστελλε τη δυνατότητα του συνεταιρισμού να αναπτυχθεί και να ανταγωνιστεί. Ωστόσο, υπάρχει ένας τρόπος για εξωτερικό κεφάλαιο να συνυπάρξει με τα υπάρχοντα συνεταιριστικά ενδιαφερόμενα μέρη. ”

Μπορούμε να δούμε μια σειρά από παραδείγματα συνεταιρισμών που μοιράζονται την ιδιοκτησία μέρους της επιχείρησης με επενδυτές, όπως η Credit Agricole,⁹ όπου μέρος της επιχείρησης είναι εισηγμένο στο χρηματιστήριο. Σαφώς, η εισαγωγή των προνομιούχων μερίδων απόδοσης υπό αίρεση για αμοιβαίους ασφαλιστές είναι λιγότερο ριζοσπαστική εναλλακτική λύση από εκείνη.

“Δεύτερη Αρχή του Δημοκρατικού Ελέγχου από τα μέλη. Σε αυτό το πλαίσιο, ο έλεγχος, κατά τη γνώμη μου, αποτελεί την σημαντικότερη λέξη. Αναφέρεται στη δημιουργία μιας δομής, που διατηρεί κατάλληλο έλεγχο από τα μέλη και διατηρεί τον συνεταιριστικό σκοπό της επιχείρησης. Προτείνει ένα «κλείδωμα» της ιδιοκτησίας από τα μέλη, και όχι κάποιο είδος καθαρότητας, όπου μπορεί να υπάρχει μόνο ένας τύπος των ενδιαφερομένων μερών.” //

Ένας συνεταιρισμός πρέπει επίσης να συμμορφώνεται με τη δεύτερη Αρχή του Δημοκρατικού Ελέγχου από τα μέλη. Σε αυτό το πλαίσιο, ο έλεγχος, κατά τη γνώμη μου, αποτελεί την σημαντικότερη λέξη. Αναφέρεται στη δημιουργία μιας δομής, που διατηρεί κατάλληλο έλεγχο από τα μέλη και διατηρεί τον συνεταιριστικό σκοπό της επιχείρησης. Προτείνει ένα «κλείδωμα» της ιδιοκτησίας από τα μέλη, και όχι κάποιο είδος καθαρότητας, όπου μπορεί να υπάρχει μόνο ένας τύπος των ενδιαφερομένων μερών. Αυτό είναι που έχουμε προσπαθήσει να επιτύχουμε με αυτή τη νομοθεσία και με τα δικαιώματα που συνδέονται με τις προνομιούχες μερίδες απόδοσης υπό αίρεση των αμοιβαίων ασφαλιστών.

Έτσι διαφορετικοί τύποι ενδιαφερομένων μερών μπορούν να συνυπάρχουν σε έναν συνεταιρισμό, εφ' όσον τα βασικά μέλη - για τα οποία είχε σχεδιαστεί ο αρχικός επιχειρηματικός σκοπός - διατηρούν τον απόλυτο έλεγχο.

Στην πράξη, αυτή είναι η καθημερινή πραγματικότητα στις περισσότερες συνεταιριστικές επιχειρήσεις, όπου εταιρική χρηματοδότηση του χρέους σημαίνει ότι οι τράπεζες και οι κάτοχοι ομολόγων θα είναι σημαντικά ενδιαφερόμενα μέρη, το καθένα των οποίων είναι ικανό να επηρεάσει την επιχείρηση, με σκοπό την προστασία των συμφερόντων τους.¹⁰ Σε τέτοιες περιπτώσεις, αναπτύσσονται νέα επίπεδα πολυπλοκότητας στις συνεταιριστικές επιχειρήσεις, προκειμένου να διαχειριστούν οποιεσδήποτε πιθανές συγκρούσεις, ενώ παραμένουν πιστές στον σκοπό της επιχείρησης.

Στο Ηνωμένο Βασίλειο, η Mutuo πιστεύει ότι ένας μόνιμος έλεγχος της πλειοψηφίας του 50,1% + είναι απαραίτητος για να εξασφαλίζεται ότι η δεύτερη αρχή ικανοποιείται. Η μονιμότητα είναι ένα βασικό στοιχείο γι' αυτό, με μέτρα που απαιτούνται για να εξασφαλιστεί ότι το ελάχιστο όριο του ελέγχου υπάρχει πάντοτε.

Οι συνεταιρισμοί μπορούν να αναπτύξουν κανόνες για να διασφαλιστεί ότι αυτό θα συμβαίνει στο διηνεκές, για παράδειγμα, απαιτώντας από τα νέα μέλη να υπογράψουν εκχώρηση σε φιλανθρωπικές οργανώσεις στην περίπτωση αποαμοιβαιοποίησης (αφαιρώντας έτσι το κίνητρο να συμμετάσχουν προκειμένου να εισπράξουν), αλλά δεν υπάρχει υποκατάστατο στη νομοθεσία που να κλειδώνει την ιδιοκτησία στα μέλη.

Μέχρι στιγμής, τέτοια νομοθεσία δεν υπάρχει στο Ηνωμένο Βασίλειο, και η Mutuo στρέφεται προς την προσαρμογή της έννοιας της «αφιλοκερδούς διανομής»,¹¹ που είναι κοινή στα κράτη μέλη της ΕΕ..

Η αντιμετώπιση της πρόκλησης άντλησης κεφαλαίων στους συνεταιρισμούς χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών

Η αιτιολόγηση για να γίνουν βήματα που να επιτρέπουν την εγγραφή επενδυτών ως μελών, απαιτεί, συνεπώς, να εξεταστεί μια ρεαλιστική άποψη της συνεταιριστικής ιδιοκτησίας, που αναγνωρίζει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις που έχουν χρησιμοποιήσει ένα εταιρικό μοντέλο, που είναι σε μεγάλο βαθμό αμετάβλητο για πάνω από 100 χρόνια.

Οι συνεταιρισμοί χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών λειτουργούν σε περιφερειακές και παγκόσμιες αγορές που είναι αυστηρά ρυθμιζόμενες. Οι ανταγωνιστές τους είναι συχνά περίπλοκες, πολυεπίπεδες επιχειρήσεις. Αυτό σημαίνει ότι ο τρόπος με τον οποίο οι επιχειρήσεις χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών ρυθμίζονται συνολικά, θα αντικατοπτρίζει την ανάγκη να ελέγχονται οι συμπεριφορές σε όλους τους τύπους των επιχειρήσεων.

Οι συνεταιρισμοί δεν λειτουργούν με ξεχωριστούς ρυθμιστικούς κανόνες, παρά τα πολλά διακριτικά χαρακτηριστικά που επηρεάζουν τις συμπεριφορές τους. Αυτό σημαίνει ότι οι συνεταιρισμοί θα βρεθούν κάτω από τις ίδιες κεφαλαιακές πιέσεις, όπως όλες οι άλλες επιχειρήσεις χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών - με ελάχιστα επί-

9 <http://www.theguardian.com/social-enterprise-network/2014/mar/18/can-coops-compete-capital-investors>

10 <http://www.co-operativebank.co.uk/aboutus/governance>

11 Για μια περιγραφή, δείτε www.mutuo.co.uk

πεδα φερεγγυότητας και κεφαλαιακές απαιτήσεις τις ίδιες με το σύνολο του κλάδου αλλά με λιγότερες ευκαιρίες πρόσβασης σε νέα κεφάλαια. Σε ένα περιβάλλον πίεσης, αυτό μπορεί να τοποθετήσει τους συνεταιρισμούς σε σαφώς μειονεκτική θέση σε σύγκριση με τους ιδιοκτήτες ανταγωνιστές τους.

Οι ιδρυτές αυτών των αμοιβαίας ιδιοκτησίας επιχειρήσεων δεν πρόβλεψαν αυτή την κατάσταση. Είναι αποτέλεσμα ενός μεταβαλλόμενου επιχειρηματικού περιβάλλοντος, και έτσι οι συνεταιρισμοί πρέπει να βρουν τρόπους για να προσαρμοστούν.

Μπορούμε να διαπιστώσουμε ότι η έλλειψη πρόσβασης σε κεφάλαια επενδυτών καθιστά πολύ δύσκολη την ίδρυση νέων επιχειρήσεων, συνεταιριστικών ή αλληλασφαλιστικών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Φαίνεται ότι κανένας εκτός από τους πιο μικρούς φορείς στην αγορά, δεν θα μπορέσει να εισέλθει στις αγορές αυτές, εφόσον αυτή είναι η κατάσταση.

Πολλές συνεταιριστικές τράπεζες έχουν κεφάλαια από τα μέλη, τα οποία συμπληρώνουν τα παρακρατούμενα πλεονάσματα και κέρδη, έτσι ώστε επηρεάζονται λιγότερο από ενδεχόμενες μεγαλύτερες κεφαλαιακές απαιτήσεις. Ωστόσο, οι συνεταιριστικές ιδιοκτησίας ασφαλιστικοί φορείς δεν έχουν τέτοιες μερίδες μελών και έτσι έχουν λιγότερη ευελιξία στην άντληση κεφαλαίων, ενώ διατηρούν παράλληλα τον συνεταιριστικό τους χαρακτήρα.

Η απάντησή τους πρέπει να είναι ρεαλιστική και να αναγνωρίσουν τις νέες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν. Ανταποκρινόμενα σε αυτά, τα ταμεία αλληλοβοήθειας και τα αλληλασφαλιστικά ταμεία εξετάζουν πώς να αναπλάσουν τον ρόλο των μελών τους ως επενδυτών και παρόχων κεφαλαίου.

Σε αυτό το κεφάλαιο, ελπίζω ότι έχω καταφέρει να εξηγήσω πώς προσπάθησαν να επιλύσουν αυτόν τον «γρίφο του κεφαλαίου» στο Ηνωμένο Βασίλειο για ένα μέρος του αλληλασφαλιστικού τομέα. Έχω ταυτόχρονα προσπαθήσει να δείξω πώς έχουμε ωφεληθεί από μια δραστική, γόνιμη και συνεργατική σχέση με την κυβέρνηση και τις ρυθμιστικές αρχές. Ελπίζω το παράδειγμά μας από τη στενή συνεργασία, θα αποτελεί ένα χρήσιμο παράδειγμα για εκείνους που προσπαθούν παρόμοιες μεταρρυθμίσεις σε άλλες χώρες.

“Οι συνεταιρισμοί δεν λειτουργούν με ξεχωριστούς ρυθμιστικούς κανόνες, παρά τα πολλά διακριτικά χαρακτηριστικά που επηρεάζουν τις συμπεριφορές τους. Αυτό σημαίνει ότι οι συνεταιρισμοί θα βρεθούν κάτω από τις ίδιες κεφαλαιακές πιέσεις, όπως όλες οι άλλες επιχειρήσεις χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών - με ελάχιστα επίπεδα φερεγγυότητας και κεφαλαιακές απαιτήσεις τις ίδιες με το σύνολο του κλάδου αλλά με λιγότερες ευκαιρίες πρόσβασης σε νέα κεφάλαια. Σε ένα περιβάλλον πίεσης, αυτό μπορεί να τοποθετήσει τους συνεταιρισμούς σε σαφώς μειονεκτική θέση σε σύγκριση με τους ιδιοκτήτες ανταγωνιστές τους. Οι ιδρυτές αυτών των αμοιβαίας ιδιοκτησίας επιχειρήσεων δεν πρόβλεψαν αυτή την κατάσταση. Είναι αποτέλεσμα ενός μεταβαλλόμενου επιχειρηματικού περιβάλλοντος, και έτσι οι συνεταιρισμοί πρέπει να βρουν τρόπους για να προσαρμοστούν.”

7

Συνεταιριστικές Αρχές και Κεφαλαιακές Ανάγκες του Συνεταιριστικού Τομέα της Αφρικής

GEORGE OMBADO

7. Συνεταιριστικές Αρχές και Κεφαλαιακές Ανάγκες του Συνεταιριστικού Τομέα της Αφρικής

GEORGE OMBADO

Εισαγωγή

Ο χρηματοπιστωτικός τομέας είναι αναπόσπαστο μέρος οποιασδήποτε οικονομίας, δεδομένης της ικανότητας του κλάδου να διευκολύνει τη δημιουργία εισοδήματος και την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών. Παράλληλα, η οργάνωση συνεταιρισμών έχει αναδειχθεί ως μια διακριτή συμβολή στην οικονομική ανάπτυξη ενός έθνους. Επιδιώκοντας να αυξήσουν το επίπεδο της συμμετοχής τους σε όλα τα επίπεδα της κοινωνίας, οι συνεταιρισμοί ελπίζουν να ενεργοποιήσουν ένα ευρύ φάσμα των μελών τους, ώστε να επιτύχουν οικονομική χειραφέτηση μέσω των συνεταιριστικών οργανώσεών τους. Ως επακόλουθο, οι χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί στις αναπτυσσόμενες χώρες, ενδεχομένως θα χρειαστεί να παίξουν ιδιαίτερο ρόλο στην εθνική κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη, με την άνοδο του βιοτικού επιπέδου, μέσω της παροχής υπηρεσιών με τρόπο που να ικανοποιεί τις ανάγκες της συντριπτικής πλειονότητας του πληθυσμού.

Για να επιτευχθεί αυτό, ένας χρηματοπιστωτικός συνεταιρισμός πρέπει να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις κεφαλαιοποίησής του. Η επίτευξη οικονομικής ευρωστίας και βιωσιμότητας απαιτεί από έναν συνεταιρισμό να ενισχύσει την πρόσβαση σε κεφάλαια, ενώ οι Συνεταιριστικές Αρχές απαιτούν να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των μελών του, να εξασφαλίζει τον έλεγχο από τα μέλη και να διατηρεί την αυτονομία και την ανεξαρτησία του. Αυτό το κεφάλαιο συζητά τη χρηματοδότηση και τις ανάγκες κεφαλαιοποίησης των αφρικανικών συνεταιρισμών, ιδίως των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, και πώς αυτή αλληλεπιδρά με τις Συνεταιριστικές Αρχές.

Οι συνεταιρισμοί και η κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη της Αφρικής

Η Παγκόσμια Τράπεζα προβλέπει ότι η αύξηση του ΑΕΠ της Αφρικής κατά το 2015-2016 θα παραμείνει σταθερή στο 5,6%, καθιστώντας την μία από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες οικονομικές περιοχές του κόσμου. Η επίδοση αυτή μπορεί να αποδοθεί σε πολλούς παράγοντες, όπως ένα βελτιωμένο επιχειρηματικό περιβάλλον, η διαφοροποίηση του εμπορίου, και, στην υποσαχάρια Αφρική, ο εκδημοκρατισμός και η βελτίωση της διαχείρισης των ανακαλυφθέντων φυσικών πόρων.

Από τη σκοπιά της εθνικής κοινωνικο-οικονομικής ανάπτυξης, το συνεταιριστικό επιχειρηματικό μοντέλο ξεχωρίζει, δεδομένου του διεπιστημονικού χαρακτήρα του. Στην Αφρική, ο συνεταιριστικός τομέας έχει τη δυνατότητα να είναι ένας από τους πιο σημαντικούς τομείς, διότι είναι σε θέση να υποστηρίξει σχεδόν όλους τους τομείς της οικονομίας. Η ικανότητά του να υποστηρίξει τόσο μεγάλης κλίμακας όσο και μικρής κλίμακας εμπορικές επιχειρήσεις, είναι τεράστια. Ωστόσο, ο συνεταιριστικός τομέας πρέπει ακόμα να αναγνωριστεί στην εθνική, οικονομική, αναπτυξιακή ατζέντα των περισσότερων χωρών - ενδεχομένως με την εξαίρεση της Κένυας και της Γκάνας, οι οποίες έχουν σημειώσει σημαντική πρόοδο με την υιοθέτηση του συνεταιριστικού μοντέλου στις οικονομικές μεταρρυθμίσεις τους. Η πλειονότητα των αγορών στην Αφρική βρίσκονται σε μια ζοφερή κατάσταση, με τις επιχειρήσεις που υποτίθεται ότι προορίζονται για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης στη χειρότερη κατάσταση. Αρκετά σημαντικός αριθμός κεντρικών κυβερνήσεων σε όλη την Αφρική αγωνίζονται να ενδυναμώσουν οικονομικά τις μάζες. Για να διευκολυνθεί η ουσιαστική οικονομική ανάπτυξη, που θα ενδυναμώσει τους ανθρώπους, θα επιτρέψει επιχειρηματικές δραστηριότητες, θα ενισχύσει την επιχειρηματικότητα, και θα βοηθήσει στο χειρισμό αδυναμιών σε σχέση με τους Αναπτυξιακούς Στόχους της Χιλιετίας των Ηνωμένων Εθνών, ένας μεγαλύτερος ρόλος για τον συνεταιριστικό τομέα είναι απαραίτητος.

Πολυάριθμες μελέτες κατέδειξαν ότι οι ανεπτυγμένες και οι ικανοποιητικές δημοσιονομικές δομές μπορούν να επιταχύνουν την οικονομική ανάπτυξη, ειδικά όταν αναγνωρίζουν το ρόλο που διαδραματίζουν οι άλλοι

ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, όπως οι συνεταιριστικές οργανώσεις.¹ Αν και οι περισσότερες από αυτές τις μελέτες έχουν διεξαχθεί στον ανεπτυγμένο κόσμο, το βασικό συμπέρασμα που έχει σημασία για την Αφρική είναι ότι η οικονομική ανάπτυξη στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην αποτελεσματική κινητοποίηση του λιγοστού κεφαλαίου και στη μετατροπή του σε παραγωγικές και βιώσιμες επενδύσεις. Σχετικά με την τελευταία δεκαετία, όταν η οικονομία της Αφρικής είχε σχετικά ισχυρή ανάπτυξη, η κατάσταση παραμένει εύθραυστη και ευάλωτη, λόγω των πολυδιάστατων παραγόντων που επηρεάζουν αρνητικά τον σχηματισμό κεφαλαίου. Λόγω της περιορισμένης διαθεσιμότητας κεφαλαίων ή της αυτοσχέδιας φύσης των κεφαλαιακών δομών, δεν καταφέραμε να κάνουμε πολύ παραγωγικές και βιώσιμες επενδύσεις που βελτιώνουν σημαντικά την οικονομική ευημερία της πλειονότητας του πληθυσμού.

Με αυτό το δεδομένο, είναι σημαντικό και αναγκαίο οι αφρικανικές συνεταιριστικές οργανώσεις και ιδιαίτερα οι χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί, να είναι καλά κεφαλαιοποιημένοι, έτσι ώστε ο συνεταιριστικός τομέας στο σύνολό του να μπορεί να διαδραματίσει μεγαλύτερο ρόλο στην εθνική και περιφερειακή κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη. Αυτό απαιτεί τη δημιουργία μιας δομής που να επιτρέπει τον σχηματισμό κεφαλαίου στην Αφρική, σε μια μορφή που να αντλεί διαθέσιμες αποταμιεύσεις στην οικονομία, ενώ θα είναι συνεπής με το συνεταιριστικό επιχειρηματικό μοντέλο.

Οι συνεταιρισμοί στο υπάρχον χρηματοπιστωτικό σύστημα της Αφρικής

Η εταιρική χρηματοδότηση στην Αφρική σήμερα κυριαρχείται από μεγάλες πολυεθνικές ή περιφερειακές εμπορικές τράπεζες, στόχος των οποίων είναι να επιτύχουν όσο το δυνατόν μεγαλύτερο κέρδος για τους μετόχους τους. Στα ζητήματα των προσωπικών δανείων, η πλειοψηφία του πληθυσμού επιδιώκει χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες από εμπορικές τράπεζες και όχι από τον συνεταιριστικό τομέα. Ακόμη και εκείνοι που είναι μέλη των συνεταιρισμών, αναζητούν τις υπηρεσίες των εμπορικών τραπεζών, παρά τα υψηλά επιτόκια δανεισμού και τα χαμηλά επιτόκια καταθέσεων.

Γιατί συμβαίνει αυτό; Ένας λόγος είναι ότι οι εμπορικές τράπεζες έχουν λειτουργήσει με έναν πιο οικονομικά βιώσιμο τρόπο, δεδομένου ότι επικεντρώνονται στην απόδοση προς τους μετόχους. Το συγκριτικά υψηλό επίπεδο δανειακού κεφαλαίου στην κεφαλαιακή διάρθρωση μιας τράπεζας, οδηγεί τους διαχειριστές να ακολουθούν συνετά βήματα αναφορικά με την ανάληψη επιχειρηματικών κινδύνων, αναγκάζοντάς τους να εξασφαλίσουν ότι παρέχουν κερδοφόρες οικονομικές υπηρεσίες με τη δέουσα επιμέλεια.

Σε ορισμένους Αφρικανικούς χρηματοπιστωτικούς συνεταιρισμούς, όμως, η έμφαση στην αντιμετώπιση των ανθρώπινων αναγκών έχει μερικές φορές παρερμηνευθεί από τους διαχειριστές, ώστε να σημαίνει δανεισμό χωρίς να εξετάζεται ο κίνδυνος δανεισμού.

Ορισμένες συνεταιριστικές οργανώσεις έχουν ακόμη δανεισθεί από εμπορικές τράπεζες με υψηλότερα επιτόκια για να δανείσουν τα μέλη τους με χαμηλότερο επιτόκιο. Αυτό είναι ανησυχητικό, διότι ενώ η οργάνωση βραχυχρονίως ανταποκρίνεται στις χρηματοδοτικές ανάγκες των μελών, έχει θέσει σε κίνδυνο την ίδια τη βιωσιμότητά της. Αυτή η ανησυχία μπορεί να επεκτείνεται σε όλες τις μορφές συνεταιριστικών οργανώσεων, και ένα μέρος του προβλήματος έχει να κάνει με την λανθασμένη αντίληψη ότι οι συνεταιρισμοί είναι απλώς οργανώσεις κοινωνικής πρόνοιας, που εξυπηρετούν τους φτωχούς.

Ενώ είναι αλήθεια ότι οι συνεταιρισμοί μπορούν να συμβάλλουν προς την κατεύθυνση ανακούφισης από τη φτώχεια, πρωταρχικός τους στόχος είναι η ενδυνάμωση των μελών τους, και όχι η φιλανθρωπία.

Πέρα από τα θέματα διαχείρισης, ένα βασικό μειονέκτημα που αντιμετωπίζουν οι χρηματοπιστωτικοί συνεταιρισμοί έναντι των εμπορικών τραπεζών, είναι η σχετικά αδύναμη κεφαλαιακή και χρηματοπιστωτική τους θέση. Σήμερα, στις περισσότερες αφρικανικές χώρες, οι οικονομικές απαιτήσεις των υφιστάμενων και των δυνητικών μελών των συνεταιριστικών τραπεζικών ιδρυμάτων υπερβαίνει τη διαθέσιμη προσφορά κεφα-

“ Σε ορισμένους Αφρικανικούς χρηματοπιστωτικούς συνεταιρισμούς, όμως, η έμφαση στην αντιμετώπιση των ανθρώπινων αναγκών έχει μερικές φορές παρερμηνευθεί από τους διαχειριστές, ώστε να σημαίνει δανεισμό χωρίς να εξετάζεται ο κίνδυνος δανεισμού. ”

“ Ενώ είναι αλήθεια ότι οι συνεταιρισμοί μπορούν να συμβάλλουν προς την κατεύθυνση ανακούφισης από τη φτώχεια, πρωταρχικός τους στόχος είναι η ενδυνάμωση των μελών τους, και όχι η φιλανθρωπία. ”

¹ Ως παράδειγμα, βλ. “Key Drivers for soundness of the Banking Sector: Lessons from Developing Countries” by Vaithilingam, Santha, Nair Mahendhiran, and Samundram Muthi (2006) Journal of Global Business and Technology, Vol. 2.

Ζύμωση κόκκων κακάο στο γεωργικό συνεταιρισμό του Kuara Kokoo, Γκάνα.
Φωτογραφία: Divine Chocolate

λαίων. Αυτό εμποδίζει τη δυνατότητα των συνεταιρισμών να ανταποκριθούν στις οικονομικές ανάγκες των μελών τους.

Το πρόβλημα των κεφαλαίων στους χρηματοπιστωτικούς συνεταιρισμούς της Αφρικής οφείλεται είτε στην έλλειψη επαρκών αποταμιεύσεων των μελών είτε στην αδυναμία πρόσβασης σε διαθέσιμα κεφάλαια από πιθανά ενδιαφερόμενα μέρη, που δεν είναι μέλη, και που θεωρούνται ότι έχουν διαφορετικές βλέψεις από εκείνες των συνεταιρισμών - ή και τα δύο. Το αποτέλεσμα είναι το ίδιο: τα μέλη εντάσσονται στους συνεταιρισμούς με την προσδοκία ότι θα είναι σε θέση να έχουν πρόσβαση σε φθηνότερες χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, αλλά η διευρυμένη πιστωτική διευκόλυνση είναι συχνά ανεπαρκής ή επαρκής για να καλύψει μόνο τις ανάγκες της κατανάλωσης και όχι τις ανάγκες της παραγωγής.

Ίσως αυτή η αδυναμία είναι αποτέλεσμα της αδυναμίας του τομέα να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις σε κεφάλαιο μέσω κινητοποίησης των μελών και μόνο, ιδιαίτερα σε χώρες με λιγότερο ισχυρά χρηματοπιστωτικά συστήματα και λιγότερο αναπτυγμένους συνεταιριστικούς τομείς. Αυτό μας οδηγεί να εξετάσουμε αν υπάρχει χώρος για άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, που δεν είναι απαραίτητως μέλη, αλλά χρηματοδότες ή επενδυτές, να συμμετέχουν στην κεφαλαιοποίηση των συνεταιρισμών. Ωστόσο, προκύπτουν ερωτήματα σχετικά με τη διακυβέρνηση: ειδικότερα, μπορούμε να περιμένουμε τα μέλη να έχουν τον έλεγχο των υποθέσεών τους, χωρίς επηρεασμό από χρηματοδότες μη-μέλη;

Θέματα κεφαλαίου και Συνεταιριστικές Αρχές

Οι συνεταιρισμοί έχουν μια μοναδική προσέγγιση, η οποία καθοδηγείται από τις διεθνείς Συνεταιριστικές Αρχές. Ωστόσο, δεν μπορεί κανείς να μη διερωτηθεί μήπως, κάποιες από τις Αρχές θα απαιτούσαν μια κάποια ευελιξία και εννοιολογική επεξεργασία, προκειμένου να δώσουν τον ουσιαστικό αντίκτυπο.

Για την Αφρική, υπάρχει ανάγκη οι συνεταιρισμοί να εξελιχθούν περαιτέρω για να μετατοπίσουν τον πρωταρχικό στόχο τους από τη βοήθεια προς τους φτωχούς στην υποστήριξη επιχειρηματιών, ώστε να καταστούν παράγοντες αλλαγής των οικονομιών τους. Ενώ η εξέλιξη αυτή έχει ήδη αρχίσει, ο αριθμός των ατόμων που χρησιμοποιούν τους συνεταιρισμούς είναι πολύ κάτω του μέσου επιπέδου (με βάση το επίπεδο των μελών).

Σε ορισμένες περιπτώσεις, έχουν διατυπωθεί προβληματισμοί σε σχέση με τα μοναδικά χαρακτηριστικά των Συνεταιριστικών Αρχών. Δεν πρέπει κάποιος να διστάζει να αξιολογεί αποφασιστικά τις επιπτώσεις των Συνεταιριστικών Αρχών για την ανάπτυξη και την μεγέθυνση του συνεταιριστικού τομέα συνολικά. Παρακάτω, θα συζητήσω την 2η Αρχή: Δημοκρατικός Έλεγχος από τα Μέλη και την 4η Αρχή: Αυτονομία και Ανεξαρτησία, της Δήλωσης της Συμμαχίας για την Συνεταιριστική Ταυτότητα (η οποία περιλαμβάνει τις Συνεταιριστικές Αξίες και Αρχές), ειδικά όπως αυτές εφαρμόζονται από τους χρηματοπιστωτικούς συνεταιρισμούς.

Σχετικά με τον δημοκρατικό έλεγχο από τα μέλη - Η αρχή αυτή βασίζεται στην πεποίθηση ότι όλα τα μέλη μέσα στην κοινωνία είναι ίσα. Αυτό δίνει στα μέλη μιας κοινότητας την ευκαιρία να αναλαμβάνουν τον έλεγχο της δικής τους οικονομικής διαδρομής, μέσω της συνεργασίας. Συνεπώς, κάθε μέλος ενός χρηματοπιστωτικού συνεταιρισμού έχει μία ψήφο, ανεξάρτητα από το ύψος των πόρων που το άτομο τοποθετεί στον συνεταιρισμό. Η εξουσία των μελών στον συνεταιρισμό δεν συνδέεται άρρηκτα με το ποσό των χρημάτων που αποταμιεύθηκαν ή κατατέθηκαν. Αυτό μπορεί να στερεί από τις συνεταιριστικές οργανώσεις τα τόσο αναγκαία κεφάλαια από επενδυτές (συμπεριλαμβανομένων των νομικών προσώπων), καθόσον, αν και δεν είναι μέλη, εκτιμούν αρκετά το συνεταιριστικό μοντέλο για να επενδύσουν σε αυτό. Ένα αυστηρό σύστημα «ένα μέλος μία ψήφος», θα μπορούσε έτσι να υποβάλλεται σε σκληρή δοκιμασία, σε ένα περιβάλλον όπου ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού αποκλείεται από την πρόσβαση στο σύστημα χρηματοδότησης, όπου η κοινωνική ανισότητα είναι ανεξέλεγκτη, όπου μεγαλύτερες αποταμιεύσεις / καταθέσεις φυσικά ασκούν μεγάλη επιρροή, και όπου ο επαγγελματισμός δεν έχει ακόμη πλήρως εφαρμοστεί. Έχοντας τον έλεγχο των ψήφων, αλλά χωρίς δυνατότητα μιας σοβαρής θετικής επίδρασης, θα μπορούσε επίσης να είναι αυτοκαταστροφική για τα μέλη. Τα μέλη χρειάζονται πόρους για να έχουν έναν αντίκτυπο, και αυτό είναι εκείνο που προσφέρουν οι επενδυτές. Ως εκ τούτου, μπορεί να χρειάζεται μια πιο ισορροπημένη αλληλεπίδραση μεταξύ των μελών και των επενδυτών που δεν είναι μέλη.

Δεδομένου ότι ο βασικός στόχος των Συνεταιριστικών Αξιών και Αρχών είναι να καθοδηγήσει τις συνεταιριστικές οργανώσεις να ανταποκριθούν στις ανάγκες των μελών, άποψή μου είναι ότι θα πρέπει να είμαστε δεκτικοί σε παράγοντες που θα συμβάλλουν προς τον απώτερο στόχο. Πράγματι, για τους αφρικανικούς χρηματοπιστωτικούς συνεταιρισμούς, μπορεί να υποστηριχθεί ότι το κεφάλαιο είναι ο πιο σημαντικός παράγοντας για την εξυπηρέτηση των οικονομικών αναγκών των μελών. Ενώ απαιτείται προσοχή στην αποδοχή επενδυτών που δεν είναι μέλη, που εισφέρουν κεφάλαια σε συνεταιρισμούς, τέτοιο κεφάλαιο προσθέτει αξία στα μέλη μας, ενδυναμώνοντάς τα οικονομικά - κάτι που δεν μπορούμε να κάνουμε αν έχουμε περιορισμένο κεφάλαιο. Αν και μπορεί κανείς να αμφισβητήσει την πρόθεση των επενδυτών, η εστίαση του ενδιαφέροντός μας θα πρέπει να είναι στη χρήση των πόρων και στην καθιέρωση διασφαλίσεων, έτσι ώστε να μπορούμε να ανεχθούμε εξωτερικό κεφάλαιο που μας επιτρέπει να αυξήσουμε σημαντικά τα συνολικά οφέλη των μελών (ενώ ικανοποιούν τις απολαβές των επενδυτών). Σε ορισμένες γεωγραφικές περιοχές στην Αφρική, συνεταιριστικοί φορείς έχουν δημιουργήσει συνεταιριστικούς επενδυτικούς ομίλους, που μετέχουν στο ίδιο σώμα μελών. Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι επενδυτές ασχολούνται με τον συνεταιρισμό στενά.

Εκτός αυτού, τα συνεταιριστικά πιστωτικά ιδρύματα, επίσης γνωστά ως πιστωτικές ενώσεις ή ως αποταμιευτικές και πιστωτικές συνεταιριστικές οργανώσεις (SACCOS), έχουν επίσης αναπτυχθεί για να παρέχουν χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες σε άλλους συνεταιριστικούς φορείς. Επομένως, είναι σημαντικό να εκτιμούν ότι, ενώ οι συνεταιρισμοί δεν σκοπεύουν μόνο στην αναζήτηση κέρδους, δεν θα πρέπει να εμποδίζονται να

“Οι συνεταιρισμοί έχουν μια μοναδική προσέγγιση, η οποία καθοδηγείται από τις διεθνείς Συνεταιριστικές Αρχές. Ωστόσο, δεν μπορεί κανείς να μη διερωτηθεί μήπως, κάποιες από τις Αρχές θα απαιτούσαν μια κάποια ευελιξία και εννοιολογική επεξεργασία, προκειμένου να δώσουν τον ουσιαστικό αντίκτυπο.”

“Για τους αφρικανικούς χρηματοπιστωτικούς συνεταιρισμούς, μπορεί να υποστηριχθεί ότι το κεφάλαιο είναι ο πιο σημαντικός παράγοντας για την εξυπηρέτηση των οικονομικών αναγκών των μελών. Ενώ απαιτείται προσοχή στην αποδοχή επενδυτών που δεν είναι μέλη, που εισφέρουν κεφάλαια σε συνεταιρισμούς, τέτοιο κεφάλαιο προσθέτει αξία στα μέλη μας, ενδυναμώνοντάς τα οικονομικά - κάτι που δεν μπορούμε να κάνουμε αν έχουμε περιορισμένο κεφάλαιο.”

παράγουν πλεόνασμα, για να ενισχύουν την οικονομική ευρωστία τους και τη σταθερότητά τους για χάρη των μελών και της συνεταιριστικής κοινότητας.

Για την αυτονομία και την ανεξαρτησία - Ένα συναφές ερώτημα είναι αν το κεφάλαιο των επενδυτών θα επηρεάσει δυσμενώς την αυτονομία του συνεταιρισμού.

Κάνοντας ένα βήμα πίσω, η έννοια του «ελέγχου»(control) στο συνεταιριστικό μοντέλο είναι ένα περίπλοκο θέμα. Αυτό το μοντέλο, το οποίο «προβλέπει τον έλεγχο από τα μέλη», σημαίνει ότι τα μέλη καθορίζουν την κατεύθυνση που θέλουν να πάρει η οργάνωση. Ωστόσο, υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες τα μέλη παρερμηνεύουν την Αρχή, ώστε να σημαίνει ότι θα πρέπει να συμμετέχουν στη μικροδιαχείριση του συνεταιρισμού. Η πρακτική έχει δείξει, ότι αυτό που οι συνεταιριστικές οργανώσεις χρειάζονται για να πετύχουν, είναι ένας συνδυασμός εύρωστης οικονομικής δυνατότητας και εξειδικευμένου ανθρώπινου κεφαλαίου, το οποίο να επιβλέπει τη διαχείριση (management).

Είναι η προσδοκία των συνεταιρισμένων μελών - και δικαίως – ότι η οργάνωσή τους θα βάζει τα συμφέροντά τους πάνω από το συμφέρον των κύριων οικονομικών παρόχων. Κατά την άποψή μου, ωστόσο, μια υπερβολικά αυστηρή και στενή ερμηνεία των Συνεταιριστικών Αρχών θα ήταν αντιπαραγωγική, στην περίπτωση που η εμπλοκή άλλων ενδιαφερόμενων μερών είναι απαραίτητη για την επιτυχία των συνεταιριστικών οργανώσεων και την επίτευξη των συνεταιριστικών στόχων. Σε περιοχές με ένα σχετικά ώριμο συνεταιριστικό τομέα, διαπιστώνουμε ότι συχνά είναι δυνατό να ληφθεί υποστήριξη από άλλα ενδιαφερόμενα μέρη και άλλες ισχυρότερες συνεταιριστικές οργανώσεις, για τη δημιουργία μιας κεφαλαιακής βάσης. Η άποψή μου είναι ότι οι δομές διακυβέρνησης θα πρέπει να αναγνωρίζουν τα εν λόγω άλλα βασικά ενδιαφερόμενα μέρη, που υποστηρίζουν τους συνεταιρισμούς. Αυτό, με κανένα τρόπο δεν τους παρέχει την ευκαιρία να προωθήσουν το πρόγραμμά τους, το οποίο είναι διαφορετικό από εκείνο των μελών, εάν ο συνεταιρισμός είναι επαρκώς ώριμος.

Για τους αφρικανικούς συνεταιρισμούς, ένα σενάριο που πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο της Αρχής της «Αυτονομίας και Ανεξαρτησίας» είναι όταν η κυβέρνηση γίνεται ένας δυνητικός συμμετοχος στο κεφάλαιο του συνεταιρισμού. Κατά τη γνώμη μου, η κυβερνητική υποστήριξη των συνεταιρισμών μπορεί να είναι αποτελεσματική όταν ήδη εφαρμόζονται πολιτικές προσανατολισμένες προς υποστήριξη συγκεκριμένων κοινοτήτων και όπου αυτές οι πολιτικές εναρμονίζονται με τους στόχους του συνεταιρισμού. Στην Κένυα και την Γκάνα, για παράδειγμα, ορισμένες συνεταιριστικές οργανώσεις έχουν χρησιμοποιήσει επιχειρηματικά κεφάλαια για τη νεολαία ή τις γυναίκες, που διατίθενται από την κυβέρνηση για να αναπτύξουν τα μέλη τους, και αυτό προωθεί τελικά την ανάπτυξη των συνεταιρισμών. Είναι ενδιαφέρον το ότι τα κονδύλια αυτά στοχεύουν μόνο σε συνεταιρισμούς που πληρούν ορισμένα κατώτατα όρια που προβλέπονται από το κανονιστικό πλαίσιο. Μια τέτοια πολιτική ενθαρρύνει τον επαγγελματισμό και την ανάπτυξη σε συνεταιρισμούς και χρησιμεύει για τη βελτίωση της εμπιστοσύνης του κοινού στον τομέα αυτόν. Το ίδιο δεν μπορεί να ειπωθεί για περιπτώσεις στις οποίες η κυβέρνηση χρησιμοποίησε τους συνεταιρισμούς για να αποκτήσει πολιτική πελατεία κατά τη διάρκεια ενός έτους εκλογών. Η πιθανότητα επιτυχίας, ως αποτέλεσμα εξωτερικής υποστήριξης από την κυβέρνηση είναι περιορισμένη, όπου δεν υφίστανται τα κατάλληλα συστήματα, όπου ο συνεταιριστικός τομέας είναι σχετικά αδύναμος, και όπου οι κυβερνητικές αρχές δεν κατανοούν ή δεν εκτιμούν τη μοναδικότητα του συνεταιριστικού μοντέλου.

Η ίδρυση μιας επιτυχημένης Αφρικανικής Συνεταιριστικής Τράπεζας

Στο πρόσφατο παρελθόν, υπήρξε κάποια συζήτηση σχετικά με το ενδεχόμενο σχηματισμού μιας Αφρικανικής Συνεταιριστικής Τράπεζας, για την παροχή οικονομικής υποστήριξης των επιχειρηματιών που δραστηριοποιούνται στην Αφρική. Η ιδέα πίσω από αυτό είναι να καλυφθούν υφιστάμενα κενά στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, που εμποδίζουν την ανάπτυξη των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων.

Έχουν στο παρελθόν γίνει προσπάθειες για τη δημιουργία συνεταιριστικών τραπεζών σε ορισμένες αφρικανικές χώρες και συγκεκριμένα: Μπενίν, Καμερούν, Κένυα, Νιγηρία, Ρουάντα, Νότια Αφρική και Ουγκάντα.

ντα. Από αυτές, μόνο η Συνεταιριστική Τράπεζα της Κένυας έχει αντέξει στη δοκιμασία του χρόνου και είναι σε θέση να ανταγωνιστεί με άλλες πολυεθνικές τράπεζες. Άλλες συνεταιριστικές τράπεζες σε ολόκληρη την ήπειρο είτε ξεκίνησαν σε λάθος βάση ή πωλήθηκαν εξαιτίας παραγόντων όπως το περιορισμένο κεφάλαιο για την υποστήριξη επαρκών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και η έλλειψη επαγγελματισμού (και μερικές φορές ως αποτέλεσμα κυβερνητικής παρέμβασης).

Μια ισχυρή συνεταιριστική τράπεζα απαιτεί οι συνεταιριστικές στρατηγικές της χώρας να συνιστούν αναπόσπαστο μέρος του χρηματοπιστωτικού συστήματος και υπηρεσίες που απευθύνονται στις μάζες. Η αναγνώριση του συνεταιριστικού μοντέλου στο εθνικό αναπτυξιακό πρόγραμμα έχει πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα. Στην περίπτωση της Συνεταιριστικής Τράπεζας της Κένυας, η τράπεζα αρχικά επικεντρώθηκε στην υποστήριξη γεωργικών δραστηριοτήτων (σύμφωνα με το προφίλ της πλειονότητας των συνεταιρισμών της Κένυας). Η δυνατότητα να υποστηρίξει αυτόν τον τομέα, τον οποίο απέφευγαν τα άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, έδωσε στην τράπεζα μια στρατηγική ώθηση. Αντίθετα, οι άλλες εθνικές συνεταιριστικές τράπεζες βασίστηκαν σε ισχυρές επιχειρηματικές δραστηριότητες αλλά αποτέλεσαν μέρος μιας πρωτοβουλίας της κυβέρνησης να βοηθήσει το φτωχότερο τμήμα του πληθυσμού - που θεωρείτο απίθανο να πληρώσει για την προσφερόμενη υπηρεσία. Η επιτυχία και η διάρκεια ζωής τους υπήρξαν περιορισμένες.

Συμπέρασμα

Η δημιουργία δομών που θα επιτρέψουν την κεφαλαιοποίηση των συνεταιρισμών στην Αφρική είναι αναγκαία για την επιβίωση του τομέα. Για τη δημιουργία τους απαιτείται σχεδιασμός σε εθνικό επίπεδο για την υποστήριξη πολιτικών και κανονισμών που προσφέρονται για τους συνεταιρισμούς, όπως η παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών που θα μπορούν να αυξήσουν τα επίπεδα των μελών. Οι συνεταιρισμοί πρέπει να είναι σε θέση να υποστηρίξουν με επιτυχία ένα μοντέλο στο οποίο οι συνεταιρισμοί έχουν επαρκή ικανότητα και ρόλο στις οικονομικές δομές και τα συστήματα των χωρών τους.

Η επίτευξη αυτού απαιτεί ευελιξία ή επανεξέταση ορισμένων από τις ισχύουσες Συνεταιριστικές Αρχές. Ενώ το συνεταιριστικό μοντέλο αναφέρεται σε όλους τους τομείς της οικονομίας, η ικανότητά του να ικανοποιήσει τις ανάγκες και τις προσδοκίες των μελών καθορίζεται συχνά από την οικονομική του ισχύ. Με δεδομένο αυτό, υπάρχουν τεράστιες προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν από συνεταιριστικές οργανώσεις που χρειάζονται εξωτερικές πηγές κεφαλαίων αλλά δεν είναι σε θέση να έχουν πρόσβαση σε αυτές. Οι Συνεταιριστικές Αρχές δεν αποτελούν εντολές χαραγμένες σε πέτρα. Ας κοιτάξουμε τον λόγο ύπαρξής μας. Το ύψιστο ενδιαφέρον μας θα πρέπει να είναι τα μέλη μας, και εμείς πρέπει να διαθέτουμε έναν εύλογο βαθμό ευελιξίας, ιδίως όταν τα μέλη μας αγωνίζονται να αντλήσουν επαρκή κεφάλαια για να αναλάβουν σημαντικές συνεταιριστικές επιχειρηματικές δραστηριότητες για τη βελτίωση της ζωής τους.

“Μια ισχυρή συνεταιριστική τράπεζα απαιτεί οι συνεταιριστικές στρατηγικές της χώρας να συνιστούν αναπόσπαστο μέρος του χρηματοπιστωτικού συστήματος και υπηρεσίες που απευθύνονται στις μάζες. Η αναγνώριση του συνεταιριστικού μοντέλου στο εθνικό αναπτυξιακό πρόγραμμα έχει πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα.”

8

Προοπτικές από τη Βάση: Συνεταιρισμός Fonterra - Μελέτη Περίπτωσης

PROFESSOR NICOLA M SHADBOLT ΚΑΙ ALEX DUNCAN

8. Προοπτικές από τη Βάση: Συνεταιρισμός Fonterra - Μελέτη Περίπτωσης

PROFESSOR NICOLA M SHADBOLT ΚΑΙ ALEX DUNCAN¹

Εισαγωγή

Η Νέα Ζηλανδία αντιπροσωπεύει το 2% -3% της παγκόσμιας παραγωγής γάλακτος και ακόμη είναι ο μεγαλύτερος έμπορος γάλακτος σε διασυννοριακό επίπεδο. Σε πλήρη αντίθεση με άλλες χώρες που παράγουν γάλα, λιγότερο από 5% του γάλακτος της Νέας Ζηλανδίας καταναλώνεται στο εσωτερικό της χώρας. Επίσης, κατά τη διάρκεια των ετών, ο αριθμός των προμηθευτών γαλακτοκομικών προϊόντων στους καταναλωτές της Νέας Ζηλανδίας έχει μειωθεί, καθώς οι συνεταιρισμοί έχουν συγχωνευθεί και το ενδιαφέρον έχει στραφεί στην ανάπτυξη εξαγωγικής δύναμης.

Καθώς οι συνεταιρισμοί συγχωνεύονται, διατηρώντας την αμοιβαιότητα της σχέσης μεταξύ των μελών, η καρδιά των συνεταιρισμών και η δύναμη και η προσαρμοστικότητά τους (Boardman & Shadbolt, 2005), αποτελούν μια πρόκληση. Η βιβλιογραφία σχετικά με τους συνεταιρισμούς είναι γεμάτη με συζητήσεις για τις αιτίες της δημιουργίας συνεταιρισμών, για τη διάρκεια της ζωής τους και για την ανάπτυξη. Αλλά ο περίγυρος στον οποίο αναπτύσσονται διαμορφώνει την εξέλιξη τους και σημαίνει ότι το πλαίσιο έχει σημασία στην κριτική αξιολόγηση της ποικιλίας της μορφής τους.

Στη Νέα Ζηλανδία υπάρχουν δύο νομοθετήματα που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τους συνεταιρισμούς (Evans & Meade, 2005): Ο Νόμος περί Συνεταιριστικών Εταιρειών του 1996, ο οποίος χρησιμεύει ως συνοδευτικός της Πράξης περί Εταιρειών γενικώς της Νέας Ζηλανδίας του 1993 και η Πράξη για τις Βιομηχανικές και Προνοιακές Εταιρείες (Industrial and Provident Societies Act) του 1908. Επιπλέον, ψηφίστηκε το 2001, η Πράξη Αναδιάρθρωσης της Γαλακτοβιομηχανίας (Dairy Industry Restructuring Act) του 2001 (DIRA), η οποία επέτρεψε τη δημιουργία του Fonterra.

Ο Fonterra είναι ένας γαλακτοκομικός, συνεταιρισμός των αγροτών. Όλα τα μέλη του είναι αγρότες Νεοζηλανδοί προμηθευτές γάλακτος, με την προϋπόθεση ότι κατέχουν τουλάχιστον μία μερίδα για κάθε κιλό στερεού υπολείμματος γάλακτος που παραδίδεται. Ο συνεταιρισμός δεσμεύεται να συλλέγει το γάλα και πληρώνει γι' αυτό, σύμφωνα με έναν υπολογισμό που λαμβάνει υπόψη το ποσοστό του λίπους στο γάλα, της πρωτεΐνης στο γάλα και τον όγκο του γάλακτος. Υπάρχει μια μέση τιμή στη θύρα του αγροκτήματος, που ορίζεται για το σύνολο της περιόδου προσφοράς γάλακτος. Αυτή η τελική τιμή εξελίσσεται κατά τη διάρκεια της περιόδου προσφοράς, καθώς η ζήτηση από την αγορά και οι συναλλαγματικές ισοτιμίες ποικίλλουν, γι' αυτό δεν καθορίζεται ούτε καταβάλλεται εξ ολοκλήρου στους αγρότες πριν από το τέλος της γαλακτικής περιόδου.

Ο συνεταιρισμός επεξεργάζεται το γάλα που συλλέγει στη Νέα Ζηλανδία (18 δισεκατομμύρια λίτρα) σε μια γκάμα προϊόντων, με το μεγαλύτερο μέρος σε αποξηραμένο γάλα σε σκόνη για εξαγωγή. Ο συνεταιρισμός παράγει περίπου 2,5 εκατομμύρια τόνους συστατικών γαλακτοκομικής προέλευσης σε ετήσια βάση, καθώς και συστατικών τροφίμων και καταναλωτικών προϊόντων και εξάγει σε περισσότερες από 100 αγορές. Τα προϊόντα αυτά αποφέρουν ένα έσοδο για τον συνεταιρισμό, το οποίο κρατείται για ανάπτυξη ή καταβάλλεται στους κατόχους μερίδων ως μέρισμα (σ.μ. επιστροφή πλεονάσματος). Ο Fonterra διαθέτει επίσης εγκαταστάσεις επεξεργασίας και συλλέγει γάλα από μη-μέλη του συνεταιρισμού σε άλλες δεξαμενές γάλακτος, όπως η Χιλή (500 εκατομμύρια λίτρα) και η Αυστραλία (1,5 δισεκατομμύριο λίτρα), και έχει πρόσβαση σε γάλα στην Ευρώπη και την Κίνα μέσα από μια ποικιλία κοινοπραξιών και εξ ολοκλήρου ιδιόκτητων εταιρειών. Κέρδη και ζημιές από όλες τις γεωγραφικές περιοχές αντικατοπτρίζονται στα μερίσματα που καταβάλλονται στους μεριδιούχους.

Ο Fonterra διοικείται από Διοικητικό Συμβούλιο που αποτελείται από εννέα μέλη, τα οποία εκλέγονται από τα μέλη και τέσσερα τα οποία ορίζονται. Η ψηφοφορία για τα μέλη του ΔΣ και τις τροποποιήσεις του κατα-

¹ Ο Καθηγητής Shadbolt είναι εκλεγμένος από τους αγρότες μέλος του ΔΣ του Fonterra, και ο κ. Duncan είναι πρώην υπάλληλος του Fonterra Cooperative Π.Ε. Οι απόψεις των συντακτών δεν είναι απαραίτητα εκείνες του Fonterra Co-operative Limited.

στατικού βασίζεται στην παραγωγή γάλακτος που υποστηρίζεται από αντίστοιχες μερίδες που κατέχουν τα μέλη. Η εκπροσώπηση από τη βάση των μελών ενεργοποιείται μέσω ενός 35-μελούς Συμβουλίου των μελών, που εκλέγονται με βάση ένα αγρόκτημα, μία ψήφος – που ανταποκρίνεται περισσότερο στην παραδοσιακή συνεταιριστική ψηφοφορία.

Ο Fonterra ιδρύθηκε το 2001 από τη συγχώνευση δύο γαλακτοκομικών συνεταιρισμών (Kiwi Cooperative Dairies Limited, the New Zealand Co-operative Dairy Company Limited) και του New Zealand Dairy Board. Η συγχώνευση ενεργοποιήθηκε από την DIRA (Dairy Industry Restructuring Act). Για να αντιμετωπίσει τον προβληματισμό σχετικά με πιθανές ανταγωνιστικές επιπτώσεις της συγχώνευσης – ιδιαίτερα σε σχέση με τους τοπικούς καταναλωτές αλλά και την απόκτηση του γάλακτος από τους γεωργούς – η DIRA μερίμνησε για σημαντικούς σε εξέλιξη περιορισμούς στη συμπεριφορά του Fonterra. Ένας από τους κύριους περιορισμούς, που τέθηκε στον Fonterra από την DIRA, ήταν η απαίτηση της «ελεύθερης εισόδου και εξόδου», που προβλέπει ότι στη Νέα Ζηλανδία ο Fonterra πρέπει:

- Να αποδέχεται όλη την ποσότητα γάλακτος που προσφέρεται από τους γαλακτοπαραγωγούς της Νέας Ζηλανδίας, που επιθυμούν να κατέχουν μετοχές σε αναλογία με την προσφερόμενη ποσότητα γάλακτος.
- Να επιτρέπει σε κάθε αγρότη που επιθυμεί να παύσει να εφοδιάζει τον Fonterra, να αποχωρεί ύστερα από προειδοποίηση στο τέλος της παραγωγικής περιόδου (με την επιφύλαξη τυχόν μακροπρόθεσμης συμβατικής ρύθμισης που έχει συναφθεί με τον σχετικό προμηθευτή). Ο Fonterra επίσης δεσμεύεται ως προς την ποσότητα γάλακτος που μπορεί να συγκεντρώσει κάτω από μακροπρόθεσμες συμβάσεις.
- Να παρέχει τη δυνατότητα στον αγρότη που αποχωρεί να απολαμβάνει την αξία της επένδυσής του στον Fonterra χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση.
- Να εξασφαλίζει ότι οι νεοεισερχόμενοι και οι αποχωρούντες προμηθευτές (ή εκείνοι που αυξάνουν ή μειώνουν την παραγωγή γάλακτος και, συνεπώς, του αριθμού μερίδων) υπό τις ίδιες συνθήκες, να αντιμετωπίζονται με τους ίδιους όρους.

Η DIRA επέβαλε επίσης μια σειρά άλλων περιορισμών στον Fonterra: ειδικότερα ότι ο Fonterra πρέπει να διαθέτει μέχρι το 5% της παραγωγής γάλακτος σε ανεξάρτητους επεξεργαστές, σε μια ρυθμιζόμενη τιμή του γάλακτος που αναφέρεται στην τιμή στο κατώφλι του αγροκτήματος του Fonterra. Αυτό έγινε για να διασφαλισθεί ότι οι καταναλωτές της Νέας Ζηλανδίας θα μπορούν να εξυπηρετηθούν από μια ποικιλία παρόχων, που δεν θα μπορούσαν όλοι να προμηθεύονται γάλα. Το βασικό σκεπτικό για το καθεστώς ελεύθερης εισόδου και εξόδου που περιγράφηκε ανωτέρω ήταν να περιορίσει τα εμπόδια στην είσοδο νέων ανταγωνιστών, ώστε να προωθηθεί μια ανταγωνιστική τιμή του γάλακτος στο κατώφλι της εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανομένης της διατήρησης της Fonterra ως αποτελεσματικής και καινοτόμου στο μέλλον. Τα τελευταία στοιχεία δυναμικής οικονομικής αποδοτικότητας ήταν εμφανή ως βασικό κίνητρο πολιτικής στον σχολιασμό και τα δεδομένα εκείνης της περιόδου. Η θεσμική μορφή του Fonterra ως συνεταιρισμού έχει σημασία στο πλαίσιο αυτό, δεδομένου ότι αντιμετωπίζει ένα ισχυρό κίνητρο για να πληρώνει την υψηλότερη τιμή του γάλακτος στους ιδιοκτήτες-προμηθευτές του σε μακροπρόθεσμη βιώσιμη βάση.

Το προ-ανταγωνιστικό κανονιστικό καθεστώς που διευκόλυνε το σχηματισμό του Fonterra το 2001, συμπληρώθηκε από τις διατάξεις του Καταστατικού του Fonterra.

Ένα χαρακτηριστικό των δύο μεγάλων γαλακτοκομικών συνεταιρισμών που συγχωνεύθηκαν για να σχηματίσουν τον Fonterra, ήταν να οριστεί η ονομαστική αξία των μερίδων. Ωστόσο, τα μέλη (μεριδιούχοι) των δύο συνεταιρισμών ψήφισαν για τη δημιουργία του Fonterra με τους όρους υπό τους οποίους εκδόθηκαν οι μερίδες και παραδόθηκαν στην «εύλογη αξία» τους. Το κίνητρο για την αλλαγή αυτή απορρέει από τις τάσεις «λαθρεπιβάτη» (“free-rider”) εντός των συνεταιρισμών κατά τη φάση της ταχείας επέκτασης του κλάδου κατά το τελευταίο εξάμηνο του 1990. Αυτό απαίτησε σημαντικές επενδύσεις σε νέα δυναμικότητα επεξεργασίας. Ένα νέο κεφαλαιακό μέσον υιοθετήθηκε για να μεταφέρει στα νέα μέλη το πλήρες κόστος της αύξησης της δυναμικότητας για την παραγωγή της αυξημένης ποσότητας γάλακτος (Bekkum, 2001). Η αποτίμηση των μετοχών με βάση την «εύλογη αξία», βρήκε με τον τρόπο αυτό έκφραση στη δομή του ιδρυτικού κεφαλαίου του Fonterra.² Η εκτίμηση της αξίας της μερίδας - που υπολογίζεται κάθε χρόνο από εξωτερικό φορέα – στηρίζεται

² Όπως έκανε και το ξεχωριστό κεφαλαιακό μέσο «Peak Note», που χρησιμοποιήθηκε από τη New Zealand Co-operative Dairy Company, αν και αυτό το χαρακτηριστικό αφαιρέθηκε, όταν η κεφαλαιακή διάρθρωση του Fonterra απλοποιήθηκε το 2005.

στην καθαρή παρούσα αξία των εκτιμώμενων μελλοντικών ροών εσόδων και δαπανών στα επιχειρηματικά σχέδια του συνεταιρισμού. Η ένταση που δημιουργήθηκε από την αποτίμηση των μερίδων στην τιμή της αγοράς σε αυτό το καθεστώς, είναι ότι, εάν είναι πάρα πολύ υψηλή, δημιουργείται ένα εμπόδιο στην είσοδο νέων προμηθευτών γάλακτος και καθιστά ελκυστική την αποχώρηση, ενώ αν είναι πολύ χαμηλή προσελκύονται νέοι προμηθευτές σε βάρος των υφιστάμενων προμηθευτών.

Όπως συζητήθηκε αλλού, ο ίδιος ο Fonterra - και όχι ένας ρυθμιστής - έχει ορίσει τους ακριβείς κανόνες με τους οποίους ορίζει την τιμή του γάλακτος (η οποία καθορίζει τελικά την τιμή της μερίδας της) εντός του πλαισίου των παραπάνω προ-ανταγωνιστικών κινήτρων.³

Η μορφή που πήρε ο Fonterra καθορίστηκε, ως εκ τούτου, κατά ένα μέρος από τη νομοθεσία και κατά ένα άλλο μέρος από το καταστατικό, που εγκρίθηκε από τα μέλη του συνεταιρισμού κατά την σύλληψη της ιδέας ίδρυσης του Fonterra.

Η παρούσα εργασία παρουσιάζει πώς εξελίχθηκε ο Fonterra από το σημείο αυτό, για την αντιμετώπιση των περιορισμών που δημιουργήθηκαν από τη νομοθεσία και άδραξε ευκαιρίες που δημιούργησαν οι παγκόσμιες αγορές, με επίκεντρο ζητήματα κεφαλαίου. Χρησιμοποιώντας δευτερογενή δεδομένα που έχουν συλλεγεί από δημόσια διαθέσιμα έγγραφα και την εμπειρία των δύο συγγραφέων, οι οποίοι είχαν εμπλακεί στη διαδικασία (ως διοικητής και διαχειριστής αντίστοιχα), αναλύει λεπτομερώς το σκεπτικό για τη διάρθρωση του κεφαλαίου που εγκρίθηκε από τον Fonterra («Εμπόριο Μεταξύ Αγροτών») και περιγράφει την αυστηρή διαδικασία με την οποία ο Fonterra εργάστηκε με τα μέλη του για να το εφαρμόσει. Κάποιες σκέψεις αναφέρονται επίσης στη διαδικασία που ακολουθήθηκε και στο χρόνο που απαιτείται για τη δημοκρατία να λειτουργήσει.

Υπάρχει ένα σημαντικό μέρος της βιβλιογραφίας σχετικά με την «εξαφάνιση των παραδοσιακών συνεταιρισμών», με την παρατήρηση ότι είτε παύουν να υπάρχουν ή αναδιαρθρώνονται και στρέφονται σε διαφορετικές μορφές, ως αποτέλεσμα των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν. Ωστόσο, λίγη έρευνα υπάρχει στο πώς συμπεριφέρονται οι νέες μορφές και περαιτέρω προσαρμόζονται, ώστε να ενδυναμώνονται επιχειρηματικά και να παραμένουν πιστοί στις βασικές αρχές του συνεργατισμού. Αυτό ίσως οφείλεται - όπως σημειώνεται από τους Nilsson, Svendsen και Svendsen (2012) - στο ότι οι περισσότεροι συνεταιρισμοί εξακολουθούν να οργανώνονται παραδοσιακά. Η παρούσα εργασία παρέχει στοιχεία για έναν συνεταιρισμό που έχει μετατραπεί από την παραδοσιακή του μορφή και τεκμηριώνει πώς αντιμετώπισε και επέλυσε ένα συγκεκριμένο ζήτημα του κινδύνου εξαγοράς, που δημιούργησε η νέα του μορφή.

Η πρόοδος του Fonterra μετά το 2001

Μέχρι το 2014, ο Fonterra είχε γίνει η μεγαλύτερη επιχείρηση επεξεργασίας γάλακτος στον κόσμο (ως προς τον όγκο του γάλακτος που επεξεργάζεται). Απασχολεί 17.300 υπαλλήλους σε παγκόσμιο επίπεδο, και κατά το οικονομικό έτος 2013-2014, είχε έσοδα 22,2 δισεκατομμύρια NZ \$. Ως η μεγαλύτερη επιχείρηση της Νέας Ζηλανδίας, η επιτυχία της (που μετράται με το ποσό που καταβάλλει στους αγρότες για το γάλα τους και το κέρδος που παράγει με αυτόν τον τρόπο), έχει ένα μεγάλο αντίκτυπο στην οικονομία της Νέας Ζηλανδίας.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, ο Fonterra χαρακτηρίζεται από έναν εξαγωγικό προσανατολισμό ασυνήθιστο στην παραγωγή γάλακτος. Η συλλογική ισχύς του Fonterra, επομένως, αντικατοπτρίζεται στην ικανότητά του να είναι ανταγωνιστικός στις παγκόσμιες αγορές, που είναι πολλές, ποικίλες και απαιτούν υψηλό βαθμό εσωτερικής γνώσης της αγοράς, καθώς και τελειοποιημένες αλυσίδες προσφοράς, εφοδιαστικής (logistics), και αποτελεσματική επεξεργασία και συσκευασία.

ΟΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΗΝ DIRA ΚΑΙ ΟΙ ΛΥΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΟΤΑΘΗΚΑΝ

Μετά από μια περίοδο σχετικής σταθερότητας μετά την ίδρυσή του, ο Fonterra αντιμετώπισε αυξανόμενες προκλήσεις, από το 2007 και εξής, αναφορικά με τρεις αλληλένδετους παράγοντες:

³ Για μια πληρέστερη συζήτηση για τα αποτελέσματα των κινήτρων της ελεύθερης εισόδου και εξόδου και για την εύλογη αξία (της μερίδας), ανατρέξτε στο Evans and Quigley, (2001) και Evans, E. & Guthrie (2006).

- Μεγαλύτερη αστάθεια των τιμών του γάλακτος. Αυτό οδήγησε τον Fonterra να ξεκινήσει μια πλατφόρμα δημοπρασιών για να διαπιστώνει τις τιμές των βασικών εμπορευμάτων (αρχικά την πλήρη σκόνη γάλακτος, αλλά αργότερα επεκτάθηκε σε άλλα προϊόντα και πωλητές). Αυτή η πλατφόρμα - γνωστή ως Παγκόσμιο Εμπόριο Γαλακτοκομικών («Global Dairy Trade») ή GDT - πραγματοποιήσε την πρώτη δημοπρασία της τον Ιούλιο του 2008.
- Μεγαλύτερος ανταγωνισμός για το γάλα, εν μέρει ως αποτέλεσμα του ρυθμιστικού καθεστώτος. Το μερίδιο νωπού γάλακτος του Fonterra στη Νέα Ζηλανδία σταδιακά μειώθηκε από περίπου 96% το 2001/02 σε κάτω από το 90% το 2012/13. Παρ' όλα αυτά, λόγω της μεγάλης αύξησης της παραγωγής γάλακτος στη Νέα Ζηλανδία, ενώ το μερίδιο του Fonterra έχει μειωθεί, ο όγκος του γάλακτος που επεξεργάζεται έχει αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία 14 χρόνια.
- Μια εθνικού επιπέδου ξηρασία στην περίοδο 2007/08, που είχε ως αποτέλεσμα τη σημαντική μείωση του όγκου του γάλακτος. Οι επιπτώσεις της ξηρασίας συνέπεσαν με την πώση της τιμής της μερίδας του Fonterra τον Ιούνιο του 2008 και την έναρξη της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης.

Οι παραπάνω παράγοντες, σε συνδυασμό με έναν κανόνα που συνέδεε αυστηρά τον αριθμό των μερίδων του μέλους με την παραγωγή, είχε ως αποτέλεσμα οι αγρότες να υποχρεούνται να παραδώσουν μερίδες, λόγω της χαμηλότερης παραγωγής και ο Fonterra να δεσμεύεται για την αγορά τους κατά τη διάρκεια των δυσμενών συνθηκών που συνδέονταν με την Παγκόσμια Οικονομική Κρίση. Το αποτέλεσμα ήταν μια σημαντική καθαρή εκροή κεφαλαίου από τον συνεταιρισμό στα μέλη (μεριδιούχους). Ο συνεταιρισμός βρέθηκε αντιμέτωπος με αδικαιολόγητο κίνδυνο εξαγοράς των μερίδων, που περιόριζε την ικανότητά του να επωφεληθεί από ευκαιρίες ανάπτυξης που παρουσιάζονταν στην αγορά.

Αξιοσημείωτη ήταν η απώλεια του ποσοστού νωπού γάλακτος που αντιπροσώπευε τη ρυθμιστική υποχρέωση του Fonterra να διαθέτει μέχρι 5% της παραγωγής του σε γάλα σε ανεξάρτητους επεξεργαστές, σε μια ρυθμιζόμενη τιμή γάλακτος. Αυτή η ποσότητα γάλακτος που υπαγόταν στη ρύθμιση, διαθέτονταν κυρίως σε εταιρείες που ιδρύονταν για να εξαγάγουν γάλα και όχι να προμηθεύσουν την εγχώρια αγορά, συμπεριλαμβανομένων των εταιρειών που υπήρχαν πριν από την DIRA. Δεν υπήρχε περιοριστικός όρος για πόσο καιρό οι εταιρείες αυτές θα μπορούσαν να λαμβάνουν γάλα βάσει του ρυθμιστικού κανόνα, και μπορούσαν να ενεργούν «επιλεκτικά», λαμβάνοντας γάλα για να βελτιστοποιήσουν την εποχική αξιοποίηση των εγκαταστάσεών τους. Αυτά τα αποτελέσματα ήταν αντίθετα με τον στόχο της πολιτικής μείωσης των κινδύνων προμήθειας γάλακτος κατά τη διάρκεια της αρχικής φάσης των νεοεισερχομένων, καθώς και των επιχειρήσεων που προμήθευαν την εγχώρια αγορά. Το κόστος για τον Fonterra ήταν η απώλεια γάλακτος, συχνά σε πολύ σημαντικές στιγμές κατά τη διάρκεια της ξηρασίας και στην αρχή και στο τέλος της γαλακτικής περιόδου. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη μειωμένη απόδοση των μονάδων, καθώς και τον ανταγωνισμό στις αγορές του εξωτερικού από τις εταιρείες που χρησιμοποιούσαν το γάλα που προμηθεύονταν από τους παραγωγούς του Fonterra σε τιμή πολύ κάτω του κόστους ευκαιρίας. Οι περισσότερες από τις νέες εταιρείες που ιδρύθηκαν από την εφαρμογή της DIRA, ανήκουν τώρα κατά πλειοψηφία σε ξένους.

Αυτοί οι παράγοντες έδωσαν ώθηση τόσο στο αίτημα για αλλαγή της DIRA όσο και αλλαγή στην κεφαλαιακή διάρθρωση του συνεταιρισμού. Κατάργηση της υποχρέωσης του συνεταιρισμού να εκδίδει και να εξαργυρώνει μερίδες, θα απαιτούσε μια εναλλακτική βάση για τη ρευστότητα και η πιο προφανής ήταν η αγοραπωλησία των μερίδων μεταξύ των αγροτών-μελών.

Πριν από αυτό, το 2009, ο συνεταιρισμός υποκίνησε μια κρίσιμη αλλαγή, που περιλάμβανε τη δυνατότητα των μελών να κατέχουν περισσότερες μερίδες από ό,τι απαιτείται για την υποστήριξη της παραγωγής και τη διάκριση της πληρωμής των αγροτών σε ένα μέρος με βάση τις μερίδες και σε τιμή του γάλακτος με βάση τα στερεά κατάλοιπα. Αυτό υποστηρίχθηκε με συντριπτική πλειοψηφία από τα μέλη (μεριδιούχους). Η αρχή του δημοκρατικού ελέγχου από τα μέλη δεν αμφισβητήθηκε, καθώς το δικαίωμα ψήφου δεν συνδέθηκε με αυτές τις άνευ-ψήφου μερίδες («dry shares»). Ωστόσο, οι αλλαγές κατέληξαν σε κατάλοιπα δικαιώματα (μερίσματα) που συνδέονται με μερίδες και όχι με την προσφορά γάλακτος και συνεπώς αποκλίνουν από την αρχή της απόδοσης της ωφέλειας στον χρήστη και τον κανόνα των Chaddad και του Cook (2002), ότι οι επιστροφές βασίζονται στις συναλλαγές. Ωστόσο, η αλλαγή ενίσχυσε τα κίνητρα για τους αγρότες να διατηρήσουν τις μερίδες άνευ ψήφου, όταν η παραγωγή γάλακτος μειώθηκε, δεδομένου ότι θα συνέχιζαν να αποκομίζουν ένα

“Κατάργηση της υποχρέωσης του συνεταιρισμού να εκδίδει και να εξαργυρώνει μερίδες, θα απαιτούσε μια εναλλακτική βάση για τη ρευστότητα και η πιο προφανής ήταν η αγοραπωλησία των μερίδων μεταξύ των αγροτών-μελών.” //

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΒΑΣΙΚΑ ΟΡΟΣΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΚΗΣ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗΣ ΤΟΥ FONTERRA

- **2007:** Υπήρξε μια αποτυχημένη προσπάθεια να αλλάξει η διάρθρωση του κεφαλαίου, μέσω της δημιουργίας μιας εισηγμένης στο χρηματιστήριο οντότητας, η οποία θα διέθετε τα επιχειρησιακά στοιχεία του ενεργητικού του συνεταιρισμού, και το 85% να κατέχεται από τον κατά 100% ιδιοκτησίας των αγροτών συνεταιρισμό, που συνδέει την ιδιοκτησία με την προσφορά γάλακτος. Αυτό δεν εφαρμόστηκε λόγω της ανησυχίας ότι αυτό θα οδηγούσε τελικά σε απώλεια του ελέγχου από τους αγρότες.
- **2008-2010:** Η πλατφόρμα δημοπρασιών Global Dairy Trade (GDT) τέθηκε σε εφαρμογή τον Ιούλιο του 2008, για να παρέχει ένα βασικό αντικειμενικό σημείο αναφοράς για τον καθορισμό της τιμής του γάλακτος του Fonterra στο κατώφλι του αγροκτήματος και ως εκ τούτου τη βελτίωση της διαφάνειας των τιμών. Στη γαλακτοκομική περίοδο που έληξε τον Ιούνιο του 2010, εισήχθη πρόσθετη ευελιξία στο είδος της μερίδας με: 1) την παροχή δυνατότητας στους αγρότες να κατέχουν περισσότερες μερίδες άνευ ψήφου («dry shares») από ό,τι αναλογεί σε μερίδες που συνδέονται με την παραγωγή γάλακτος, και 2) την καταβολή μερίσματος επί των μερίδων, χωριστά από την τιμή του γάλακτος για το γάλα που παραδίδεται (προηγουμένως, τα διανεμόμενα ποσά ήταν «πακέτο» με την πληρωμή για το γάλα).

Μετά από διαβουλεύσεις με τα μέλη (μεριδιούχους) τον Μάρτιο του 2010, τον Ιούνιο του 2010 οι μεριδιούχοι με συντριπτικό ποσοστό ενέκριναν τις αλλαγές στο καταστατικό του Fonterra, ώστε να επιτρέψει αλλαγές στην κεφαλαιακή διάρθρωση (συμμετοχή στην ψηφοφορία 78%, έγκριση από το 90% των ψήφων). Αυτό το νέο καθεστώς αναφέρεται ως «Αγοραπωλησία Μερίδων Μεταξύ Αγροτών» (TAF).

- **2012:** In June 2012, a second vote for TAF was held. Additional safeguards were incorporated into Fonterra's constitution. Τον Ιούλιο του 2012, μετά από μια διαδικασία διαβούλευσης έξι μηνών, ψηφίστηκαν τροποποιήσεις στην DIRA, που ενεργοποίησαν το TAF και ανέθεσαν σε Επιτροπή Εμπορίου την εποπτεία της τιμής του γάλακτος. Η Επιτροπή ολοκλήρωσε μια προσομοίωση αναθεώρησης της τιμής του γάλακτος, χωρίς ουσιαστικά προβλήματα..

Πριν από την εισαγωγή των «μονάδων» στο χρηματιστήριο, οι κάτοχοι των μερίδων κλήθηκαν να πωλήσουν τα οικονομικά δικαιώματα των μερίδων τους στο Ταμείο των μεριδιούχων του Fonterra, λαμβάνοντας ως αντάλλαγμα μια τιμή ίση με την αρχική NZ \$ 5,50 ανά μερίδα. Ωστόσο, μόνο NZ \$ 30 εκατομ. προσφέρθηκαν από τους μεριδιούχους. Ως εκ τούτου, ο Fonterra εξέδωσε μερίδες του συνεταιρισμού προς το Ταμείο για την επίτευξη ενός στόχου εισαγωγής στο χρηματιστήριο, ποσού μέχρι NZ \$ 525 εκατ.

Τον Νοέμβριο του 2012, εγκαινιάστηκε το TAF και «μονάδες» του Ταμείου άρχισαν να εντάσσονται στις συναλλαγές στο χρηματιστήριο.

- **2013 και εξής:** Τον Ιούνιο του 2013, μια δεύτερη ευκαιρία δόθηκε στους μεριδιούχους του Fonterra να πωλήσουν οικονομικά δικαιώματα στο Ταμείο. Η προσφορά υπερκαλύφθηκε και οι αποδοχές αποκλιματώθηκαν. Ως αποτέλεσμα, το σύνολο του ποσού των NZ \$ 525 εκατομ. που αντλήθηκε όταν το Ταμείο ξεκίνησε στα τέλη του 2012, επανήλθε στους μεριδιούχους.

Από την έναρξη, τον Νοέμβριο του 2012, οι τιμές «μονάδων» και μερίδων του Fonterra έχουν σχεδόν ευθυγραμμισθεί και υποστηριχθεί από καλή ρευστότητα (κατάταξη μεταξύ των κορυφαίων 10 μετοχών στο Χρηματιστήριο της Νέας Ζηλανδίας). Η ρευστότητα ενισχύεται τόσο από την αγορά «μονάδων» όσο και των μερίδων που υπάγονται στη διαπραγμάτευση μόνο μεταξύ μεριδιούχων.

μέρισμα. Αυτός ο μειωμένος κίνδυνος του ισολογισμού, ενώ το είδος της μερίδας συνέχιζε να διατηρεί ισχυρή σύνδεση μεταξύ της παραγωγής και της ιδιοκτησίας (οι μερίδες άνευ ψήφου ως ποσοστό στο σύνολο όλων των μερίδων που εκδόθηκαν αποτελούν ένα μικρό ποσοστό του συνόλου των μερίδων). Οι μερίδες άνευ ψήφου ανακούφισαν, αν και μόνο σε περιορισμένο βαθμό, από την πίεση για αύξηση των ιδίων κεφαλαίων που συνδέονται συνήθως με τα υπόλοιπα κριτήρια των δικαιωμάτων άσκησης δημοκρατικού ελέγχου.

Η ΠΟΡΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΕΑ ΣΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑ

Η συμβουλή από τους εμπειρογνώμονες των αγορών κεφαλαίων προς τον Fonterra και την κυβέρνηση ήταν ότι η διαπραγμάτευση των μερίδων μεταξύ αγροτών-μελών μόνο, ήταν απίθανο να δημιουργήσει μια αγορά

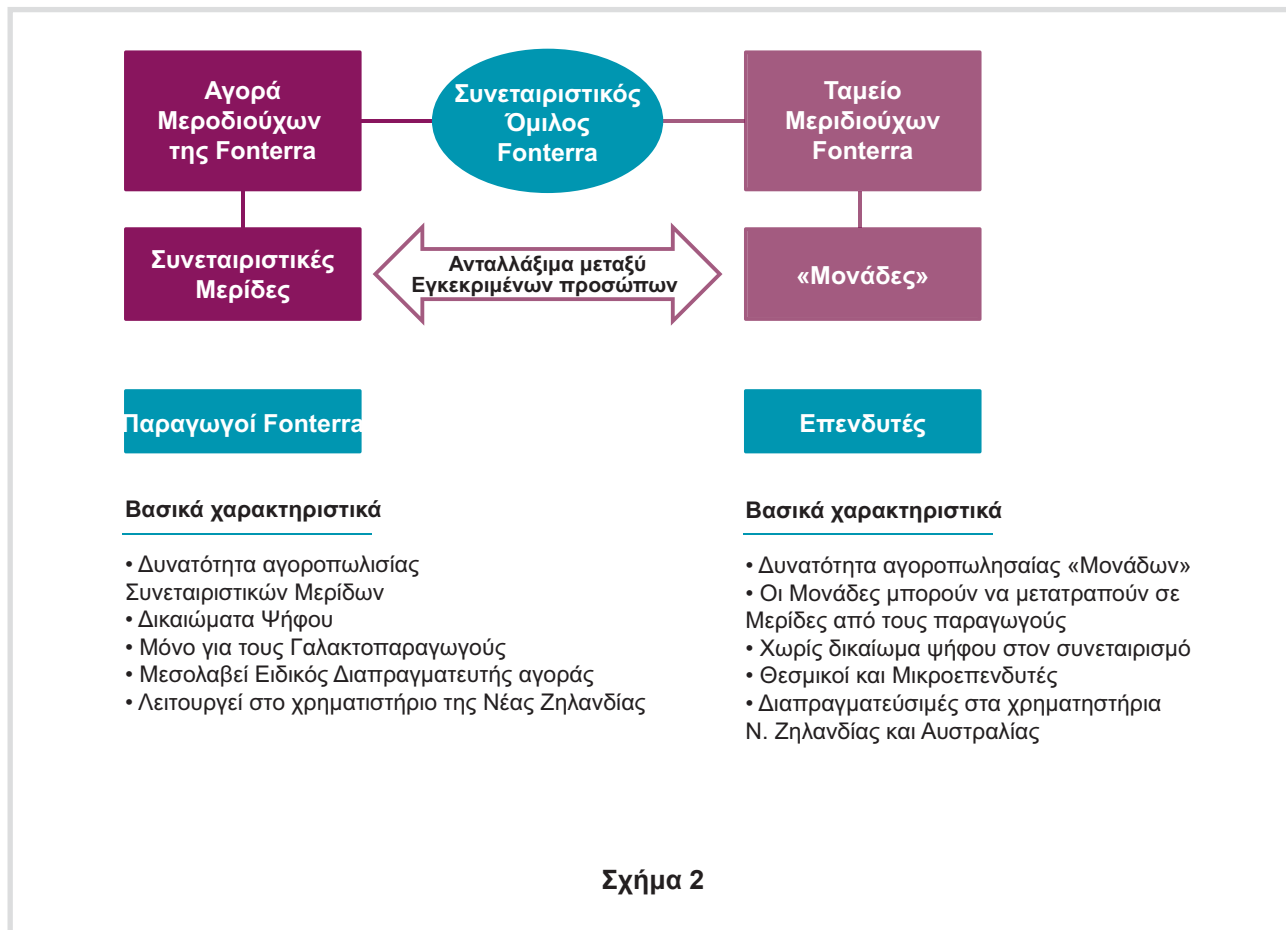
αρκετά βαθιά ώστε να παρέχει επαρκή ρευστότητα ή να αποφύγει «μονόπλευρη διαπραγμάτευση», που προκύπτει όταν μια σχετικά ομοιογενής ομάδα κατόχων κινητών αξιών αποφασίσει, ταυτόχρονα, να πωλήσει ή να αγοράσει. Η επαρκής ρευστότητα θεωρήθηκε ότι είναι κρίσιμης σημασίας τόσο για τους γεωργούς (δεδομένου ότι θα παραιτούνταν από τη δυνατότητα να εξαγοράσουν ή να αποκτήσουν μερίδες από τον συνεταιρισμό) όσο και για την κυβέρνηση, η οποία εξέφρασε προβληματισμό μήπως η ανεπαρκής ρευστότητα θα αποδυνάμωνε το καθεστώς ελεύθερης εισόδου / εξόδου, στο οποίο υπαγόταν ο Fonterra.

“ Η διαπραγμάτευση των μερίδων μεταξύ αγροτών-μελών μόνο, ήταν απίθανο να δημιουργήσει μια αγορά αρκετά βαθιά. ”

Σημαντικά γεγονότα που οδήγησαν τον Fonterra να αλλάξει την κεφαλαιακή του δομή το 2012, διαμόρφωσαν τη μορφή αυτών των αλλαγών, όπως φαίνεται στο πλαίσιο.

Η κεφαλαιακή διάρθρωση του Fonterra, η Αγοραπωλησία Μερίδων Μεταξύ Αγροτών (TAF) που εφαρμόστηκε τον Νοέμβριο 2012, σκιαγραφείται στο Σχήμα 2. Αποτελείται από δύο αγορές: μία μόνο για μεριδιούχους (για μερίδες) και μία για το κοινό (για «μονάδες») και προέκυψε από τις ακόλουθες εξελίξεις:

- Δημιουργία ενός παράγωγου μέσου ιδίων κεφαλαίων (μία «μονάδα» που εκδίδεται από ένα «Κεφάλαιο Μεριδιούχων του Fonterra»), που μπορεί να αποκτήσει από το κοινό με τα ίδια οικονομικά δικαιώματα με την μερίδα.
- Χαλάρωση των ιδιοτήτων της μερίδας, ώστε να δοθεί η δυνατότητα στους μεριδιούχους γαλακτοπαραγωγούς να διατηρούν μερίδες άνευ ψήφου μέχρι του διπλασίου της παραγωγής τους (με τον γενικό περιορισμό του 20% του συνόλου των μερίδων), με την προσδοκία ότι ένας μικρός αριθμός των μεριδιούχων μπορεί να παρέχει ένα σημαντικό ποσό της ρευστότητας, και
- Παροχή μεγαλύτερης ευελιξίας στο χρόνο αγοράς ή πώλησης μερίδων, με την αλλαγή της βάσης πάνω στην οποία υπολογίζεται ο απαιτούμενος ελάχιστος αριθμός μερίδων ενός αγρότη, σε κινητό μέσο όρο του παραγόμενου όγκου κατά τις προηγούμενες τρεις γαλακτικές περιόδους, όχι μόνο της προηγούμενης περιόδου, όπως προηγουμένως.

“ Η επαρκής ρευστότητα θεωρήθηκε ότι είναι κρίσιμης σημασίας τόσο για τους γεωργούς (δεδομένου ότι θα παραιτούνταν από τη δυνατότητα να εξαγοράσουν ή να αποκτήσουν μερίδες από τον συνεταιρισμό) όσο και για την κυβέρνηση, η οποία εξέφρασε προβληματισμό μήπως η ανεπαρκής ρευστότητα θα αποδυνάμωνε το καθεστώς ελεύθερης εισόδου / εξόδου, στο οποίο υπαγόταν ο Fonterra. ”

“ Ο πρωταρχικός στόχος ήταν να αρθεί η υποχρέωση του συνεταιρισμού να εκδίδει και να εξαργυρώνει τις μερίδες του, οι οποίες είχαν δημιουργήσει σημαντικό κίνδυνο στον ισολογισμό. Είναι σημαντικό ότι ο στόχος δεν ήταν να αντληθεί κεφάλαιο. ”

“ Ίδιο κεφάλαιο θα συνέχιζε να αντλείται με παρακράτηση από τα πλεονάσματα και τα κέρδη ή από συμβατικές μεθόδους αύξηση μετοχικού κεφαλαίου. ”

Οι μεριδιούχοι έχουν τη δυνατότητα να πωλούν τα «οικονομικά δικαιώματα» των μερίδων τους σε οποιουσδήποτε επενδυτές, μέσω του Ταμείου, με τους περιορισμούς που επιβάλλονται από τον Fonterra. Αν αυτές οι μερίδες ανταποκρίνονται σε παραγωγή γάλακτος του γεωργού, η αγοραπωλησία δεν μειώνει τα δικαιώματα ψήφου του αγοραστή. Ο γεωργός εξακολουθεί να ασκεί τα δικαιώματα ψήφου για την εν λόγω παραγωγή με την καταγραφή σχετικής ένδειξης στο μητρώο του Fonterra. Το Ταμείο εκδίδει μια «μονάδα» για το κοινό για κάθε μερίδα για την οποία αγοράζονται οικονομικά δικαιώματα. Η «μονάδα» στη συνέχεια τίθεται προς πώληση, και τα έσοδα από την έκδοση της «μονάδας» καταβάλλονται στον γεωργό.

Μετά από μια σημαντική περίοδο επανεξέτασης και διαβουλεύσεων που διήρκεσε σχεδόν δύο χρόνια, η κυβέρνηση της Νέας Ζηλανδίας θέσπισε αλλαγές στη DIRA τον Ιούλιο του 2012, οι οποίες διευκόλυναν την αγοραπωλησία των μερίδων του Fonterra και δημιούργησαν ένα ρόλο για την Επιτροπή Εμπορίου (ρυθμιστική αρχή ανταγωνισμού της Νέας Ζηλανδίας), για την εποπτεία της ετήσιας διαδικασίας με την οποία ο Fonterra ορίζει την τιμή του γάλακτος για κάθε γαλακτική περίοδο.

Σε γενικές γραμμές, η νομοθεσία απαιτούσε από τον Fonterra να εξασφαλίσει ότι η διαδικασία αγοραπωλησιών μερίδων είναι μια αναγνωρισμένη (επίσημη) αγορά, υπαγόμενη στους κανόνες της αγοράς ιδίου κεφαλαίου (εφαρμόζοντας, συνεπώς, απαιτήσεις σχετικές με τους κανόνες της αγοράς, την εποπτεία και τη συμπεριφορά), καθώς και να παρέχει ορισμένα βασικά δικαιώματα και προστασίες για τους κατόχους «μονάδων» σε σχέση με τη διαχείριση του Ταμείου (αλλά, το σημαντικότερο), όχι σε σχέση με τον Fonterra.

Η DIRA επέβαλε επίσης ορισμένες άλλες υποχρεώσεις γνωστοποίησης και διαδικαστικές υποχρεώσεις στον Fonterra, όσον αφορά τον καθορισμό της τιμής του γάλακτος και, ιδίως, απέσυρε την υποχρέωση του Fonterra να παρέχει γάλα σε ανταγωνιστές, οι οποίοι είχαν τη δική τους προμήθεια γάλακτος και τροποποίησε τις συνθήκες υπό τις οποίες οι ανταγωνιστές θα μπορούσαν να προμηθεύονται το γάλα κατά τη διάρκεια της παραγωγικής περιόδου.

Παράλληλα με αυτή τη διαδικασία, τον λεπτομερή σχεδιασμό των νέων δομών και διαδικασιών για να επηρεάσουν τη νέα κεφαλαιακή διάρθρωση του Fonterra, που προχώρησε υπό την εποπτεία του διοικητικού συμβουλίου, μια επιτροπή οφειλόμενης επιμέλειας του Διοικητικού Συμβουλίου δημιουργήθηκε αποκλειστικά για να επικεντρωθεί σε αυτές τις αλλαγές.

Τα βασικά χαρακτηριστικά του σχεδιασμού αντανακλούν τους στόχους των αλλαγών στη δομή του κεφαλαίου. Ο πρωταρχικός στόχος ήταν να αρθεί η υποχρέωση του συνεταιρισμού να εκδίδει και να εξαργυρώνει τις μερίδες του, οι οποίες είχαν δημιουργήσει σημαντικό κίνδυνο στον ισολογισμό. Είναι σημαντικό ότι ο στόχος δεν ήταν να αντληθεί κεφάλαιο - τυχόν εισπράξεις από την έκδοση «μονάδων» στο κοινό θα καταβάλλονταν στους μεριδιούχους (μέλη), και όχι στον Fonterra. Ίδιο κεφάλαιο θα συνέχιζε να αντλείται με παρακράτηση από τα πλεονάσματα και τα κέρδη ή από συμβατικές μεθόδους αύξηση μετοχικού κεφαλαίου.⁴

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Fonterra, το Συμβούλιο των Μεριδιούχων και οι μεριδιούχοι γενικότερα είχαν επίσης επίγνωση των κινδύνων για τη σταθερότητα του συνεταιρισμού, αν τα ίδια κεφάλαια που προέρχονται από τους συναλλασσόμενους (μέλη) μειώνονταν σημαντικά με την πάροδο του χρόνου, ως ποσοστό του συνόλου του ιδίου κεφαλαίου. Το διοικητικό συμβούλιο δέχθηκε εισηγήσεις ότι μια πραγματική απόκλιση θα όξυνε την αντιπροσώπευση και άλλα ζητήματα (Cook, 2012). Ως αποτέλεσμα, δόθηκε πολλή προσοχή στο σχεδιασμό των πολιτικών και των διαδικασιών για τον περιορισμό του βαθμού στον οποίο θα μπορούσε να αναπτυχθεί το Ταμείο των Μεριδιούχων (μελών), ως ποσοστό των μερίδων που εκδόθηκαν (με όριο το 20% κατά το οποίο θα απαιτείτο σημαντική δράση). Ομοίως, το ποσοστό των μερίδων που έχουν εκδοθεί καθ' υπέρβαση του συνόλου που απαιτείται από τους μεριδιούχους να κατέχουν (μερίδες άνευ ψήφου), υπόκειται σε παρόμοια όρια και εποπτεία.

«Μονάδες» (μερίδες άνευ ψήφου) του Ταμείου Μεριδιούχων του Fonterra εισήχθησαν στο Χρηματιστήριο της Νέας Ζηλανδίας και της Αυστραλίας τον Νοέμβριο του 2012. Την εισαγωγή ακολούθησε ένα βιβλίο που ετοιμάστηκε από θεσμικούς επενδυτές, το οποίο οδήγησε σε μια τιμή έκδοσης των 5,50 \$ NZ ανά «μονάδα» (η οποία ήταν το άνω όριο του φάσματος 4.60 \$ NZ - 5.50 \$ NZ για την έναρξη της διαδικασίας προσφορών).

4 Fonterra Prospectus (2012), Fonterra Co-operative Group, p.114

Ο Fonterra εξέδωσε “μονάδες” για 525 εκατομμύρια \$ NZ σε αυτήν την τιμή. Τα 525 εκατ. \$ NZ καταβλήθηκαν πλήρως στη συνέχεια στους μεριδιούχους μέσω μιας δεύτερης προσφοράς για την πώληση οικονομικών δικαιωμάτων, τον Ιούνιο του 2013, όπως σημειώνεται στο Πληροφοριακό πλαίσιο. Αυτοί είναι οι μόνοι τίτλοι που έχουν εκδοθεί μέχρι σήμερα, με όλες τις άλλες συναλλαγές να αποτελούν συναλλαγές και μεταβιβάσεις μερίδων άνευ ψήφου. Η τιμή των «μονάδων» (και των μερίδων του Fonterra κατ’ ακολουθία) μεταβλήθηκαν σημαντικά κατά τους επόμενους μήνες, καθώς η αγορά εξοικειώθηκε με το συνεταιριστικό επιχειρηματικό μοντέλο και την ακραία αστάθεια των τιμών στην αγορά του γάλακτος (διπλασιασμός των τιμών του γάλακτος και στη συνέχεια μείωση στο ήμισυ μέσα σε λίγα χρόνια). Αυτό, σε συνδυασμό με τη διαπίστωση ότι η ανάπτυξη χρηματοδοτείται κατά κύριο λόγο από τα αδιανέμητα πλεονάσματα και κέρδη, έχει οδηγήσει σε μια πιο προσεκτική προσέγγιση, που τώρα χρησιμοποιείται για την αποτίμηση των «μονάδων» και την εμφάνιση ενός βήτα κινδύνου όχι διαφορετικού σε μέγεθος από εκείνη που χρησιμοποιήθηκε όταν οι μερίδες αποτιμήθηκαν πριν δημιουργηθεί ο TAF.

Συζήτηση & Συμπεράσματα

Η εξέλιξη του Fonterra από την αρχική του μορφή, αν και ήδη έχει αλλάξει από την παραδοσιακή συνεταιριστική μορφή, έχει περιλάβει μακρά και σημαντική διαβούλευση με τα διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη, ιδίως την κυβέρνηση και τους μεριδιούχους-μέλη του. Έχει επίσης περιλάβει κάποιον πειραματισμό παρόμοιο με αυτόν που περιγράφεται από τον Fairbairn (2004), όταν το διοικητικό συμβούλιο έκανε την πρώτη του προσπάθεια να εισαγάγει αλλαγές στην κεφαλαιακή διάρθρωση το 2007. Αυτή η πρώτη προσπάθεια αμφισβήτησε την αρχή χρήστη-ιδιοκτήτη (Barton, 1989) και τα κριτήρια για τα δικαιώματα ελέγχου του υπολοίπου του ενεργητικού των Chaddad και Cook (2004), και απορρίφθηκε από τα μέλη.

Είναι ενδιαφέρον το ότι το επόμενο «πείραμα» το 2009, που επέτρεψε στα μέλη να κατέχουν περισσότερες μερίδες από αυτές που απαιτούνται, και ο διαχωρισμός των πληρωμών στους αγρότες σε μερίσματα επί των μερίδων και σε τιμή του γάλακτος με βάση τα στερεά κατάλοιπα, υποστηρίχθηκε συντριπτικά. Η τελική αλλαγή σχετικά με τον κίνδυνο εξαγοράς, που προέκυψε από την DIRA, ήταν πιο αμφιλεγόμενη, δεδομένου ότι αφορούσε την εισαγωγή εξωτερικών ιδίων κεφαλαίων: όχι για την αγορά μερίδων για να γίνουν ιδιοκτήτες στον συνεταιρισμό, αλλά για να αγοράσουν «οικονομικά δικαιώματα» από τα μέλη και να τα εμπορευθούν σε ένα ξεχωριστό ανταλλακτήριο. Στους κατόχους δικαιωμάτων του υπολοίπου του ενεργητικού (μερίσματα και αξία των μερίδων) περιλήφθηκαν πλέον και μη μέλη. Αν το καθοριστικό χαρακτηριστικό ενός συνεταιρισμού είναι ότι τα μέλη του είναι οι δικαιούχοι του υπολοίπου του ενεργητικού, όπως δηλώνεται από τους Chaddad και Ηλιόπουλο (2013), τότε αυτή η αλλαγή έθεσε μια πρόκληση.

Αναγνωρίστηκε ότι αυτό το τελευταίο βήμα θα μπορούσε να θέσει τις Συνεταιριστικές Αρχές σε κίνδυνο, γι’ αυτό συμπεριλήφθηκαν κάποια βήματα για την αντιμετώπισή του. Πρώτον, τα δικαιώματα ψήφου, που είναι τα δικαιώματα ελέγχου του υπολοίπου του ενεργητικού, διατηρήθηκαν στα μέλη, ακόμη και μετά την πώληση των οικονομικών δικαιωμάτων των μερίδων τους. Τα δικαιώματα επιστροφής του υπολοίπου του ενεργητικού δεν αλλάζουν, εκτός από το γεγονός ότι οι μερίδες αποτιμώνται τώρα από την αγορά των αγροτών και την αγορά «μονάδων» και όχι μέσω μιας προκαθορισμένης διαδικασίας αποτίμησης. Ένα εξασφαλιστικό πλεονέκτημα της αγοράς «μονάδων» που είναι δημόσια εμπορεύσιμες, είναι ότι ο συνεταιρισμός υπόκειται τώρα σε μηχανισμούς εξωτερικού ελέγχου που προβλέπονται από οικονομικούς αναλυτές που εξετάζουν τις επενδύσεις. Αυτό αναγνωρίστηκε τόσο από τον Holmstrom (1999) και τον Coque (2008, που παραθέτουν οι Arcas-Lario et al, 2014) ως απαραίτητο για τη βέλτιστη και αποδοτική επένδυση. Είναι συζητήσιμο αν ο συνεταιρισμός αναλύεται καλύτερα και το θέμα της ασύμμετρης πληροφόρησης επιλύεται καλύτερα στο πλαίσιο της νέας δομής από ό,τι στο παρελθόν. Παρ’ όλα αυτά, η γλώσσα των χρηματοπιστωτικών αγορών είναι άγνωστη σε πολλά μέλη αγρότες, οπότε η συνεχής εκπαίδευση είναι απαραίτητη για την αύξηση της συμμετοχής σε πλατφόρμες συναλλαγών και την κατανόησή τους.

Ο καθορισμός ενός ορίου για το ποσοστό των μερίδων των οποίων τα οικονομικά δικαιώματα θα μπορούσαν να αναγνωρισθούν στην αγορά «μονάδων» και για το ποσοστό των μερίδων άνευ ψήφου επί συνόλου των μετοχών που εκδίδονται, αποτέλεσαν αμφότερα εγγυήσεις για την αντιμετώπιση την αρχής χρήστη-ιδιοκτήτη (δικαιώματα

“ Τα δικαιώματα ψήφου, που είναι τα δικαιώματα ελέγχου του υπολοίπου του ενεργητικού, διατηρήθηκαν στα μέλη, ακόμη και μετά την πώληση των οικονομικών δικαιωμάτων των μερίδων τους. Τα δικαιώματα επιστροφής του υπολοίπου του ενεργητικού δεν αλλάζουν, εκτός από το γεγονός ότι οι μερίδες αποτιμώνται τώρα από την αγορά των αγροτών και την αγορά “μονάδων” και όχι μέσω μιας προκαθορισμένης διαδικασίας αποτίμησης. Ένα εξασφαλιστικό πλεονέκτημα της αγοράς “μονάδων” που είναι δημόσια εμπορεύσιμες, είναι ότι ο συνεταιρισμός υπόκειται τώρα σε μηχανισμούς εξωτερικού ελέγχου που προβλέπονται από οικονομικούς αναλυτές που εξετάζουν τις επενδύσεις. ”

“Αν ο συνεταιρισμός αναλύεται καλύτερα και το θέμα της ασύμμετρης πληροφόρησης επιλύεται καλύτερα στο πλαίσιο της νέας δομής από ό,τι στο παρελθόν.”

ελέγχου υπολοίπου του ενεργητικού) και της επιστροφής πλεονασμάτων με βάση το ύψος των συναλλαγών. Ενώ υπήρχε ευρεία υποστήριξη για την εισαγωγή των μερίδων που δεν συνδέονται με την παραγωγή το 2009, ακόμα κι αν αυτό απείχε από την αρχή του οφέλους για τον χρήστη (επιστροφές με βάση το ύψος των συναλλαγών), το θέμα της αντιπροσώπευσης και άλλα προβλήματα που συνδέονται με την καταβολή επιστροφών σε μη μέλη αντιμετώπισαν πιο έντονη αντίθεση με τις αλλαγές στην κεφαλαιακή διάρθρωση που εφαρμόστηκε το 2012. Ο αυστηρός έλεγχος του μεγέθους του ταμείου των «μονάδων», ως ποσοστού των μερίδων που εκδόθηκαν ήταν η απάντηση.

Ενώ σε όλη τη διαδικασία, εξετάστηκε το πλήρες φάσμα των παραγόντων που σχετίζονται με την ικανοποίηση των μελών, συμπεριλαμβανομένων των αλλαγών στην ηγεσία, ένας βασικός στόχος ήταν να διασφαλιστεί ότι τα μέλη κατανόησαν τις αλλαγές και είχαν την ευκαιρία να συμμετάσχουν. Τα ποσοστά συμμετοχής ήταν υψηλά: το 78% των μερίδων στην ψηφοφορία του Ιουνίου 2010 και 85% στην ψηφοφορία του Ιουνίου του 2012. Προβληματίστηκε η παρανόηση από το εσωτερικό όσο και από εξωτερικούς σχολιαστές, ότι αυτή η αλλαγή ήταν για τους σκοπούς αύξησης του κεφαλαίου. Αυτό δημιούργησε ένταση στο εσωτερικό του συνεταιρισμού, καθώς παρομοιάστηκε με το πρώτο αποτυχημένο πείραμα και με μια πιθανή απώλεια των δικαιωμάτων ελέγχου του υπολοίπου του ενεργητικού σε μη μέλη - τον ολισθηρό κατήφορο για την εταιρική ιδιότητα.

Εν κατακλείδι, η καινοτομία στην κεφαλαιακή διάρθρωση που τέθηκε σε εφαρμογή από τον Fonterra έχει ανταποκριθεί στον στόχο της ενίσχυσης της σταθερότητας της κεφαλαιακής του βάσης, επιτρέποντας συγχρόνως στους μεριδιούχους αγρότες να αγοράζουν και να πωλούν μερίδες μέσω της δικής τους κλειστής αγοράς και για μια παράλληλη αγορά «μονάδων» για τη συμπλήρωση της ρευστότητας από την αγορά, μόνο για αγρότες, προς διευκόλυνση της διαμόρφωσης «εύλογης» τιμής αγοράς, όπως απαιτείται από την DIRA. Η σταθερή απόφαση να είναι συνεταιρισμός, η αναγνώριση της αμοιβαιότητας και των οφελών της, η δύναμη της βάσης των μελών να ανταποκριθούν και να αποδέχονται την αλλαγή μετά από ζωηρή συζήτηση, όλα αυτά παρατηρήθηκαν σε αυτό το ταξίδι από την ιδέα στην λειτουργικότητα. Τώρα το επίκεντρο είναι η περαιτέρω σταθεροποίηση του συνεταιρισμού και, παραφράζοντας τον Arcas-Lario et al (2014), η ενίσχυση της ικανοποίησης του μέλους-αγρότη μέσω της παροχής ποιοτικών υπηρεσιών, προκειμένου να τους βοηθήσει να επιτύχουν τους στόχους τους και να αποδείξουν ότι ο συνεταιρισμός τους είναι αξιόπιστος και κατάλληλος.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Arcas-Lario, N., Martín-Ugedo, J.F., Mínguez-Vera, A. (2014). Farmers' Satisfaction with Fresh Fruit and Vegetable Marketing Spanish Co-operatives: An Explanation from Agency Theory. *International Food and Agribusiness Management Review* Volume 17 Issue 1, 2014:127-146
- Barton, D. 1989. What is a Co-operative? Co-operatives in Agriculture. Prentice-Hall. 1-20.
- Bekkum, O.-F. v. 2001. Co-operative models and farm policy reform: exploring patterns in structure-strategy matches of dairy co-operatives in regulated vs. liberalized markets: Assen: Van Gorcum.
- Boardman, M., & Shadbolt, N. M. (2005) Economic Mutuality. The Co-operative Difference. *Journal of New Zealand Institute of Primary Industry Management*, 2005.
- Chaddad, F.R. & Iliopoulos, C. (2013) Control Rights, Governance, and the Costs of Ownership in Agricultural Co-operatives. *Agribusiness*, Vol. 29 (1) 3–22 (2013)
- Chaddad, F. R., & Cook, M. L. (2002). Testing for the presence of financial constraints in U.S. agricultural co-operatives. *Department of Agricultural Economics, University of Missouri, Columbia*.
- Chaddad, F. R., & M. L. Cook. 2004. Understanding new co-operative models: An ownership-control rights typology. *Review of Agricultural Economics* 26(3): 348-360.
- Cook, M. L. (1995). The Future of U.S. Agricultural Co-operatives: A Neo-Institutional Approach. *American Journal of Agricultural Economics*, 77(5), 1153-1159.
- Cook, M.L.(2012) Farmlink, June 2012 Fonterra Co-operative shareholder newsletter.
- Cook, M.L. (2013) Personal comment.
- Evans, E., & Meade, R. (2005). The Role and Significance of Co-operatives in New Zealand Agriculture: A Comparative Institutional Analysis (pp. 147). Wellington: New Zealand Institute for the Study of Competition and Regulation Inc.
- Fairbairn, B. (Ed.). 2004. History of Co-operatives. New York: Armonk, N.Y. :M.E. Sharpe c2004.
- Holmström, B. (1999). The future of co-operatives: A corporate perspective. *Finnish Journal of Business Economics* 48 (4), 404–417.
- Nilsson, J., Svendsen, G.L.H., Svendsen, G.T (2012). Are large and traditional co-operatives losing their social capital? *Agribusiness* 28 (2): 187-204.

Η Δήλωση της Συνεταιριστικής Ταυτότητας

Η Δήλωση της Συνεταιριστικής Ταυτότητας

Ορισμός

Συνεταιρισμός είναι μια αυτόνομη ένωση προσώπων που συγκροτείται εθελοντικά για την αντιμετώπιση των κοινών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών και επιδιώξεών τους διαμέσου μιας συνιδιόκτητης και δημοκρατικά διοικούμενης επιχείρησης

Αξίες

Οι συνεταιρισμοί στηρίζονται στις αξίες της **αυτοβοήθειας, της αυτευθύνης, της δημοκρατίας, της ισότητας, της ισοτιμίας και της αλληλεγγύης**. Ακολουθώντας την παράδοση των πρωτεργατών, τα μέλη των συνεταιρισμών στηρίζονται στις ηθικές αξίες της εντιμότητας, της διαφάνειας, της κοινωνικής υπευθυνότητας και της φροντίδας για τους άλλους

Αρχές

Οι συνεταιριστικές αρχές αποτελούν τις κατευθυντήριες γραμμές με τις οποίες οι συνεταιρισμοί θέτουν σε εφαρμογή τις αξίες τους.

1: ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

Οι συνεταιρισμοί είναι εθελοντικές οργανώσεις, ανοικτές σε όλα τα πρόσωπα που μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις υπηρεσίες τους και επιθυμούν να αποδεχθούν τις ευθύνες του μέλους, χωρίς διακρίσεις φύλου, κοινωνικού επιπέδου, φυλής, πολιτικών πεποιθήσεων ή θρησκείας.

2. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΚ ΜΕΡΟΥΣ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ

Οι συνεταιρισμοί είναι δημοκρατικές οργανώσεις διοικούμενες από τα μέλη τους, τα οποία συμμετέχουν ενεργά στη διαμόρφωση της πολιτικής τους και στη λήψη των αποφάσεων. Άνδρες και γυναίκες που προσφέρουν υπηρεσίες ως αιρετοί εκπρόσωποι είναι υπόλογοι στα μέλη. Στους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς τα μέλη έχουν ίσα δικαιώματα ψήφου (κάθε μέλος μία ψήφο) και στους συνεταιρισμούς ανωτέρου βαθμού οργανώνονται επίσης με δημοκρατικό τρόπο.

3. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΜΕΛΩΝ

Τα μέλη συμμετέχουν ισότιμα και διαχειρίζονται δημοκρατικά το κεφάλαιο του συνεταιρισμού. Ένα μέρος τουλάχιστον από το κεφάλαιο αυτό αποτελεί συνήθως την κοινή περιουσία του συνεταιρισμού. Τα μέλη συνήθως απολαμβάνουν περιορισμένη αποζημίωση ή καθόλου για το κεφάλαιο που καταθέτουν για να γίνουν μέλη. Τα μέλη διαθέτουν τα πλεονάσματα για οποιονδήποτε ή για όλους από τους ακόλουθους σκοπούς: α) Ανάπτυξη του συνεταιρισμού, ενδεχομένως με τη δημιουργία αποθεματικών, από τα οποία μέρος τουλάχιστον θα είναι αδιανέμητα, β) Απόδοση στα μέλη ανάλογα με τις συναλλαγές τους με τον συνεταιρισμό και γ) Υποστήριξη άλλων δραστηριοτήτων που εγκρίνονται από τα μέλη.

4. ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ

Οι συνεταιρισμοί είναι αυτόνομες οργανώσεις αυτοβοήθειας, διοικούμενες από τα μέλη τους. Εάν συνάπτουν συμφωνίες με άλλους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνήσεων, ή αντλούν κεφάλαια από εξωτερικές πηγές, είναι σ' αυτό ελεύθεροι, ακολουθώντας κανόνες που διασφαλίζουν τη δημοκρατική διοίκηση από τα μέλη και διατηρούν τη συνεταιριστική αυτονομία.

5. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Οι συνεταιρισμοί παρέχουν εκπαίδευση και κατάρτιση στα μέλη τους, στα αιρετά μέλη της διοίκησης, στα διευθυντικά στελέχη και στους υπαλλήλους, ώστε να μπορούν να συμβάλλουν αποτελεσματικά στην ανάπτυξη των συνεταιρισμών τους. Παρέχουν πληροφόρηση στο κοινό - ιδιαίτερα στους νέους και στους διαμορφωτές της κοινής γνώμης - σχετικά με τη φύση και τα οφέλη της συνεργασίας.

6. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Οι συνεταιρισμοί υπηρετούν με τη μέγιστη αποτελεσματικότητα τα μέλη τους και ισχυροποιούν τη συνεταιριστική κίνηση όταν συνεργάζονται μεταξύ τους δια μέσου οργανώσεων τοπικού, εθνικού, περιφερειακού και διεθνούς επιπέδου.

7.ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ

Οι συνεταιρισμοί εργάζονται για τη βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων τους, με πολιτικές που εγκρίνονται από τα μέλη τους.

Ανωτάτη Επιτροπή της Συμμαχίας για το Συνεταιριστικό Κεφάλαιο

Η Ανωτάτη Επιτροπή για το Συνεταιριστικό Κεφάλαιο είναι ένας ηγετικός όμιλος προβληματισμού ατόμων με εξειδικευμένη γνώση και εμπειρία σε ζητήματα συνεταιριστικού κεφαλαίου. Αποστολή της είναι να πλαισιώσει και να κατευθύνει τη στρατηγική για το κεφάλαιο του Προσχεδίου για μια Συνεταιριστική Δεκαετία, η οποία αποτελεί μια παγκόσμια στρατηγική για την συνεταιριστική ανάπτυξη που εγκρίθηκε από τα μέλη της Διεθνούς Συνεταιριστικής Συμμαχίας. Θέλουμε να αναγνωρίσουμε και να εκτιμήσουμε τη σημαντική συνεισφορά και υποστήριξη των μελών της Επιτροπής

- Πρόεδρος: κα. Kathy Bardswick - Διευθύνων Σύμβουλος, του συνεταιρισμού The Co-operators Group, Ltd. (Καναδάς)
- κ. Evandro Kotz – Εκτελεστικός Διευθυντής, Επιθεωρητής, Συνεταιριστικής Τράπεζας Sicredi (Βραζιλία)
- κα. Monique Leroux - Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου, Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος, Όμιλος Desjardins (Πιστωτικές Ενώσεις) (Καναδάς)
- κ. Arnold Kuijpers - Διευθυντής Εταιρικών Υποθέσεων, Τραπεζικός όμιλος Rabobank (Ολλανδία)
- κ. Tan Suee Chieh - Διευθύνων Σύμβουλος του Ομίλου, NTUC Enterprise (Σιγκαπούρη)
- κ. Bill Cheney - Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος, SchoolsFirst Ομοσπονδιακή Πιστωτική Ένωση (ΗΠΑ)

Βιογραφίες συγγραφέων

Βιογραφίες συγγραφέων

TAN SUEE CHIEH

Ο Tan Suee Chieh είναι ο Διευθύνων Σύμβουλος του Ομίλου NTUC Enterprise, (σ.μ. Σούπερ-μάρκετ δίκαιης τιμής) της μητρικής οργάνωσης του ομίλου NTUC κοινωνικών επιχειρήσεων στη Σιγκαπούρη. Υπηρετεί ως Αντιπρόεδρος στα Διοικητικά Συμβούλια των NTUC First Campus, NTUC Foodfare, NTUC Health, NTUC LearningHub, NTUC Link και Mercatus, και είναι διευθυντής του NTUC Income και του NTUC FairPrice

Διετέλεσε Διευθύνων Σύμβουλος της NTUC Income από το 2007 έως το 2013. Πριν από αυτό, διετέλεσε Πρόεδρος, της Asia Pacific Region του Ομίλου SHL PLC. Από το 1981 έως το 2001, εργάστηκε στην Prudential PLC και κατείχε διάφορες ανώτερες θέσεις, περιλαμβανομένης της θέσης του Διευθύνοντος Συμβούλου της Prudential Σιγκαπούρης διετέλεσε Chief Executive και Γενικός Διευθυντής της Established Markets της Prudential Corporation Asia

Είναι μέλος του Συμβουλευτικού Συμβουλίου του Sim Kee Boon Ινστιτούτου Χρηματοοικονομικής στο Πανεπιστήμιο Μάνατζμεντ της Σιγκαπούρης (SMU), καθώς και του Κολλεγίου UniSIM. Είναι διαχειριστής της LSE Trust Σιγκαπούρης, Αντιπρόεδρος της Singapore Children's Society, Μέλος της Βασιλικής Στατιστικής Εταιρείας και του Ινστιτούτου Αναλογιστών, και πρώην Πρόεδρος του Συνδέσμου Ασφαλειών Ζωής της Σιγκαπούρης καθώς και του Ινστιτούτου Αναλογιστών της Μαλαισίας.

Ο Suee Chieh είναι απόφοιτος του London School of Economics και έχει Master στην Κοινωνική Οργανωτική Ψυχολογία από το Πανεπιστήμιο Κολούμπια.

Έλαβε το βραβείο "Εξάίρετος Διευθύνων Σύμβουλος της Χρονιάς" από τα Βραβεία Επιχειρήσεων Σιγκαπούρης (2013).

CHUIN TING WEBER

Η Chuin Ting είναι σήμερα Ανώτερος Αντιπρόεδρος, Corporate Office/ Cluster Development της NTUC Enterprise Co-operative Limited, (σ.μ.: σούπερ-μάρκετ δίκαιης τιμής της Σιγκαπούρης) του μητρικού συνεταιρισμού του Ομίλου κοινωνικών επιχειρήσεων του Εργατικού Κινήματος της Σιγκαπούρης. Κατά τη διάρκεια των τριών τελευταίων ετών, έχει παίξει καθοριστικό ρόλο στην προώθηση διαφόρων στρατηγικών πρωτοβουλιών για ομάδες στους τομείς της αναδιάρθρωσης κεφαλαίων και της διαχείρισης κεφαλαίων, καθώς και στη δέσμευση των σημαντικών ενδιαφερόμενων μερών για τήρηση των Συνεταιριστικών Αρχών και της δομής. Η Chuin Ting είναι επίσης η Επικεφαλής Τομεάρχης του τομέα χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών του Ομίλου, ρόλος με τον οποίο υποστηρίζει τη διασύνδεση του συνεταιρισμού με την ασφαλιστική θυγατρική του σε στρατηγικά θέματα.

Προτού εργαστεί στην NTUC Enterprise, η Chuin Ting διετέλεσε ως επαγγελματίας επενδύσεων της Lion Global Investors Limited, μία από τις μεγαλύτερες τοπικές επιχειρήσεις διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων της Σιγκαπούρης. Κατά τη διάρκεια μιας πενταετούς θητείας που κάλυψε την Παγκόσμια Οικονομική Κρίση του 2008-2009, η Chuin Ting υπήρξε αρχικά αναλυτής με συγκεκριμένο εισόδημα και στη συνέχεια αναλυτής μακροοικονομικής στρατηγικής. Προτού ασχοληθεί με τον επενδυτικό τομέα, η Chuin Ting υπηρέτησε στο Υπουργείο Άμυνας της Σιγκαπούρης για εννέα χρόνια σε διάφορες θέσεις στο Γραφείο Αμυντικής Πολιτικής, μεταξύ άλλων και ως Αναπληρωτής Διευθυντής του, όντας σύμβουλος του Γενικού Γραμματέα και Υποδιευθύντρια, σύμβουλος του Υπουργού και του Μόνιμου Γραμματέα Άμυνας σχετικά με θέσεις της πολιτικής σε διεθνή στρατηγικά ζητήματα.

Η Chuin Ting σπούδασε Νεότερη Ιστορία στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, από το οποίο έλαβε το πτυχίο και το μεταπτυχιακό Master of Arts. Επίσης είναι πτυχιούχος Κινεζικής Γλώσσας και Πολιτισμού από το Πανεπιστήμιο Γλώσσας και Πολιτισμού του Πεκίνου, Αναγνωρισμένη Χρηματοπιστωτική Αναλύτρια (CFA) και Αναγνωρισμένη Αναλύτρια Εναλλακτικών Επενδύσεων (CAIA).

BRUNO ROELANTS

Ο Bruno Roelants έχει μεταπτυχιακό τίτλο Master στις σπουδές εργασίας. Είναι Γενικός Γραμματέας του CICOPA (International Organization of Industrial and Service Cooperatives), την τομεακή οργάνωση της Διεθνούς Συνεταιριστικής Συμμαχίας για τους συνεταιρισμούς στον τομέα βιομηχανίας και υπηρεσιών, και της περιφερειακής οργάνωσής της CECOP (European confederation of industrial and service cooperatives) του CICOPA στην Ευρώπη. Εργάστηκε για αναπτυξιακά προγράμματα στην Κίνα, την Ινδία και την Ανατολική Ευρώπη, και συντόνισε την συνεταιριστική ομάδα διαπραγματεύσεων για τη Σύσταση 193 της ΔΟΕ (Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας - ILO- International Labour Organization) σχετικά με την Προώθηση των Συνεταιρισμών. Έχει δώσει διαλέξεις για συνεταιρισμούς στην Ιταλία και είναι συν-συγγραφέας του βιβλίου *Capital and the Debt Trap – Learning from Cooperatives in the Global Crisis* (Κεφάλαιο και η Παγίδα του Χρέους - Μαθαίνοντας από τους Συνεταιρισμούς στην Παγκόσμια Κρίση) (δεύτερη έκδοση 2013) και του *Cooperatives and Employment – a Global Report* (Συνεταιρισμοί και Απασχόληση – μία Παγκόσμια Έκθεση) (2014).

FRANK LOWERY

Ο Frank ήταν υπάλληλος του συνεταιρισμού “The Co-operators” για πολλά χρόνια, έχοντας εργαστεί σε θέσεις αυξημένης ευθύνης για τα τελευταία 28 χρόνια. Σήμερα είναι ο ανώτερος νομικός σύμβουλος της εταιρείας και εταιρικός γραμματέας. Εποπτεύει όλες τις νομικές λειτουργίες της εταιρείας, τα θέματα συμμόρφωσης και λογιστικής, καθώς και τις γραμματειακές λειτουργίες της εταιρείας. Είχε επίσης ασχοληθεί στον παρελθόν με την επιτροπή δημόσιας πολιτικής της Καναδικής Ένωσης Συνεταιρισμών, ως πρόεδρος της Επιτροπής Σχέσεων με την Κυβέρνηση της Συνεταιριστικής Ένωσης του Οντάριο, και ως διευθυντής της AIESEC (Association Internationale des Étudiants en Sciences Économiques et Commerciales) και της HOA (Home Owners’ Association). Ήταν πρώην υποψήφιος για τις εκλογές στη Βουλή των Κοινοτήτων και τη Νομοθετικής Συνέλευσης του Οντάριο. Υπήρξε στην πρώτη ομάδα ασκούμενων νομοθετών για τη Νομοθετική Συνέλευση του Οντάριο το 1975.

WAYNE SCHATZ

Ο Wayne έχει εργαστεί στον συνεταιρισμό “The Co-operators” και στις θυγατρικές του για σχεδόν 20 χρόνια σε διάφορες, σταδιακά αυξανόμενης ευθύνης, επιχειρηματικές και νομικές θέσεις. Σήμερα είναι Αντιπρόεδρος και Γενικός Σύμβουλος (P & C [People and Culture] Λειτουργιών) και Βοηθός Γραμματέα. Ο Wayne έχει ολοκληρώσει τη νομική εκπαίδευση και κατάρτιση του στις επαρχίες του Saskatchewan και του Οντάριο, στον Καναδά. Το 1996, μετά από πέντε χρόνια στην ιδιωτική νομική πράξη, εντάχθηκε στην CUMIS Group Limited, έναν ασφαλιστικό φορέα, και επικεντρώθηκε στις Καναδικές Πιστωτικές Ενώσεις. Μετά από μια επιτυχημένη κοινοπραξία 26 ετών, ο συνεταιρισμός The Co-operators απέκτησε την CUMIS το 2010. Στο σημερινό ρόλο του, ο Wayne υποστηρίζει τις εταιρικές, εμπορικές και ρυθμιστικές νομικές ανάγκες της περιουσίας του The Co-operators και των επιχειρήσεων ασφάλισης ατυχημάτων. Είναι επίσης δευτεροετής φοιτητής του προγράμματος Master of Management (Co-operatives and Credit Unions) στο Πανεπιστήμιο Saint Mary στο Χάλιφαξ, στη Nova Scotia. Ο Wayne και η σύζυγός του, Κλάρα, έχουν τρεις κόρες και ζουν στο Ancaster, Οντάριο, στον Καναδά.

ARNOLD KUIJPERS

Ο Arnold Kuijpers εργάζεται στον Όμιλο της Rabobank από το 1981. Εργάστηκε στην Rabobank Nederland και η Rabobank International σε διάφορα τμήματα, συμπεριλαμβανομένων της οικονομικής έρευνας, του θησαυροφυλακίου, της λιανικής τραπεζικής και της εταιρικής τραπεζικής. Ο Arnold Kuijpers υπήρξε Διευθύνων Σύμβουλος της Rabobank Ireland Limited, καθώς και Διευθυντής στρατηγικής του Ομίλου. Σήμερα, ο Arnold Kuijpers είναι Διευθυντής Ευρωπαϊκών Υποθέσεων της Rabobank και έχει τη βάση του στις Βρυξέλλες.

Έχει τεράστια εμπειρία ως πρόεδρος ή μέλος των μη εκτελεστικών διοικητικών συμβουλίων τραπεζών και άλλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων σε διάφορες χώρες.

Είναι μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής της UNICO Banking Group και της Εκτελεστικής Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης Συνεταιριστικών Τραπεζών. Είναι επίσης μέλος της Banking Stakeholders Group της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών στο Λονδίνο.

Ο Arnold είναι κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου Master στις οικονομικές επιστήμες από το Πανεπιστήμιο του Tilburg στην Ολλανδία.

HANS GROENEVELD

Ο Hans Groeneveld είναι SVP (Senior Vice President – Ανώτερος Αντιπρόεδρος) για Συνεταιριστικές & Διακυβερνητικές Υποθέσεις της Rabobank Nederland, καθώς και Καθηγητής «Συνεταιρισμών Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών» του TIAS School for Business and Society, του Πανεπιστημίου του Tilburg στην Ολλανδία. Οι αρμοδιότητές του στην Rabobank, περιλαμβάνουν την έναρξη και τη διαχείριση των στρατηγικών έργων και την εκπροσώπηση της τράπεζας στον εθνικό και διεθνή συνεταιριστικό χώρο εκ μέρους του Εκτελεστικού Συμβουλίου, ως ομιλητής, σύμβουλος ή μέλος ομάδων εργασίας / ειδικών ομάδων. Στο παρελθόν κατείχε διάφορες ανώτερες διευθυντικές θέσεις σε τμήματα προσωπικού και διευθύνσεις επιχειρήσεων. Έχει διατελέσει Αναπληρωτής Κορυφαίος Οικονομολόγος, καθώς και διευθυντής, στις «Διεθνείς Υπηρεσίες». Πριν την ένταξη του στον Όμιλο Rabobank, εργάστηκε ως διευθυντής στην Ολλανδική Κεντρική Τράπεζα στο νομισματικό και εποπτικό τμήμα αντίστοιχα. Έχει διδακτορικό δίπλωμα στα χρηματοπιστωτικά και τραπεζικά οικονομικά. Είναι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της International Raiffeisen Union (IRU) στη Γερμανία, Πρόεδρος της Δεξαμενής Σκέψης για τις Ευρωπαϊκές Συνεταιριστικές Τράπεζες, καθώς και μέλος της Κοινοπραξίας Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων για την Εκπαίδευση. Έχει εκτενείς δημοσιεύσεις σε οικονομικά και χρηματοπιστωτικά ζητήματα, συνεταιριστικές τράπεζες, και στρατηγικά οργανωτικά θέματα σε ακαδημαϊκά περιοδικά αλλά και περιοδικά πολιτικής. Ως καθηγητής, διδάσκει την συνεταιριστική μορφή οργάνωσης και επικεντρώνεται κυρίως στους χρηματοπιστωτικούς συνεταιρισμούς όλου του κόσμου. Επιπλέον, είναι διευθυντής του προγράμματος των ερευνητικών έργων συνεταιρισμών για λογαριασμό τρίτων.

BILL HAMPEL

Ο Bill Hampel είναι Επικεφαλής Οικονομολόγος και Ανώτερο Στέλεχος Πολιτικής, της Εθνικής Ένωσης των Πιστωτικών Ενώσεων (Credit Union National Association – CUNA), της μεγαλύτερης και πιο σημαίνουσας εθνικής εμπορικής ένωσης που εκπροσωπεί τις πιστωτικές ενώσεις της Αμερικής, με πάνω από 100 εκατομμύρια μέλη και \$ 1 τρισεκατομμύριο σε περιουσιακά στοιχεία.

Ο Bill είναι ένα από τα παλαιότερα στελέχη της CUNA, στην οποία εντάχθηκε ως οικονομολόγος το 1978. Προήχθη σε Επικεφαλής Οικονομολόγο το 1985, και σε Ανώτερο Αντιπρόεδρο Έρευνας και Ανάλυσης Πολιτικής το 1992. Μετακόμισε από τα γραφεία της CUNA στο Madison το 1997, και από τότε είναι ένα ανώτερο μέλος της ομάδας υποστήριξης της CUNA. Υπηρέτησε ως προσωρινός Πρόεδρος / Διευθύνων Σύμβουλος της Ένωσης από τον Ιούνιο ως τον Σεπτέμβριο 2014.

Ο Bill είναι ειδικός στα θέματα της οικονομίας και των πιστωτικών ενώσεων, εμφανίζεται τακτικά σε συνεντεύξεις από τα μέσα ενημέρωσης για θέματα που παρουσιάζονται σε μεγάλα εθνικά κανάλια, το ραδιόφωνο, και τον τύπο. Έχει καταθέσει ενώπιον του Κογκρέσου για μια σειρά βασικών θεμάτων των πιστωτικών ενώσεων. Ο Bill υπηρέτησε ως μέλος του προσωπικού της Ναυτικής Ομοσπονδιακής Πιστωτικής Ένωσης στη Βιρτζίνια κατά τη διάρκεια ετήσιας άδειας το 1989.

Ήταν στο διοικητικό συμβούλιο της CUNA (τώρα Summit Credit Union) από το 1991-2003 υπηρετώντας ως πρόεδρος του συμβουλίου από το 1999 έως το 2001. Από το 2004-2011 υπηρέτησε στο διοικητικό συμβούλιο της Εθνικής Συνεταιριστικής Τράπεζας.

Ο Hampel είναι κάτοχος διδακτορικού διπλώματος στα Οικονομικά από το Iowa State University. Ο ίδιος και η σύζυγός του Diane ζουν στην Αλεξάνδρεια, Βιρτζίνια και έχουν δύο παιδιά: τον Alan, στέλεχος δανεισμού πιστωτικής ένωσης και την Vonnie, υπάλληλο στο Κογκρέσο.

JEAN-LOUIS BANCEL

Ο Jean-Louis Bancel είναι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Διεθνούς Συνεταιριστικής Συμμαχίας και Πρόεδρος της Επιτροπής Αρχών (το όργανο που είναι επιφορτισμένο για την διαιώνιση των Συνεταιριστικών Αρχών). Είναι επίσης Πρόεδρος της Διεθνούς Συνεταιριστικής Τραπεζικής Ένωσης (από το 2006) και διετέλεσε Πρόεδρος της Διεθνούς Ομοσπονδίας Συνεταιρισμών και Αλληλασφαλιστικών φορέων (2001-2005), αμφοτέρων τομεακών οργανώσεων της Διεθνούς Συνεταιριστικής Συμμαχίας. Είναι πρώην υπάλληλος του Γαλλικού Υπουργείου Οικονομικών σε διάφορες υψηλόβαθμες θέσεις. Εργάστηκε ως γενικός γραμματέας της Groupement des Entreprises Mutuelles d'Assurances (εμπορικό σώμα του κλάδου αμοιβαίας ασφάλισης εκτός ζωής, 1997-2004). Εντάχθηκε στην Crédit Coopératif το 2005 ως Αντιπρόεδρος και έγινε Πρόεδρος το 2009.

PETER HUNT

Ο Peter ίδρυσε την Mutuo το 2001 ως το πρώτο τομεακό όργανο πολύπλευρης αλληλασφάλισης για την προώθηση συνεταιριστικών και αμοιβαίων επιχειρήσεων στη διάθεση των διαμορφωτών της κοινής γνώμης και λήψεως αποφάσεων. Έχει εμπειρία είκοσι ετών στον τομέα αλληλασφάλισης, συνεργαζόμενος με συνεταιρισμούς, ταμεία αλληλασφάλισης και επιχειρήσεις των εργαζομένων. Για δέκα χρόνια διετέλεσε Γενικός Γραμματέας του Συνεταιριστικού Κόμματος.

Το 1999, ήταν συν-ιδρυτής και γραμματέας του Supporters Direct, μίας πρωτοβουλίας, οπαδών ποδοσφαίρου, η οποία έχει ιδρύσει πάνω από 100 ομίλους υποστηρικτών σε επαγγελματικούς ποδοσφαιρικούς συλλόγους.

Οδήγησε τις Κοινοβουλευτικές ομάδες, οι οποίες στήριξαν πέντε νομοθετήματα, με πρωτοβουλία των μελών, στο Κοινοβούλιο του Ηνωμένου Βασιλείου, σε συνεργασία με όλα τα κόμματα για να επικαιροποιήσουν τον νόμο για τους συνεταιρισμούς και τους αλληλασφαλιστικούς φορείς.

Οδήγησε τις ομάδες της Mutuo σε σημαντικές αναθεωρήσεις θεσμών και διακυβέρνησης από την Co-operative Group και το μητρώο Nominet. Είναι ιδρυτικό μέλος του διοικητικού συμβουλίου του Κέντρου για τους Αλληλασφαλιστικούς φορείς και τις Επιχειρήσεις των Εργαζομένων της Οξφόρδης, που εδρεύει στο Kellogg College, του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης.

Από το 2004, έχει συνεργαστεί στενά σε μια σειρά από διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στο δημόσιο τομέα – συμπεριλαμβανομένων των NHS Foundation Trusts (σ.μ.: Τα NHS Foundation Trusts είναι ημι-αυτόνομες οργανωτικές μονάδες στο Εθνικό Σύστημα Υγείας της Μ. Βρετανίας), ως σύμβουλος της Κυβέρνησης όσο και των διοικήσεων των Trusts για την υιοθέτηση της νέας διάρθρωσης των μελών. Το 2011, ήταν σύμβουλος της Κυβέρνησης Συνασπισμού για τα σχέδιά της να καταστήσουν αμοιβαίο το Ταχυδρομείο και το 2012 δημοσίευσε την έκθεση της Επιτροπής Ιδιοκτησίας, μια μελέτη δύο ετών για την εταιρική ποικιλομορφία.

Το 2015, ο Peter δημοσίευσε μια ανεξάρτητη ανασκόπηση για την κρατική πολιτική, που επηρεάζει τα ταμεία αλληλασφάλισης και ολοκλήρωσε μια εργασία σχετικά με τη νομοθεσία για τις προνομιούχες μετοχές με απόδοση υπό αίρεση των Ταμείων Αλληλασφάλισης, η οποία επιτρέπει στα αλληλασφαλιστικά ταμεία να εκδίδουν συνεταιριστικές μερίδες για την άντληση κεφαλαίου.

GEORGE OMBADO

Ο George Ombado είναι οικονομολόγος ανάπτυξης με σημαντική εμπειρία στη στρατηγική διαχείριση του χρηματοπιστωτικού τομέα. Έχει αναλάβει έργα από κυβερνητικές υπηρεσίες, υπηρεσίες ανάπτυξης και του χρηματοπιστωτικού τομέα. Είναι κάτοχος πτυχίου τετραετών σπουδών στο Εμπόριο (B.Com.) και μεταπτυχιακό τίτλο Master στα Οικονομικά Ανάπτυξης από το Πανεπιστήμιο Erasmus στην Ολλανδία, καθώς και μεταπτυχιακό τίτλο MSc στη Διοίκηση από το Strathclyde Business School, της Μεγάλης Βρετανίας. Ο George είναι σήμερα Διευθύνων Σύμβουλος της Αφρικανικής Συνομοσπονδίας Ενώσεων Αποταμίευσης και Πιστώσεων (ACCOSCA), έχοντας προσχωρήσει στην ACCOSCA ως Επικεφαλής Έρευνας και παροχής συμβουλών. Έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην σύνταξη ενός πενταετούς στρατηγικού σχεδίου της ACCOSCA, το οποίο βρίσκεται σήμερα στο μέσο της πορείας του. Έχει συνεργαστεί με τρία κορυφαία χρηματοπιστωτικά ιδρύματα

στο FTSE 100 (UK) [σ.μ.: Ο δείκτης Financial Times Stock Exchange 100 περιλαμβάνει τις 100 μεγαλύτερες επιχειρήσεις του Ην. Βασιλείου] και με διεθνείς φορείς ανάπτυξης. Ο κ. Ombado κατέχει την Ι - CUDE διάκριση. Είναι σήμερα ο Σύνεδρος της Συμμαχίας για τον Αφρικανικό Τραπεζικό Όμιλο.

NICOLA M SHADBOLT

Η Nicola M. Shadbolt είναι εκλεγμένη διευθύντρια του συνεταιρισμού Fonterra, ενός γαλακτοκομικού συνεταιρισμού με περίπου 10.000 μέλη, κύκλο εργασιών 22 δισεκατομμύρια \$, 16800 άτομα προσωπικό σε παγκόσμιο επίπεδο, με συστατικά γάλακτος τοποθετημένα σε πάνω από 100 χώρες και επώνυμα προϊόντα σε Ασία, Αυστραλία, Κίνα, Λατινική Αμερική, Μέση Ανατολή, και Νέα Ζηλανδία. Είναι επίσης Καθηγήτρια Διοίκησης Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων και Επιχειρήσεων στο Massey University, ασχολούμενη με την εκπαίδευση και την έρευνα. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν τους συνεταιρισμούς – διαχείριση και στρατηγικές, ανάλυση γεωργικών εκμεταλλεύσεων και δείκτες επιδόσεων, ιδιοκτησιακές δομές στην παραγωγή γάλακτος, επενδύσεις και ανάλυση κινδύνου, καθώς και τη συνολική στρατηγική διαχείριση από τους γεωργούς. Είναι επίσης Πρόεδρος της DairyNZ στη Διοίκηση Γεωργικών Επιχειρήσεων, Διευθύντρια της Διεθνούς Ένωσης Διαχείρισης Τροφίμων και Αγροτικών Επιχειρήσεων, Διευθύντρια του Hopkins Farming Group, Ltd., Εκδότης του International Food and Agribusiness Management Review and του International Journal of Agricultural Management και εκπροσωπεί τη Νέα Ζηλανδία στο Διεθνές Δίκτυο Σύγκρισης Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων (IFCN) στην παραγωγή γάλακτος. Η Nicola έχει κατανοήσει σε βάθος και εύρος την γεωργία και υπήρξε αγρότισσα για πάνω από 30 χρόνια. Είναι μέτοχος και Διευθύντρια σε πέντε γεωργικές και δασοπονικές συνεργασίες, που περιλαμβάνουν δύο γαλακτοκομικές εκμεταλλεύσεις. Η γεωργική επιχείρηση μπορεί να υπερηφανεύεται για κύκλο εργασιών ύψους \$ 3m με περιουσιακά στοιχεία \$ 20 εκατομμυρίων και ρυθμίσεις του συγκροτήματος ομαδικής παραγωγής με ισότιμη παραγωγή και μόχλευση πόρων. Το 2006 η γεωργική εκμετάλλευση κέρδισε το Ανώτατο Βραβείο Ballance Γεωργικού Περιβάλλοντος για την περιοχή Horizon. Η Nicola είναι μέλος του New Zealand Institute of Primary Industry Management και του Australian Institute of Company Directors.

ALEX DUNCAN

Ο Alex ξεκίνησε να εργάζεται στη Fonterra στις αρχές του 2002 και τερμάτισε τη συνεργασία του φιλικά τον Ιούλιο του 2015. Κατά το μεγαλύτερο μέρος αυτής της περιόδου, ο Alex ηγήθηκε της Εταιρικής Χρηματοπιστωτικής λειτουργίας και έπαιξε καθοριστικό ρόλο σε πολλές σημαντικές αλλαγές του Συνεταιρισμού. Η πιο πρόσφατη ήταν η καθοδήγηση του σχεδιασμού και της υλοποίησης των αλλαγών κεφαλαιακής διάρθρωσης της Fonterra, που τέθηκε σε ισχύ το Δεκέμβριο του 2012. Αυτό περιλάμβανε τη δέσμευση με κρατικούς φορείς για διευκρινίσεις στο ρυθμιστικό καθεστώς στο οποίο υπόκειται η Fonterra. Τον Μάιο του 2007, ο Alex ξεκίνησε την ανάπτυξη της GlobalDairyTrade (GDT), μέσω της οποίας η Fonterra διαθέτει τώρα περίπου το ένα τρίτο της παραγωγής της. Ο Alex ήταν επίσης βασικός σύμβουλος στην υποεπιτροπή του Διοικητικού Συμβουλίου που επέβλεψε την ανάπτυξη της βάσης πάνω στην οποία η Fonterra έχει στηρίξει την τιμή του γάλακτος από το 2008/09, εκ των οποίων η GDT ήταν ένα βασικό θεμέλιο. Πριν από την ένταξή του στη Fonterra το 2002, ο Alex ηγήθηκε της Corporate Finance της Arthur Andersen Νέας Ζηλανδίας (και υπό την ιδιότητα αυτή ήταν σύμβουλος του Διευθύνοντος Συμβούλου των δύο συνεταιρισμών που οδήγησαν στον σχηματισμό της Fonterra) και ήταν προηγουμένως στέλεχος του Υπουργείου Οικονομικών της Νέας Ζηλανδίας για μια δεκαετία από το 1986. Ξεκίνησε την καριέρα του στη βιομηχανία αλιευμάτων κατά τη διάρκεια μιας περιόδου σημαντικής μεταρρύθμισης στις αρχές της δεκαετίας του 1980.

**International
Co-operative
Alliance**

International Co-operative Alliance

Avenue Milcamps 105
1030 Brussels - Belgium

Tel: +32 2 743 10 30

Fax: +32 2 743 10 39

ica@ica.coop

www.ica.coop

www.antalya2015.coop

Δίκτυο Κοινωνικής Αλληλεγγύης &
Περιφερειακής Ανάπτυξης (Δίκτυο Κ.Α.Π.Α.)

Δωδώνης 107 Τ.Κ. 45-221

Ιωάννινα - Ελλάδα

τηλ. +30 26510 70114

info@diktio-kapa.dos.gr

www.diktio-kapa.dos.gr